

„A kiseded patakok lassú csörgéssel erednek,
Harsog az országos Duna, tétova felszedi őket
S a folyamok vizeit s iszonyúra nevelkedik árja.

Száz ragyogó szemmel belenéz a mennyei térség,
Nem szünik ő, lemegy a tengerhez veszni, veszendő
Habjaival lemegy a nagy idő, hogy vissza ne térjen.”

Vörösmarty Mihály: Zalán futása, második ének

Úton az Európai Duna Régió Stratégia felé – On the way to the European Danube Region Strategy

SZERKESZTŐI ELŐSZÓ / EDITORIAL INTRODUCTION

A Dunában rejlő lehetőségek kiaknázása több évszázados múltra tekint vissza, de az akkori tervek csak részben valósulhattak meg. Az Európai Duna Régió Stratégia (EDRS) most lehetőségét teremt a határokon átnyúló, széles körű együttműködésre, a Duna térségének egységes fejlődésére.

Az EU Bizottság felhívásával újabb, jelentős szakaszához érkezett az Európai Duna Régió Stratégia tervezése. A tagállami hozzájárulásokkal párhuzamosan megkezdődött az érintett országok rendszeres konzultációja is. A stratégia rövidesen a gyakorlati megvalósítás szakaszába lép, ezért az akciótervek, a közös projektek kidolgozása is a szakmai érdeklődés középpontjába került.

Célunk e kiadvánnyal a tervezési és konzultációs folyamat eddigi eredményeinek közzététele és ezzel közös tudásbázis kialakítása. Ennek keretében az Európai Bizottság, az Európai Parlament, a Régiók Bizottsága, az ICPDR és a hazai szakmai tanácsadó testületek (Nemzeti Fenntartható Fejlődés Tanácsa, Országos Környezetvédelmi Tanács) állásfoglalásai, valamint a hivatalos tagállami hozzájárulások közlésére került sor. A fentiekén túl még a konzultációs folyamat keretében nemrég lezajlott nemzetközi ulmi, és a hazai nemzeti konferenciák eredményei is bemutatásra kerültek.

Törekedtünk az összes megszólított állam érdekeinek bemutatására, azonban az időbeli korlátok nem tették lehetővé minden érintett országgal az egyeztetések lefolytatását, így csak egyes államok dokumentumai kerülhetnek ismertetésre.

Budapest, 2010.02.21.

Dr. Cs. Pavisa Anna és Kulcsár Gábor
szerkesztők / editors

Készült a Nemzeti Fejlesztési és Gazdasági Minisztérium megbízásából
2010. februárban

Területfejlesztésért és Építésügyért felelős szakállamtitkár: Dr. Szaló Péter
Szakmai felelős: Dr. Cs. Pavisa Anna főosztály-vezető
Nyomdai előkészítés: Greenlight Budapest Kft.
Borító: Sejben Richárd

NEMZETI FEJLESZTÉSI
ÉS GAZDASÁGI MINISZTERIUM

A Duna térség jövője, az Európai Duna Régió Stratégia

Dr. Szaló Péter (peter.szalo@nfgm.gov.hu)
területfejlesztési szakállamtitkár
Nemzeti Fejlesztési és Gazdasági Minisztérium

Ignoranti, quem portum petat, nullus suus ventus est
Semmilyen szél sem kedvező annak, aki nem tudja, milyen kikötőbe tart (Seneca)

Kedves Olvasó!

Gróf Széchenyi István halálának 150. évfordulója Magyarország szempontjából különleges aktualitást ad az Európai Duna Régió Stratégiának. Széchenyi István előremutató gazdaságfejlesztő intézkedéseivel rakta le alapköveit a közép-európai térség fejlődésének.

Részese volt a dunai gőzhajózás életre hívásának, megalapította az Óbudai hajógyárat, irányította az Al-Duna szabályozását a hajózhatóság biztosítása érdekében. Sürgette a Duna-Tisza-csatorna létrehozását. Munkásságának köszönhetjük a Lánchidat. Bankot és gyárakat alapított. Nevéhez fűződik a Tisza-szabályozás is és a balatoni gőzhajózás megindítása. Tevékenységével nem csupán Magyarország XIX. század végi gazdasági fellendüléséhez járult hozzá, de megteremtette egy közép-európai gazdasági térség alapjait is.

Mára a Duna-völgye Európa új fejlesztési tengelye. A térség szerepe – a csatlakozásra váró országok, továbbá a környezeti politika szerepének erősödésével, valamint a vízi közlekedés felértékelődésével – tovább fokozódik.

Az éghajlatváltozás következményei térségünket sem kerülik el. Olyan összhangra kell törekednünk, amely óvja az ivóvízbázist, védi a világszinten elismert természeti értékeket, élhető környezetet biztosít utódainknak, és mindemellett a gazdasági fejlődésre is lehetőséget biztosít.

Ehhez nemzeti és nemzetközi konszenzuson keresztül vezet az út.

Ezért az európai területfejlesztési politika irányait meghatározó Területi Agenda is a különböző szereplők és érintettek együttműködését szorgalmazza. A kohéziós politikának hangsúlyozottan törekednie kell az egyes területek szükségleteinek és jellemzőinek, valamint a régiók és városok speciális földrajzi nehézségeinek és lehetőségeinek összehangolására.

A Duna térség problémái csak bölcs együttműködéssel, összehangolt, integrált fejlesztések sorozatával kezelhetők. A közös Európai Duna Régió Stratégia erre biztosít jó lehetőséget.

Kiadványunkban rövid összegzést adunk a széles magyar társadalmi érdeklődésről, a stratégiaalkotás civil támogatásáról, a Magyar Nemzeti Duna Konferenciáról, a hazai projektgyűjtés tapasztalatairól és néhány Duna menti ország álláspontjáról is.

Kérem, ismerje meg Ön is Magyarországot elképzeléseit!

Dr. Szaló Péter

Barabás Miklós: A Lánchíd alapkövetétele M451
Miklós Barabás: Foundation of Chain Bridge

The future of the Danube region, European Danube Region Strategy

Péter, Szaló Dr. (peter.szalo@nfgm.gov.hu)
State Secretary, Department of Regional Development,
Ministry of National Development and Economy

Ignoranti, quem portum petat, nullus suus ventus est
If one does not know to which port one is sailing, no wind is favourable (Seneca)

Dear Reader,

The 150th anniversary of the death of Count István Széchenyi makes the European Danube Region Strategy especially topical for Hungary. With his forward-looking economic development measures, István Széchenyi laid the foundations of the development of Central Europe.

He participated in launching steamship navigation on the Danube, founded the Óbuda shipyard, lead the efforts to regulate the Lower Danube in order to ensure navigability, and urged to create the Danube-Tisa Channel. The Chain Bridge is also part of his legacy. He founded banks and factories, and was also active in the regulation of the Tisa and in launching steamship navigation on Lake Balaton. Besides promoting the economic development of 19th century Hungary, through his work he also created a solid foundation for a Central European economic space.

Today the Danube valley is a new development axis within Europe. The importance of this region will continue to grow due to the growing role of candidate countries, and more focus on environmental policy and water transport.

The consequences of climate change affect Hungary too. We must strive to find a balanced solution to protecting drinking water supplies, preserving internationally recognised natural assets, ensuring a liveable environment for our descendents, while also enabling economic development.

To achieve this, national and international consensus is needed.

This is why the Territorial Agenda, which determines the main priorities of European spatial policy, also urges cooperation among various players and stakeholders. Cohesion policy must give priority to balancing the needs and attributes of various areas, as well as to harmonising the special geographical difficulties and opportunities of regions and cities.

The problems of the Danube region can only be solved by wise cooperation and a series of harmonised, integrated development programmes. The European Danube Region Strategy presents a good opportunity for this.

The present publication gives a brief summary of the results of the public consultation process, the contribution of the civil society to strategy development, the Hungarian National Danube Conference, the lessons learned from Hungarian project collection, and the positions of various countries in the Danube region.

I invite you to familiarise yourself with Hungary's contribution to EDRS.

Péter Szaló, Dr

R. Alt. *Lánchíd és a Várnak egy része* (1850 29 db KCS XVII)
R. Alt. *Chain Bridge and part of the Castle*

Vége a bemelegítésnek az EU Duna Régió Stratégiára való felkészülésben

Csukor József (szateubil@kum.hu)

EU-tagállamokért és a politikai tervezésért felelős szakállamtitkár

Három hónap telt el azóta, hogy az Európai Bizottság megszólította a Duna vízgyűjtő területén fekvő államok kormányait (2009. október 22.). Jóllehet a Duna-medencében 14 ország található, egyértelmű, hogy a Stratégia az Unió, a 8 részt vevő tagállam és azok polgárainak sajátja. Az EU-n kívüli államok egyes témakörökhöz kapcsolódóan vehetnek részt a Stratégiában, amikor bevonásuk szükséges.

2011 januárjának végére három EU-tagállam juttatta el pozíciós papírját a Bizottsághoz: Ausztria, őket követte Magyarország és Németország. Két további felvízi résztvevő is benyújtotta az elgondolásait tartalmazó papírt, mégpedig Bajorország, és az érdekelt osztrák tartományok közös anyagként.

A Külügyminisztérium intenzív konzultációkat folytatott, amelyek eredményeként kikristályosodott a non-paperben kifejtett magyar álláspont. Tekintve a Duna régió országaihoz fűződő kétoldalú kapcsolatokért, a szomszédságpolitikáért, illetve EU-s politikáink összehangolásáért viselt felelősséget, minisztériumunk társszerzője az itt közreadott non-papernek.

2009. február 22-én a Bizottság megkezdte az érdekeltekkel folytatott intenzív konzultáció-sorozatát. Ugyanezen a napon a DG Regio honlapján megnyílt egy ablak, ahol projektjavaslatok tételére nyílik lehetőség. Nagy várakozással tekintünk a február 25-26-i budapesti stakeholder-konferencia elé, amelynek fókuszában a Stratégia szociális és gazdasági vetülete áll majd.

A magyar Nemzeti Duna Konferenciára 2010. január 20-án került sor. A rendezvény új lendületet adott a stratégia előkészítésének, valamint a magyar lakosság mozgósításának a Duna-medence közös jövőjének alakítása érdekében.

A Duna-völgye az emberiség nagy folyamok melletti civilizációinak egyik legfontosabb színhelye. A völgy népeket, nemzeteket köt össze, és jó lehetőségeket kínál a stabilitás, a biztonság és a jólét biztosítására a jövő generációk számára is. Bölcsen ki kell használnunk ezt a lehetőséget az Európai Unió keretein belül. Közös cél az értékeink, valamint a jövő generáció érdekeinek, továbbá a természet és környezet védelmének tiszteletben tartása. Ilyenformán tehát át kell lépni a folyókat és a határokat, a válaszfalakat, amelyeket azok gyakran képeznek, csakúgy, mint a fejünkben lévő korlátokat, amelyek akadályozzák a közös fejlődésünket.

Gróf Széchenyi István 180 éve tette híres kezdeményezését a dunai hajózásra. Arra törekedett, hogy a hajózás fejlesztése és a – Konstantinápolyig is elérő – kereskedelem elősegítése által kiaknázza a folyó és az egész régió növekedési potenciálját. Ezt az álmot és koncepciót részben a gróf által finanszírozott projektek követték. Ez a mi feladatunk is. **A Stratégiát tettekkel kell párosítani!**

Ebben a szellemben biztatom jelen kiadvány olvasóit. A bemelegítés véget ért. Rajt!

Warming up in the preparation of an EU Danube Region Strategy is over

József Czukor (szateubil@kum.hu)

State Secretary for EU Member States and policy planning

Three months are behind us since the European Commission (22nd October 2009) addressed the governments of the countries in the Danube catchment area. Though there are 14 countries in the Danube river basin it is clear that the strategy is that of the Union, the participating 8 EU member states and their citizens. The non-EU countries might be participants connected to single issues where their involvement is necessary.

By the end of January 2010 three EU member states forwarded their position papers to the Commission: Austria followed by Hungary and Germany. Two more papers of the up-stream section participants were issued as well: that of Bavaria and the joint one of the concerned Austrian states.

The Hungarian Ministry of Foreign Affairs completed a very intensive consultation process which resulted in the clarification of the national positions reflected in the non-paper. Being in charge of directing the bilateral relations with the Danube region countries, the neighborhood policy and being responsible for co-coordinating the EU policy our ministry has co-authored of the non-paper published hereby. We believe that our vision, priorities are clear and we are confident that they are largely shared by our partners and contribute effectively to the EU Commission work.

In February the Commission has launched its intensive consultation process with the stake-holders. The same day the kick-off meeting with the stake-holders was held in Ulm a window has been opened at the DG Region website where proposals for projects can be submitted. We are looking forward to the second stakeholder conference of the Commission scheduled for 25-26 in Budapest. The focus theme will be the socio-economic aspect of the Strategy.

The Hungarian "National Danube Conference" was held on the 20th January 2009. It provided a new impetus for the preparation of the Strategy and the mobilizing the Hungarians for shaping our common future in the Danube basin.

The Danube valley is one of the most important places of the human civilization created along the big rivers. The valley interconnects nations, peoples and provides good opportunity for increasing stability, security and welfare for our generations as well. We should wisely use this opportunity in the framework of the Union. Common goal is the respect for our values, the interest of future generations, as well as the protection of nature and environment. Thus we have to cross the rivers and borders, barriers they constitute many times as well as the limits in mind hampering our common prosperity.

Count István Széchenyi made his famous initiative for Danube navigation 180 years ago. He strived to explore the growth potential of the river and of the whole region by developing navigation, promoting trade relations even with Constantinople. This dream and concept was followed by projects financed partly by the count. This is our task as well. **We have to match the Strategy with actions!**

In this spirit I encourage the readers of this publication. The warming up has been completed. Start!

Európai Unió Duna Régió Stratégia

Brüsszel, 2010. február 2.
REGIO/E1/EN/NV/OB D(2010)

Tárgy: Bevezető Dokumentum a vita kezdeményezéséhez

Az Európai Tanács (EiT) hivatalosan felkérte az Európai Bizottságot egy Európai Unió Duna Régió Stratégia kialakítására. Az EiT 2009. június 19-i következtetései szerint: „A fenntartható fejlődést az egyes régiók sajátos kihívásainak integrált megközelítésén keresztül is támogatni kell (...) Az EiT (...) felkéri a Bizottságot, hogy 2010 végéig dolgozza ki a Duna régióra vonatkozó EU stratégiát.”

Az Európai Unió Duna Régió Stratégia céljai

A Duna régió Európa egyik legfontosabb térsége. Több tagállamra is kiterjed, illetve érint számos szomszédos országot a folyó vízgyűjtő területén, illetve a Fekete-tenger partmenti területein. A teljes folyómedence területe mintegy 800.000 km². A térség lakosságszáma meghaladja a 100 millió főt, amely főként – de nem kizárólagosan – a 3000 km hosszúságú, tíz országot érintő folyóparti területre koncentrálódik. Ez több, mint bármelyik más európai folyó esetében. Négy főváros helyezkedik el a folyó mentén, illetve számos kiemelkedően fontos központ is itt található. Több megválaszolandó kérdés és megoldandó probléma van jelen ebben a régióban. Ezek között említhetjük a gazdasági és társadalmi különbségeket, az infrastrukturális hiányosságokat, a környezeti kérdéseket, a kockázatok megelőzését, stb. A 2004-es és a 2007-es bővítési köröket követően szükségessé és lehetővé vált a korábbi megosztottságok örökségének felszámolása, és a régióban rejlő lehetőségeknek az európai uniós integráción keresztül kibontakoztatása. A jelen Európai Unió Duna Régió Stratégia is az EU 2020 részét képezi, amelynek elfogadására várhatóan az Európai Tanács tavaszi ülésén kerül sor. Ez továbbá összhangban van az elfogadott Lisszaboni Szerződéssel, mely szerint az EU elősegíti a tagállamok közötti gazdasági, társadalmi és területi kohézió létrejöttét és megerősödését, ahogyan a tagállami szolidaritást is. A makroregionális stratégiák kiváló próbái a területi kohézió gyakorlati megvalósításának. Ezen belül is különösen jellemző a szektorok közötti integrált megközelítés, amely a stratégiafejlesztés teljes folyamatát áthatja.

A konzultáció céljai és háttere

Az Európai Bizottság felhívást intéz minden érdekelt félhez, hogy tegyék meg javasataikat, észrevételeiket és hozzájárulásukat. Az érdekeltnek lehetnek tagállamok, szomszédos államok, régiók, önkormányzatok, nemzetközi szervezetek, pénzügyi szervezetek, társadalmi és gazdasági partnerek, és a civil társadalom tagjai. A konzultáció megvalósítása érdekében a Bizottság széles körben kezdeményez megbeszéléseket, amelynek részét képezik nyilvános rendezvények. Ezek kezdete Ulmban lesz februárban, majd 2010 júniusában Romániában fejeződnek be. A Bizottság továbbá az internet kínálta lehetőségeket is fel kívánja használni a konzultációhoz. Ennek a Bevezető Dokumentumnak a célja, hogy azonosítva a legfontosabb megvitatandó kérdéseket, iránymutatással szolgáljon mindazok számára, akik részvételüket és hozzájárulásukat fontolgatják.

Az alábbiakban (a „Kiemelt kérdések” részben) található a főbb javasolt témák, valamint néhány olyan kérdés, amelyekkel kapcsolatosan örömmel vennék hozzájárulásait. Mindentől függetlenül természetesen várunk minden további témajavaslatot vagy ötletet is. Az akciókra és projektekre vonatkozó javaslatok megfogalmazásakor javasoljuk, hogy vegyék figyelembe az alábbi szempontokat: (a) a fő célterület a Duna régió mint makrorégió, tehát a hangsúly nem a nemzeti vagy az EU-szintű megközelítésen van, (b) a javaslatoknak a polgároknak, a vállalkozásoknak és a környezetre előnyös hatást kell kifejteniük, (c) a javaslatoknak megvalósíthatóknak kell lenniük már rövid és középtávon is. A projektek és témák kidolgozása során az integrált megközelítést a lehető legjobban ki kell terjeszteni, megvizsgálva például, hogy a kutatás milyen szerepet játszhat a különböző szakpolitikákban, így a környezetvédelem, az energia, az emberi erőforrások, egészségügy stb. területén, valamint hogy hogyan lehetne erősíteni a határokon átnyúló együttműködések.

Következő lépések

A Bizottság minden hozzájárulást kielemez, és a beérkezett anyagokról készült összefoglalót a konzultáció befejezése után nem sokkal hozzáférhetővé teszi az interneten. Az anyagokkal kapcsolatos eszmecsere tovább fog folytatódni a 2010 nyara előtt megrendezett konferenciák keretében (ezek részletes listája hozzáférhető a REGIO-EU-DANUBE-STRATEGY@ec.europa.eu email címen). A Stratégiát a Bizottság 2010 decemberében fogadja el.

EU strategy for the Danube region

Brussels, 2 February 2010
REGIO/E1/EN/NV/OB D(2010)

Subject: Scoping Paper for the public consultation

The European Council has formally asked the European Commission to present an EU Strategy for the Danube Region, stating in its conclusions of 19 June 2009: "Sustainable development should also be pursued through an integrated approach to the specific challenges facing particular regions (...). It (...) invites the Commission to present an EU strategy for the Danube region before the end of 2010."

Objectives of the EU Strategy for the Danube Region

The Danube Region is one of the most important areas in Europe. It covers several Member States and neighbouring countries in the river basin and in the coastal zones on the Black Sea. The area of the whole River Basin can be considered to be 800.000 km², with a population over 100 million, centred on - but not exclusive to - the 3.000 km of river passing through ten countries (more than any other European River). On it lie four capital cities, and significant other important centres are part of the Region. There are many major issues to be addressed in the Region including economic and social disparities, infrastructure deficiencies, environmental status, prevention against risks, etc.. Following the accessions of 2004 and 2007, there is a need and an opportunity to overcome the legacy of former divisions and for the potential of the Region as an integral part of the European Union to be more fully realised. This EU Strategy for the Danube Region is also within the EU 2020 framework being adopted at the Spring European Council. In addition, it is in line with the adopted Lisbon Treaty which states that the EU shall promote economic, social and territorial cohesion, and solidarity among Member States. Macro-regional strategies are prime test cases of what territorial cohesion means in practical terms. In particular, the cross-sectoral integrated approach is overarching the whole process of the strategy development.

Context and aims of the consultation

The European Commission is therefore actively seeking the contributions of all those interested (including Member States, neighbouring countries, regions, municipalities, international organisations, financial institutions, the socio-economic partners and civil society). This is why the Commission is organising a wide consultation including a series of public events starting in Ulm in February and concluding in Romania in June 2010, also incorporating this public consultation through internet. The purpose of this Scoping Paper is to guide those providing a contribution by identifying the main issues to be discussed.

Below (in the section 'specific questions') are the main topics suggested, together with examples of questions to be raised and on which input would be welcomed. Please feel free also to raise other issues. When considering the questions, ideally, it is important to keep in mind that the actions and projects to be proposed should (a) concern the Danube Region as a macro-region - as opposed to the national or EU level -, (b) have a positive impact on the citizens, enterprises, and the environment and (c) be feasible in the short to mid-term. The actions and projects should also consider the different issues as much as possible in an integrated manner, for example looking at how research can be taken into account in policy fields such as the environment, the energy, the human capital, health, etc., as well as how cooperation can be reinforced across borders.

Next steps

All contributions will be analysed by the Commission, and a report summarising the inputs will be available on internet shortly after the end of the consultation. These will also be further discussed in the frame of the conferences organised before the Summer 2010 (full list of these events available at REGIO-EU-DANUBE-STRATEGY@ec.europa.eu). The Strategy will be adopted by the Commission by December 2010.

ÁLTALÁNOS KÉRDÉSEK

Témák

- Mik a Duna régió fő kihívásai és lehetőségei?
- Mely témákra kellene a Stratégiának kiterjednie?
- Az elkövetkezendő években melyek lennének azok a fő konkrét akciók és projektek, amelyeket érdemes volna a Stratégia keretében megvalósítani?

Megvalósítás

- Hogyan lehet javítani az együttműködést, jobban koordinálni az erőfeszítéseket és kölcsönösen átadni a jó gyakorlatokat?
- Hogyan lehet a határon átnyúló kapcsolatokat és a transznacionális politikákat fejleszteni?
- Milyen hozzáadott értéket jelent majd a Stratégia a régióban működő meglévő mechanizmusokhoz képest?
- A különböző EU-politikáktól és pénzügyi eszközöktől milyen támogatást igényel a Stratégia?
- Mik a finanszírozási igények, és hogyan lehet a meglévő pénzügyi eszközöket hatékonyabban felhasználni a Stratégia célkitűzéseinek eléréséhez?

Megközelítés

- Hogyan tudna a Stratégia hozzájárulni a helyzet javításához?
- Mik az előnyei /hátrányai egy nemzeti határokon átnyúló megközelítésnek?
- Mik az előnyei – ha vannak – egy olyan megközelítésnek, amely több témát együtt kezel, és megvizsgálja ezek kölcsönhatásait (pl. a gazdasági és környezeti kérdések kölcsönhatásait)?
- Mi az EU által biztosított hozzáadott érték a folyamatban?

KIEMELT KÉRDÉSEK

Az összekapcsolhatóság és a kommunikációs rendszerek javítása (a régióon belül és kívül)

A következő témáknál a kiemelt kérdéseken kívül, kérjük, térjenek ki az alábbiakra:

- Fő kihívások/ lehetőségek;
- Az elkövetkezendő évekre javasolt legfontosabb konkrét akciók és projektek

Kérjük, arra is térjenek ki, hogy ezeket a témákat hogyan lehetne együtt kezelni, és hogy ezek a témák hogyan tudnának pozitív módon hatni egymásra és az alábbiakban felsorolt többi témára.

1. Belvízi hajóutak, közutak és vasút
2. Intermodális csomópontok (köztük a kikötők és repterek)
3. Energiahálózatok és az energiaellátás biztonsága
4. Megújuló és tiszta energiák nagyobb mértékű használata, energiahatékonyság és megtakarítások
5. Információs társadalom

Környezetvédelem, vízgazdálkodás javítása, természeti kockázatok megelőzése

A következő témáknál a kiemelt kérdéseken kívül, kérjük, térjenek ki az alábbiakra:

- Fő kihívások/ lehetőségek;
- Az elkövetkezendő évekre javasolt legfontosabb konkrét akciók és projektek

Kérjük, arra is térjenek ki, hogy ezeket a témákat hogyan lehetne együtt kezelni, és a témák hogyan tudnának pozitív módon hatni egymásra és az alábbiakban felsorolt többi témára.

6. A vizek környezete (különösen a folyóké)
7. Levegő- és talajminőség (beleértve a hulladékkezelést)
8. Biológiai sokféleség és tájak
9. Természeti kockázatok (árvizek és aszályok)
10. Klímaváltozás enyhítése és adaptáció

Társadalmi-gazdasági, emberi és intézményi fejlődés

A következő témáknál a kiemelt kérdéseken kívül, kérjük, térjenek ki az alábbiakra:

- Fő kihívások/ lehetőségek;
- Az elkövetkezendő évekre javasolt legfontosabb konkrét akciók és projektek

OVERALL QUESTIONS**Topics**

- What are the main challenges and opportunities in the Danube Region?
- Which topics should be covered by the Strategy?
- What are the main concrete actions and projects to be recommended in the coming years?

Implementation

- How is it possible to cooperate better, to coordinate more and to exchange good practices?
- How can the cross-border links and the transnational policies be improved?
- What would be the added value of this Strategy to the existing mechanisms in the Region?
- What would be expected of the different EU policies and their financial instruments?
- What are the needs in terms of funding and how to improve the use of existing financial instruments to achieve the objective of the strategy?

Approach

- How could the Strategy contribute to improve the situation?
- What are the advantages / disadvantages of an approach going beyond national boundaries?
- What is the value - if any - of an approach which covers several topics together and looks at their interrelationship (e.g. how economic and environmental issues interact?)
- What is the added value of the EU in the process?

SPECIFIC QUESTIONS**To improve connectivity and communication systems (within and outside the Region)**

For the following topics, in addition to the specific questions, you are invited to indicate:

- The main challenges / opportunities;
- The main concrete actions and projects to be recommended in the coming years.

You are also invited to indicate how these topics might be considered together and how they can interact positively with each others and with the other topics mentioned below.

1. Inland waterways, road and rail systems
2. Intermodal nodes (including ports and airports)
3. Energy systems and security of supply
4. Increased use of renewable and clean energies, energy efficiency and savings
5. Information Society

To protect the environment, preserve water resources and prevent against natural risks

For the following topics, in addition to the specific questions, you are invited to indicate:

- The main challenges / opportunities;
- The main concrete actions and projects to be recommended in the coming years.

You are also invited to indicate how these topics might be considered together and how they can interact positively with each others and with the other topics mentioned below.

6. Environment of the water (especially rivers)
7. Quality of air and soils (including waste)
8. Biodiversity and landscapes
9. Natural risks (floods and droughts)
10. Mitigation and adaptation to climate change

To reinforce socio-economic, human and institutional development

For the following topics, in addition to the specific questions, you are invited to indicate:

- The main challenges / opportunities;
- The main concrete actions and projects to be recommended in the coming years.

You are also invited to indicate how these topics might be considered together and how they can interact positively with each others and with the other topics mentioned below.

Kérjük, arra is térjenek ki, hogy ezeket a témákat, hogyan lehetne együtt kezelni, ezek a témák hogyan tudnának pozitív módon hatni egymásra és az alábbiakban felsorolt többi témára.

11. Belső piac / kereskedelem
12. A gazdaság szektorainak versenyképessége (mezőgazdaság, ipar és szolgáltatások)
13. Innováció / kutatás
14. Emberi erőforrás (beleértve a munkaerőpiacokat, az oktatást és az egészségügyet)
15. Intézményi kapacitás
16. Dunai identitás / kultúra (ideértve a turizmust)
17. A roma közösség és egyéb hátrányos helyzetű csoportok

Várjuk javasolataikat arra vonatkozóan is, hogy milyen egyéb releváns témákat szeretnének belevenni a konzultációba, illetve hogyan lehetne jobb megközelítést alkalmazni.

Hozzájárulásai igen értékesek számunkra, és nagyban segítik egy olyan európai uniói stratégia kidolgozását, amely a Duna régió számára legfontosabb kérdésekre összpontosít.

Hozzájárulásait 2010. március 31-ig várjuk a REGIO-EU-DANUBE-STRATEGY@ec.europa.eu email címen.

Köszönjük hozzájárulásait!

11. Internal market / trade
12. Competitiveness of economic sectors (agriculture, industry and services)
13. Innovation / research
14. Human capital (including job markets, education and health)
15. Institutional capacity
16. Danube identity / culture (including tourism)
17. Roma community and other disadvantaged groups

Please also feel free to add other relevant topics or suggest improved approaches.

Your contributions in relation to these questions will be most useful to us in developing an EU Strategy which addresses the critical concerns of the Danube Region.

These contributions can be sent to REGIO-EU-DANUBE-STRATEGY@ec.europa.eu before the 31 March 2010.

Thank for your contributions!

Az Európai Parlament állásfoglalása a Duna régióra vonatkozó európai stratégiáról

Közös állásfoglalásra irányuló indítvány

Plenáris ülés-dokumentum

az eljárási szabályzat 115. cikkének (5) bekezdése alapján az alábbi képviselőcsoportok indítványainak helyébe lép:
S&D (B7 0031/2010)
ALDE (B7 0032/2010)
Verts/ALE (B7 0033/2010)
GUE/NGL (B7 0034/2010)
PPE (B7 0036/2010)

a Duna régióra vonatkozó európai stratégiáról

Lambert van Nistelrooij, Danuta Maria Hübner, Marian-Jean Marinescu, Richard Seeber, Manfred Weber, Elisabeth Jeggle, Jan Olbrycht, Theodor Dumitru Stolojan, Elena Băsescu, Andrey Kovatchev, Tamás Deutsch, Elena Oana Antonescu, Iosif Matula, Csaba Sógor, Petru Constantin Luhan, Iuliu Winkler
a PPE képviselőcsoportja nevében

Silvia-Adriana Țicău, Constanze Angela Krehl, Victor Bo tinaru, Brian Simpson, Saïd El Khadraoui, Hannes Swoboda, Evgeni Kirilov, Georgios Stavrakakis, Ivailo Kalfin
az S&D képviselőcsoport nevében

Michael Theurer, Ramona Nicole Mănescu, Filiz Hakaeva Hyusmenova
az ALDE képviselőcsoport nevében

Eva Lichtenberger, Michael Cramer
a Verts/ALE képviselőcsoport nevében

Oldřich Vlasák, Tomasz Piotr Poręba
az ECR képviselőcsoport nevében

Jaromír Kohlíček, Miloslav Ransdorf
a GUE/NGL képviselőcsoport nevében

European Parliament resolution on a European Strategy for the Danube Region

Joint motion for a resolution

Session document

pursuant to Rule 115(5) of the Rules of Procedure replacing the motions by the following groups:

S&D (B7 0031/2010)

ALDE (B7 0032/2010)

Verts/ALE (B7 0033/2010)

GUE/NGL (B7 0034/2010)

PPE (B7 0036/2010)

on a European Strategy for the Danube Region

Lambert van Nistelrooij, Danuta Maria Hübner, Marian-Jean Marinescu, Richard Seeber, Manfred Weber, Elisabeth Jeggle, Jan Olbrycht, Theodor Dumitru Stolojan, Elena Băsescu, Andrey Kovatchev, Tamás Deutsch, Elena Oana Antonescu, Iosif Matula, Csaba Sógor, Petru Constantin Luhan, Iuliu Winkler
on behalf of the PPE Group

Silvia-Adriana Țicău, Constanze Angela Krehl, Victor Bontinaru, Brian Simpson, Saïd El Khadraoui, Hannes Swoboda, Evgeni Kirilov, Georgios Stavrakakis, Ivailo Kalfin
on behalf of the S&D Group

Michael Theurer, Ramona Nicole Mănescu, Filiz Hakaeva Hyusmenova
on behalf of the ALDE Group

Eva Lichtenberger, Michael Cramer
on behalf of the Verts/ALE Group

Oldřich Vlasák, Tomasz Piotr Poręba
on behalf of the ECR Group

Jaromír Kohlíček, Miloslav Ransdorf
on behalf of the GUE/NGL Group

Az Európai Parlament állásfoglalása a Duna régióra vonatkozó európai stratégiáról

Az Európai Parlament

- tekintettel a Szerződés 192. cikkére és 265. cikkének (5) bekezdésére,
- tekintettel a Duna régióra vonatkozó európai stratégiáról szóló 2009. december 3-i szóbeli választ igénylő kérdésre (O-0150/09 – B7-0240/2009),
- tekintettel a 2009. június 18–19-i Európai Tanács következtetéseire, amelyek felszólították a Bizottságot, hogy 2010 végére dolgozza ki a Duna régióra vonatkozó európai stratégiát,
- tekintettel a balti-tengeri régióra vonatkozó uniós stratégiára,
- tekintettel a Tanács programjára, amelyet a spanyol, a belga és a magyar elnökség állított össze,
- tekintettel az Európai Parlamenten belül működő Duna Fórumra és az ott végzett munkára,
- tekintettel a területi kohézióról és a kohéziós politika jövőbeli reformjáról szóló vita állásáról szóló zöld könyvről készült, 2009. március 24-i állásfoglalására;
- tekintettel a Régiók Bizottsága „A Duna-medencével foglalkozó uniós stratégia” című 2009. októberi véleményére,
- tekintettel az espooi, az aarhusi és a berni környezetvédelmi egyezményre,
- tekintettel a vízügyi keretirányelvre és a helsinki egyezményre,
- tekintettel a dunai hajózás rendjéről szóló belgrádi egyezményre,
- tekintettel a Duna Bizottság, a Nemzetközi Duna-védelmi Bizottság (ICPDR) és a Nemzetközi Száva Bizottság (ISRBC) által elfogadott, a Duna-medence belvízi hajózásáról és környezeti védelméről szóló közös nyilatkozatra;
- tekintettel a svéd elnökség által a makroregionális stratégiáról tartott stockholmi konferenciára,
- tekintettel eljárási szabályzata 115. cikkének (5) bekezdésére,

- A. mivel a Lisszaboni Szerződés a területi kohéziót az Európai Unió céljaként ismeri el (EUSz 3. cikk),
- B. mivel a makroregionális stratégiák célja a meglévő erőforrások jobb kihasználása a területfejlesztési kérdések megoldása és annak érdekében, hogy a közös kihívásokra közös válaszok szülessenek,
- C. mivel a Balti-tengerre vonatkozó stratégia modellt kínál az egyedi kritériumok alapján meghatározott geopolitikai területi egységekben – makrorégiókban – az európai uniós politikák és finanszírozás koordinálásához, és mivel a Dunára vonatkozó uniós stratégiában a Balti-tengerre vonatkozó stratégia modelljét követve benne rejlik a lehetőség a regionális és határokon átnyúló együttműködés elősegítésére a további gazdasági növekedés, valamint a közös kihívásokra adandó közös válaszok meghatározása érdekében
- D. mivel a Duna tíz európai országot – Németországot, Ausztriát, a Szlovák Köztársaságot, Magyarországot, Horvátországot, Szerbiát, Romániát, Bulgáriát, a Moldovai Köztársaságot és Ukrainát – köt össze, amelyek közül hat uniós tagállam, és tágabb területi összefüggésben ide tartozik még a Cseh Köztársaság, Szlovénia, Bosznia-Hercegovina és Montenegró is,
- E. mivel a Duna-medence fontos kereszteződési pont az EU kohéziós politikájával kapcsolatos programok, az európai szomszédságpolitikában részt vevő országokra vonatkozó programok és a potenciális tagjelölt országok között, és ezért olyan terület, ahol fokozott szinergia alakítható ki a különböző európai uniós politikák között: a kohéziós, a közlekedési, az idegenforgalmi, a mezőgazdasági, a halászati, a gazdasági és szociális fejlesztési, a környezetvédelem, a bővítési és a szomszédsági politika között,
- F. mivel az EU Duna régióra vonatkozó stratégiáját az alábbi együttműködési területeken kell fejleszteni: társadalmi fejlődés és szociális védelem, fenntartható gazdasági fejlődés, közlekedési és energetikai infrastruktúra, környezetvédelem, kultúra és oktatás,
- G. mivel a Dunára vonatkozó uniós stratégia jelentősen hozzájárulhat a Duna régióban működő regionális, helyi hatóságok és szervezetek közötti együttműködés javításához, és a terület számára jólétet, fenntartható fejlődést, munkahelyteremtést és biztonságot nyújtana,
- H. mivel a Duna régióban hosszú múltra tekint vissza az együttműködés: az 1856. március 30-án alapított Európai Duna Bizottság, amelynek székhelye eredetileg Galaiban (Románia) volt, az egyik első európai intézménynek számít, és jelenleg Budapesten van a központja;
- I. mivel a 2007-es bővítést követően a Duna szinte az Európai Unió belső vízi útjává vált, és mivel a Duna régió jelentős szerepet játszhat az azóta bekövetkezett fejlődés támogatásában,
- J. mivel a Duna a tagállamokon túl is hatékony vízi út, és a Majna-csatornával és a Rajnával együtt összeköti az Északi-tengert a Fekete-tengerrel, és erősítheti a fekete-tengeri térség geostratégiai helyzetét;

European Parliament resolution on a European Strategy for the Danube Region

The European Parliament,

- having regard to Article 192 and Article 265(5) of the Treaty on the Functioning of the European Union,
- having regard to the question of 3 December 2009 to the Commission on a European Strategy for the Danube Region (O-0150/2009 – B7-0240/2009),
- having regard to the conclusions of the European Council of 18 and 19 June 2009, which called on the Commission to draw up a European strategy for the Danube region before the end of 2010,
- having regard to the EU Strategy for the Baltic Sea Region,
- having regard to the programme of the Council, prepared by the Spanish, Belgian and Hungarian Presidencies,
- having regard to the Danube Forum set up within the European Parliament and the Forum's work,
- having regard to its resolution of 24 March 2009 on the Green Paper on Territorial Cohesion and the state of the debate on the future reform of cohesion policy,
- having regard to the Opinion of the Committee of the Regions, entitled 'An EU strategy for the Danube area', of October 2009,
- having regard to the Espoo, Aarhus and Berne Conventions on environmental protection,
- having regard to the Water Framework Directive and the Helsinki Convention,
- having regard to the Belgrade Convention regulating navigation on the Danube,
- having regard to the joint statement on 'Development of Inland Navigation and Environmental Protection in the Danube River Basin' adopted by the Danube Commission, the International Commission for the Protection of the Danube River (ICPDR) and the International Sava River Basin Commission (ISRBC),
- having regard to the Stockholm Conference on macro-regional strategy held by the Swedish Presidency,
- having regard to Rule 115(5) of its Rules of Procedure,

- A. whereas the Treaty of Lisbon acknowledges territorial cohesion as an objective of the European Union (Article 3 TEU),
- B. whereas macro-regional strategies are aimed at making better use of the existing resources to tackle issues of territorial development and identify joint responses to common challenges,
- C. whereas the Baltic Sea Strategy already provides a model for coordinating EU policies and funding in geopolitical territorial units – macro-regions – defined on the basis of specific criteria and whereas an EU Danube Strategy, following the model of the Baltic Sea Strategy, has the potential to promote regional and cross-border cooperation for further economic growth and to identify joint responses to common challenges,
- D. whereas the Danube links ten European countries – Germany, Austria, the Slovak Republic, Hungary, Croatia, Serbia, Romania, Bulgaria, the Republic of Moldova and Ukraine – six of which are EU Member States, and in a broader territorial context the region also comprises the Czech Republic, Slovenia, Bosnia Herzegovina and Montenegro,
- E. whereas the Danube region is an important crossover point between the EU's Cohesion Policy programmes, programmes for countries covered by the European Neighbourhood Policy and potential candidates for accession, and therefore represents an area where enhanced synergies between different EU policies can be developed: cohesion, transport, tourism, agriculture, fisheries, economic and social development, energy, environment, enlargement and neighbourhood policy,
- F. whereas an EU Strategy for the Danube Region is to be developed in the following cooperation areas: social development and protection, sustainable economic development, transport and energy infrastructure, environmental protection, culture and education,
- G. whereas the EU Strategy for the Danube Region could make an important contribution to the achievement of better coordination between regional and local authorities and organisations operating in the Danube region and would make for prosperity, sustainable development, job creation and security in the area,
- H. whereas there is a long history of cooperation in the Danube region: the European Commission for the Danube, founded on 30 March 1856 and originally based in Gala i (Romania), was one of the very first European institutions, and is today based in Budapest,
- I. whereas the Danube has almost become an internal waterway of the European Union following the 2007 enlargement, and whereas the Danube Region may make a substantial contribution to fostering the developments which have taken place since that enlargement,

- K. mivel a Duna régió heterogén gazdasági kapacitásokkal rendelkező, összekapcsolt makrorégiót alkot, és mivel ha a Duna régiót egyetlen makrorégióként tekintjük, az elősegítené a gazdasági teljesítmény terén jelentkező regionális eltérések áthidalását és az integrált fejlődés fenntartását,
- L. mivel a Duna-delta 1991 óta az UNESCO világörökség része, és a Duna régióban a Natura 2000 hálózat keretében számos különleges védelmi terület és különleges természetmegőrzési terület található; mivel a Duna és a Duna-delta egyedülálló és törekeny ökoszisztémával rendelkezik, ahol a környezetszennyezés következtében veszélyeztetett ritka növényfajták honosak,
1. felszólítja a Bizottságot, hogy amint lehetséges, széles körű konzultációt kezdjen minden Duna menti országgal annak érdekében, hogy figyelembe vegye a regionális együttműködés különböző szempontjait, és hogy legkésőbb 2010 végére benyújtsa a Duna régióra vonatkozó európai stratégiát;
 2. úgy véli, hogy a Duna régióra vonatkozó európai stratégia megfelelő eszközt jelent a területfejlesztésben az olyan, világosan meghatározott politikai területeken megvalósuló szorosabb együttműködés révén, ahol valamennyi kormányzati partner azonosította a valódi európai értéktöbbletet, és arra hív fel, hogy ezt a stratégiát az európai területi együttműködés célkitűzésének részeként alakítsák ki;
 3. hangsúlyozza, hogy minden makroregionális stratégiát bele kell foglalni az európai uniós regionális politikába, amely az EU területének egészére vonatkozó egységes politika; hangsúlyozza továbbá, hogy elemezni kell az e stratégia által az Unió területén a területi kohézió céljának megvalósításához nyújtott értéktöbbletet;
 4. hangsúlyozza, hogy a közös kihívások megoldásának megtalálása, a konkrét projektek hatékony végrehajtása és a felelősségteljes kormányzati mechanizmus biztosítása érdekében az előkészületi folyamatba be kell vonni a Duna térségének illetékes regionális és helyi érdekelt feleit, hogy világosan azonosítani lehessen, mire van szükség a területek egyensúlyozott, fenntartható fejlesztése és a kapacitáskiépítés tekintetében; továbbá sürgeti a kormányokat, hogy támogassák és könnyítsék meg a nem kormányzati szervezetek, a szakmai szövetségek és a civil társadalom tájékoztatását és a velük való konzultációt célzó intézkedéseket a stratégia kialakításával és későbbi végrehajtásával kapcsolatban egyaránt;
 5. felkéri a Bizottságot, hogy világosan határozza meg az „irányítási struktúrát” a Duna régióra vonatkozó jövőbeni politika számára; úgy véli, hogy e stratégia végrehajtása nem sértheti a regionális és helyi kormányzatok hatásköreit;
 6. támogatja a Duna régiókat mint az EU egyik prioritást élvező területének gazdasági és társadalmi fejlődését, és szorgalmazza a szorosabb regionális integrációt a Duna régióban, amely a tágabb európai gazdasági és politikai térség dinamikus alkotóeleme;
 7. sürgeti a jelenleg szennyezett Duna ökológiai állapotának javítását és a szennyezés csökkentését, valamint az olaj és más mérgező, illetve káros anyagok további folyóba engedésének megakadályozását célzó intézkedések meghozatalát;
 8. megállapítja, hogy a Duna régió szennyezéséért egyaránt felelősség terheli a tagállamokat és a többi part menti országot, amelyeken a Duna keresztül folyik; hangsúlyozza, hogy a Duna-medence környezetének védelme fontos szempont, amely befolyásolja a régió mezőgazdasági és vidékfejlesztését, és sürgeti a part menti országokat, hogy kezeljék elsődleges prioritásként a megosztott hidrológiai és vízminőség-ellenőrző létesítmények felállítását;
 9. arra biztatja a Bizottságot és a tagállamokat, hogy az éghajlatváltozás elleni küzdelem keretében fordítsanak különös figyelmet a helyi ökoszisztémákra, és működjenek együtt azok védelme érdekében, sürgeti a Bizottságot, hogy támogassa az olyan új technológiákra irányuló kutatást és fejlesztést, amelyek célja az árvízzel, az aszályal és a véletlenszerű környezetszennyezéssel kapcsolatos előrejelzési és válaszadási képességek fejlesztése;
 10. hangsúlyozza a dunai halállomány védelmének és megerősítésének szükségességét; felszólítja a Bizottságot, hogy készítsen átfogó tervet a Dunában élő természetes tokhal-állomány megőrzésére és megújítására;
 11. kéri a Bizottságot, hogy használja fel a balti-tengeri stratégiával kapcsolatban szerzett tapasztalatokat; ennek megfelelően azt kéri, hogy a dokumentumot cselekvési terv egészítse ki; úgy véli, hogy a cselekvési tervnek az alábbi elemeket kell tartalmaznia: a Duna belvízi hajózás általi környezetbarát használata, a Duna menti más közlekedési módokkal való intermodalitás egyrészt valamennyi infrastruktúra javítása révén (prioritásként kezelve a meglévő infrastruktúra jobb használatát), másrészt egy Duna menti multimodális közlekedési rendszer létrehozásán keresztül, a vízenergia környezetbarát használata a Duna mentén, a Duna vízminőségének megőrzése és javítása a Víz Keretirányelvvel összhangban, szigorú hajóbiztonsági előírások, a környezetbarát idegenforgalom fejlesztése, valamint fejlesztések az oktatás, a kutatás és a társadalmi kohézió terén;
 12. hangsúlyozza, hogy biztosítani kell az energiaforrások diverzifikációját, és felhívja a Bizottságot és az összes part menti országot, hogy a régió bioenergia-forrásokban rejlő lehetőségeinek fényében mozdítsanak elő és hajtsanak végre az energiahatékonysággal és a megújuló energiaforrásokkal kapcsolatos közös projekteket, és ösztönözzék a biomassza, a nap-, a szél- és a vízenergia felhasználását;
 13. hangsúlyozza, hogy a nemzetközi környezetvédelmi normák betartásának garانتálása érdekében és a döntések által esetlegesen érintett partnerekkel való konzultációt követően a megfelelő stratégiai és környezeti hatásvizsgálatokat, köztük a folyó teljes ökoszisztémájára gyakorolt hatások vizsgálatát minden közlekedéssel és energiával kapcsolatos infrastrukturális projekt esetén előfeltételül kell szabni;

- J. whereas the Danube is an effective waterway even beyond the Member States and, together with the Main Canal and River Rhine, connects the North Sea with the Black Sea and has the potential to enhance the geostrategic position of the Black Sea region,
- K. whereas the Danube region represents an interconnected area with heterogeneous economic capacities and whereas considering the Danube area as a single macro-region would help to overcome the regional differences in economic performance and sustain integrated development,
- L. whereas the Danube Delta has been a UNESCO World Heritage Site since 1991 and the Danube region includes several Special Protection Areas and Special Areas for Conservation within the framework of Natura 2000; whereas the Danube and the Danube Delta have a unique and fragile ecosystem, which is home to rare plant species that are under threat due to pollution,
1. Calls on the Commission to launch, as soon as possible, broad consultations with all countries along the Danube in order to cover various aspects of regional cooperation and to present the EU Strategy for the Danube Region no later than the end of 2010;
 2. Considers that a European Strategy for the Danube Region represents an appropriate instrument for enhancing territorial development through intensified cooperation in clearly defined policy fields in which genuine European added value has been identified by all governmental partners, and calls for that strategy to be developed as part of the European Territorial Cooperation objective;
 3. Stresses the imperative that any macro-regional strategy should be incorporated in the EU's regional policy, as a coordinated policy for the whole territory of the EU; furthermore, highlights the need to analyse the added value of this strategy for the implementation of the objective of territorial cohesion within the territory of the Union;
 4. Stresses the need to involve the relevant regional and local stakeholders in the Danube region in the preparatory process, in order to clearly identify the needs, in terms both of balanced, sustainable development of territories and of capacity building, in order to find solutions to common challenges, to implement efficiently the concrete projects and to provide a good governance mechanism, and urges the governments to support and facilitate measures to inform and consult NGOs, trade associations and civil society in both the establishment of the strategy and its future implementation;
 5. Calls on the Commission to clearly identify the 'governance structure' of a future Danube region policy; takes the view that implementation of this strategy must not impinge on the responsibilities of regional and local government;
 6. Supports the economic and social development of the Danube region as an EU priority area and the promotion of deeper regional integration in the Danube region as a dynamic component of a wider European economic and political area;
 7. Calls for improvements to the ecological status of the Danube, which is currently a polluted river, and for measures to reduce pollution and prevent further releases of oil and other toxic and harmful substances;
 8. Notes that responsibility for the pollution of the Danube region lies with both the Member States and the other riparian countries through which the Danube flows; stresses that protecting the environment in the Danube basin is an important aspect which will have a bearing on the agricultural and rural development of the region and urges riparian states to give top priority to the establishment of shared hydrological and water quality testing facilities;
 9. Encourages the Commission and the Member States, in the framework of the fight against climate change, to pay special attention to, and cooperate in protecting, local ecosystems and urges the Commission to support research and development focusing on new technologies geared to enhancing forecasting and response capabilities in connection with flooding, extreme drought and accidental pollution;
 10. Underlines the need to protect and enhance fish stocks in the Danube; calls on the Commission to prepare a comprehensive plan for conserving and restoring the natural sturgeon stocks in the Danube;
 11. Calls on the Commission to draw on the operational experience gained with the Baltic Sea Strategy; calls, accordingly, for an action plan to complement the document; is of the opinion that the Action Plan should include the following elements: environmentally friendly use of the Danube by inland navigation, intermodality with other transport modes along the Danube through the improvement of all infrastructures (with priority for the better use of existing infrastructure) and by creating a multi-modal transport system all along the river, environmentally-friendly use of water power along the Danube, preservation and improvement of Danube water quality in accordance with the Water Framework Directive, stringent vessel safety requirements, development of environmentally friendly tourism and improvements in the fields of education, research and social cohesion;
 12. Stresses the need to diversify energy sources and calls on the Commission and all riparian states to increase cooperation in the field of energy, to promote and implement joint projects on energy efficiency and renewable energy resources, in the light of the region's potential as a source of bioenergy, and to encourage the use of biomass, solar, wind and hydro energy;
 13. Underlines that proper strategic and environmental impact assessments, including assessments of effects on the entire ecosystems of the river, should be a prerequisite for all transport- and energy-related infrastructure projects, in order to guarantee that international standards of environmental protection are met, after consulting those partners which might be affected by those decisions;

14. rámutat a Duna régió államainak rendkívüli gazdasági függőségére, és támogatja vállalkozásfejlesztési hálózatok és nem kormányzati kereskedelem-támogató testületek felállítását, amelyek – különösen a kkv-k tekintetében – összehangolhatják és előmozdíthatják a későbbi fejlesztési lehetőségeket, a fenntartható és hatékony növekedés biztosítása, valamint a környezetbarát gazdaság növekedésének ösztönzése érdekében, a dunai makrorégió egész területén;
15. javasolja az EU közlekedési rendszerének az Európai Unióval szomszédos, Duna régión belüli országok rendszerével való integrálását, és hangsúlyozza a komodalitást célzó projektek bevezetésének fontosságát;
16. úgy véli, hogy a belvízi hajózási rendszer a régió közlekedésfejlesztésének fontos aspektusa, miközben elismeri a belvízi hajózás terén bekövetkezett visszaesést, amely elsősorban a súlyos gazdasági visszaesés következménye, és hangsúlyozza, hogy meg kell szüntetni a szűk keresztmetszeteket a Rajna/Maas–Majna–Duna belvízi tengelyen, és javítani kell a teljes Duna menti intermodális közlekedési rendszert, aminek során a fejlett belvízi kikötők és a logisztika, a belvízi hajózás és a vasúti közlekedés kombinációjára kell helyezni a hangsúlyt, és figyelembe kell venni a rövid távú tengeri szállítás által kínált további lehetőségeket;
17. javasolja a tranzeurópai közlekedési hálózat modernizálását az intermodalitás egész régió belüli fejlesztése és a Fekete-tengerrel való összeköttetés közúti és vasúti útvonalak (árufuvarozási folyosók és nagy sebességű vasutak) általi javítása érdekében;
18. felhívja a Bizottságot, hogy segítse elő a modern informatikai és kommunikációs technológiák szélesebb körű alkalmazását, és tegyen meg minden szükséges lépést annak érdekében, hogy a Dunán a lehető legsürgősebben hatékony és egységes hajózási szabályokat vezessenek be;
19. úgy véli, hogy a fenntartható idegenforgalom fontos eszköz a régió gazdasági növekedésének elősegítéséhez, ideértve például az ökoturizmus által kínált lehetőségeket és a szinte a Duna teljes hosszán végigfutó kerékpárutakban rejlő potenciált;
20. támogatja azokat a programokat, amelyek célja a Duna multikulturális környezetének fejlesztése a multinacionális mobilitás erősítése, a kulturális párbeszéd előmozdítása, új művészeti és kommunikációs formák, illetve ezen ágazatokon belül képzési és üzleti inkubátorközpontok létrehozása, valamint a kulturális és történelmi örökség védelme és új kulturális iparágak ösztönzése révén;
21. támogatja a régió belüli egyetemi csereprogramokat, és javasolja, hogy a régióban működő egyetemek alakítsanak hálózatokat a nemzetközi szinten is versenyképes kiválósági központok kialakulásának elősegítése érdekében;
22. felhívja a Bizottságot és a tagállamokat az igazgatás javítására, hogy a Dunára vonatkozó uniós stratégia hatékonyabb kialakítása és végrehajtása érdekében csökkenjenek az adminisztratív terhek;
23. felhívja a Bizottságot, hogy működjön együtt szorosan az Európai Parlamenttel a Dunára vonatkozó uniós stratégia fejlesztési prioritásainak meghatározásában, és kéri a Bizottságot, hogy rendszeresen tájékoztassa az Európai Parlamentet és konzultáljon vele a stratégia végrehajtásának helyzetéről;
24. hangsúlyozza az összehangolt megközelítés fontosságát annak érdekében, hogy a Duna menti államok hatékonyabban és jobban használják fel a rendelkezésre álló uniós forrásokat, és ezáltal képesek legyenek a stratégia céljainak megvalósítására;
25. támogatja a meglévő operatív programok felhasználását a stratégia keretén belüli projektek finanszírozásához; arra biztatja valamennyi érdekelt felet, hogy tárjanak fel olyan egyéb, nem pénzügyi eszközöket, amelyek elősegítik a stratégia végrehajtását és helyi szinten azonnali kedvező hatást gyakorolnának;
26. javasolja, hogy a helyi és regionális szinten érintett felekkel való konzultációt követően két évente kerüljön sor egy uniós Duna-csúcsra, és ennek következtetéseit ismertessék az Európai Tanáccsal és az Európai Parlamenttel;
27. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást az Európai Bizottságnak, a Tanácsnak, a Régiók Bizottságának és a többi érintett intézménynek.

14. Points out the exceptional economic interdependence of the states in the Danube region and supports the establishment of business development networks and non-governmental trade promotion bodies which can coordinate and promote future development opportunities, especially for SMEs, in order to ensure sustainable and efficient growth and to stimulate the growth of the green economy in the whole Danube macro-region;
15. Proposes the integration of the EU transport system with those of the EU's neighbouring countries in the Danube region and stresses the importance of making provision for co-modality projects;
16. Regards the inland waterway navigation system as an important aspect of the development of transport in the region, whilst recognising the decrease in inland navigation, which is mainly due to the strong economic downturn, and emphasises the importance of eliminating the bottlenecks on the Rhine/Meuse-Main-Danube waterway axis and improving the entire intermodal transport system along the Danube, while focusing on the combination between improved inland ports and logistics, inland navigation and rail transport and taking into account the additional possibilities of short sea shipping;
17. Proposes that the Trans-European Network be upgraded in order to improve intermodality in the whole region and increase connectivity with the Black Sea through road and railway routes (freight corridors and high-speed railway lines);
18. Calls on the Commission to foster more widespread use of modern communication and information technologies and to take all necessary measures to achieve as swiftly as possible an efficient unified system of navigation rules on the Danube;
19. Considers sustainable tourism an important instrument for promoting the economic growth of the region, noting for example the opportunities offered by ecotourism and the economic potential of the cycle routes along almost the entire Danube;
20. Supports programmes aimed at improving the multicultural environment of the Danube by fostering multinational mobility, promoting cultural dialogue, generating forms of art and communication and of training and business incubator establishments in these sectors, and protecting the cultural and historical heritage as well as stimulating new cultural industries;
21. Supports university exchange programmes within the region and suggests that the universities in the region could form networks in order to foster centres of excellence capable of competing at international level;
22. Calls on the Commission and the Member States to improve administrative arrangements in order to lessen the administrative burden inherent in developing more effectively and implementing the EU Strategy for the Danube Region;
23. Calls on the Commission to work closely with it in defining the priorities for the development of the EU Strategy for the Danube Region, and calls on the Commission to regularly inform and consult the European Parliament on the status of the implementation of this strategy;
24. Underlines the need for a coordinated approach aimed at more efficient and higher absorption of all available EU funds in the States along the Danube, in order to be able to fulfil the objectives of the Strategy;
25. Encourages the use of the existing Operational Programmes to finance projects under the strategy; urges all parties concerned also to explore other, non-financial instruments that would facilitate the implementation of the strategy and have an immediate positive effect on the ground;
26. Proposes that, following consultation with local and regional stakeholders, an EU Danube Summit be held every two years and its conclusions be presented to the European Council and Parliament;
27. Instructs its President to forward this resolution to the Council, the Commission, the Committee of the Regions and the other relevant institutions.

81. plenáris ülés 2009. október 5–7.

RELEX-IV-025

A RÉGIÓK BIZOTTSÁGA VÉLEMÉNYE

A DUNA-MEDENCÉVEL FOGLALKOZÓ UNIÓS STRATÉGIA

A RÉGIÓK BIZOTTSÁGA

- üdvözlí, hogy az Európai Tanács 2009. június 18–19-én felkérte az Európai Bizottságot arra, hogy 2010 végéig dolgozzon ki egy, a Duna-medencével foglalkozó uniós stratégiát,
- utal arra, hogy a Duna-medencével foglalkozó uniós stratégia célja, hogy nagyobb jólétet, biztonságot és békét biztosítson a térség polgárainak,
- megállapítja, hogy a Duna-medence részben Duna menti államokból, részben pedig a Duna vízgyűjtő területén fekvő államokból tevődik össze; azt is megállapítja, hogy a Duna-medence uniós tagországokból, tagjelölt országokból, potenciális tagjelölt országokból és olyan államokból áll, melyek bekapcsolódtak az európai szomszédsági politikába,
- a helyi és regionális önkormányzatokat, valamint a regionális fejlesztésért felelős szervezeteket e stratégia nélkülözhetetlen partnereinek tartja, ugyanis jelentős mértékben hozzájárulnak az Európai Bizottság területi kohéziós és határokon átnyúló együttműködési koncepciójának sikeres kialakításához. Fontos szerep hárul ebben a gazdaság, a tudomány, a kultúra, a környezetvédelmi szervezetek, valamint a társadalmi szervezetek képviselőire,
- az alábbi politikaterületeket tartja a Duna-medencével foglalkozó uniós stratégia központi elemeinek: közlekedés, környezetvédelem és energiabiztonság, gazdaság, biztonság, oktatás és kultúra, munkaügy, egészségügy és szociális kérdések,
- megállapítja, hogy a Duna-medencét – teljes gazdasági, társadalmi, ökológiai és kulturális potenciáljának kiaknázása érdekében – egy transznacionális európai támogatási területnek kellene tekinteni.

Előadó

Prof. Dr. Wolfgang Reinhart (DE/EPP),

Baden-Württemberg tartomány szövetségi és európai ügyekért felelős minisztere

Referenciaszöveg

I. ÁLTALÁNOS MEGJEGYZÉSEK

A RÉGIÓK BIZOTTSÁGA

1. üdvözlí, hogy a Régiók Bizottsága 2008. október 8-i plenáris ülésén az Európai Bizottság bejelentette, hogy a balti-tengeri térségre már létező stratégiához hasonló, önálló uniós stratégia kidolgozását javasolja a Duna-medencére¹;
2. üdvözlí, hogy az Európai Tanács 2009. június 18–19-én felkérte az Európai Bizottságot arra, hogy 2010 végéig dolgozzon ki egy, a Duna-medencével foglalkozó uniós stratégiát;
3. üdvözlí, hogy 2008. november 27-én megalakították a „Duna-medence” elnevezésű régióközi csoportot, melynek munkájához támogatását biztosítja;
4. üdvözlí, hogy az Európai Parlament figyelmet szentel a Duna-medencének, és azt is, hogy az Európai Parlamentben is több frakciót magában foglaló csoport felállításán fáradoznak²;
5. utal arra, hogy a Duna-medencével foglalkozó uniós stratégia célja, hogy nagyobb jólétet, biztonságot és békét biztosítson a térség polgárainak. Ennek az egész Európai Unió haszonélvezője, ideértve a helyi és regionális önkormányzatokat is;

¹ Danuta Hübner biztos Duna-medencével foglalkozó európai stratégiát szorgalmaz, IP/08/1461.

² Lásd Victor Boștinaru és Daciana Octavia Sârbu írásos nyilatkozatát munkacsoport felállításáról a dunai stratégia kidolgozásához és végrehajtásához; PE422.681v01-00; benyújtás ideje: 2009. március 23.

81st plenary session

5-7 October 2009

RELEX-IV-025

OPINION OF THE COMMITTEE OF THE REGIONS

AN EU STRATEGY FOR THE DANUBE AREA

THE COMMITTEE OF THE REGIONS:

- welcomes the fact that on 18-19 June 2009 the European Council requested the Commission to draw up an EU Strategy for the Danube Area by the end of 2010
- points out that an EU strategy for the Danube area will serve the goal of increasing prosperity, security and peace for the people who live there
- notes that the Danube area comprises both countries bordering the Danube and those which lie in the Danube catchment area; further notes that the Danube area consists of EU Member States, candidates for EU membership, potential candidates for EU membership and countries which are included in the European Neighbourhood Policy
- views regional and local authorities, as well as organisations with responsibility for regional development, as essential partners in any Danube strategy. These can make a major contribution by successfully developing the European Commission's concept of territorial cohesion and cross-border cooperation. Stakeholders from business, academia, culture and environmental organisations, as well as institutions in society play an important role here
- regards the strategy policy areas of transport, environmental protection and energy security, the economy, security, education and culture, work, health and social affairs as central elements of an EU strategy for the Danube area
- notes that in order to exhaust its full economic, social, environmental and cultural potential, the Danube area should thus be viewed as a single transnational, European area of development.

Rapporteur:

Professor Wolfgang Reinhart (DE/EPP)

Minister for Federal and European Affairs, Land of Baden-Württemberg

I. GENERAL OBSERVATIONS

THE COMMITTEE OF THE REGIONS:

1. welcomes the announcement by the European Commission at the Committee of the Regions plenary session held in Brussels on 8 October 2008 that the EU would draw up its own strategy for the Danube area, similar to the strategy that already exists for the Baltic Sea area¹;
2. welcomes the fact that on 18-19 June 2009 the European Council requested the Commission to draw up an EU Strategy for the Danube Area by the end of 2010;
3. welcomes the setting up of a Danube area interregional group at the Committee of the Regions on 27 November 2008 and supports its work;
4. welcomes the attention paid by the European Parliament to the Danube area and the efforts to set up an inter-group at the European Parliament too²;
5. points out that an EU strategy for the Danube area will serve the goal of increasing prosperity, security and peace for the people who live there. The entire European Union will benefit from this, including local and regional authorities;
6. notes that in a European Union that now has 27 Member States macro-regions are playing an increasingly important role, particularly for the EU's territorial cohesion;

¹ European Commissioner calls for European Danube strategy IP/08/1461.

² Written declaration by Victor Bostinaru and Daciana Octavia Sârbu on setting up a working group with a view to drawing up and implementing a Danube strategy; PE422.681v01-00; submitted on 23 March 2009.

6. megállapítja, hogy egy immár 27 tagú Európai Unióban egyre fontosabb szerepet játszanak a makrorégiók, különösen az EU területi kohéziós koncepciójának keretében;
7. megállapítja, hogy a Duna-medence részben Duna menti államokból, részben pedig a Duna vízgyűjtő területén fekvő államokból tevődik össze; azt is megállapítja, hogy a Duna-medence uniós tagországokból, tagjelölt országokból, potenciális tagjelölt országokból és olyan államokból áll, melyek bekapcsolódtak az európai szomszédsági politikába;
8. hangsúlyozza a Duna-medence európai vetületét. Hangsúlyozza a Duna-medence külső vetületét is, és kiemeli, hogy a Duna-medence példaképpül szolgálhat a harmadik államokkal folytatott együttműködés megvalósításához;
9. utal azokra a mélyreható politikai, gazdasági és szociális reformokra, amelyek a Duna-medencében a vasfüggöny lehullása óta végbementek, és amiért az Európai Bizottság ezt a változást témaként felvette 2009-es munkaprogramjába³, valamint az Európai Parlamenthez, a Tanácshoz, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottsághoz, a Régiók Bizottságához és az Európai Központi Bankhoz írt, „A kibővített EU öt éve – Gazdasági eredmények és kihívások” című közleményébe⁴;
10. úgy látja, hogy a Duna-medence jótékony hatást fejt ki európai szinten; látja, hogy a térségben tovább ösztönzik a demokráciát és a jogállamiságot, és elsősorban azokat az államokat támogatja a demokratikus fejlődés útján, melyek nem tagjai az Európai Uniónak;
11. fontos szerepet tulajdonít a helyi és regionális szintű együttműködésnek az olyan európai alapelvek megvalósításában, mint a szubszidiaritás, a polgárközeliség és a partnerség. Fontosnak tartja a felelősségteljes kormányzást is a harmadik államokban, és utal arra, hogy a Duna-medencében folyó helyi és regionális együttműködés többletértéket jelent abban, hogy a tagjelölt és potenciális tagjelölt országokkal jobban megismertessük az Európai Uniót;
12. megerősíti a teljes Duna-medence hagyományos, kulturális és történelmi összetartozását, és hangsúlyozza a helyi és regionális önkormányzatok kiemelt hozzájárulását ehhez a területhez;
13. figyelembe veszi a Duna-medencében és a Duna-medence érdekében aktívan működő, már meglévő nemzetközi, nemzeti, regionális és helyi együttműködések, hálózatok és intézményeket, és utal arra, hogy ezek tapasztalatait és ismereteit be kell építeni az európai intézményekkel folytatott párbeszédbe;
14. támogatja az Európai Bizottságot abban, hogy hatékony és széles körű kapcsolatokat építsen ki a szomszédos államokkal, és hogy testre szabott politikai és gazdasági kapcsolatokat alakítson ki az egyes régiókkal és partnerekkel;
15. hangsúlyozza az uniós tagországokból, tagjelölt országokból, potenciális tagjelölt országokból és az európai szomszédsági politikába bekapcsolódott államokból álló Duna-medence kiemelt jelentőségét, szerepét és felelősségét. Ez a térség fontos kapcsolódási pontot jelent a kohéziós politikához kötődő uniós programok, a tagjelölt és potenciális tagjelölt országok számára kidolgozott intézkedések, valamint az európai szomszédsági politikában részt vevő államokat célzó programok között;
16. hangsúlyozza a Régiók Bizottsága politikai szerepét abban a stratégiai keretben, amely az Európai Bizottság európai szomszédsági politikája és a Duna-medencével foglalkozó uniós stratégia összekapcsolását szolgálja. A Régiók Bizottsága ismeri a helyi szükségleteket, ezért jól meg tudja ítélni az ilyen programok és intézkedések hatásait;
17. kiemeli annak jelentőségét, hogy az európai kohéziós politikában a dunai makrorégió – a balti-tengeri és a fekete-tengeri régióhoz hasonlóan – elismerésre kerüljön, valamint hangsúlyozza e régióknak az EU és a szomszédos országok jövőbeli területi fejlődésében játszott szerepét;
18. elsősorban a balti-tengeri térség számára kialakított uniós stratégia tartalmi kialakításában lát követendő példát a Duna-medence számára. Mindkét makrorégió támogatja egykori kommunista országok európai uniós integrációját és a harmadik államokkal folytatott együttműködést. Mindkét térség jó példája a belső uniós stratégiák és az EU-n kívüli államokkal folytatott együttműködési formák összekapcsolásának. Ebben a tekintetben hivatkozni érdemes a legkülső régiók és a környező harmadik országok által közösen megvalósított európai szomszédságpolitika tapasztalataira is;

II. POLITIKAI AJÁNLÁSOK

A Duna-medencével foglalkozó uniós stratégia

19. az Európai Tanács felkérésében, hogy az Európai Bizottság 2010 végéig dolgozzon ki egy, a Duna-medencével foglalkozó uniós stratégiát, annak a jelentős szerepnek az elismerését látja, amelyet a Duna-medence Európa jövőbeli fejlődésének, valamint az EU szomszédos országaihoz fűződő viszonyának szempontjából tölt be; sürgeti az Európai Bizottságot, hogy vonja be a regionális és helyi önkormányzatokat és intézményeket az uniós stratégia kidolgozásába, hogy a végrehajtás során tartsa tiszteletben a tagállamok, illetve a helyi és regionális önkormányzatok jogköreit és belső hatáskörmegosztását, valamint hogy a már meglévő intézményekkel, jelentéstételi kötele-

³ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: „A Bizottság 2009-re szóló jogalkotási és munkaprogramja – Cselekedjünk egy jobb Európáért”, COM(2008) 712 végleges

⁴ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak, a Régiók Bizottságának és az Európai Központi Banknak: „A kibővített EU öt éve – Gazdasági eredmények és kihívások”, COM(2009) 79 végleges.

7. notes that the Danube area comprises both countries bordering the Danube and those which lie in the Danube catchment area; further notes that the Danube area consists of EU Member States, candidates for EU membership, potential candidates for EU membership and countries which are included in the European Neighbourhood Policy;
8. underlines the European perspective of the Danube area; stresses at the same time the external dimension of the Danube area and emphasises that it can be a model for cooperation with third countries;
9. points out the far-reaching political, economic and social reforms which have taken place in the Danube area since the fall of the Iron Curtain. For this reason, the European Commission has included these changes as a subject for its 2009 work programme³ and in its communication to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee, the Committee of the Regions and the European Central Bank, entitled, „Five Years of an enlarged EU – Economic Achievements and Challenges“⁴;
10. acknowledges the supporting role of the Danube area at European level, the continued efforts to promote democracy and the rule of law in this area and supports in particular non-EU countries in the Danube area on their path towards democratic development;
11. believes that cooperation at regional and local level in implementing the European principles of subsidiarity, proximity and partnership has a major role to play as does responsible governance in third countries, and refers to the added value of regional and local cooperation in the Danube area in further preparing accession countries and potential accession countries for EU membership;
12. emphasises the traditional cultural and historical ties throughout the entire Danube area and underlines the contribution of regional and local authorities in this field in particular;
13. takes account of existing international, national, regional and local cooperation, networks and institutions which are active within and for the Danube area and points out that their experience and knowledge should be taken into account in the dialogue with the European institutions;
14. supports the European Commission in its efforts to forge effective and comprehensive relations with neighbouring countries and establish tailor-made political and economic relations with individual regions and partners;
15. underlines the particular importance, the role and the responsibility of the Danube area which consists of EU Member States, EU accession candidates, potential accession candidates and countries which are included in the European Neighbourhood Policy. This area acts as an important interface between the EU's cohesion policy programmes, measures for accession candidates and potential accession candidates as well as programmes for countries included in the European Neighbourhood Policy;
16. emphasises the political role of the Committee of the Regions in the strategic framework which helps to dovetail the European Commission's European Neighbourhood Policy with an EU strategy for the Danube area. The Committee of the Regions is familiar with local needs and thus can assess the impact of such measures and programmes on the ground very effectively;
17. underlines the importance of the recognition of the Danube macro-region by the European cohesion policy and emphasises its role for future territorial development across the EU and the neighbouring countries, in the same way that the Baltic Sea and Black Sea regions are recognized;
18. sees the content of the EU strategy for the Baltic Sea region in particular as a model for the Danube area. Both macro-areas are promoting the integration of former communist countries into the European Union and cooperation with third countries. Both areas are examples of how internal EU strategies can be dovetailed with cooperation with non-EU countries. In this regard, it is also worth referring to the experience of the European Neighbourhood Policy implemented by the outermost regions together with surrounding third countries;

II. POLICY RECOMMENDATIONS

EU strategy for the Danube area:

19. considers the request of the European Council to the Commission to draw up an EU Strategy on the Danube area by the end of 2010 to be an acknowledgment of the importance of the Danube area for the future development of the EU and for its relations with neighbouring states, and calls on the Commission to involve regional and local authorities and institutions in preparing the strategy, to respect the responsibilities of Member States and regional and local authorities and their internal division of powers during implementation and to use existing institutions, reporting obligations and monitoring processes;
20. views regional and local authorities, as well as organisations with responsibility for regional development, as essential partners in any Danube strategy. These can make a major contribution by successfully developing the

³Communication from the European Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions: Commission Legislative and Work Programme 2009. Acting now for a better Europe; COM(2008) 712 final.

⁴Communication from the European Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee, the Committee of the Regions and the European Central Bank: Five Years of an Enlarged EU. Economic Achievements and Challenges; COM(2009) 79 final.

- zettségekkel és ellenőrzési folyamatokkal dolgozzon;
20. a helyi és regionális önkormányzatokat, valamint a regionális fejlesztésért felelős szervezeteket e stratégia nélkülözhetetlen partnereinek tartja, ugyanis jelentős mértékben hozzájárulnak az Európai Bizottság területi kohéziós és határokon átnyúló együttműködési koncepciójának sikeres kialakításához. Fontos szerep hárul ebben a gazdaság, a tudomány, a kultúra, a környezetvédelmi szervezetek, valamint a társadalmi szervezetek képviselőire;
 21. felhívja a figyelmet arra, hogy – mivel közel vannak a polgárokhoz, és jól ismerik ezek igényeit – a helyi és regionális önkormányzatok, regionális fejlesztési ügynökségek és szervezetek központi szerepet töltenek be az Európai Bizottság által bejelentett Duna-medencei uniós stratégia megtervezésében, végrehajtásában és továbbfejlesztésében;
 22. hangsúlyozza, hogy az államok, régiók, települések, illetve az itt élő polgárok sikeres európai integrációjának elemeként fontos a Duna-medence fejlesztése, és egyben támogatja az Európai Parlamentet, az Európai Tanácsot, valamint az Európai Bizottságot arra irányuló törekvésekben, hogy elmélyítsék ezt az integrációt;
 23. támogatja, hogy a Délkelet-Európát célzó stabilitási paktumot regionális vonatkozású együttműködési hálózatra (Regionális Együttműködési Tanácsra (RCC)) cseréljék, amely a délkelet-európai együttműködési folyamat (SEECF) irányítása alatt működik. Ez a regionális vetület hasznos a Duna-medence sajátos igényeinek és követelményeinek szempontjából;

Stratégiai politikaterületek

24. az alábbi politikaterületeket tartja a Duna-medencével foglalkozó uniós stratégia központi elemeinek: közlekedés, környezetvédelem és energiabiztonság, gazdaság, biztonság, oktatás és kultúra, munkaügy, egészségügy és szociális kérdések;
25. utal a gazdasági teljesítőképesség nagy területi különbségeire a Duna-medencében, és úgy véli, hogy a térség további integrációjának és fenntartható gazdasági fejlődésének egyik feltétele, hogy a Duna-medencét mint olyat felvegyék az Európai Bizottság 2010-es munkáinak fő témái közé, és hogy a térségre egységes nagytérségként tekintsenek;

Közlekedés

26. arra kéri az Európai Bizottságot, hogy – összhangban az EU fenntarthatósági stratégiájával – vegye figyelembe a Dunának mint olyan jövőképes, összeurópai szállítási és vízi útvonalnak a különleges szerepét, amely jelentős mértékben tehermentesíthet más európai közlekedési útvonalakat. Az infrastruktúra kiépítése – mind a vízi, mind pedig a szárazföldi infrastruktúrát ideértve – az egész régió számára segítséget jelent abban, hogy kihasználja összekötő szerepét nyugat és kelet, illetve észak és dél között – és mindenekelőtt, hogy javítsa saját versenyképességét;
27. javasolja a TEN-T infrastrukturális projektek gyors megvalósítását, mivel ezek hosszú távon elősegítik a Duna-medence jobb összeköttetését a már meglévő európai közlekedési útvonalakkal, illetve a Duna menti államok egymás közötti jobb összeköttetését. Ennek kapcsán arra kéri az érintett helyi és regionális önkormányzatokat, hogy álljanak elő megoldási javaslatokkal a már hosszabb ideje fennálló problémákat és nehézségeket illetően, és a fenntartható fejlődés szellemében valósítsák is meg ezeket;
28. hangsúlyozza, hogy a közlekedés és a környezetvédelem nem zárhatja ki egymást, hanem éppen ellenkezőleg: szorosan össze kell kapcsolódnuk. Kiemeli, hogy legfőbb célul a Duna-medence fenntartható fejlesztését kellene kitűzni, és hogy a Duna Bizottság, az International Commission for the Protection of the Danube River (ICPDR) és az International Sava River Basin Commission (ISRBC) által elfogadott „A Duna-medence belvízi hajózásáról és környezeti védelméről szóló közös nyilatkozat” alapelveit kellene alkalmazni;

Környezetvédelem és energiabiztonság

29. utal arra, hogy a környezetvédelem, az éghajlatváltozás hatásai ellen folytatott közös küzdelem és az árvízvédelem terén elengedhetetlen a határokon átnyúló együttműködés;
30. úgy véli, hogy az energiabiztonság kapcsán fontos szerepet játszanak a Duna-medencében fekvő államok, egyben hangsúlyozza magának a Dunának a szerepét, amely természetes, megújuló energiaforrásként értékes vízenergiaforrást jelent. Elsősorban ott kell ennek használatát támogatni, ahol összeegyeztethetők egymással a környezetvédelmi és a gazdasági szempontok;
31. ennek kapcsán utal az olyan egyezményekre, mint az 1998-ban életbe lépett egyezmény a Duna védelmére és fenntartható használatára irányuló együttműködésről (Egyezmény a Duna védelméről⁵), mely létrehozta a Duna védelmével foglalkozó nemzetközi bizottságot (International Commission for the Protection of the Danube River, ICPDR), valamint a Kárpátok védelméről és fenntartható fejlesztéséről szóló keretegyezmény (Egyezmény a Kár-

⁵Egyezmény a Duna védelmére és fenntartható használatára irányuló együttműködésről, melyet 1994. június 29-én Szófiában kötöttek.

- European Commission's concept of territorial cohesion and cross-border cooperation. Stakeholders from business, academia, culture and environmental organisations, as well as institutions in society play an important role here;
21. draws attention to the fact that regional and local authorities, together with regional development agencies and bodies, which on account of their proximity to the public are very familiar with the needs and concerns of citizens, have a central role to play in planning, implementing and further developing an EU strategy for the Danube area, as announced by the European Commission;
 22. stresses the importance of the Danube area's development as a major element in the successful European integration of the countries, regions, municipalities and people in this area, and supports the European Parliament, the European Council as well as the European Commission in their efforts to push ahead with this integration;
 23. supports the fact that the Stability Pact for south-eastern Europe has been changed into a regional cooperation network (Regional Cooperation Council, [RCC]), which works within the overall framework of the South-East Europe Cooperation Process (SEEC). This regional reference comes in useful for the specific needs and requirements of the Danube area;

Strategic policy areas

24. regards the strategy policy areas of transport, environmental protection and energy security, the economy, security, education and culture, work, health and social affairs as central elements of an EU strategy for the Danube area;
25. refers to the major regional differences in economic performance in the Danube area and views the inclusion of the Danube area in the European Commission's work priorities for 2010 and the perception of the Danube area as a single major unit as prerequisites for further integration and sustainable economic development of the region;

Transport

26. urges the European Commission, in line with the EU's sustainability strategy, to take account of the special role of the Danube as a Europe-wide transport and route and waterway with a promising future, which has the capacity to relieve congestion significantly on other European transport routes. The development of infrastructure, both on water and on land, helps the entire region to use its role as a link between west and east and north and south and above all to improve its own competitiveness;
27. advocates rapid implementation of TEN-T infrastructure projects since they will make a lasting contribution to ensuring that the Danube region is linked up more effectively with existing European transport routes and that the Danube countries are better connected with one another; urges the participating local and regional authorities in this connection to also come up with proposals for solutions to longstanding problems and bottlenecks and to implement them within the framework of sustainable development;
28. stresses that transport and environmental protection should not be mutually exclusive, but on the contrary must go hand in hand; emphasises that the sustainable development of the Danube area should be the overriding goal and that the guiding principles of the joint statement on „Development of Inland Navigation and Environmental Protection in the Danube River Basin“ adopted by the Danube Commission, the International Commission for the Protection of the Danube River (ICPDR) and the International Sava River Basin Commission (ISRBC) should be applied;

Environmental protection and energy security

29. points out that cross-border cooperation is essential for the sake of the environment, joint efforts to tackle the impact of climate change and flood protection;
30. believes that the countries of the Danube area have an important role to play in energy security and stresses the role of the Danube as a natural, renewable energy source offering valuable hydroelectric power potential. The use of this source should be especially promoted wherever there is scope for reconciling the environment and the economy;
31. refers in this connection to conventions such as the one on cooperation and protection and sustainable use of the Danube river (Danube River Protection Convention establishing the International Commission for the Protection of the Danube River (ICPDR)⁵), which came into force in 1998 and the Convention on the Protection and Sustainable Development of the Carpathians (the Carpathian Convention). The Joint Statement on Guiding Principles for the Development of Inland Navigation and Environmental Protection in the Danube River Basin⁶ is a good example of this cooperation;
32. calls on Member States and local and regional authorities in the Danube area, as well as organisations with responsibility for regional development, to contribute to environmental programmes promoted by the European Commission, such as the LIFE+ programme (redevelopment of rivers and riverside systems), the European Territorial

⁵Convention on cooperation and protection and sustainable use of the Danube River; adopted in Sofia on 29 June 1994..

pátokról). Jó példa erre az együttműködésre az irányelveket tartalmazó „A Duna-medence belvízi hajózásáról és környezeti védelméről szóló közös nyilatkozat”⁶;

32. arra kéri a Duna-medencében fekvő tagállamokat, illetve a térség helyi és regionális önkormányzatait és regionális fejlesztésért felelős szervezeteit, hogy működjenek közre az Európai Bizottság által támogatott olyan környezetvédelmi programokban, mint például a (folyók és patakok helyreállításáról szóló) LIFE+ program és az európai területi együttműködési programok, valamint a térség helyi önkormányzatainak közreműködésével megvalósuló helyi energiahálózati projekteket ösztönző „Intelligens energia – Európa” program;
33. utal rá, hogy a vízügyi keretirányelv megvalósítását célzó intézkedéseknek a halállományok tartós megőrzését is elő kell segíteniük. A Duna-medence vizeiben igen sokféle hal él, az állományok számos endemikus halfajta tartalmazznak, és ezért különösen nagy szükségük van a védelemre;
34. kiemeli a közös, fenntartható idegenforgalmi koncepciók jelentőségét. A Duna-medence államai szorosabb együttműködést folytathatnak például az Espoo-i⁷, az Aarhusi⁸ és a Berni⁹ Egyezmény végrehajtása során. A Duna menti kerékpárút példája egyértelművé teszi, hogy az ilyen jellegű együttműködés valamennyi részt vevő fél számára nyereséget jelent;
35. A Duna-medence átfogó fejlesztése érdekében különösen a regionális és helyi önkormányzatok, valamint a regionális fejlesztésért felelős szervezetek közötti, erre a területre vonatkozó tapasztalatcserét tartja hasznosnak. Szaktudásuk és helyismeretük révén az önkormányzatok biztosítják a közös koncepciók ésszerű megvalósítását. A Duna-medence számos állama és régiója között létező, közös kormányközi megállapodások és együttműködések a célirányos együttműködések kialakításának lehetséges példái;

Gazdaság

36. utal rá, hogy a Duna a térség további gazdasági fejlődése szempontjából fontos tényezőnek tekintendő. Gondolhatunk itt például a vízi és szárazföldi utak, valamint a kikötők és a térségben működő gazdasági központok összekötésére;
37. felhívja a figyelmet a határokon átnyúló projektek jelentőségére. Az ilyen projektek segítik a határ menti régiók gazdasági elszigeteltségének megszüntetését, továbbá erősítik versenyképességüket és stabilitásukat;
38. megállapítja, hogy a régiókra és a településekre központi szerep hárul a kis- és középvállalkozások közötti kapcsolatfelvétel támogatásában;
39. központi jelentőséget tulajdonít összességében annak, hogy a nem kormányzati szervezetek, a gazdasági és társadalmi szereplők, valamint a helyi és regionális önkormányzatok határokon átnyúló és transznacionális projektjeit is fokozottan támogassák. Ezzel kapcsolatban ügyelni kell arra, hogy kihasználják a határokon átnyúló, transznacionális és régióközi területi együttműködési programok (3. célkitűzés), illetve az 1. és a 2. célkitűzéshez kapcsolódó programok közötti sinergiákat. Így a Duna-medencében fekvő nem uniós államokkal, régiókkal és településekkel jobban meg lehet ismertetni az Európai Uniót, mindenekelőtt pedig közvetíteni lehet a helyi lakosok felé az Európai Unió által képviselt demokrácia és jogállamiság értékeit. Úgy véli, hogy a technológiaátadás és a kutatás terén a Duna-medence fenntartható gazdasági fejlődése szempontjából kiemelt jelentősége van a meglévő lehetőségekre (emberi erőforrásra, infrastruktúrára) épülő megerősített együttműködésnek;
40. felkéri a Duna-medence országainak illetékes nemzeti hatóságait, hogy tegyék meg a megfelelő lépéseket ahhoz, hogy a helyi és regionális önkormányzatok – az 1082/2006/EK rendelet által biztosított lehetőségeknek megfelelően – részt vehessenek a jövőbeli európai területi együttműködési csoportosulásokban (EGTC);

Biztonság

41. emlékeztet arra, hogy a dunai hajóforgalom igen erős, és a jövőben valószínűleg tovább erősödik, ezért hangsúlyozza a közlekedésbiztonság növelésére irányuló intézkedések jelentőségét;
42. ebben az összefüggésben utal a dunai navigációt szabályozó Belgrádi Egyezményre¹⁰;
43. arra kéri a Duna menti államokat, hogy továbbra is közösen küzdjenek a határokon átnyúló bűnözés valamennyi típusa, de különösen a szervezett bűnözés, a kábítószer-csempészet, az illegális migráció és az emberkereskedelem ellen;
44. kiemeli a környezeti biztonság fontosságát, mint a biztonsági kérdések egy fontos területét, különösen a határokon átnyúló környezeti szennyezés megelőzése és az árvízvédelem terén;

Oktatás és kultúra

⁶ http://www.icpdr.org/icpdr-pages/navigation_and_ecology_process.htm.

⁷ Egyezmény az országhatáron áterjedő környezeti hatások vizsgálatáról, melyet 1991. február 25-én Espooban kötöttek.

⁸ Egyezmény a környezeti ügyekben az információhoz való hozzáférésről, a nyilvánosságnak a döntéshozatalban történő részvételéről és az igazságszolgáltatáshoz való jog biztosításáról, melyet 1998. június 25-én Aarhusban kötöttek.

⁹ Egyezmény az európai vadvilágról és a természetes élőhelyekről, melyet 1979. szeptember 19-én Bernben kötöttek.

¹⁰ Egyezmény a dunai hajózás szabályozásáról, melyet 1948. augusztus 18-án Belgrádban kötöttek.

Cooperation Programmes (ETC), as well as the Intelligent Energy Europe (IEE) programme to foster local energy networking projects among local authorities in the area;

33. points out that measures to implement the water framework directive should also help to maintain fish stocks over the long term. Fish stocks in the Danube system are very diverse, comprise many endemic species of fish and are therefore especially in need of protection;
34. stresses the importance of sustainable Community plans for tourism. For instance, the countries of the Danube area could increase cooperation on implementing the Espoo⁷, Aarhus⁸ and Bern conventions⁹. The example of the Danube cycle path highlights the benefit of such cooperation for all stakeholders;
35. regards, in particular, an exchange of experience in these fields between regional and local authorities, as well as organisations with responsibility for regional development, as useful for the overall development of the Danube area. With their specialist skills and local knowledge, these authorities can ensure the sound implementation of common projects. Joint government agreements and cooperation, which many countries and regions in the Danube area undertake among themselves, indicate the form that targeted cooperation might take;

The economy

36. points out that the Danube should be seen as a vector for the further economic development of the region. This applies for example to the linking-up of water and land routes, as well as harbours and economic centres located in the region;
37. refers to the importance of cross-border projects which help to overcome the economic isolation of border regions and enables them to enhance their competitiveness and stability;
38. notes that the regions and municipalities have a key role to play in supporting the establishment of contact between small and medium-sized enterprises;
39. believes that efforts by non-governmental organisations, economic and social stakeholders and regional and local authorities to further promote cross-border and transnational projects play a central role. It should be ensured here that the synergies between cross-border, transnational and inter-regional territorial cooperation programmes (Objective 3) and Objective 1 and 2 programmes are used. They enable countries, regions and municipalities within the Danube area but outside the European Union to be brought closer to the EU and, in particular, make it possible to explain the Community's values of democracy and the rule of law to people locally; attaches particular importance to increased cooperation in the areas of technological transfer and research, on the basis of existing potential (human resources, infrastructure) with a view to achieving the sustainable economic development of the Danube area;
40. invites the competent national authorities, in the Danube area countries, to take the appropriate steps for allowing participation of local and regional authorities in future EGTCs, as allowed by the Regulation (EC) 1082/2006;

Security

41. recalls that the Danube is a very busy river which will probably become even busier in future, and underlines therefore the importance of measures to increase transport safety;
42. refers in this connection to the Belgrade Convention¹⁰ which regulates navigation on the Danube;
43. calls on countries bordering the Danube to continue their joint efforts to tackle all forms of cross-border crime, but in particular organised crime, drug smuggling, illegal immigration and human trafficking;
44. stresses the importance of environmental safety as an important aspect of security, particularly with regard to preventing cross-border pollution and flooding;

Education and culture

45. stresses the role of regional and local authorities in promoting intercultural dialogue. Given their often heterogeneous populations, cities and regions are especially suited to supporting intercultural and inter-religious dialogue through their direct experiences;
46. refers to the bridge function of regional cultural work with home regions and regions of origin in countries bordering the Danube as a way of promoting coalescence in Europe;
47. points to the importance of extending twinning, for example on the DonauHanse® network. This is an important measure for implementing the European motto of „Unity in diversity“ by involving the public directly in the European Union. Mutual dialogue contributes not only to the removal of intercultural prejudices, it also forms the

⁶ http://www.icpdr.org/icpdr-pages/navigation_and_ecology_process.htm.

⁷ Convention on Environmental Impact Assessment in a Transboundary Context, adopted in Espoo on 25 February 1991.

⁸ Convention on Access to Environmental Information, Public Participation in Environmental Decision-making and Access to Justice, adopted in Aarhus on 25 June 1998.

⁹ Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats, adopted in Bern on 19 September 1979.

¹⁰ Agreement on regulating shipping in the Danube; adopted in Belgrade on 18 August 1948.

45. hangsúlyozza a regionális és helyi önkormányzatok szerepét a kultúrák közötti párbeszéd előmozdításában. Gyakran heterogén lakosságuk révén a városok és régiók különösen alkalmasak arra, hogy közvetlen tapasztalataikat hasznosítva támogassák a kultúrák és vallások közötti párbeszédet;
46. utal rá, hogy Európa integrációjában hídszerepet játszik a regionális kulturális együttműködés azokkal a Duna menti államokban fekvő területekkel, amelyeket az emberek szülőföldjüknek, illetve otthonuknak tekintenek;
47. utal olyan testvérvárosi kapcsolatok kiépítésének jelentőségére, mint amilyen például a DonauHanse® hálózat. Az ilyen kapcsolatok ugyanis fontos lépésnek tekintendők Európa jelmondatának – „Együtt a sokféleségben” – megvalósításában az Európai Unióban való közvetlen polgári szerepvállalás révén. A kölcsönös párbeszéd nemcsak a kultúrák közötti előítéletek megszüntetését segíti, hanem megteremti a gazdasági és társadalmi együttműködés és a fenntartható fejlődés keretét is, és ezzel előmozdítja a lisszaboni stratégia céljainak végrehajtását;
48. utal rá, hogy olyan intézmények, mint az Európai Duna Akadémia, a budapesti Andrassy Gyula Egyetem vagy a Duna-térségi és Közép-európai Intézet (IDM) fontos szerepet tölthetnek be azáltal, hogy összefogják a meglévő potenciált és új célszerepeket tárnak fel;

Foglalkoztatás, egészségügy és szociális kérdések

49. a szegénység és a társadalmi kirekesztés elleni küzdelem európai éve (2010) és az önkéntesség európai éve (2011) kapcsán felhívja a figyelmet arra, hogy a Duna-medencében a gazdasági fejlődést mindenképpen társadalmi fejlődésnek kell kísérnie ahhoz, hogy a társadalmat tartósan meg lehessen győzni azokról az előnyökről, melyeket az Európai Unió valamennyi polgár számára jelent;
50. köszönetét fejezi ki azoknak a szereplőknek, akik – a szociális és egészségügyi téren lendületesebb fejlődés érdekében – tapasztalatcserét folytatnak a Duna-medencében működő kormányzati és nem kormányzati szervezetekkel, és kéri őket, hogy ezt a támogatást minden szinten folytassák;

Egységes uniós támogatási terület

51. megállapítja, hogy a globalizáció fényében és a lisszaboni stratégia céljainak végrehajtása érdekében egyre fontosabb feladatot jelent a verseny- és jövőképes régiók fejlesztése;
52. utal rá, hogy a Duna-medence jelenleg, a 2007–2013-as támogatási időszakban két – egymást részben átfedő – transznacionális támogatási területre: a közép-európai uniós támogatási területre és a délkelet-európai uniós támogatási területre oszlik. Az egykor egységes közép- és délkelet-európai támogatási terület Balti-tenger és Égei-tenger (CADSES) közötti szétválasztása különösen a Duna-medencében a kívánttal tartósan ellentétes hatást gyakorolhat a területi, társadalmi és gazdasági kohézióra. A Duna-medence – főként Kelet- és Nyugat-Európa kohéziója szempontjából – különleges földrajzi és kultúrtörténeti jelentőséggel bír, ezért egyedülálló politikai-stratégiai dimenzió is jellemzi. Ezt egy, a terület geopolitikai jelentőségén alapuló önálló együttműködési térség keretében lehetne legjobban tekintetbe venni;
53. megállapítja, hogy ezért a Duna-medencét – teljes gazdasági, társadalmi, ökológiai és kulturális potenciáljának kiaknázása érdekében – egy transznacionális európai támogatási területnek kellene tekinteni. Az egységes uniós támogatási terület a következőket eredményezné:
 - különösen a stratégiai politikaterületeken – infrastruktúra, vízi utak, árvízvédelem, energia és energiabiztonság, fenntartható gazdaság, környezetvédelem – hatékonyan ki lehet használni a szóban forgó térség lehetőségeit,
 - teljes mértékben és fenntartható módon ki lehet használni a közös gazdasági potenciált,
 - további előrelépést lehet tenni a nemzeti, regionális és helyi szintű együttműködés és összefogás felé vezető úton,
 - a Duna-medencét egész Európa közös kulturális, természeti és történelmi örökségének lehet tekinteni;
54. kéri az európai intézményeket, hogy a Duna-medencét a legközelebbi támogatási időszakban egységes transznacionális uniós támogatási területként kezeljék. Az IPA és az ENPI rugalmas eszközök a tagjelölt és potenciális tagjelölt országok, valamint harmadik államok teljes mértékű integrációjára a támogatási terület egészében. Az említett támogatás továbbfejlesztése a Duna-medence koherens fejlődésének javára válik. Ajánlatos megvizsgálni, hogy az európai területi együttműködési programokra vonatkozó ERFA, IPA és ENPI támogatási eszközök terén nem lehet-e összefogni és végül egyetlen európai bizottsági szolgálathoz utalni az európai bizottsági hatásköröket.

Kelt Brüsszelben, 2009. október 7-én.

Luc VAN DEN BRANDE
a Régiók Bizottsága elnöke

Gerhard STAHL
a Régiók Bizottsága főtájkára

framework for economic and social cooperation and sustainable development and thus promotes the implementation of the Lisbon Strategy goals;

48. refers to the fact that institutions such as the European Danube Academy, the Gyula Andrassy university in Budapest or the Institute for the Danube Region and Central Europe (IDM) can play an important role by consolidating existing potential and developing new target groups;

Work, health and social matters

49. views the European Year for Combating Poverty and Social Exclusion (2010) and the European Year of Volunteering (2011) as an opportunity to point out that the economic development of the Danube area must be accompanied by social development if society is to become persuaded of the benefits of the European Union for all citizens;
50. thanks all stakeholders for ensuring the exchange of experience with governmental and non-governmental organisations in the Danube area with a view to accelerating development on social and health matters and requests that they continue to provide this support at all levels;

A single EU development area

51. notes that the development of competitive and sustainable regions as part of the process of globalisation and in view of the implementation of the Lisbon Strategy goals will play an increasingly important role;
52. points out that in the current 2007-2013 development period the Danube area is split into two partly overlapping transnational development areas: Central Europe and Southeast Europe. The division of the former single development area of Central and Southeast Europe into the Baltic Sea and the Aegean (CADES) can, particularly in the Danube area, have a long-term counterproductive effect on territorial, social and economic cohesion. Given its special geographical and cultural and historical importance especially for cohesion between eastern and western Europe, the Danube area has a special political and strategic spatial dimension. In light of its geopolitical importance, this can be best taken into account in a single area of cooperation;
53. notes that in order to exhaust its full economic, social, environmental and cultural potential, the Danube area should thus be viewed as a single transnational, European area of development. A single EU development area would ensure that:
- The potential of this area can be used effectively, especially in the strategic policy fields of infrastructure, waterways, flood protection, energy and energy security, sustainable economy as well as environmental policy
 - The joint economic potential can be fully and sustainably exploited
 - The path of cooperation can be further pursued at national, regional and local level
 - The Danube area can be viewed as the shared cultural, natural and historical heritage of all of Europe;
54. calls on the European institutions to treat the Danube area as a single transnational EU development area in the next development phase. The IPA and ENPI instruments are flexible tools aimed at fully integrating candidate and potential candidates for EU membership as well as third countries into the whole of the development area. Further development here will ensure the coherent development of the Danube area. In this connection, it should be actively examined whether the Commission's responsibility for the ERDF, IPA and ENPI development instruments and for the ETC programmes can be consolidated and carried out exclusively by a single Commission service.

Brussels, 7 October 2009.

Luc VAN DEN BRANDE-
The President of the Committee of the Regions

Gerhard STAHL
The Secretary-General of the Committee of the Regions

III. ELJÁRÁS

Cím:	A Duna-medencével foglalkozó uniós stratégia
Hivatkozás:	
Jogalap:	EK-Szerződés 265. cikk ötödik bekezdés
Eljárási Szabályzat:	
Tanácsi felkérés kelte/Az Európai Bizottság levelének kelte:	
Elnökségi határozat kelte:	2009. április 20.
Illetékes szakbizottság:	„Külkapcsolatok és decentralizált együttműködés” szakbizottság (RELEX)
Előadó:	Wolfgang REINHART (DE/EPP), Baden-Württemberg tartomány szövetségi és európai ügyekért felelős minisztere
Elemző feljegyzés:	2009. április 15.
Szakbizottsági vita:	2009. június 24.
Szakbizottsági elfogadás kelte:	2009. június 24.
Szakbizottsági szavazás eredménye:	szavazattöbbséggel elfogadva
Plenáris ülésen történő elfogadás kelte:	2009. október 7.
Korábbi RB-vélemény:	<p>CdR 78/2009 fin (2009. április 22.), cím: A helyi és regionális önkormányzatok szerepe a „Keleti partnerség” kezdeményezésen belül, előadó: SÉRTŐ-RADICS István (HU/ALDE)</p> <p>CdR 134/2008 fin¹¹ (2008. október 9.), cím: Az Európai Bizottság közleménye: Határozott európai szomszédságpolitika (COM(2007) 774 végleges), előadó: Sharon TAYLOR (UK/PES)</p> <p>CdR 155/2007 fin¹² (2008. február 7.), cím: Fekete-tengeri szinergia – új regionális együttműködési kezdeményezés (COM(2007) 160 végleges), előadó: Krasimir MIREV (BG/PES)</p> <p>CdR 34/2007 fin¹³ (2007. október 11.), cím: Helyi és regionális önkormányzatok Ukrajnában és az EU–Ukrajna közötti együttműködés fejlesztése, előadó: SÉRTŐ-RADICS István (HU/ALDE)</p>

¹¹ HL C 325., 2008.12.19., 87. o.

¹² HL C 105., 2008.4.25., 46. o.

¹³ HL C 305., 2007.12.15., 20. o.

III. PROCEDURE

Title	An EU strategy for the Danube area
Reference(s)	
Legal basis	Article 265(5) TEC
Procedural basis	
Date of Council referral/Date of Commission letter	
Date of Bureau decision	20 April 2009
Commission responsible	Commission for External Relations and Decentralised Cooperation (RELEX)
Rapporteur	Wolfgang Reinhart (DE/EPP), Minister for Federal and European Affairs, Land of Baden-Württemberg
Analysis	15 April 2009
Discussed in commission	24 June 2009
Date adopted by commission	24 June 2009
Result of the vote in commission	Majority
Date adopted in plenary	7 October 2009
Previous Committee opinions	<p>CdR 78/2009 fin, opinion of 22 April 2009 on the role local and regional authorities within the Eastern partnership, rapporteur: Mr Istvan Sertő-Radics (HU/ALDE)</p> <p>CdR 134/2008 fin11, opinion of 9 October 2008: A Strong European Neighbourhood Policy (COM(2007) 774), rapporteur: Ms Sharon Taylor (UK/PES)</p> <p>CdR 155/2007 fin12, opinion of 7 February 2008: Black Sea Synergy – a new regional cooperation initiative (COM(2007) 160), rapporteur: Mr Krasimir Mirev (BG/PES)</p> <p>CdR 34/2007 fin13, opinion of 11 October 2007: local and regional government in Ukraine and the development of cooperation between the EU and Ukraine, rapporteur: Mr Istvan Sertő-Radics (HU/ALDE)</p>

¹¹ OJ C 325, 19.12.2008, p. 87.

¹² OJ C 105, 25.4.2008, p. 46.

¹³ OJ C 305, 15.12.2007, p. 20..

Németország állásfoglalása az Európai Unió Duna Régió Stratégiával kapcsolatban

I. Általános megállapítások

A 2004-es és 2007-es bővítések nyomán sok új Duna menti ország csatlakozott az Európai Unióhoz. Ezzel párhuzamosan a Duna régióhoz tartozó EU-n kívüli országokkal is egyre intenzívebbé vált az Európai Unió kapcsolata. Ez új távlatokat nyit az EU számára a régió versenyképességének erősítésében és a regionális kihívások kezelésében.

Németország ezért üdvözli az Európai Tanács 2009. június 18-19-i határozatát, melyben felkéri a Bizottságot, hogy 2010 végéig dolgozzon ki egy Európai Unió Duna Régió Stratégiát.

A 2009. május 6-i ulmi Duna-csúcstalálkozó végén elfogadott Közös Nyilatkozat azonosította azokat a kihívásokat, amelyeket Németország szerint az Európai Unió Duna Régió Stratégiának kezelnie kell:

- versenyképesség/növekedés/jólét
- közlekedés
- energia/energiabiztonság
- környezetvédelem/ a Duna, mint ökológiai rendszer
- kultúra
- jó szomszédi kapcsolatok elősegítése a régió országai között

Egyéb fontos dimenziók:

- klímavédelem
- biztonsági együttműködés
- oktatás és kutatás
- helyi szintű együttműködés ösztönzése

II. Célkitűzések

Az Európai Unió Duna Régió Stratégia:

- a Duna régiót az EU közös felelősségének tekintse, és vázoljon fel egy közös jövőképet a térség fejlesztésére vonatkozóan;
- ösztönözze a jó szomszédi kapcsolatokat az összes résztvevő között;
- mozdítsa elő a makrorégió gazdasági és földrajzi integrációját az EU-ba, többek között az *acquis communautaire* koordinált bevezetésével és a fent említett regionális kihívások kezelésével, ami az egész EU számára előnyökkel járna;
- csökkentse a régió belüli gazdasági egyenlőtlenségeket ezáltal erősítve a kohéziót;
- segítse a Duna régió ökológiai rendszerének védelmét
- növelje a meglévő EU-politikák, programok és projektek eredményességét azáltal, hogy kihasználja a végrehajtás során a koherencia és a szinergiák elérésének tágabb lehetőségeit, és biztosítsa a régió területi potenciáljának optimális kihasználását;
- azonosítsa azokat a programokat és projekteket, amelyek támogatásában a regionális és nemzetközi pénzüzetek érdekeltek lehetnek.

III. Keretrendszer

A 27 tagúra bővült Európai Unióban egy uniós makroregionális stratégia meghatározhatja a régió fejlesztésének paramétereit és ösztönözheti a koordinált együttműködéseket, így módon lehetővé téve a Duna-régióban rejlő hatalmas fejlődési lehetőségek nagyobb mértékű és eredményesebb kiaknázását.

Ennek kapcsán hasznos modellként szolgálhat az Európai Tanács által 2009. október 29-30-án elfogadott balti-tengeri régióra vonatkozó európai uniós stratégiája, amely útmutatást adhat arra vonatkozóan is, hogy milyen eredményekre törekedhet egy az EU égisze alatt megvalósuló regionális stratégia.

A Duna régió országainak nagy többsége tagja az Európai Uniónak. Így a Duna régióra vonatkozó makroregionális stratégia mindenképpen elsősorban az EU belső stratégiája lesz.

German Policy Paper on an EU Strategy for the Danube Region

I. General

Since the 2004 and 2007 EU enlargement rounds many more Danube region countries have joined the EU. At the same time the EU's cooperation with Danube region countries that do not belong to the EU has become increasingly intensive. This gives the EU new scope to strengthen the region's competitiveness and meet regional challenges.

Germany therefore welcomes the decision taken at the European Council of 18/19 June 2009 to invite the Commission to present an EU strategy for the Danube region by the end of 2010.

The Final Declaration of the Ulm Danube Summit on 6 May 2009 identified the challenges that Germany believes an EU strategy for the Danube region should address:

- competitiveness/growth/prosperity
- transport
- energy/energy security
- environmental protection/the Danube as an eco-system
- culture
- promoting good-neighbourly relations between the countries of the region

Other important dimensions are:

- climate protection
- security cooperation
- education and research
- promoting cooperation at local level

II. Objectives

An EU strategy for the Danube region should

- treat the Danube region as a common EU responsibility and draw up a common vision for the region's development;
- promote good-neighbourly relations between all participants;
- drive forward the macro-region's economic and geographical integration into the EU through inter alia coordinated implementation of the *acquis communautaire* and measures to tackle the aforementioned regional challenges, which would generate benefits for the whole EU;
- reduce economic disparities within the region and thus enhance cohesion;
- help protect the eco-system of the Danube region;
- make existing EU policies, programmes and projects more effective by utilizing the scope for increased coherence and synergies in their implementation and ensuring optimal use of the region's territorial potential;
- identify programmes and projects that regional and international financial institutions might be interested in supporting.

III. Framework

In an EU of 27 member states an EU macro-regional strategy can set out parameters for the region's development and encourage coordinated cooperation in a way that makes fuller and more effective use of the Danube region's immense potential for development.

In this connection the EU Strategy for the Baltic Sea Region approved by the European Council on 29/30 October 2009 could provide a useful model as well as guidance as to what a regional strategy under EU auspices could seek to accomplish.

The overwhelming majority of Danube region countries are EU member states. Hence any macro-strategy for the Danube region will be first and foremost an internal EU strategy.

A kívánt célkitűzések eléréséhez viszont sok szempontból kulcsfontosságú a nem EU-tagállamok bevonása és részvétele is. A nem EU-tagállamok részvételével kapcsolatban két fontos szempontot kell figyelembe venni:

- Részvételük nem homályosíthatja el a stratégia fő irányultságát, azaz nem kívánatos, hogy a Duna régióról átkerüljön a hangsúly az EU külkapcsolataira. Elkerülendő tehát az átfedések vagy az erőfeszítések csökkentése az európai szomszédsági politika, és ehhez kapcsolódóan a keleti partnerség, a fekete-tengeri együttműködés vagy a Regionális Együttműködési Tanács működése terén.
- Az EU-n belüli véleményezési folyamat – különösképpen az EU politikák megvalósítása és a stratégia belső kormányása terén – nem sérülhet.

A tervezett „stakeholder konferenciák” lehetőséget nyújtanak arra, hogy korán be lehessen vonni az EU-n kívüli országokat és a nem állami szereplőket.

Az Európai Unió Duna Régió Stratégia lehetőséget biztosít arra, hogy a régió fejlesztésének integrált megközelítését átültesse a gyakorlatba. Nem elég azonban, ha a stratégia pusztán a régió fejlesztésének jövőképét és alapparamétereit vázolja fel. Fő célja a konkrét projektek megvalósításában való együttműködés elősegítése kell, legyen.

Tekintve, hogy a Duna régió az együttműködési struktúrák, hálózatok és intézmények sűrű hálójával rendelkezik, nagyon hasznos volna felkérni őket, hogy tapasztalatukkal és szakértelmükkel járuljanak hozzá a stratégia kidolgozásához és megvalósításához.

Amikor a stratégia keretében olyan területen merül fel egy új projekt, amelyet más együttműködési formák, például a Duna Védelmi Nemzetközi Bizottság már lefednek, a megvalósítás felelősségét a meglévő érdekeltre kell hárítani. A duplikáció elkerülendő.

A balti-tengeri régióra vonatkozó európai uniós stratégia megmutatta, hogy nincs szükség új intézményekre ahhoz, hogy egy ilyen jellegű stratégia megvalósítható legyen. Azok a kormányzási szabályok, amelyek ehhez a stratégiához lettek kialakítva, jó alapot biztosítanak a Duna régióra vonatkozó stratégia megvalósításához is.

Mind nemzeti, mind regionális szinten kulcsfontosságú, hogy az új projektek megvalósításáért a résztvevő tagállamok saját maguk viseljék a felelősséget. Kulcszereplőkként nekik kell a cselekvési tervek megvalósítását levezényelni. A szubszidiaritás elvét tiszteletben kell tartani. A tagállamoknak kell a stratégia motorjaként működniük.

Az EU strukturális politikája vonatkozásában fontos az alábbi szempontok figyelembe vétele:

- Ne legyen követelmény, hogy a Strukturális Alapok programjait a makroregionális stratégiához igazítsák.
- Saját kompetenciájuk keretein belül a tagállamok és a régiók maguk értékelhessék a projekteket, a kapcsolódó célkitűzéseket és prioritásokat, és ennek megfelelően maguk dönthessenek a pénzügyi támogatás mértékéről.
- A makroregionális stratégia megvalósítása semmilyen módon ne növelje az adminisztratív szervekre háruló munkamennyiséget. Fontos, hogy ne hozzunk létre újabb beszámolási kötelezettségeket és intézményeket.
- A strukturális politika jövőbeli formája minden tagállam és régió bevonásával kerüljön megvitatásra. A vita a pénzügyi perspektíva soron következő felülvizsgálata és a következő többéves költségvetéssel kapcsolatos tárgyalások keretében zajlik le.

A makroregionális stratégiákat a meglévő pénzügyi erőforrások felhasználásával (beleértve az EU külkapcsolati pénzügyi eszközeit, az ENPI-t és az IPA-t) és a már bevezetett kohéziós politikai mechanizmusok alkalmazásával kell megvalósítani. Az európai területi együttműködést szolgáló programok (határon átnyúló, transznacionális és interregionális együttműködések) tehát kulcsfontosságú szerepet játszanak a Duna régióra vonatkozó stratégia céljainak elérésében. A tagállamok saját döntésük alapján más kohéziós politikai célokat szolgáló projekteket is hozzáigazíthatnak a stratégia célkitűzéseikhez. Az interregionális együttműködést elősegítő uniós programelemek a stratégiával összhangban kell továbbfejleszteni

Itt a keresztszektoriális stratégia a helyes megközelítés, amely javítja az egyes régiókon belül működő különböző uniós politikák és programok összekapcsolhatóságát, és segít jobban koordinálni őket.

Az Európai Unió Duna Régió Stratégiának arra is törekednie kell, hogy nagyobb mértékben be tudja vonni a regionális és nemzetközi pénzügyi intézményeket a régióban megvalósuló új infrastrukturális projektekre.

IV. Lehetséges beavatkozási területek

1. Versenyképesség/növekedés/jólét

Mivel a régióban az egyes országok belföldi piaci nem túl nagy méretűek, a Duna régió számára előnyös volna egy teljes körűen működő EU belső piac. A vállalati szféra nagy örömmel veszi, ha az EU jogszabályokat nemzeti szinten úgy alkalmazzák és értelmezik, hogy minimálisra csökkenjenek a helyi jogszabályok közötti különbségek, és ezáltal a lehető legalacsonyabbak legyenek a vállalatok ebből eredő költségei.

Fontos prioritás, hogy olyan környezetet hozzunk létre, amely optimális körülményeket biztosít a Duna régió kis- és középvállalkozásainak (KKV-k) növekedéséhez és prosperálásához. Nem utolsósorban a Duna régió belföldi piacainak korlátozott méretéből fakadóan, ebben a régióban a KKV-knak fontos szerep jut a jólét megteremtésében. Ahhoz, hogy ez a cél megvalósuljon, a Duna régió hat tagállamának ki kell alakítania a Bizottság által 2008 júniusában elfogadott európai kisvállalkozói intézkedéscsomagban (SBA) meghatározott intézkedések hatásos végrehajtásához szükség-

In many respects, however, the inclusion and participation of non-EU countries is crucial if the desired objectives are to be achieved. With regard to participation by non-EU countries, two important aspects should be borne in mind:

- Such participation must not blur the strategy's focus, shifting it to the EU's external relations rather than the Danube region. Hence there must be no duplication of the European Neighbourhood Policy and, building on this, the Eastern Partnership, the Black Sea Synergy Initiative or the Regional Cooperation Council nor any reduction of effort in this connection.
- The integrity of the opinion-forming process within the EU – notably as regards the implementation of EU policies and the strategy's internal governance – must not be compromised.

The planned stakeholder conferences are a good opportunity to ensure that third countries and non-state actors are brought in at an early stage.

An EU strategy for the Danube region is a chance to translate into action an integrated approach to developing the region. Such a strategy should not only set out a vision and basic parameters for the region's development, however. Its prime aim should be to promote cooperation on implementing concrete projects.

Given the Danube region's dense network of cooperation structures, networks and institutions, inviting them to contribute their experience and expertise to the development and implementation of such a strategy would make very good sense.

Where new projects are envisaged under the strategy in areas already covered by cooperation formats such as the International Commission for the Protection of the Danube River, responsibility for implementing them should be transferred to existing stakeholders. Duplication should be avoided.

The EU Strategy for the Baltic Sea Region has shown that no new institutions are needed to pursue such a strategy. The governance rules drawn up for this EU Strategy would be a good basis also for a Danube region strategy.

At both national and regional level it is vital that responsibility for implementing new projects should lie with the participating member states themselves. As the key actors, they must be in charge of implementing any action plan. The principle of subsidiarity must be respected. It must be the member states that drive the strategy forward.

Notably in the area of EU structural policy this means the following points must be borne in mind:

- There must be no requirement to tailor Structural Fund programmes to the macro-strategy.
- Within their sphere of competence it must be up to the member states and regions to evaluate projects and their associated objectives and priorities and to allocate funds accordingly.
- Implementing the macro-strategy must in no way increase the workload of administrative authorities. It is important not to create any new reporting obligations or institutions.
- The future design of structural policy must be the subject of a general debate involving all member states and regions. This debate will take place in the context of the forthcoming review of the financial perspective and the negotiations on the next multiannual financial framework.

All macro-regional strategies should be implemented with existing financial resources (including the EU's external relations financial instruments ENPI and IPA) and through established cohesion policy mechanisms. Programmes serving the objective European Territorial Cooperation (cross-border, transnational and interregional cooperation) are thus a key instrument for achieving the objectives of a strategy for the Danube region. At the discretion of member states, projects serving other cohesion policy objectives could also be geared to the strategy's goals. EU programme components that promote interregional cooperation should be further developed in line with the strategy.

Here the right approach is a cross-sectoral strategy designed to improve connectivity between the various EU policies and programmes operating in a region as well as to coordinate them better.

An EU strategy for the Danube region should also seek to ensure that regional and international financial institutions play a bigger role in new infrastructure projects in the region.

IV. Possible areas of action

1. Competitiveness/growth/prosperity

Due to the limited size of the region's domestic markets, the Danube region would benefit from a fully functioning EU internal market. Companies are very keen to see EU legislation implemented and interpreted at national level in a way that minimizes differences in domestic legislation and ensuing costs to themselves.

One important priority is to create an optimal environment for the Danube region's small and medium-sized enterprises (SMEs) to grow and prosper. Due not least to the limited size of domestic markets in the Danube region, SMEs have a key role to play in generating prosperity there. To achieve this objective, the six member states in the Danube region should prioritize the effective implementation of the measures provided for under the Small Business Act for Europe (SBA) adopted by the Commission in June 2008. The SBA sets out the parameters of European SME policy for the next few years. Another priority would be to examine how, within the framework of the Structural

ges prioritásokat. Az SBA meghatározza az elkövetkezendő néhány évre érvényes európai KKV politika paramétereit. További fontos prioritás lehet, hogy megvizsgáljuk, hogyan lehetne az elkövetkezendő időszakban, a Strukturális Alap operatív programjainak keretén belül még eredményesebben kibontakoztatni a Duna régió KKV szektorát, a régió és saját fejlődésük érdekében.

A mezőgazdaság, a kisvállalkozások, az ipar és a szolgáltatások azonos prioritást kell, élvezzenek.

Az oktatás, a tudomány és a kutatás kulcsszerepet játszanak a Duna régió versenyképességének javításában. Az Európai Unió Duna Régió Stratégia segítséget nyújthat például a következőkben:

- olyan kutatási infrastruktúra kialakítása, amely a régió sajátos erősségeire épít
- tematika szempontjából releváns regionális profillal rendelkező kiválósági központok fejlesztése a régióon belül
- termék- és folyamatinnováció ösztönzésére szolgáló hálózatok létrehozása, különösen a KKV szektorban
- kutatói és diákcsera programok támogatása

A makroregionális erőfeszítéseket ki kell egészíteni a városok és alrégiók versenyképességét javító erőfeszítésekkel, nem csak szektorális kérdések vonatkozásában, hanem a vonzó üzleti környezet létrehozása és megőrzése, a városi és alregionális együttműködés, valamint a város és a vidék közötti partnerségek fejlesztése, a vidékfejlesztés ösztönzése tekintetében, az érvényes uniós szabályok keretein belül. A lényeg a fenntartható fejlődés elősegítése. Az Európai Unió Duna Régió Stratégia felhasználhatná a már létező hálózatokat és a Regionális Együttműködési Tanács, a Dunamenti Városok és Régiók Tanácsa stb. által kidolgozott legjobb gyakorlatokat.

2. Közlekedés

A közlekedési infrastruktúra létfontosságú a Duna régió jövője szempontjából. A vízi és a szárazföldi közlekedés infrastruktúrájának javítása, valamint az innovatív közlekedési és logisztikai elképzelések megvalósítása segíteni fog abban, hogy a Dunarégió kihasználja a nyugatot és keletet összekötő központi elhelyezkedését, és versenyelőnyre tegyen szert.

A környezet- és klímavédelmi célok fényében ahol lehet, a belvízi hajózás és a vasúti szállítás kiterjedtebb alkalmazását kell támogatni. Az ökológiai és környezeti aggályok figyelembe vétele mellett tanulmányozni kell a Duna belvízi hajózási célokra történő továbbfejlesztésének, a modális hálózati kapcsolatok javításának és az integrált közlekedési és műszaki információs rendszerek támogatásának megvalósíthatóságát.

Az Európai Unió Duna Régió Stratégia részeként fontos átgondolni, hogy mely projekteket lehetne a transzeurópai közlekedési hálózat (TEN-T) keretén belül kidolgozni és támogatni.

Mivel kívánatos, hogy a Duna nagyobb szerepet játsszon az áru fuvarozásban, támogatni kell a Nemzetközi Bizottság modern dunai hajózási rendszer kialakítására irányuló erőfeszítéseit. Ahol lehetséges, a Nemzetközi Száva Vízyűjtő Bizottságot is be kell vonni. Ennek kapcsán rendkívül fontos, hogy a Belgrádi Egyezmény felülvizsgálata lezáruljon.

3. Energia/klímavédelem/energiabiztonság/hatékonyaság

A régió lakosságának és gazdaságának egyaránt rendkívül fontos a biztonságos, hatékony és öko-barát energiaellátás. Az Európai Unió Duna Régió Stratégia:

- vezessen be olyan intézkedéseket, amelyek öko-barát és a klímavédelemmel összhangban lévő energiaforrások kiterjedtebb alkalmazása, nagyobb energiahatékonyaság és a nemzeti villamosenergia-hálózatok közötti kapcsolatok kiépítése és teljes körű kompatibilitásuk javítása révén növelik a régió energiabiztonságát;
- vezessen be olyan intézkedéseket, amelyek diverzifikálják az energia előállítást és növelik a megújuló energiaforrások arányát, például a megújuló energiaforrásokkal és a villamosenergia-hálózatba történő betáplálásukat és tárolásukat lehetővé tevő technológiákkal kapcsolatos kutatások intenzívebb támogatásával, ezeknek az energiaforrásoknak (szél-, víz-, nap- és geotermikus energia, biomassza) a fokozott használatával, ezáltal jelentősen hozzájárulva a klímavédelemhez és a fenntartható fejlődéshez;
- használja fel a régió adottságainak megfelelő öko- és klímabarát energiaforrásokkal kapcsolatos tapasztalatokat, a regionális energiabiztonság lehető leghatékonyabb módon történő javítása és különösképpen a vidékfejlesztés elősegítése érdekében.

A Transzeurópai Energia Hálózatok Program (TEN-E) keretében a megfelelő finanszírozási bizottságnak kell megvizsgálnia, hogy milyen projekttervekkel lehet ezeknek az intézkedéseknek a megvalósítását segíteni.

4. Környezetvédelem/ a Duna mint ökológiai rendszer

A Duna ökológiai rendszerének védelme fontos prioritás. Az Európai Unió Duna Régió Stratégiájának törekednie kell a vízminőség és vízi utak fizikai struktúrájának javítására, a biológiai sokféleség megőrzésére és az áradások megelőzésére.

Különösen fontos, hogy amennyiben sor kerül további folyószakaszok hajózási célú fejlesztésére, ezek környezeti szempontból megalapozott módon valósuljanak meg és ökológiai hatásuk minimális legyen. A folyóparti tájat és erdőket az európai fenntarthatósági, víz- és klímavédelmi céloknak megfelelően védeni kell.

A stratégiának fel kell használnia a Duna Védelmi Nemzetközi Bizottságot (ICPDR) létrehozó Együttműködés a Duna-folyó védelméért és fenntartható használatáért (röviden: Duna Védelmi Egyezmény) és a Kárpátok védelméről

Fund's operational programmes, SMEs in the Danube region could be promoted even more effectively over the years ahead with a view to boosting both the region's and their own development.

Agriculture, small business, industry and services should be given equal priority.

Education, science and research are key to the Danube region's competitiveness. An EU strategy for the Danube region could assist e.g. in

- developing research infrastructure that builds on the region's specific strengths
- promoting centres of excellence in the region with a thematically relevant regional profile
- creating networks designed to promote product and process innovation particularly in SMEs
- supporting exchange programmes for researchers and students.

Efforts on the macro-regional side must be complemented by efforts to make cities and sub-regions more competitive not only in terms of sectoral issues but also in terms of creating and preserving an attractive business environment, developing municipal and sub-regional cooperation as well as urban-rural partnerships and promoting rural development within the scope of applicable EU rules. The idea here is to encourage sustainable development. An EU strategy for the Danube region could draw on existing networks in this area and best practices developed by the Regional Cooperation Council, the Council of the Danube Cities and Regions etc.

2. Transport

Transport infrastructure is crucial for the Danube region's future. Improved infrastructure for water and land transport as well as the development and implementation of innovative transport and logistics concepts will help the Danube region exploit its pivotal location between West and East and gain a competitive edge.

In the light of environmental and climate protection goals, greater use of inland navigation and rail transport should be promoted wherever appropriate. While taking ecological and environmental concerns into account, studies should be carried out into the feasibility of further developing the Danube for inland navigation and improving modal network linkage as well as the development and promotion of integrated transport and technical information systems.

As part of an EU strategy for the Danube region, it is important to consider what projects could be developed and promoted under the Transeuropean Transport Network (TEN-T).

Since shifting more goods traffic to the Danube is a desirable goal, the International Commission should be supported in its efforts to develop a modern navigation regime for the Danube. Where appropriate, the International Commission for the Sava River Basin should also be involved. In this connection it is very important that the process of reviewing the Belgrade Convention is brought to a conclusion.

3. Energy/climate protection/energy security/efficiency

Both for the population and the economy of the region secure, efficient and eco-friendly energy supplies are of critical importance. An EU strategy for the Danube region should:

- provide for measures to enhance the region's energy security through greater use of eco-friendly and climate-compatible energy and increased energy efficiency as well as better linkage between and full compatibility of national power grids;
- provide for measures to diversify energy production and increase the share of renewables in the energy mix by e.g. intensifying research on and use of renewables (wind, water, solar and geothermal energy, biomass) as well as technologies for storing and feeding them into the power grid with a view to making a major contribution to climate protection and sustainable development;
- draw on experience with regionally appropriate types of eco-friendly and climate-compatible energy production with a view to enhancing regional energy security in the most cost-efficient way possible and promoting rural development in particular.

Under the Transeuropean Energy Networks Programme (TEN-E) the relevant financing committee should examine what project studies could help realize such measures.

4. Environmental protection/the Danube as an eco-system

Protecting the Danube eco-system is a matter of high priority. An EU strategy for the Danube region must aim to improve water quality and the physical structure of watercourses, preserve biological diversity and prevent flooding.

In particular any development of further river sections for navigation must be environmentally sound and realized in a way that minimizes the impact on the eco-system. Riverscapes and riparian forests must be conserved in line with European sustainability, water and climate protection goals.

The strategy should draw on experience with the Convention on Cooperation for the Protection and Sustainable Use of the Danube River (Danube River Protection Convention), which established the International Commission for the Protection of the Danube River (ICPDR), and with the Convention on the Protection and Sustainable Use of the Carpathians (Carpathian Convention).

The dialogue between the environmental and navigation sectors that started with the cooperation between the

és fenntartható fejlődéséről szóló egyezmény (Kárpátok Egyezmény) kapcsán keletkezett tapasztalatokat.

Folytatni kell a környezetvédelmi és a hajózási szektor közötti párbeszédet, amely a Duna Hajózási Bizottság, a Duna Védelmi Nemzetközi Bizottság (ICPDR) és a Száva Bizottság között, a belvízi hajózásról szóló Közös Nyilatkozat kidolgozása céljából létrejött együttműködéssel vette kezdetét.

5. Kultúrák és társadalmak közötti kapcsolatok

A Duna régió közös történelmi és kulturális örökséggel rendelkezik. A stratégia fel kell, hogy használja ezeknek a kapcsolódásoknak az emelő erejét a még szélesebb körű kulturális és civil együttműködés elősegítése érdekében. Itt a regionális és helyi szintű együttműködéseknek kulcsfontosságú szerepe van.

Elképzelésünk szerint a Duna régió európai védjeggyé válna – a Duna régióra vonatkozó stratégiának erősítenie kell az itt élők regionális identitását. Ezt az identitást hatásosan közvetítik a június 29-i nemzetközi Duna Napon minden évben megrendezett regionális és helyi ünnepek. Az Európai Unió Duna Régió Stratégia sok ilyen jellegű rendezvényénél biztosíthatná az általános kereteket és mobilizálhatná az erőforrásokat az idegenforgalmi szektorba.

Az idegenforgalom egyre jelentősebb mértékben járul hozzá a régió növekedéséhez. A fenntarthatóságnak fontos általános követelményként kell szerepelnie a régió idegenforgalmának fejlesztése során. Bár a Bizottság nem rendelkezik konkrét kompetenciával ezen a területen, bizonyos eszközeit az idegenforgalom fejlesztéséhez is igénybe lehetne venni. Ennek érdekében érdemes volna megvizsgálni, hogy miképpen tudna hozzájárulni a Duna régió idegenforgalmának fejlesztéséhez és fellendítéséhez, beleértve a kultúrával és a kulturális örökséggel kapcsolatos kérdéseket is.

A projektorientált együttműködések katalizátor szerepet játszhatnak a régió társadalmi közötti kapcsolatok erősítésében, a szomszédos országok közötti együttműködések szorosabbá tételében.

6. Együttműködés a jobbiztonság és a jó kormányzási gyakorlat terén

A régió általános fejlődése, és különösképpen a gazdasági fejlődés szempontjából rendkívül fontos, hogy ezen a területen magas színvonal érvényesüljön. Számos olyan program létezik már, amely ezen a területen ösztönzi az együttműködést a régió országai között. Ezeket folytatni kell, illetve, ahol lehetséges kiterjeszteni.

Danube Navigation Commission (DC), the International Commission for the Protection of the Danube River (ICPDR) and the Sava Commission on drawing up the Joint Statement Navigation should be continued.

5. Cultural and intersocietal contacts

In terms of history and culture, people throughout the Danube region have a shared heritage. The strategy should use these ties as a lever to promote even greater cultural and civil society cooperation. The regional and local level has a vital role to play here.

The idea is for the Danube region to become a European trademark – the strategy for the Danube region should help strengthen the regional identity of its inhabitants. The host of regional and local events celebrating Danube Day every year on 29 June is an impressive demonstration of this identity. For many of these events an EU strategy for the Danube region could provide an overall framework as well as a focus for mobilizing resources in the tourism sector.

Tourism is making an increasingly significant contribution to growth in the region. Sustainability should overall be an important criterion in developing tourism in the region. Although the Commission has no specific competence here, some of its instruments could also serve to develop tourism. Their potential for developing and promoting tourism in the Danube region, including cultural and cultural heritage aspects, should therefore be investigated.

Project-oriented cooperation should act as a catalyst for intersocietal exchanges and close collaboration between neighbours in the region.

6. Cooperation in the area of legal security and good governance

The achievement of high standards in this area is crucial for the development of the region in general and its economic development in particular. The many existing programmes promoting cooperation in this area between the countries in the region should be continued and expanded wherever possible.

Európai Unió Duna-térségi Stratégia (EUSDR)

Szövetségi Kancellária Európai és Nemzetközi Ügyekért Felelős Minisztérium
BKA-404.805/0014-IV/4/2009
BMeiA-EU.3.18.13/0008-III.4/2009

Az állapotfelmérést segítő első osztrák munkadokumentum

Az Európai Bizottság 2009. október 22-i keltezésű levelében a stratégiához kapcsolódó prioritásokat, politikákat és intézkedéseket véleményező nem hivatalos munkadokumentumok (ún. „non-paper”-ek) benyújtására kérte fel a nemzeti kormányokat.

A jelen dokumentum az osztrák (szövetségi és regionális) kormányzati szervek, szociális partnerek és néhány érdekcsoport („osztrák érdekeltek”) előzetes hozzájárulásainak első változatát tartalmazza. A dokumentum nem teljes és nem zárja ki az átfogóbb osztrák állásfoglalásokat. Célja, hogy az Európai Unió Duna-térségi Stratégia (EUSDR) kidolgozásának megkezdésekor a Bizottság gazdagabb információs bázissal rendelkezzen.

Nem célja, hogy kétségbe vonja a Bizottság vezető szerepét az EU stratégiára vonatkozó átfogó javaslatok kidolgozásában.

Az EUSDR kidolgozásának általános megközelítése

Véleményeik megvitatása során az osztrák partnerek számára a Bizottság által „Makroregionális stratégiák az Európai Unióban” címmel – 2009 szeptemberében – kiadott koncepció nyújt útmutatást, különös tekintettel a *beavatkozásokra, határookra és korlátokra* (a bizottsági koncepciót tartalmazó feljegyzés zárófejezetében leírtak szerint)¹.

Tekintettel a régióhatárok meghatározásának nehézségeire, az EUSDR kontextusában felül kell vizsgálni azt az alapfeltevést, miszerint a makroregionális stratégiák alapvetően az Európai Unió belső stratégiái (mint például a Balti-tengerre vonatkozó stratégia esetében), azzal a céllal, hogy konkrétan megkereshessünk és közvetlenül bevonhassunk (potenciális és jelenlegi) tagjelölt és harmadik országokat is. A Duna esetében a kezdeményezés lényege veszne el, amennyiben a stratégia szigorúan a tagállamokra korlátozódna. Éppen ezért helyénvalónak tartjuk és üdvözöljük, hogy a stratégia nyitott minden olyan ország irányába, amely részt vesz a Duna vízgyűjtő területén fekvő összes országot tömörítő Dunai Együttműködési Folyamatban.

Az EUSDR és egyéb uniós politikák közötti kapcsolódási pontokat és szinergiákat még tisztázni kell a folyamat során. Ebből következik, hogy az EUSDR nem helyettesíthet vagy változtathat meg más kontextusokban született politikákat (EU stabilizációs és társulási folyamata – bővítés, keleti partnerség – európai szomszédsági politika stb.). Fontos azonban, hogy azokat az eszközöket és mechanizmusokat, amelyek ezen politikák keretében rendelkezésre állnak, összekapcsoljuk a tagállamok nemzeti szinten meglévő eszközeivel és mechanizmusaival.

Az EUSDR lehetséges tartalmi – osztrák szemszögből

Ez a non-paper jellegű dokumentum az osztrák érdekeltek körében 2009 novemberében szervezett felmérés első eredményein alapul. Több mint 20 intézmény válaszolt részletesen a Bizottság képviselője által 2009. október 21-én Bécsben felvázolt kérdésekre. Több tanulmány és tematikus dokumentum került benyújtásra *(a teljes anyagot angol nyelven hozzáférhetővé tudjuk tenni a Regionális Politikai Főigazgatóság munkatársai számára)*. Csatoltuk a Bécs, Burgenland, Alsó- és Felső-Ausztria tartományok (Länder) által készített első tanulmányt.

Az eddig kapott anyagok alátámasztják az alábbi **szakpolitikai kihívásokban és lehetőségekben** szereplő általános osztrák álláspontot, mely tehát figyelembe veendő az EUSDR kidolgozásakor *(fő elemeit világos címszavakba foglaltuk)*:

Általánosságban, az EUSDR-nek a Duna adottságainak jobb kihasználásán és a folyó hatékonyabb védelmén túlmenően az egész térség fenntartható fejlődését elősegítő integrált megközelítés kidolgozására kell törekednie. Így hozzá

¹ – **Beavatkozások:** A stratégia csak akkor lesz sikeres, ha kézzel fogható eredményeket hoz. Bár a befogadó megközelítés javasolt, a stratégiában szereplő összes beavatkozás pozitív hozzáadott értéket kell, hogy nyújtson. Továbbá minden beavatkozásnak ösztönöznie kell a kapcsolatépítést, és növelnie kell a közösségi politikáknak való megfelelés mértékét vagy hatékonyságát.

– **Határok:** A régiók határait úgy kell meghatározni, hogy maximalizáljuk a stratégia hatékonyságát. Ennek érdekében elképzelhető, hogy a határok rugalmas, sőt akár homályos megfogalmazására van szükség.

A régiók behatárolásának azonban kisebb jelentőséget kell tulajdonítani, mint a stratégiában való részvétel előnyeinek.

– **Korlátok:** Ahhoz, hogy a makroregionális stratégia pozitív hatásait kifejtsen, nem támaszkodhat további célzott uniós támogatásra vagy különleges jogszabályi bánásmódra, bár kompetitív alapon elnyert célzott támogatással látványos hozzáadott érték érhető el. Az újabb pénzforrások vagy EU-szintű jogszabályok hiánya és az intézmények duplikációjának elkerüléséről szóló megállapodás lehetővé teszi, hogy a partnerek a fontos kérdésekre összpontosítsanak: hogyan lehet a meglévő erőforrásokat, jogszabályokat, struktúrákat a régió érdekében jobban felhasználni.

EU Strategy for the Danube Region (EUSDR)

Federal Chancellery Federal Ministry for European and International Affairs
BKA-404.805/0014-IV/4/2009
BMeiA-EU.3.18.13/0008-III.4/2009

First Austrian contribution to stock-taking

In its letter to national administrations dated 22 October 2009, the European Commission invited i.a. to submit discussion documents regarding priorities, policies and actions related to the strategy (“non-papers”).

The present document constitutes a first compilation of preliminary contributions by Austrian governmental bodies (both federal and regional) as well as social partners and some groups of interest (“Austrian stakeholders”). It is neither complete nor does it pre-judge more consolidated Austrian positions. It is the aim of this contribution to enrich the Commission’s information base when starting to elaborate an EU Strategy for the Danube Region (EUSDR).

In doing so, it does not question the leading role of the Commission in formulating comprehensive proposals for the EU strategy.

Overall approach to an EUSDR

When discussing its positions, Austrian partners are broadly guided by the Commission’s concept note “Macro-regional strategies in the European Union” (September 2009), in particular as far as *Actions, Boundaries and Constraints* are concerned (as described in the concluding chapter of the Commission’s note¹).

However, regarding the difficulty of defining boundaries, in the context of the EUSDR the assumption that macro regional strategies are basically EU internal ones (as in the case of the EU Baltic Sea Strategy) has to be revised with a view to specifically addressing and directly involving (potential and actual) EU-candidate countries and third countries. With the Danube River serving as its focus, a strict limitation of the Strategy to member states alone would miss the point of any such initiative. It is therefore appropriate and highly welcomed that the Strategy is open to all the Participating States of the Danube Co-operation Process, in which all countries which are part of the Danube River Basin are represented.

Relationships and synergies between the EUSDR and other EU policies will still have to be clarified during the process. It thereby is understood that the EUSDR should not substitute or change policies which are led in other contexts (EU Stabilisation and Association Process/enlargement, Eastern partnership/European Neighbourhood Policy, etc.). It will however be important to link up instruments and mechanisms available in the framework of those policies with instruments and mechanisms at the disposal of member states at national level.

Possible contents of an EUSDR from an Austrian perspective

This non-paper is based on a first collection of contributions which has been organised among Austrian stakeholders in November 2009. More than 20 institutions have responded quite extensively to the guiding questions which were given by the Commission’s representative at the meeting on 21 October 2009 in Vienna. Several studies and thematic papers have been submitted (*the complete material - in EN - could be made available to DG Regio’s working level*). A first study prepared by the *Länder Vienna, Burgenland, Lower Austria and Upper Austria* is attached.

Concluding on the contributions so far, the general Austrian interests in the following **policy challenges and opportunities** have been confirmed and should thus be taken into consideration for the elaboration of the EUSDR (*demonstratively summarised as catchwords*):

In general, beyond a better use and better protection of the Danube River as such, the EUSDR should aim at

¹ **Actions:** A strategy will only be successful if there are tangible achievements. Although an inclusive approach is recommended, there should be positive value-added for every action included in the strategy. Moreover all actions should promote networking and tend to increase or streamline compliance with Community policies.

Boundaries: The regions should be defined so as to maximise the efficacy of the strategy. This may well mean flexible, even vague, definitions of the boundaries. However, the limits of the region should be less important than the advantages of participating in the strategy.

Constraints: The macro-regional strategy should not rely on additional dedicated EU funding or special regulatory treatment for its impact although competitive access to a dedicated funding instrument could yield spectacular European added value. Rather, the absence of new money or legislation at the EU level, and the agreement to avoid any duplication of institutions, will allow all the partners to focus on the significant issues: how can existing resources, legislation, structures be better used for the benefit of the region

kell járulnia a Duna menti régió politikai, gazdasági, szociális és kulturális fejlődéséhez és kohéziójához, valamint a délkelet-európai országok további európai uniós integrációjához.

A tematikus javaslatokat ugyan a Bizottság által javasolt 3 *pillér* mentén fogalmazták meg, az eddigi egyeztetésekből itt Ausztriában az következik, hogy érdemes volna az EUSDR esetében egy negyedik pillért is megnevezni, amely konkrétan a „*Jólét és biztonság*” témaköréhez kapcsolódna, és az állampolgárok számára azonnali jelentőséggel bírő kérdésekkel foglalkozna. Továbbá, a „*Kormányzás*” szintén megjelent, mint lehetséges újabb pillér, vagy mint több területet érintő kérdés.

„Összekapcsolhatóság”

- Sok részből álló közlekedési infrastrukturális szükségletek a Duna régióban (vízi utak, kikötők, terminálok, utak, vasút, hidak, csővezetékek) → „hardver” és „szoftver” szükségletek, nagyon relevánsak a környezeti kompatibilitás és a finanszírozás szempontjából (figyelembe véve a válság konkrét hatását Európa ezen régiójára).
- A Duna jelentősége mint a régió közlekedésének és logisztikai rendszerének nemzeteken átnyúló „gerince” (VII. folyosó) – gazdasági, szociális és ökológiai szempontokat is figyelembe véve → vízi közlekedés infrastrukturális szükségletei, a lehetőségekkel kapcsolatos tudatosság növelése, IKT eszközök a navigációban, kikötők multimodális logisztikai központokká alakítása, emberierőforrás-fejlesztés, integrált tervezési/fejlesztési eszközök támogatása...
- Nemzetközi és nemzeti vasúti és közúti közlekedési útvonalak, EU Közlekedési Folyosók (TEN-T, IV, V, X, Párizs–München–Bécs–Budapest–Bukarest, “kelet–nyugat” és “észak–dél” kapcsolódások ...) → hiányzó szakaszok/szűk keresztmetszetek, modernizáció, vasúti csatlakozások fejlesztése (nem feltétlenül gyorsvasútra van szükség), vasúti társaságok közötti együttműködés, finanszírozás...
- Multimodális közlekedés, regionális és városi multimodális közlekedési csomópontok
- Funkcionális kapcsolódások a nemzetközi/nemzeti közlekedési útvonalak és regionális/helyi közlekedési és logisztikai hálózatok között
- Fenntartható mobilitáskezelés
- Közlekedésbiztonság
- Határforgalmi rendszerek a nem-EU országok viszonylatában a forgalomtól függően
- Energiaszállítási hálózatok („Energiaközösség”; erősebb regionális integráció olyan közös transznacionális energiaprojektek révén, mint például a Duna mint energiaforrás, kőolajvezetékek, Nabucco gázvezeték, kapcsolódás a Barátság (Druzsba) kőolajvezetékhez, 380 KV távvezetékek, határon átnyúló távvezetékek) → hiányzó szakaszok/szűk keresztmetszetek, modernizáció, szabályozási keretek, biztonság, finanszírozási modellek...
- Információs és kommunikációs technológiai hálózatok
-

„Környezetvédelem és kockázatmegelőzés”

- Integrált folyótervezés, a Duna vízgyűjtő-gazdálkodási terv (EU Víz Keretirányelv, Duna-védelmi Nemzetközi Bizottság [angol rövid: ICPDR], Árvíz Irányelv...) → Árvizek és szárazságok megelőzése, a Duna egész vízrendszere/vízgyűjtő területe ökológiai minőségének javítása, vízgazdálkodási kérdések, a táj minősége, természeti és kulturális örökség, védő és renaturálási intézkedések, fenntartható földhasználat, beruházások, monitoring, kapcsolatépítés, oktatás és képzés...
- A környezet védelme és fejlesztése, a természetvédelem és a biológiai sokféleség megőrzése (pl. Élőhelyvédelmi Irányelv, Madárvédelmi Irányelv [NATURA 2000]) → szabványok és szakpolitikai eszközök, jogi keretek, környezetvédelmi szabályozások, PPP-modellek, ökológiai szempontból értékes területek védelme (beleértve a natúrparkokat, ökológiai hálózatokat...), ökoturizmus, természeti erőforrások (víz...)...
- Környezetvédelmi infrastruktúra és technológiák, pl. szennyvíztisztító üzemek, hulladékgazdálkodás, közegészségügy, talajtisztítás, víztisztítás, ivóvízkészlet, energiahatékony lakások... → beruházási igények, modernizáció, kapacitásbővítés és képzéssel kapcsolatos intézkedések...
- Az oktatás szerepének növelése a fenntartható fejlődés előmozdítása érdekében
- Az energiaforrások diverzifikációjának ösztönzése és a megújuló energiapolitikák (pl. Megújuló Energia Irányelv) előmozdítása, pl. a hidrogenenergia, a szélenergia, a biomassa és a bioüzemanyagok... területén → jogi keretek, piaci nyereségesség, energiaklaszterek, fenntarthatóság, válsággal szembeni ellenálló képesség, energiahatékonyság, kapacitásbővítés és oktatás...
- Klímabarát-politikák támogatása az egész régióban; együttműködés a „klímaváltozás” területén (adaptáció és enyhítés) → transznacionális stratégiák lehetőségeinek feltárása, know-how és tapasztalatcseré, képesítések, eszközök/instrumentumok...
- Kockázatmegelőzés az újonnan keletkezett és a múltból visszamaradt szennyeződések barnamezős helyreállítása során...
- Együttműködés a polgárok védelme és a vészhelyzetek kezelése tekintetében (vegyi és nukleáris balesetek, árvizek, viharok, szárazságok...)

- ...

developing an integrated approach to the whole region's sustainable development. Thus, the EUSDR should contribute both to political, economic, social and cultural development and cohesion of the Danube region and to further integration of the South-East European countries into the European Union.

Although the thematic proposals have been linked to the 3 *pillars* as proposed by the Commission, the outcome of the Austrian debate so far recommends to present an EUSDR with a specific pillar on “*Welfare and Security*” – addressing issues of immediate relevance for the citizens. Moreover, “*Governance*” has been identified as a possible additional pillar or as a cross-cutting issue.

“Connectivity”

- Multiple transport infrastructure needs in the Danube Region (waterways, ports, terminals, road, rail, bridges, pipelines) → “hardware” and “software” needs, high relevance in respect to environmental compatibility and financing issues (taking into account the specific impact of the crisis in this part of Europe)
- Importance of the river Danube as transnational “backbone” of the regions transport and logistic system (Corridor VII) - addressing also economic, social and ecological aspects → waterway infrastructure needs, awareness raising concerning potentials, ICT tools for navigation, transferring ports into multimodal logistic centres, human capital development, fostering integrated planning/development instruments, ...
- International and national rail and road transport routes, EU Transport Corridors (TEN-T, IV, V, X, Paris-Munich-Vienna-Budapest-Bucharest, “east-west” and “northsouth” linkages, ...) → missing sections/bottlenecks, modernisation, improvement of rail connections (no specific need for high-speed trains), cooperation among railway companies, financing, ...
- Multi-modality of transport, regional and urban multi-modal transport nodes
- Functional linkages between international/national transport routes and regional/local transport and logistic networks
- Sustainable mobility management
- Transport safety
- Border crossing regimes with non-EU countries in respect to transport flows
- Energy transport networks (“Energy Community”; stronger regional integration through common transnational energy projects like the river Danube as energy source, crude oil pipelines, Nabucco Gas pipeline, interconnection with Druzhbapipeline, 380 KV power lines, cross-border power lines; → missing sections/bottlenecks, modernisation, regulation frameworks, security, financing models, ...
- Information and Communication Technology networks
-

“Environment and Risk Prevention”

- Integrated River Planning, Danube River Basin Management Plan (EU Water Framework Directive, International Commission for the Protection of the Danube River (ICPDR), Flood Directive, ...) → Prevention against floods and droughts, development of ecological quality of Danube river system/catchment area as a whole, water management issues, quality of landscape, natural and cultural heritage, protective and renaturation measures, sustainable land-use measures, investments, monitoring, networking, education and training, ...
- Protection and development of the environment, nature and biodiversity conservation (e.g. Habitats Directive and Birds Directive (NATURA 2000)) → standards and policy instruments, legal frameworks, environmental controls, private-public-partnership models, protection of ecologically valuable areas (incl. nature parks, ecological networks, ...), eco-tourism, natural resources (water, ...), ...
- Environmental infrastructure and technologies, like sewage plants, waste management, sanitation, soil purification, water purification, potable water supply, energy-efficient housing, ... → investment needs, modernisation, capacity building and training measures, ...
- Enhancing the role of education for promoting sustainable development
- Promotion of energy diversification and renewable energy policies (e.g. Renewable Energy Directive), like in the field of hydro power, wind power, biomass energy, biofuel, ... → legal frameworks, market profitability, energy clusters, sustainability, crisis-resilience, energy efficiency, capacity building and education, ...
 - Region-wide support for climate-friendly policies; cooperation in the field “Climate Change” (adaption and mitigation) → exploring potentials for transnational strategies, exchange of know-how and experience, qualifications, tools/instruments, ...
 - Risk prevention in respect to brownfields restoration of contaminated areas and pollution legacies, ...
 - Cooperation in the field of civil protection and emergency management (chemical and nuclear accidents, floods, storms, droughts, ...)
 - ...

„Társadalmi-gazdasági és kulturális integráció”

- Transznacionális keretfeltételek a fenntartható gazdasági növekedés, a gazdasági fejlődés és általánosságban az integráció elősegítésére – figyelembe véve a heterogén Duna-régió belüli eltérő fejlettségi szinteket, a tendenciákat, szükségleteket és fejlődési lehetőségeket → a gazdasági politikák koordinálásának lehetősége, EU kohéziós politika, transznacionális klaszterpolitika, vállalkozói hálózatok, KKV-politikák, KKV-együtműködések...
- Kereskedelem- és beruházásösztönzés és -segítés → nem-EU-tagállamokra vonatkozó kereskedelmi korlátok, befektetési / üzleti légkör, külföldi beruházások vonzereje, finanszírozás...
- Határon átnyúló és nemzeteken átívelő munkaerő-piaci politika
- Nemzeteken átívelő kutatási és tudományos együttműködés → kutatási központok és programok közötti együttműködés, egyetemi és felsőoktatási intézmények közötti együttműködések (pl. Dunai Rektori Konferencia), szakképzés, közös érdekek feltérképezése az EU kontextusán belül...
- A „tudásháromszögek” (az oktatás, a kutatás és az innováció területei közötti kölcsönhatások) létrehozásában és / vagy a „tripla hélix” típusú modellekben (az egyetemek, valamint a privát- és a közzféra közötti együttműködésekben) rejlő lehetőségek megvizsgálása
- A fejlesztési politikák szociális dimenziójának megerősítése a társadalmi kohézió érdekében – a különböző országok eltérő fejlettségi szintjéből és prioritásából kiindulva
- Az emberi erőforrások fejlesztése az oktatásba, a képzésbe, a tudományba és a kutatásba, a transznacionális / régiók közötti együttműködésekbe, az interkulturális tanulásba történő befektetéseken keresztül...; a prioritási területeken (vállalkozásfejlesztés, idegenforgalom) külön odafigyelés az emberi erőforrások fejlesztésére, pl. a munkaerő- és diákmobilitás elősegítése a képesítések kölcsönös elismerésével, specifikus kormányzati kérdések...
- Az idegenforgalomban rejlő (rendkívül jó) lehetőségek jobb kihasználása → globális idegenforgalmi célpont (Dunai Turisztikai Bizottság), kulturális útvonalak („dunai kulturális útvonal”), folyami turizmus, kerékpáros turizmus, regionális / helyi idegenforgalmi lehetőségek, határon átnyúló kezdeményezések...
- A kulturális örökség védelme, helyreállítása és felhasználása sok Duna menti országban → részben hiányzó tudatosság, pénzügyi források és adminisztratív / jogi keretek
- A gazdasági konvergencián túli regionális és városi életminőség a Duna régióban → jól működő közszolgáltatások (egészségügy...), innovatív és fenntartható regionális és városi fejlesztési politikák, fenntartható természeti erőforrás-gazdálkodás, „zöld városi technológiák”, társadalmi kirekesztés elleni fellépés...
- Közérdekű szolgáltatások szintje minden régióban, mint a fejlődés előfeltétele
- Nemzeteken átívelő együttműködés a fogyasztóvédelem területén
- Nemzeteken átívelő válaszok a demográfiai kihívásokra, a migrációra és az integrációra; biztosítva a méltányos és befogadó társadalmakat (a kisebbségek tekintetében is); → információ- és tapasztalatcsere, közös tanulás...
- Építsünk a kulturális sokféleségre mint a Duna régió erősségére → emberi kapcsolatok bővítése, interkulturális párbeszéd előmozdítása, vallások közötti párbeszéd, nyelvi készségek, közös (kulturális) rendezvények, ösztöndíj programok...
-

„Kormányzás”

- A kormányzati mechanizmusok optimalizálásának lehetőségei a különböző kormányzati szinteken történő nemzetközi együttműködés elősegítése és az EUSDR ajánlásainak megvalósítása érdekében → a transznacionális együttműködés és kormányzás „régii” mechanizmusainak átvilágítása és lehetséges (új) utak azonosítása egy eredményes EUSDR megvalósításának érdekében, és végül új „eszközökre” vonatkozó javaslatok kidolgozása...
- Releváns adminisztratív és kormányzati reformok kidolgozása → intézményi kapacitások és stabilitás, a törvénykezés és az adminisztratív eljárások minősége, átláthatóság, „burjánzó bürokrácia”, korrupció, e-kormányzat, „egy-kapus” megközelítések...
- A regionális és a helyhatósági szint szerepének növelése; a (már létező) városi és regionális hálózatok erősítése, és a nem-kormányzati szervezetek és a civil szféra („érdekeltek”) bevonása
- Az EU „belső” (Strukturális Alapok, JASPERS...) és „külső” (ENPI, IPA) finanszírozási eszközei közötti szinergiák erősítése; pl. elmozdulás az EU területi együttműködési programjainak jobban koordinált finanszírozása felé
- A közpolitikák eredményességével kapcsolatos közös tanulási folyamat biztosítása (stratégiai tervezés, teljesítményorientált politikák, értékelés, pénzügyi és finanszírozási konstrukciók, kormányzás...); beleértve a nagy infrastrukturális beruházásokat is
- Az EUSDR vegye figyelembe a jelenlegi pénzügyi és gazdasági válságnak a Duna térségre kifejtett hatásait!
-

A meglévő transznacionális együttműködési struktúrák (pl. európai területi együttműködési program...) kerekein belül további **specifikus beavatkozások, konkrét tapasztalatok és jelenlegi tevékenységekkel kapcsolatos példák** kidolgozására is sor került, valamint „zászlóshajó” jellegű projektekre vonatkozóan is születtek különböző ötletek.

“Socio-Economic and cultural integration”

- Transnational framework conditions for sustainable economic growth, economic development and integration in general – taking into consideration heterogeneous levels, trends, needs and potentials in the Danube Region → scope for coordinating economic policies, EU cohesion policy, transnational cluster policies, business networks, policies for SMEs, SME cooperations,
- Fostering, facilitating and stimulating trade and investment → trade barriers towards non-EU countries, investment/business climate, attractiveness for foreign investments, financing, ...
- Cross-border and transnational labour market policy
- Transnational research and scientific cooperation → cooperation of research centres and programmes, university and high-level school cooperation (e.g. Danube rectors conference), vocational training, exploration of joint interests within the EU-context, ...
- Addressing “Knowledge triangle” potentials (interaction between education, research and innovation) and/or the “triple helix”-type of actions (interactions between academia and the private and public sectors)
- Strengthening the social dimension of development policies, aiming for social cohesion – starting from heterogeneous levels and priorities in the various countries
- Development of human resources through investments in education, training, science and research, transnational/interregional cooperation, inter-cultural learning, ...; specific attention to human capital development in priority areas (entrepreneurship, tourism) ; incl. mutual recognition of qualifications for promoting labour and student mobility, specific governance issues, ...
- Making better use of (high!) potentials for tourism → global tourist destination, cultural tourism (Danube Tourist Commission), cultural routes (“cultural route Danube”), river tourism, cycling tourism, regional/local potentials, cross-border initiatives, ...
- Protection, restoration and utilisation of cultural heritage in many Danube countries → partly lacking awareness, financial means and administrative/legal framework
- Regional and urban quality of life in the Danube region beyond economic convergence → well functioning public services (in the field of health, care, ...), innovative and sustainable regional and urban development policies, sustainable natural resource management, “green urban technologies”, measures against social exclusion, ...
- Levels of Service of General interests in all regions as pre-requisite for development
- Transnational cooperation in the field of Consumer Protection
- Transnational responses to demographic challenges, migration and integration; ensuring equitable and inclusive societies (also with regards to minorities); → exchange of information and experience, joint learning, ...
- Building on cultural diversity as a strengths of the Danube region → increasing human contacts, promoting inter-cultural dialogue, inter-religious dialogues, language skills, joint (cultural) events, scholarship programmes, ...
-

“Governance”

- Potentials to optimise governance mechanisms for international cooperation on all levels of government and for – finally – delivering the EUSDR recommendations → screening “old” mechanism of transnational cooperation and governance and identifying possible (new) ways forward when aiming for an effective EUSDR implementation, eventually proposing new “tools”, ...
- Addressing relevant administrative and governance reforms → institutional capacities and stability, quality of legislation and administrative procedures, transparency, extensive “red-tape”, corruption, e-government, “1-stop-shop”-approaches, ...
- Enhancing the role of the regional and municipal level; strengthening (also existing) networks of cities and regions, and as concerns the involvement of NGOs and the civil society (“stakeholders”)
- Working on synergies between “internal” EU-funding instruments (Structural Funds, JASPERS, ...) and “external” EU instruments (ENPI, IPA, ...); e.g. moving on towards a better coordinated funding for EU Territorial Cooperation programmes
- Ensuring joint learning concerning public policies effectiveness (strategic planning, performance-oriented policies, evaluation, financial engineering, financing schemes, governance, ...) ; incl. in the field of major infrastructure investments
- Taking into account the specific impact of the current financial and economic crisis in the Danube Region in the EUSDR!
-

More **specific actions, concrete experiences, examples of current activities** by existing transnational cooperation structures (e.g. within the European Territorial cooperation programmes, ...) and first ideas for “**flagship projects**” have also been developed.

Some criteria have been proposed for the **selection of policy issues** for the EUSDR (tentative list):

- Transnational significance of issues, enhancing transnational (functional) links

Az EUSDR keretein belül kezelendő **szakpolitikai kérdések kiválasztási kritériumaira** vonatkozóan is születtek javaslatok (előzetes lista):

- Az adott kérdés milyen transznacionális jelentőséggel bír, mennyire segíti elő a transznacionális (funkcionális) kapcsolatokat
- Transznacionális szintű koordinációs igény – figyelembe véve, hogy milyen előnyök származnak abból, ha az adott kérdést integráljuk az EU stratégiába („piaci bukás és szakpolitikai kudarc teszt”)
- „Sürgősség” / prioritást élvező kérdések és / vagy kockázat szintje
- A fókusz a Duna régió specifikumain legyen
- A Duna régió integrált és átfogó megközelítése, regionális fejlesztési hatások
- Milyen közép-/hosszútávú eredmény és hatás várható a régióban az általános célok tükrében
- Az egyes konkrét projektek/beavatkozások következtében milyen jól látható, a Duna régió fejlődése szempontjából hozzáadott értéket jelentő rövid-/középtávú hatások várhatóak
- A részt vevő országok részéről a megvalósítás biztosításához szükséges politikai elkötelezettség és érdekelttség
- Az egyenlő partnerség elve
- Várt hozzájárulás a politikák/finanszírozási konstrukciók/jogszabályi háttér megteremtésének harmonizálásához/koordinációjához
- Az eddig elért eredményekre építés és a transznacionális együttműködések meglévő formáinak felhasználása
- -

Ezen kívül az osztrák érdekeltek az alábbi **általános elvárásokat** fogalmazták meg az EUSDR kapcsán várt „pozitív eredmények” tekintetében (előzetes lista):

- Tömör / „okos” és szelektív fókusszal rendelkező megközelítés!
- Konkrét eredmények! A Duna régió számára világos hozzáadott értéket jelentsen!
- Közös transznacionális és EU-szintű elképzelések kialakítása a prioritásokkal kapcsolatban; beleértve a függőben lévő szakpolitikai kérdésekkel és a reális szakpolitikai opciókkal kapcsolatos tudatosság növelését
- Világos és reális szakpolitikai javaslatok, melyeket hatásos végrehajtási keretek támogatnak; a Duna térség pozitív fejlődéséhez és kohéziójához vezető folyamatos és új projektek/beavatkozások végrehajtásának segítése; beleértve a reális határidőket és költségvetési kereteket
- Minden ország és minden kormányzati szint elkötelezettsége; az egyenlő partnerségi megközelítés kimutatható alkalmazása
- Releváns nemzetközi együttműködési formák, regionális és helyi hálózatok közötti szinergiák és együttműködések javítása
- Az EU bővítési folyamatának segítése Délkelet-Európában; a Duna menti országok és a szomszédos országok közötti együttműködés fellendítése a releváns kérdésekben
- A Duna régió európai identitásának /identitásainak erősítése a régió erősségeinek és a régió belüli komplementaritások tudatosítása (a Duna régió „egyedi értékesítési ajánlatai”), a politikai kommunikációt segítő előrettekintő „jövőképek” kialakítása (pl. „A Duna régió mint a békés és virágzó kibővült Európai Unió központi eleme és az európai szomszédsági politikában fontos hídszerepet játszó térség”)
- Az EUSDR és a többi EU stratégia (2010 utáni lisszaboni stratégia, az EU 2010 utáni biológiai sokféleségre vonatkozó célkitűzései, az EU finanszírozási politikái 2013+...), valamint a nemzeti/regionális tevékenységek közötti világos komplementaritás
- A Duna menti országok közötti gazdasági együttműködés és integráció javítása (beleértve a kereskedelmet, a beruházási volument, a technológiai transfert, a határon átnyúló hozzáadott értékláncokat...)
- A Duna folyó elismertetése mint fontos környezetbarát közlekedési útvonal a Duna régióban és az EU-ban
- Látható eredmények a vízminőség javításában
- A környezeti minőségi mutatók (tendenciák) javulása
- Látható eredmények az életminőség javításában
-

Konklúzió

Az osztrák érdekeltek rengeteg működő munkakapcsolatot ápolnak a Duna régió belül minden kormányzati szinttel, valamint a privát és a civil szférával, melyeket lehetetlen egyetlen rövid dokumentumban összefoglalni. Nagy érdeklődés mutatkozik ugyanakkor az érdekeltek részéről az iránt, hogy megosszák értékes tapasztalataikat a Bizottsággal.

Annak érdekében, hogy jobban feltérképezzük ezeket a kérdéseket, valamint azt, hogy az osztrák partnerek és a Bizottság miképpen tudnak közösen mélyebb szinten hozzájárulni ezeknek a kérdéseknek a vizsgálatához, javasoljuk a Regionális Fejlesztési Főigazgatóság részlegvezetőjével közösen megtartott bilaterális tematikus munkatalálkozókat megelőző megbeszélését.

Bécs, 2009. december 2.

- Coordination need on transnational level – assuming a benefit of integrating the issue into the EU strategy (“market failure and policy failure test”)
- “Urgency”/priority issues and/or level of risk
- Focussing on Danube Region-specificities
- Integrated and comprehensive approach of the Danube region, effects/impacts on regional development
- Expected mid-/long-term outcome and impact for the region in respect to the overall objectives
- Expected visible short-/mid-term impact by concrete projects/actions which create an added value to the development of the Danube region
- Political commitment and interest among involved countries in order to secure its implementation
- Principle of equal partnership
- Expected contribution to the alignment/coordination of policies/funding schemes/legal implementation
- Building on achievements and making use of existing forms of transnational cooperation
-

In addition, the following **overall expectations** for “positive outcomes” of the EUSDR have been expressed by the Austrian stakeholders (*tentative list*):

- Lean/“smart” and selectively focussed approach!
- Concrete results! Clear visibility of the “added value” for the Danube Region
- Elaboration of common understandings on transnational and on EU level concerning priority issues; incl. awareness raising for pending policy responses and realistic policy options
- Clear and realistic policy recommendations supported by effective implementation frameworks; facilitation of the implementation of ongoing and new projects/actions which lead to a positive development and cohesion of the Danube region; incl. realistic timeframes and budgeting
- Ownership of all countries and all levels of government; demonstration of equal partnership approach
- Enhancing synergies and cooperation with and between relevant international forms of cooperation, regional and local networks
- Fostering EU-enlargement process in SE Europe; boosting co-operation on relevant issues between Danube countries and neighbouring countries
- Strengthening the Danube Region’s European identity/-ies → making aware of the joint strengths of the region and of complementarities within the region (“unique selling points” of the Danube Region), producing forward-looking “visions” for political communication (like e.g. “The Danube region as a central element of a peaceful and prosperous enlarged European Union and as an important bridge for the European Neighbourhood Policy”)
- Clear complementarity of the EUSDR to other EU strategies (post-2010 Lisbon strategy, post-2010 EU Biodiversity targets, EU funding policies 2013+, ...) and in relation to national/regional activities
- Enhancing economic cooperation and integration between Danube region countries (incl. trade, investment volumes, technology transfer, cross-border valued-added chains, ...)
- Recognition of the river Danube as important environmental-friendly traffic artery in the Danube Region and by the EU
- Visible results of improvement of water quality
- Improved environmental quality (trend) indicators
- Visible results of improvement the quality of life
- ...

Conclusions

Austrian stakeholders have numerous ongoing work relationships with partners in the Danube region on all levels of government and in the private and the public sector which hardly could be summarised in a short paper. There is a wide-spread interest to share these valuable experiences with the Commission.

Aiming to explore these issues and possible further contributions of Austrian partners more in-depth together with the Commission, it is proposed to organise bilateral thematic working sessions with desk officers of DG Regio as soon as possible.

Vienna, 2 December 2009

Az osztrák Burgerland, Alsó-Ausztria, Felső-Ausztria és Bécs tartományok (Länder)

hozzájárulása az Európai Unió Duna Régió Stratégiához 2009. XII. 07

*Szerkesztői feladatok átfogó koordinációja: Az érintett osztrák tartományok (Länder) kapcsolattartói:
Kurt Puchinger, Magistrat der Stadt Wien wHR Dr. Heinrich Wedral, Amt der Burgenländischen Landesregierung
Otto Frey, Magistrat der Stadt Wien heinrich.wedral@bgl.d.gv.at
Peter de Martin, Amt der Niederösterreichischen Landesregierung, post.lad1@noel.gv.at
Dipl.-Ing. Robert Schrötter, Amt der Oberösterreichischen Landesregierung, robert.schroetter@ooe.gv.at
Dipl.-Ing. Dr. Kurt Puchinger, Amt der Wiener Landesregierung, kurt.puchinger@wien.gv.at*

1 Európai Unió Duna Régió Stratégia

1.1 Háttér

Az Európai Tanács 2009. júniusban a Duna térség jövőjét megfogalmazó transznacionális stratégia kidolgozására kérte fel az Európai Bizottságot. Ebben kulcsfontosságú szerepet játszott a román és az osztrák kormány erre irányuló közös kezdeményezése. Csak úgy mint a több éves előkészítő munka után megvalósuló Európai Unió Balti-tengeri Stratégia (EUSBSR), az Európai Unió Duna Régió Stratégia is a tagállamok közreműködésével kell, kidolgozásra kerüljön.

A stratégia kidolgozásának ütemezése szerint 2010 elején konzultáció kezdődik az Európai Bizottság és a tagállamok között, majd az Európai Tanács 2010 végéig hozza meg döntését a Duna Régió Stratégiáról, mely a Magyar elnökség alatt veszi kezdetét (2011 első felében). Az Európai Unió Duna Régió Stratégia (illetve más makroregionális stratégiák) meghatározó szerepet játszanak majd a jövőbeni európai uniós szakpolitikák végrehajtásában is.

Az Európai Tanács nagyobb kiterjedésű transznacionális régiókat lefedő (keret-) stratégiák kidolgozására irányuló szándéka már az 1994-es "Európa 200 plusz" című dokumentumban is megjelent. A makroregionális stratégiák viszonylag csekély jelentőséget élveztek az európai területfejlesztési politikában. 1999 óta azonban a határmenti együttműködés mellett a transznacionális együttműködés is egyre inkább előtérbe került a kohéziós politikában. (2007 óta INTERREG IIC, INTERREG IIIB, stb.). Az INTERREG IIC égisze alatt számos makrorégióra születtek stratégiák és fejlesztési jövőképek. A balti-tengeri térség kivételével azonban ezek megmaradtak csekély gyakorlati hatással bíró szakértői tanulmányok szintjén. A 2002 óta folyó, tisztán projektalapú transznacionális együttműködésnek köszönhetően azonban újra teret kap a kérdéses tevékenységek stratégiákba történő bevonása.

Ausztra mindig is nagy jelentőséget csatolt a transznacionális együttműködéshez, és ennek következtében közvetítő szerepet vállalt az uniós tagállamok és a nem, vagy még nem uniós tagállamok között. E szerepét jól illusztrálják az alábbi példák:

- Az osztrák Szövetségi Kancellária, illetve számos osztrák tartomány (Länder) által a Strukturális Alapok keretében megvalósult határ-menti és transznacionális programokban betöltött adminisztratív hatósági szerep.
- A 2002-ben meghirdetett Dunai Együttműködési Folyamat, melynek keretében eddig három magas szintű konferencia került megrendezésre (2002. Bécs, 2004. Bukarest, 2006. Belgrád).
- A közép- és délkelet-európai térség fejlesztésére vonatkozó első elképzelés előkészítése, illetve a Szövetségi Kancellária bevonása a Vision Planet elnevezésű Interreg projektbe.

Ausztria transznacionális szintű szerepvállalása abból a meggyőződésből fakad, hogy az európai projekt kimenetele nemcsak a Brüsszelben meghozott döntésektől, hanem a hagyományos határokon átvívelő, a köz- és a magánszférában megvalósuló napi kommunikációtól és együttműködéstől is függ. Az osztrák érdekelteknek ezen felül mély meggyőződése, hogy lényeges, hogy az európai politika – a szubszidiaritás elvével összhangban – közvetlenül bevonja a régiókat a vonatkozó folyamatokba, illetve, hogy a régiók sajátjuknak tekintsék az európai politikát.

Ugyanakkor nyilvánvaló, hogy az egyes szinteken megszülető szakpolitikai döntéseket gyakorta befolyásolják olyan előfeltételek és következmények, amelyek túlmutatnak az egyes régiók közvetlen érdekein és szisztematikus, regionális és nemzeti határokon átvívelő együttműködést igényelnek.

1.2 Az Európai Unió Duna Régió Stratégia célkitűzései

A fentiek fényében Ausztria az alábbi elvárásokat foglalmazza meg a tervezett Európai Unió Stratégiával szemben:

- A Duna régióban elhelyezkedő valamennyi város és régió fenntartható fejlődése, valamint annak biztosítása, hogy az ott élők megfelelő személyi és társadalmi biztonságot élvezve megfelelő esélyt kapjanak az életben,

Contribution by the Austrian Länder Burgenland, Lower Austria, Upper Austria and Vienna to the EU Strategy for the Danube Region

07.12.2009

Overall editorial coordination: Contact persons in the involved Austrian Länder:

Kurt Puchinger, Magistrat der Stadt Wien wHR Dr. Heinrich Wedral, Amt der Burgenländischen Landesregierung

Otto Frey, Magistrat der Stadt Wien heinrich.wedral@bgld.gv.at

Peter de Martin, Amt der Niederösterreichischen Landesregierung, post.lad1@noel.gv.at

Dipl.-Ing. Robert Schrötter, Amt der Oberösterreichischen Landesregierung, robert.schroetter@ooe.gv.at

Dipl.-Ing. Dr. Kurt Puchinger, Amt der Wiener Landesregierung, kurt.puchinger@wien.gv.at

1 EU Strategy for the Danube Region

1.1 Context

The European Council requested the European Commission in June 2009 to draw up a transnational strategy for the future of the Danube Region. Key to this request has been a joint initiative of the Romanian and Austrian governments. Modelled after the European Union Strategy for the Baltic Sea Region (EUSBSR), which has been adopted after years of preparation, the EU Danube Strategy should be developed together with the Member States.

The timetable for such a strategy involves consultation between the European Commission and the Member States from the beginning of 2010 and decision by the European Council by the end of 2010 for this Danube Strategy to be launched under the Hungarian Presidency (first half of 2011). The EU Strategy for the Danube Region (as well as other macro-regional strategies) will also play a major role in defining future EU policy implementation.

The EC's intention of devising (framework) strategies for greater transnational regions was already included in the "Europe 2000 plus" document of 1994. Macro-regional strategy orientation has been of comparatively little importance within Europe's spatial development policy. Alongside cross-border cooperation, transnational cooperation has been increasingly taken forward by cohesion policy since 1999. (INTERREG IIC, INTERREG IIIB, ETC as of 2007). Under INTERREG IIC various strategies and development visions have been developed for many macro-regions. Except for the Baltic Sea Strategy, however, they have been restricted to expert papers of little consequence. Experience with purely project-based transnational cooperation since 2002 has put the strategic incorporation of these activities back on the agenda.

Austria has always placed great value on transnational cooperation and, in so doing, has seen itself as a mediator between Member States and non or not yet Member States. Examples include:

- Administrative authority function in cross-border and transnational Structural Fund programmes assumed by Austria's Federal Chancellery and several Austrian Länder.
- Danube Cooperation Process initiated in 2002 with three high-level conferences till now (Vienna 2002, Bucharest 2004, Belgrade 2006).
- Preparation of first vision for developing the Central and South-East European Area and involvement of the Federal Chancellery in the Vision Planet Interreg project.

Austria's involvement at transnational level stems from the conviction that the outcome of the European project will depend not only on the decisions taken in Brussels but also on the successful daily communication and cooperation in the public and private sector across traditional borders. Austrian stakeholders also believe that European politics – consistent with the principle of subsidiarity – need to involve the regions directly, and that the regions need to make European politics their own.

At the same time it is evident that the policy decisions of each level frequently involve pre-conditions and consequences which are not restricted to an individual region's direct remit but require systematic cooperation across regional and national borders.

1.2 Objectives of an EU Strategy for the Danube Region

This is why Austria expects the intended EU Strategy to

- provide sustainable development to all cities and regions of the Danube Region and ensure fair chances in life to its inhabitants under adequate circumstances of personal and societal security,
- coordinate the necessary deployment of resources at the most suited spatial level,

- Az erőforrások legmegfelelőbb területi szinten történő elosztásának koordinálása,
- A leosztott európai erőforrások hatékonyságának és hatásosságának erősítése makroregionális együttműködés és koordináció segítségével,
- Az európai integráció erősítése mind a jelenlegi európai uniós tagállamokon belül, mind pedig azokon kívül az új “makroregionális” beavatkozási szint segítségével.

2 Középpontban a Duna régió

2.1 Meghatározás és csatlakozás

A Duna Európa második legnagyobb folyamaként topográfiai, ökológiai, gazdasági és kulturális szempontból egyaránt jelentős hatást gyakorol a partjai mentén fekvő országokra. Összességében nyolc országot és négy fővárost (Bécs, Pozsony, Budapest és Belgrád) kapcsol össze. Északnyugatról indulva délkeleti irányú folyásából adódóan az Északi-tengert a Fekete-tengerrel kapcsolja össze, ily módon összeköttetést teremt Nyugat-Európa, a Fekete-tenger és a Földközi-tenger legjelentősebb kikötői között. A Duna az energiatermelés területén is nagyon fontos szerepet játszik, és üzleti, valamint ipari tevékenységekhez közvetlen helyzeti előnyt kínál. A folyó és a torkolata értékes természeti kincseket rejt, és az európai folyótorkolatok közül a legnagyobb természetvédelmi területnek ad otthont. Az említett terület, amely egyike a világ legnagyobb lápvidékeinek, egyedi élővilággal és harminc különböző típusú ökoszisztémával rendelkezik.

A Duna vízgyűjtő területére (Duna-medence) vonatkozó hidrológiai meghatározástól eltekintve nem született még általánosan elfogadott meghatározás a Duna régióra. A jelenleg használatos meghatározások alapja a jelentésbeli háttér. Ezek a meghatározások általában különböző vonatkozásokat helyeznek a középpontba, amelyek lehetnek politikai, gazdasági, természeti, területi, történelmi, illetve kulturális vonatkozások.

A most folyó párbeszéd részeként fontos lenne a Duna régiót úgy megközelíteni, mint egy egységes illetve potenciális akcióterületet, amely jelentős szerepet kaphat Európa fejlesztésében. A makrorégiók (pl. a földközi-tengeri, balti-tengeri, fekete-tengeri vagy Alpok régiók) megnövekedett jelentősége fokozottan rávilágít a Duna régió többi európai makrorégiótól való elkülönítésének szükségességére.

Mint európai makrorégiót, a Duna régiót az alábbi kritériumok alapján lehetne meghatározni:

- az adott ország területének jelentős hányada (kb. 30%-a) a Duna hidrológiai vízgyűjtő térségében helyezkedik el, vagy
- az adott ország a Duna partján fekszik.

A Duna régióba mindenképp bele kell sorolni az EU jelenlegi tagállamait és a tagjelölt államokat (beleértve az előcsatlakozási szakaszban álló országokat) is. A Duna régióknak a balti-tengeri régiót, a fekete-tengeri régiót, az adriai régiót és az Alpok régiót összekötő, egységes területnek kell lennie.

A fenti meghatározás alapján összesen tizennégy ország (nyolc EU-tagállam, négy tagjelölt állam és két harmadik országnak minősülő állam) tartozik a Duna régióba. Szükség esetén ezt a meghatározást ki lehet bővíteni, vagy ellenkezőleg, az adott ország bizonyos térségeire szűkíteni (mint pl. Németország, Ukrajna vagy esetleg Csehország esetében). A leglényegesebb kritériumként azonban az adott ország vagy térség a Duna makrorégióhoz való szubjektív csatlakozását kell megjelölni.

A Duna régió valójában nem csupán egy sok országból álló tömörülés, hanem egy térbeli szerkezeti szempontból nagy változatosságot mutató terület is. Ily módon a Duna régió olyan makrorégió, amely a Duna vízgyűjtő területén található kisebb-nagyobb települések és funkcionális terek egyértelmű rendszerét foglalja magába. A Duna régióba beletartoznak:

- nagyvárosok és fővárosok (München, Prága, Bécs, Pozsony, Budapest, Belgrád, Bukarest, Szófia, Zágráb és Ljubljana) és a környező területek,
- vidéki területek, beleértve a kapcsolódó központokat azokban az országokban, amelyek a Duna régióhoz tartozónak tekintik magukat,
- a dunai víziút mentén elhelyezkedő kikötők és a Duna-medencében fekvő települések, amelyek a gazdasági és kulturális fejlődés sarkköveiként szupraregionális jelentőséggel bírnak.
- A dunai víziút és a folyóval párhuzamosan futó közlekedési folyosók, valamint a folyó medencéjéből kivezető összekötő folyosók,
- A Duna fő- és mellékágai mentén húzódó olyan területek, amelyek ökológiai szempontból különösen értékesek és védelemre érdemesek, és amelyek egyes részei városi térségekben helyezkednek el.

2.2 Osztrák szempontból különösen jelentős transznacionális fejlesztési kérdések

A Duna régió a fenti meghatározás tükrében igen heterogén jellemzőkkel rendelkező egység. A makrorégióra érvényes struktúrák és fennálló trendek meghatározása és alapos leírása még nem történt meg – ezt a feladatot majd a területi vonatkozású stratégia kidolgozásánál feltétlenül el kell végezni.

A négy érintett osztrák tartomány szempontjából fontos uniós Duna Stratégia egyes elemeivel részletesen foglalkozunk az alábbi fejezetekben. Kiemeljük a fő strukturális elemeket és folyamatokat, és megvizsgáljuk ezek osztrák vonatkozását. A feltárt tényekből származó potenciál és lehetőségek képezik a későbbiekben előterjesztett prioritási területek hátterét (4.3 fejezet).

- improve the effectiveness and efficiency of the deployed European resources by macro-regional cooperation and coordination,
- give additional impetus to European integration inside and outside the current EU Member States through the new “macro-regional” level of action.

2 The Danube Region in the Limelight

2.1 Definition and Affiliation

The Danube is the second largest river in Europe and of major significance to the riparian countries in topographical, ecological, economic and cultural terms. It directly links eight countries and four capitals (Vienna, Bratislava, Budapest, Belgrade). Running from north-west to south-east, it also links the North Sea with the Black Sea and thus ensures connection to the most important harbours in Western Europe, the Black Sea and the Mediterranean. The Danube river plays a key role in energy production and offers direct locational advantages to business and industry. The river and its delta define precious natural landscapes and include the largest conservation area among Europe’s river deltas. The latter is one of the world’s largest wetlands featuring unique fauna and flora, as well as thirty different types of ecosystems.

Apart from the hydrological definition of the Danube catchment area (Danube basin), there is no generally recognised definition of the Danube Region. The currently used definitions are guided by their semantic background. Basically, such definitions can move different dimensions centre-stage: the political, economic, natural spatial, historical or cultural dimension.

In the current debate it is important to address the Danube Region in terms of an aggregate or potential action area which may assume an active role in the development of Europe. The enhanced propagation of macro-regions (such as Mediterranean, Baltic Sea, Black Sea, Alpine regions) has made it increasingly necessary to delineate the Danube Region from other European macro-regions.

In terms of a European macro-region, the Danube Region could be defined by the following criteria:

- major portion (roughly one third) of the country’s territory located within the hydrological catchment area of the Danube, or
- riparian state of the Danube

In any case, both the EU Member States and the accession candidates (including pre-accession candidates) should be included. The Danube Region should be seen as a consistent connection between the Baltic Sea region, the Black Sea region, the Adriatic region, as well as the Alpine region.

According to this definition, fourteen countries (eight EU Member States, four candidates and two third countries) belong to the Danube Region. Where necessary, this definition may be restricted to certain regions of a country (such as Germany, Ukraine, and maybe Czech Republic) or enlarged. The decisive criterion, however, should be the subjective affiliation of a country or region to the Danube macro-region.

In fact, the Danube Region is not only a conglomerate of countries but it also differs greatly in terms of spatial structure. Hence it is a macro-region with a clear system of cities, towns and functional spaces within the Danube’s catchment area, including:

- The metropolises or capitals (Munich, Prague, Vienna, Bratislava, Budapest, Belgrade, Bucharest, Sofia, Zagreb and Ljubljana) including their hinterland regions,
- The rural regions including the associated centres in countries considering themselves affiliated to the Danube Region,
- The harbour sites along the Danube waterway and the Danube basin’s towns of supra-regional significance in terms of poles of cultural and economic development.
- The Danube waterway and the transport corridors that run parallel to the river, as well as the connecting corridors that lead away from the river basin,
- Areas along the Danube and its tributaries which are particularly worthy of protection for ecological reasons and parts of which are located in urban regions.

2.2 Transnational Development Issues of Special Significance for Austria

The Danube Region, as defined above, is a very heterogeneous entity. The relevant structures and prevailing trends in this macro-region have not yet been identified and validly described – a task to be undertaken when developing a strategy with territorial reference.

Some of the EU Danube Strategy policy areas of importance to the four involved Austrian Länder will be addressed in the following chapters. Major structural elements and trends will be highlighted and tested for their relevance for Austria. The potential and opportunities generated by these facts form the background for the priority areas proposed later (chapter 4.3).

2.2.1 The Danube Region Subject to Demographic Change

The demographic trends in the Danube Region vary. There is a disparity between the countries in the north-west and those in the south-east. Most of the south-east European countries of the Danube Region suffer from population

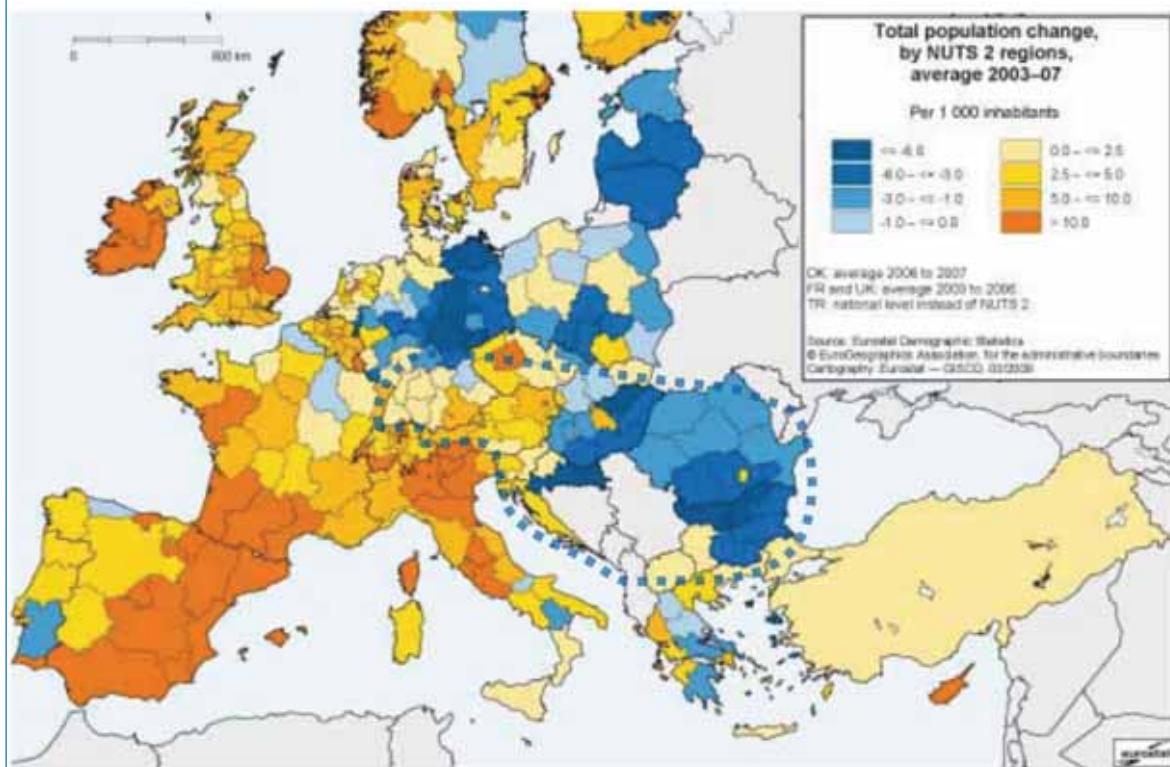
2.2.1 A demográfiai változásokkal átszótt Duna régió

A Duna régióban számos demográfiai irányzat megfigyelhető. Nagy különbség mutatkozik az északnyugati és a délkeleti országok között. A Duna régió délkeleti országainak zömében a népességi arány csökkenő tendenciát mutat, különös tekintettel Bulgáriára, Szlovákiára, Magyarországra, Romániára, valamint Horvátországra¹ (2003 és 2007 között), míg a Duna régió északnyugati térségeiben népesség növekedési rekordokat figyelhetünk meg, különösen Ausztriában és Dél-Németországban.

A vándorlási folyamatok is különböző mértékben érintik a Duna régió országait. Egyes országokra, úgymint Németország és Ausztria, inkább a bevándorlás jellemző, szemben más országokkal, melyekben sokkal magasabb az elvándorlás aránya. Ez a trend különösen gyorsan növekszik a központi városi (fővárosi) térségekben (különös tekintettel Bécsben, Budapesten, Bukarestben).

Ausztria különleges helyzete a Duna régió belül abból a tényből fakad, hogy 2003 és 2007 között nemzeti szinten itt volt a legmagasabb az átlag népesség növekedés. Regionális szinten Bécsben volt a leghangúlyosabb a növekedés mértéke, majd Tirol, Alsó-Ausztria és Vorarlberg következett. A legalacsonyabb népesség növekedés Karintiában mutatkozott.

1. ábra: Teljes népesség változás, NUTS2 régióként, 2003 és 2007 között
1.000 lakosra vonatkoztatott átlagérték

Forrás: Eurostat regionális évkönyve - 2009

A fent vázolt trendek alábbi aspektusai rendkívül jelentőséggel bírnak:

- A Duna régió belül Ausztria tekinthető az egyik „népességyertesnek”, míg a közvetlen közelében számos „népességvesztes” található (különös tekintettel Magyarországra). Az Ausztria és számos más ország (Németország, Szerbia, Horvátország) között tapasztalható kétoldalú migráció rendkívül jelentős.
- A külterületekről a központi városi területek felé történő elvándorlás következtében a Duna régió valamennyi országában új igények vannak kibontakozóban az infrastruktúra és a közszolgáltatások területén.
- A népesség előregedése következtében újszerű megoldásokra van szükség a lakhatás, az általános szolgáltatások és az infrastruktúra területén.

2.2.2 Gazdasági fejlődés a Duna régióban

A gazdasági vetületet tekintve Duna régió az Európai Unió teljes GDP-jének 11%-át adja (2008-as évi piaci adatokkal számolva). Társadalmi-gazdasági fejlettség tekintetében azonban rendkívül jelentős különbségek mutatkoznak a régióban mind nemzeti, mind pedig regionális szinten, melyet kiválóan tükröznek a regionális bruttó hazai termék adatok

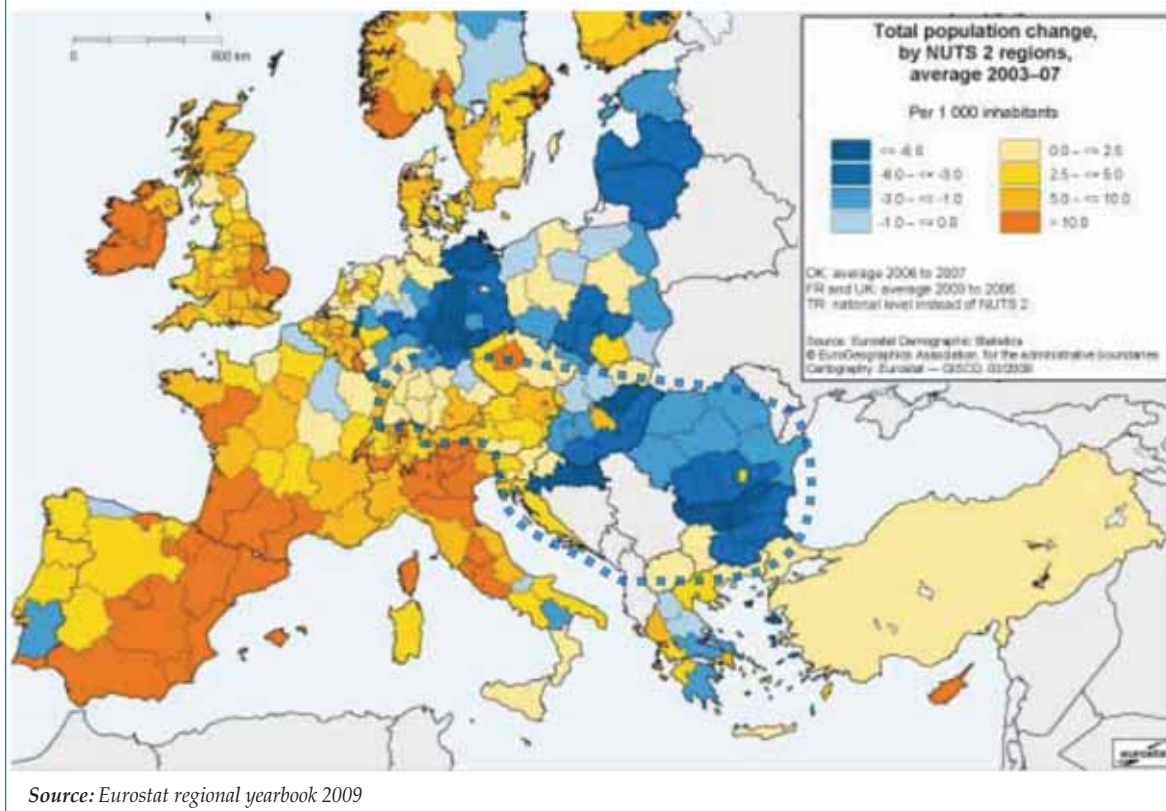
¹ Szerbiára vonatkozóan nincsenek adatsorozatok

decline, especially Bulgaria, Slovakia, Hungary, Romania and Croatia¹ (between 2003 and 2007), while the north-western territories of the Danube Region record population growth, especially Austria, but also South Germany.

Migration movements affect the countries of the Danube Region to varying extents. There are immigration countries, such as Germany and Austria, as opposed to countries with higher rates of emigration. This trend continues with persistently high growth rates for central (capital) city regions (in particular Vienna, Budapest, Bucharest).

Austria's special situation within the Danube Region is characterised by the fact that, at the national level, it was the country with the strongest rates of population growth on average between 2003 and 2007. At the regional level, growth was most pronounced in Vienna followed by the Länder Tirol, Lower Austria and Vorarlberg. The lowest population growth was recorded by Carinthia.

Figure 1. Total population change, by NUTS 2 regions, average 2003 to 2007, per 1,000 inhabitants

The following aspects are of special importance among these trends:

- Among the countries of the Danube Region Austria can be regarded as one of the population “winners” with population “losers” in its direct vicinity (primarily Hungary). The balance of bilateral migration between Austria and a number of countries (DE, SR, HR) is substantial, and in virtually all cases it is positive.
- Due to migration flows from peripheral to central urban spaces there is a newly emerging need for action for all countries of the Danube Region concerning infrastructure and public services.
- Population ageing requires novel solutions in housing, services of general interest and infrastructure.

2.2.2 Economic Development of the Danube Region

In terms of economic performance, the Danube Region provides roughly 11% to the EU's total GDP (at market prices 2008). However, there are major national and regional disparities concerning the socio-economic development of the Danube Region. This is reflected in the regional gross domestic product (GDP/regional population). The Danube Region includes both the richest and the poorest regions in Europe, such as Upper Bavaria in Germany and Romania's North-East Region (GDP 2006: EUR 39,700 versus EUR 5,800).

Lesser developed regions (< 50% GDP/inh of EU27) are predominantly found in the new Member States, such as Slovakia, Hungary, Bulgaria and Romania, as well as in Croatia. However, there are exceptions to this rule. For instance, Közép-Magyarország in Hungary or Bratislavský kraj in Slovakia are particularly well-developed regions in Europe. In general, the new Member States exhibit greater regional disparities, with the major portion of economic

¹ No time series available for Serbia

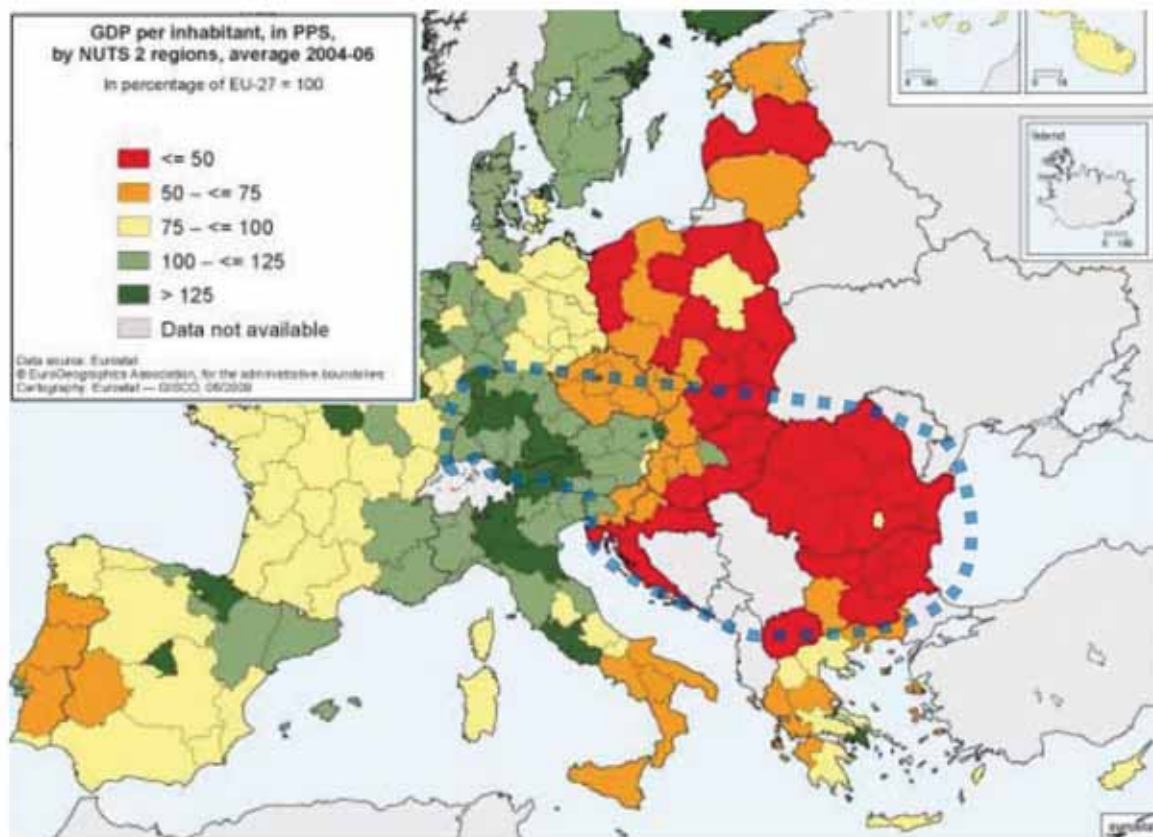
(GDP/regionális lakosság). A Duna régió lefedi Európa leggazdagabb és legszegényebb régióit egyaránt, úgymint a Németországban fekvő Felső-Bajorország, illetve Románia északkeleti régiója (2006-os GDP adatok: 39.700 euró vs 5.800 euró).

A kevésbé fejlett régiók (< 50% GDP/ EU27 lakossága) zöme az új tagállamokban található, úgymint Szlovákia, Magyarország, Bulgária, Románia valamint Horvátország. Vannak azonban kivételek e szabály alól, hiszen a magyarországi Közép-magyarországi régió illetve a Szlovákiában található Bratislavský kraj (Pozsony régió) kimondottan jól fejlett európai régióknak számítanak. Az új tagállamokra különösen jellemzőek a regionális szinten mutatkozó fejlettségi különbségek, gazdasági tevékenységük túlnyomó többsége a fővárosban (úgymint Szófia, Budapest és Pozsony), illetve annak vonzáskörzetében összpontosul. Ausztria keleti szomszédai esetében az egy lakosra jutó GDP a közvetlenül az osztrák határ mellett fekvő régiókban szintén magasabb értéket mutat.

Az alábbi trendek rendkívüli jelentőséggel bírnak:

- Noha általánosságban növekvő tendencia tapasztalható, a Duna régió országainak zömében még mindig viszonylag alacsony, így bővítésre szorul a kereskedelmi kapcsolatok száma (kivéve az Ausztria és Németország közötti kereskedelmi kapcsolatokat).
- A közvetlen külföldi tőkebefektetés (FDI) a Duna régióban tapasztalható fejlődés és verseny egyik kulcsfontosságú mozgatórugója (az FDI nyújtotta haszonból leginkább Magyarország és Szlovákia profitált). A közvetlen külföldi tőkebefektetések célpontja azonban egyre inkább a nem EU-tagállamok, valamint a csatlakozásra váró tagjelölt országok felé tolódik. Ebben az irányzatban élen jártak az osztrák cégek, akik ma többek között Horvátország legjelentősebb tőkebefektetői.

2. ábra: Egy lakosra jutó GDP, vásárlóerő-paritásként kifejezve, NUTS 2 régióként, 2004 és 2006 közötti értékek, az EU27-re vetített százalékos arányban

Forrás: Eurostat regionális évkönyve - 2009

2.2.3 Tudás és innováció a Duna régióban

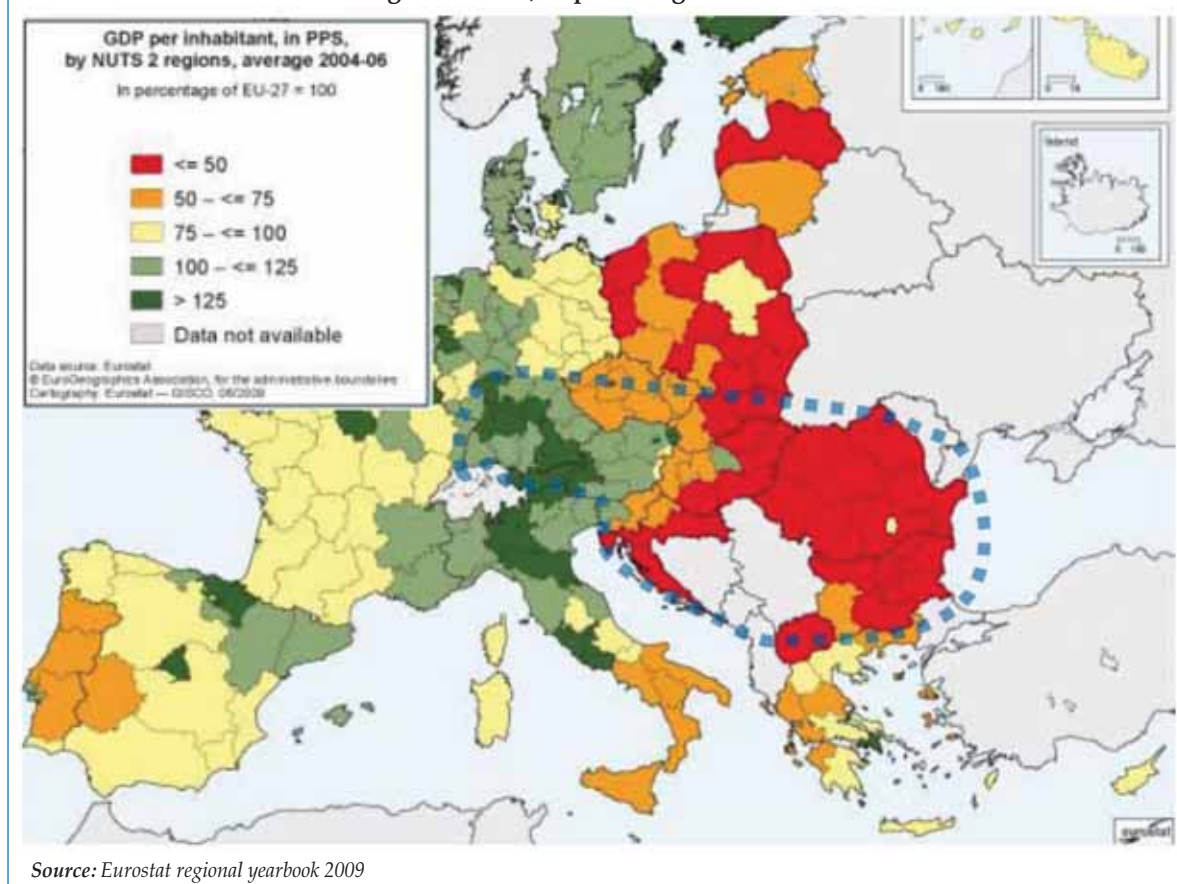
A tudás és az innováció szélesebb értelemben vett feltételei mind országoként, mind régióként meglehetősen széles skálán mozognak a Duna makrorégióban. A tudás és innováció térkép még a vezető országokban is számottevő regionális különbségeket mutat. Viszonylag magas K+F intenzitású, azaz a GDP 2%-át meghaladó K+F kiadást felmutató régióklaszterek találhatóak Németország déli területén és Ausztria egyes térségeiben (például Bécs), míg az új tagállamok

activity concentrated in and around their capitals (such as Sofia, Budapest and Bratislava). Austria's eastern neighbours also boast higher GDP/inh in regions that border directly on Austria.

The following trends are of special importance:

- Although generally on the rise, trade flows within most countries of the Danube Region are still comparatively low (save those between Austria and Germany) and can be extended.
- Foreign direct investment (FDI) is one of the key sources of growth and competition in the Danube Region (especially Hungary and Slovakia have benefited from FDI). However, FDI is increasingly directed towards non-Member States and accession candidates. Austrian companies have pioneered this trend and are now the strongest investors in Croatia, for instance.

Figure 2. GDP per inhabitant, in PPS, by NUTS 2 regions, average 2004-2006, in percentage of EU-27 = 100

2.2.3 Knowledge and Innovation in the Danube Region

The wider conditions for knowledge and innovation in the Danube macro-region vary greatly by country and region. The knowledge and innovation landscape is characterised by strong regional disparities even in the leading countries. A cluster of regions with comparatively high R&D intensity, i.e. more than 2% of GDP spent on R&D, can be discerned in South Germany and parts of Austria (such as in Vienna), whereas similar R&D concentrations in the neighbouring new Member States are primarily found in the capital city regions of the Czech Republic (plus other regions in Moravia), Hungary and Slovenia.

Regions in south-east Europe and in the new Member States with generally low R&D expenditure coincide with the fastest growing R&D intensities (such as those of Romania) and innovation hot-spots (Bratislava region) of above-average importance.

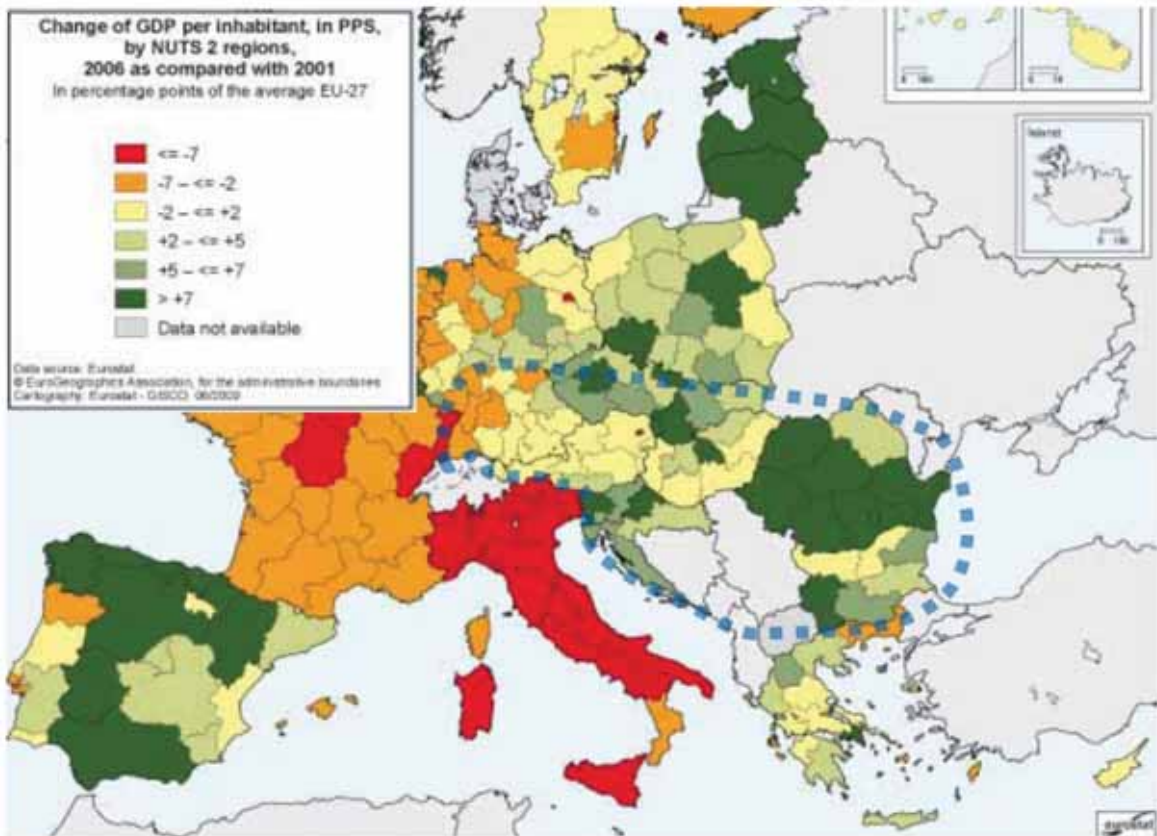
The following aspects among these trends are of special importance to Austria:

- In general, R&D spending in the Danube Region is highly polarised. Therefore, there is major potential for an exchange of institutional capacity (in terms of regional innovation strategies, etc.)
- The financial crisis has created new needs for action in R&D and innovation. Especially the decline in private (venture capital) finance must be stopped.

MEMBER STATES CONTRIBUTION

3. ábra: Egy lakosra jutó GDP változás, vásárlóerő-paritásként kifejezve, NUTS 2 régióként, 2006-os és 2001-es közötti adatok összevetése, az EU27 átlagra vetített százalékpontokban

Forrás: Eurostat regionális évkönyve - 2009

lamokban a hasonló K+F összpontosulások leginkább a Cseh Köztársaság fővárosi régiójában (illetve Morvaország más régióiban), valamint Magyarországon és Szlovénia fővárosi régióiban találhatók.

A Délkelet-Európában, illetve az új tagállamok területén fekvő, általánosságban alacsony K+F kiadást mutató régiók egyben a leggyorsabban növekvő K+F intenzitású régiók (például Romániában), valamint az átlagnál nagyobb jelentőséggel bíró innovációs központok (Pozsony régió).

A fent vázolt trendek alábbi aspektusai rendkívüli jelentőséggel bírnak Ausztria szempontjából:

- Általánosságban elmondható, hogy a K+F tevékenységekre fordított kiadások a Duna régióban rendkívüli mértékű polarizációt mutatnak, ami kiváló lehetőséget nyújt intézményi kapacitás-cserére (regionális innovációs stratégiák stb. terén).
- A pénzügyi válság következtében új igények mutatkoznak intenzívebb K+F és innovációs tevékenységekre. Elsősorban a kockázati tőkének kell megálljt parancsolni.

2.2.4 A Duna régió és társadalmi-kulturális aspektusai

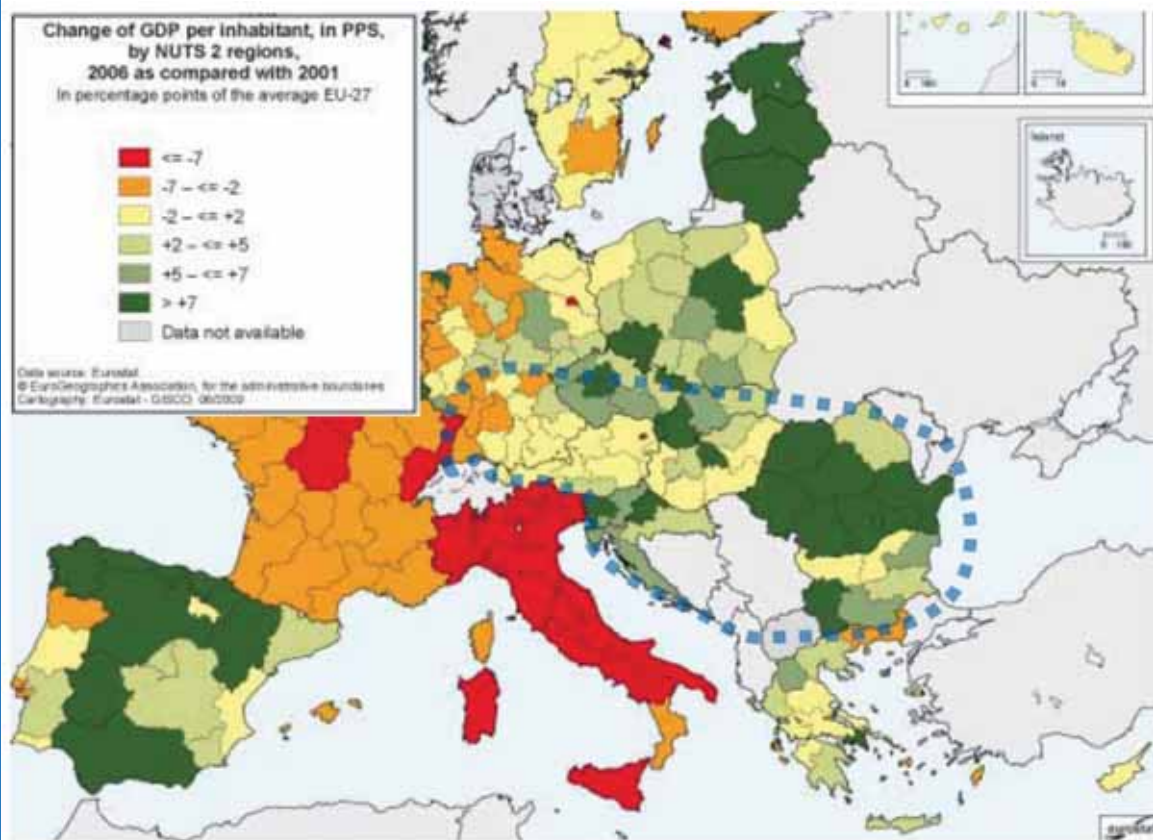
A Duna régió nyelvi, nemzetiségi és vallási szempontból igen változatos képet mutat, emellett politikai és intézményi értelemben olyan országokat foglal magába, melyek közül egyesek viszonylag hosszú ideje élvezik a szuverenitást és a demokrácia rendszerét, míg mások csak néhány éve-évtizede vívták ki a függetlenségüket. A makrorégióra jellemző heterogenitást tükrözi a hatalmi erők gyakori váltakozása, a különböző geopolitikai jelentőségű területek és gyakorta egy-egy nemzetiség lakhelyének és a politikai-közigazgatási terület egybeesésének hiánya is. Noha ezek a tényezők egészen a közelmúltig sok esetben vezettek összetűzésekhez, felkelésekhez és háborúhoz, a békés egymás mellett élés időszakainak és a közös kulturális örökség jelentőségének túlsúlya egyértelmű.

A Duna régióban fellelhető kultúrák és hagyományok sokasága és összefonódása nagy lehetőségeket rejt magában. Célirányos cselekvéssel kell segíteni az együttműködések erősödését és elsősorban az emberek fejében kialakult akadályok felszámolását.

A régió országai között jelentős politikai-közigazgatási különbségeket is találunk (pl. központilag irányított szemben a szövetségi államok rendszerével). Ezeket az eltéréseket mindenképp figyelembe kell venni az Ausztria és a Duna régió egyes országai közötti együttműködési programok kezdeményezésekor.

² Forrás: A Nemzetközi Duna-védelmi Bizottság (ICPDR) honlapja

Figure 3. Change of GDP per inhabitant, in PPS, by NUTS 2 regions, 2006 compared with 2001, in percentage points of the average EU-27

Source: Eurostat regional yearbook 2009

MEMBER STATES CONTRIBUTION

2.2.4 The Danube Region and its Socio-Cultural Aspects

The Danube Region is characterised by great diversity in terms of language, ethnicity and religion, while in political and institutional terms it is characterised by a juxtaposition of countries with comparatively long traditions of sovereignty and democracy and countries which have become sovereign only in recent years or decades. The ensuing heterogeneity of the macro-region is reflected in frequent changes of power, different geopolitical spheres of influence and often a lack of congruence between ethnic settlement area and political-administrative area. Whereas this gave rise to conflicts, revolutions and wars until the most recent past, the periods of peaceful coexistence and the importance of the common cultural heritage prevail overall.

The variety and interrelation of cultures and traditions in the Danube Region present great potential. Action needs to be taken to strengthen cooperation and overcome barriers, primarily those in people’s minds.

There are also major political-administrative differences (such as centrally governed versus federal states). Such disparities should be borne in mind when cooperation programmes are initiated between Austria and some of the countries of the Danube Region.

2.2.5 Danube Ecosystem. Biodiversity and Hazard Potential²

The Danube and its tributaries form an impressive ecosystem composed of the main river, its tributaries, and other bodies of water, channels, riparian forests, wet grasslands, sandbanks and the delta. The Danube basin covers 801,433 km², i.e. roughly 8% of Europe’s total surface. Thus the Danube basin is the second-largest river basin in Europe. It is home to over 2,000 plant species, over 5,000 animal species and numerous ecosystems, and is of special significance for ensuring biodiversity.

The Danube and its tributaries have generally become cleaner in recent decades, although they are still highly polluted at certain points. The main problem is an excessive discharge of nitrogen, mainly from agricultural fertilisers or insufficiently treated local sewerage systems. Organic pollution caused by waste water from private homes and industries results in major fluctuations in the oxygen balance of waters and can thus destroy the living conditions of animal and plant species for years to come.

² Source: Website of the International Commission for the Protection of the Danube River (ICPDR)

2.2.5 A dunai ökoszisztéma. Biológiai sokféleség és veszélyforrások²

A Duna fő- és mellékágai lenyűgöző ökoszisztémát alkotnak, amelybe a főágon és a mellékfolyókon kívül beletartoznak az egyéb vízfelületek, a csatornák, a partmenti erdőségek, a lápok, a homokpartok és a torkolat is. A Duna-medence nagysága 801.433 km², amely Európa összterületének megközelítőleg 8%-a. A Duna-medence Európa második legnagyobb folyami vízgyűjtő területe. Az itt található több mint 2000 különböző növényfaj, több mint 500 különböző állatfaj és nagyszámú ökoszisztéma révén ez a terület különlegesen fontos szerepet tölt be a biodiverzitás megőrzésében.

Az elmúlt évtizedekben számottevő javulás volt tapasztalható a főfolyó és a mellékfolyók tisztaságát illetően, bizonyos szakaszokon azonban továbbra is jelentős a víz szennyezettsége. A legfőbb gondot a vízbe kerülő jelentős mennyiségű nitrogén okozza, amely többségében a mezőgazdaságban használt műtrágyákból, illetve a helyi szennyvíztisztító rendszerek működési hiányosságaiból származik. A háztartásokban és az ipari létesítményekben keletkező és a vízbe kerülő szerves hulladékok jelentős ingadozást idéznek elő a vizek oxigénegyensúlyában, amivel hosszú évekre tönkretelhetik az érintett állat- és növényfajok életfeltételeit.

A 2006-ban bekövetkezett árvízkatasztrófa egyaránt sújtotta a Duna felső szakaszát (Németországban és Ausztriában), középső szakaszát (Szlovákiában, Magyarországon, Szerbiában és Horvátországban), valamint alsóbb szakaszait (Romániában, Bulgáriában és Moldovában). Az árvíz következtében tizen veszítették életüket, mintegy 30.000 ember maradt ideiglenesen fedél nélkül és félmilliárd euró értékű kár keletkezett. A katasztrófát egyrészt a rendkívüli mennyiségű csapadék, másrészt az árvízvédelmi területek eltűnése idézte elő.

A jellemző tendenciák közül az alábbiak különös figyelmet érdemelnek:

- A Duna régió számos élőhelyét fokozottan veszélyeztetik különböző emberi tevékenységek (építkezések, ingatlanfejlesztés, szennyezés, nem honos állat- és növényfajok betelepítése, a lápos területek lecsapolása).
- Az ipari szennyvízben található káros és mérgező anyagok (pl. a vegy-, papír- és élelmiszeripar által kibocsátott hulladék anyagok) komoly veszélyt jelenthetnek a Duna számára.
- A Duna régió országaiban a GDP 31-42%-a az ipari és energiatermelésből valamint a bányászatból származik, és ezek az iparágak a gazdaságilag aktív népesség 29-50%-át foglalkoztatják. A tevékenységük során ezek az iparágak évente 5,7 milliárd köbméter Dunából nyert vizet használnak fel. Jelenleg ezek az iparágak több országban is komoly átalakuláson mennek keresztül. Ezt a folyamatot – többek között a jelentős környezeti hatásokra való tekintettel – irányítani és ellenőrizni kellene.

4. ábra: A Duna vízgyűjtő területe: domborzat és topográfia

² Forrás: A Nemzetközi Duna-védelmi Bizottság (ICPDR) honlapja

The flood disaster of 2006 affected the upper (Germany, Austria), middle (Slovakia, Hungary, Serbia, Croatia) and lower reaches (Romania, Bulgaria, Moldova) of the Danube. The floods cost ten lives, made 30,000 people temporarily homeless and caused damages amounting to half a billion euro. Alongside extraordinarily high amounts of precipitation, the disaster was not least due to the loss of flood retention areas.

The following aspects are of special importance among these trends:

- In the Danube Region many habitats are endangered by human intervention (building and land development, pollution, introduction of non-indigenous animal and plant species, drainage of wet grasslands).
- Harmful and toxic substances in industrial waste water (such as discharges from chemical, paper, food industries) have significant hazard potential to the Danube river.
- Industrial production, power generation and mining account for 31-42% of the GDP of the Danube countries and provide employment to 29-50% of their economically active populations. These sectors use 5.7 billion m³ of water from the Danube river system per annum. In many countries these sectors are in the midst of major transformation, which needs to be guided and controlled not least in the light of their environmental impact.

Figure 4. Danube river basin: relief and topography

2.2.6 Transport and Inland Navigation

The Danube and its tributaries are traditionally important trade routes in the area. From Kelheim in Germany to Sulina in the river’s Romanian delta the navigable length of the Danube totals 2,414 km serving 78 harbours. Roughly 49 million tons of freight were transported on the Danube river in 2007. Romania accounted for the largest quantity (25.6 million tons) in 2007, followed by Serbia (16.7 million tons) and Austria (12.1 million tons). With imports totalling 6.3 million tons, Austria was the largest importer among the Danube countries, followed by Serbia (4.7 million tons of goods imported). Within the entire Austrian territory total transport volumes were slightly declining in 2008 compared with the record numbers of 2007 (from 12.1 to 11.2 million tons).³

Modal split in the new Member States shows that road transport has clearly grown at the expense of rail and water transport. In the Austrian section of the Danube corridor, road transport is the most dominant mode with greatly rising transport volumes (increase of 157% to 81 million tons between 1994 and 2007). A closer look at all forms of transport also shows that traffic in the west of Austria involves much greater transport volumes than traffic at the country’s eastern border. Especially transit has greatly risen in recent years and was roughly 3.5 times higher in 2007 than in 1994.

³ http://www.via-donau.org/uploads/brochures_downloads/Jahresbericht_Schiffahrt_08_Deutsch.pdf

2.2.6 Közlekedés és belvízi hajózás

A térségben a Duna és a mellékfolyói hagyományosan nagyon fontos kereskedelmi útvonalnak számítanak. A németországi Kelheim és a romániai torkolat közelében fekvő Sulina városa között a Duna hajózható hossza mintegy 2414 km, amely mentén 78 kikötő üzemel.

A Dunán 2007 folyamán szállított teheráru mennyisége közel 49 millió tonnát tett ki. Ezen belül ebben az évben Románia szállította a legtöbbet (25,6 millió tonnát), őt követte Szerbia (16,7 millió tonnával) és Ausztria (12,1 millió tonnával). A dunai országok közül ebben az évben Ausztria importálta a legnagyobb mennyiséget (6,3 millió tonnát), a második pedig Szerbia lett (4,7 millió tonna importáruval). Az egész osztrák térséget tekintve 2008-ban a szállítási össz mennyiség kismértékű csökkenése volt megfigyelhető a 2007-es rekordmennyiségekhez képest (12,1 millió tonnáról 11,2 millió tonnára).³

A szállítási módok megoszlásának aránya az új tagállamokban a közúti szállítás egyértelmű növekedését mutatja, ami a vasúti és vízi szállítás visszaszorulását idézte elő. A Duna-folyosó ausztriai szakaszán a közúti szállítás a vezető szállítási mód, és a szállítmányok mennyisége folyamatosan nő (1994 és 2007 között 157%-kal 81 millió tonnára). Az összes szállítási forma részletesebb vizsgálata azt mutatja, hogy a nyugat-ausztriai forgalomban sokkal magasabb a szállítási mennyiség aránya, mint az ország keleti határa közeli forgalomban. Az elmúlt években a tranzitforgalom számottevő növekedése volt megfigyelhető: 1997 és 2007 között mintegy három és félszeresére nőtt.

1. táblázat: Az áruszállítás szállítási mód szerinti százalékos megoszlása (a Duna régió néhány országában)

	Közút		Vasút		Víz	
	2000	2007	2000	2007	2000	2007
Ausztria	64,8	60,9	30,6	34,8	4,5	4,2
Bulgária	52,3	70,0	45,2	25,1	2,6	4,8
Németország	65,3	65,7	19,2	21,9	15,5	12,4
Horvátország		74,0		25,2		0,8
Magyarország	68,1	74,4	28,8	21,0	3,1	4,6
Románia	42,9	71,3	49,1	18,9	7,9	9,8
Szlovákia	53,0	71,8	41,7	25,5	5,3	2,7
Európai Unió	73,7	76,5	19,7	17,9	6,6	5,6

Forrás: Eurostat

A Duna-folyosón bonyolított vízi szállítás tekintetében az alábbi vonatkozások érdemelnek kiemelt figyelmet:

- Jelenleg 1100 kereskedelmi hajónak van jogosultsága a Dunán hajózni, ez kb. egytizede a Rajnán közlekedő szállító járműveknek. A Rajna–Majna–Duna-csatorna megnyitása ellenére a Duna tényleges szállítási kapacitásának csak töredéke van jelenleg is kihasználva, és ezen felül a dunai forgalom 1980 óta közel a felére zsugorodott.⁴
- A Délkelet-Európában bekövetkezett politikai változások miatt sok helyen elmaradtak a vasúti és vízi közlekedést serkentő szükséges állami beruházások, ami a közúti szállítás arányának további növekedését idézte elő.
- A volt jugoszláv államok területén az 1990-es években zajló háború és Jugoszlávia részekre szakadása jelentősen visszavetette a dunai hajózást. Csökkentek a nyereségek, vállalkozások mentek tönkre és a vízi szállítás javítását célzó égető infrastrukturális beruházások is nagyrészt elmaradtak.⁵

3. A Duna régióval foglalkozó néhány transznacionális intézmény és kezdeményezés bemutatása

Az osztrák kormány, tartományok és helyi közösségek számos különböző módon vállalnak aktív szerepet a Duna régió belül. A vasfüggöny megszűnésének köszönhetően a Duna régió országai egyfajta „természetes” szociális, gazdasági és kulturális helyszínt kínálnak a külföldre irányuló osztrák tevékenységek számára.

3.1 Részvétel a vonatkozó transznacionális intézményekben

Ausztria, illetve az osztrák tartományok több, a Duna régió szempontjából fontos szupraregionális/nemzetközi szervezetben vállalnak részvételt. Az osztrák érintettek ezekben az intézményekben koordinátorként, tagként, projekttagként stb. vesznek részt. Az alábbiakban bemutatunk néhányat az említett intézmények közül:

- A **Duna-védelmi Nemzetközi Bizottság** (angol rövidítése: ICPDR) titkársága és székhelye Bécsben található, és a Duna vízgyűjtőjének teljes területére vonatkozó átfogó gazdálkodási terv kidolgozásának és meghatározásának

³ http://www.via-donau.org/uploads/brochures_downloads/Jahresbericht_Schiffahrt_08_Deutsch.pdf

⁴ PM Group (2007): Danube Serbia-Building a European Gateway-Challenges and Opportunities, p. 24; on behalf of the European Agency for Reconstruction (Duna-Szerbia: Európa új kapujának megépítése: Kihívások és lehetőségek, 24. o.; az Európai Újjáépítési Ügynökség megbízásából)

⁵ Otto Schwetz (2007): Facts and Perspectives of European Inland Waterway Transport – Focus on the Danube River Basin (Európai belvízi közlekedés: tények és távlati lehetőségek: középpontban a Duna vízgyűjtője)

**Table 1. Modal split in goods transport in %
(selected countries of the Danube Region)**

	Road		Rail		Waterway	
	2000	2007	2000	2007	2000	2007
Austria	64.8	60.9	30.6	34.8	4.5	4.2
Bulgaria	52.3	70.0	45.2	25.1	2.6	4.8
Germany	65.3	65.7	19.2	21.9	15.5	12.4
Croatia		74.0		25.2		0.8
Hungary	68.1	74.4	28.8	21.0	3.1	4.6
Romania	42.9	71.3	49.1	18.9	7.9	9.8
Slovakia	53.0	71.8	41.7	25.5	5.3	2.7
European Union	73.7	76.5	19.7	17.9	6.6	5.6

Source: Eurostat

The following aspects require special attention regarding transport along the Danube corridor.

- Currently 1,100 commercial ships are registered to navigate the Danube, roughly ten times less than on the Rhine. Despite the inauguration of the Rhine-Main-Danube canal only a small part of the Danube's actual transport capacity is being used. Plus, traffic on the Danube has been roughly halved since 1980.⁴
- Political changes in South-East Europe have often resulted in insufficient public investment in rail and waterways transport, thus tipping the modal split even more in favour of road transport.
- The war in Yugoslavia in the 1990s and the ensuing disruptions have had sustainable repercussions on Danube navigation. Not only have they caused profits to fall and operations to go bankrupt, but have contained urgently needed infrastructure investments for this mode of transport as well.⁵

3 Selected Transnational Institutions and Initiatives in the Danube Region

The Austrian government, its Länder and local communities are active in a great variety of functions and roles in the Danube Region. Supported by the fall of the Iron Curtain, the countries of the Danube Region represent a "natural" social, economic and cultural focus for Austrian activities abroad.

3.1 Involvement in Relevant Transnational Institutions

Austria and/or its Länder are involved in a number of supraregional/international institutions which are of relevance to the Danube Region. Austrian stakeholders are coordinators, members, project sponsors, etc. within this setting. The selected examples include:

- The **International Commission for the Protection of the Danube River (ICPDR)** has its secretariat and headquarter in Vienna and serves as a platform for coordinating the development and definition of a comprehensive management plan for the entire Danube river basin. In November 2000 all the contracting parties to the Danube River Protection Convention declared that they would implement the WFD in their territories and cooperate within the ICPDR to achieve a harmonised management plan for the Danube river basin to meet the needs of the entire catchment area. For countries having surfaces of less than 2,000 km² located in the Danube river basin the ICPDR tries to find appropriate solutions for bilateral coordination.
- The **Transboundary Water Commissions** serve to foster water management cooperation with neighbouring countries. So-called "water treaties" set out the relations between countries as regards water resource management. Work proper is done in bilateral or multilateral transboundary water commissions, as well as by local water management authorities. Water management cooperation also includes flood protection, improving agricultural usability of land and water quality.
- Seated in Budapest, the **Danube Commission** was created to monitor the application of the Belgrade Convention of 1948. This Convention is an international legal instrument governing navigation on the Danube. It aims to ensure free navigation on the Danube in accordance with the interests and sovereign rights of the Danubian States. Currently 11 countries are state parties to the Convention⁶. The Danube Commission also fulfils various other tasks aimed at ensuring adequate technical and legal conditions for navigation on the Danube.
- **ViaDonau** is an undertaking established by the Austrian BMVIT. Its mandate is to foster inland waterways transport on the Danube and the use of transport telematics at European and national levels.
- The Danube is the name adopted by the international **Danube Tourist Commission** where Germany, Austria,

⁴ PM Group (2007): Danube Serbia-Building a European Gateway-Challenges and Opportunities, p. 24; on behalf of the European Agency for Reconstruction

⁵ Schwetz Otto (2007): Facts and Perspectives of European Inland Waterway Transport – Focus on the Danube River Basin

⁶ Bulgaria, Germany, Croatia, Moldova, Austria, Romania, Russia, Serbia, Slovakia, Ukraine, Hungary

koordinálását végzi. A Duna-védelmi Egyezményt aláíró felek 2000 novemberében elkötelezték magukat, hogy saját területükön megvalósítják az EU Víz Keretirányelvének rendelkezéseit, és az ICPDR-en belül együttműködve törekszenek olyan összehangolt gazdálkodási tervet megalkotni a Duna-medencére, amely figyelemmel van a vízgyűjtő teljes területének szükségleteire. Azoknál az országoknál, ahol a Duna vízgyűjtőjébe tartozó terület nem haladja meg a 2000 km²-t, az ICPDR a kétoldali koordinációra alkalmas megoldásokat igyekszik találni.

- A **határon átnyúló vízgazdálkodásért felelős bizottságok** feladata az egymással szomszédos országok vízgazdálkodási együttműködésének elősegítése. Az ún. vízgazdálkodási egyezmények meghatározzák az adott országok vízi erőforrás-kezelésére vonatkozó kapcsolatait. A vonatkozó feladatokat kétoldalú vagy multilaterális, a határon átnyúló vízgazdálkodásért felelős bizottságok, valamint a helyi vízgazdálkodási hatóságok végzik. A vízgazdálkodási együttműködés körébe beletartozik az árvízvédelem és a vízminőség ügye, valamint a szárazföldi területek mezőgazdasági célú hasznosításának javítása is.
- A budapesti székhelyű **Duna Bizottság** feladata az 1948-ban aláírt Belgrádi Egyezmény megvalósításának ellenőrzése. A Belgrádi Egyezmény a dunai hajózást szabályozó nemzetközi jogi eszköz, amely a dunai államok érdekeinek és szuverén jogainak szem előtt tartásával kívánja a Duna szabad hajózhatóságát biztosítani. Az Egyezménynek jelenleg 11 ország a nemzeti szintű tagja⁶. A Duna Bizottságnak szintén feladata a dunai hajózáshoz szükséges megfelelő műszaki és jogi feltételek biztosítása.
- A **ViaDonau** elnevezésű vállalkozást az osztrák közlekedésügyi, innovációs és technológiai szövetségi minisztérium hozta létre. A ViaDonau feladata a Dunán bonyolított belvízi vízi közlekedés, valamint a közlekedési tematika nemzeti és európai szintű alkalmazásának elősegítése.
- A **Duna** nevet a nemzetközi **Dunai Turisztikai Bizottság** fogadta el, amely Németországot, Ausztriát, Szlovákiát, Magyarországot, Horvátországot, Romániát és Szerbiát tömörítve 1970 óta dolgozik az idegenforgalom népszerűsítéséért és fejlesztéséért a Duna-medence teljes területén belül.
- A **Dunai Országok Munkaközösségének** (német rövidítés: ARGE Donauländer) az osztrák tartományok közül **Felső-Ausztria, Alsó-Ausztria, Bécs és Burgenland** a tagjai. Az ARGE Donauländer-t, melynek szinte az összes Duna mentén, Baden-Württembergtől egészen az Ogyessza kerületig húzódó szakaszban elterülő térség a tagja, 1990-ben alapították Alsó-Ausztriában. A munkaközösség célja a Duna régió fejlődésének elősegítése, melyet több különböző területre (kultúra, környezetvédelem, területrendezés, közlekedés) irányuló együttműködés és koordináció révén kívánnak megvalósítani. A munkaközösség elnöki tisztét – Felső-Ausztriát felváltva – 2010-11-ben Bécs tölti be. A kormányfői szintű, 2009 júniusában Linzben tartott konferencián a résztvevők nyilatkozatot adtak ki, amelyben állást foglaltak a Duna régió jövőjét illetően.
- Az olasz, osztrák és magyar közigazgatási egységeket (azaz tartományokat és megyéket), valamint Horvátország és Szlovénia képviselőit tömörítő **Alpok-Adria Munkaközösség** szintén területi kérdésekkel foglalkozó, összefogást célzó szervezet.
- A **Délkelet-európai Együttműködési Szervezetet** (angol rövidítés: SECI) 1996-ban Genfben alapították, eredetileg azzal a céllal, hogy a volt Jugoszláviában dúló fegyveres konfliktus nyomán a gazdaságban és a politikában kialakult bizonytalan helyzettel foglalkozzon. A hatáskörét földrajzi és tartalmi értelemben a későbbiekben kibővítették, így ma már – a Dunai Együttműködési Folyamat keretében – a dunai országok, többek között infrastrukturális, hajózási, kulturális stb. együttműködéseinek elősegítése is a feladata. A SECI Titkárságának az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet bécsi központja ad otthont.
- A **Duna menti Vízművek Nemzetközi Szövetsége** (angol rövidítés: IAWD) 1958-ban jött létre Bécsben. A szervezet célja a Duna régió fenntartható ivóvíz-ellátásának biztosítása.
- A **Duna menti Városok és Régiók Tanácsát** 2009 júniusában alapították, azzal az elsődleges céllal, hogy támogassa a Duna régióra tervezett uniós stratégiában meghatározott integrált dunai térség megteremtését. Bécs városa is helyet foglal a tanács elnökségében. A Tanács 2009. november 3-án, Bécsben tartott elnökségi ülésén elfogadott nyilatkozat foglalkozik a Duna régióra vonatkozó uniós stratégiával és a Tanács aktív jövőbeli szerepével, amelyet ennek a stratégiának a kidolgozásában, illetve megvalósításában vállal. A Tanács és a Dunai Országok Munkaközössége ezen kívül egy közös nyilatkozatot is kiadott, amelyben a két szervezet szoros együttműködés folytatása mellett kötelezi el magát.
- **Duna Régió és Közép-Európa Kutatóintézet** (német rövidítés: IDM) több mint 50 éve foglalkozik a Duna régiót érintő kérdések vizsgálatával. Az intézet a Duna régiót szolgáló kapcsolatteremtő, közvetítő és lobbizó tevékenységeket végez, és támogatja a térségen belüli tudományos, kulturális, politikai, üzleti ipari és közigazgatási együttműködést.

Ezen felül az emített négy osztrák tartomány több olyan szervezetet is működtet, amely nemzetközi tevékenységet végez a Duna régió területén, részint a határmenti és transznacionális EU-programok keretén belül.

3.2 Részvétel a Duna régió transznacionális együttműködési projektjeiben

Az állami részvételt jelentős mértékben kiegészíti a Duna régió fél-állami és privát szférába tartozó szereplőinek a részvétele. Ezt illusztrálja az osztrák részvétel a transznacionális projektekben. Az interneten rendelkezésre álló információ alapján 141 olyan projektet azonosítottunk, amelyek keretében osztrák érdekeltek részt vettek a CADSES

⁶ Bulgária, Németország, Horvátország, Moldova, Ausztria, Románia, Oroszország, Szerbia, Szlovákia, Ukrajna, Magyarország

Slovakia, Hungary, Croatia, Romania and Serbia have cooperated since 1970 to promote and market tourism along the entire Danube river region.

- The **Länder Upper Austria, Lower Austria, Vienna and Burgenland** are the Austrian members of the **Working Community of the Danube Regions** (ARGE Donauländer), which was founded in 1990 in Lower Austria and includes almost all riparian regions of the Danube river from Baden-Württemberg to the district of Odessa. This working community aims to further the development of the Danube Region through cooperation and coordination in various fields (culture, environmental protection, spatial planning, transport). Chairmanship will change from Upper Austria to Vienna for 2010 and 2011. Already the final declaration adopted by the conference of heads of government in June 2009 in Linz includes a position on the future of the Danube Region.
- Composed of Italian, Austrian and Hungarian regions (i.e. provinces, Länder and comitats), as well as Croatia and Slovenia, the **Alps Adriatic Working Community**, is another established form of cooperation addressing spatial issues.
- **SECI (South-East European Cooperation Initiative)** was founded in 1996 in Geneva. Its original aim was to address the economic and political destabilisation in the wake of the armed conflicts in former Yugoslavia. The scope of its programme, as far as geography and contents are concerned, has been widened in due course to support the Danube countries in efforts to cooperate in areas such as infrastructure, navigation, culture, etc., in the framework of the Danube Cooperation Process. The SECI Secretariat is located at the OSCE headquarters in Vienna.
- **IAWD – International Association of Waterworks in the Danube Catchment Area** was founded by the City of Vienna in 1958. Its objective is to ensure sustainable drinking water supply in the Danube Region.
- The **Council of Danube Cities and Regions** was founded in June 2009. It has been launched primarily to help create an integrated Danube area as intended by the planned EU Strategy for Danube Region. The City of Vienna is represented in the Presidium of the Council. At a meeting of the Council's Presidium on 3 November 2009 in Vienna a declaration was adopted on the EU Strategy for the Danube Region and on the Council's future active role in developing and implementing this strategy. Moreover, close cooperation has been agreed in a joint declaration with the Working Community of the Danube Regions.
- **The Institute for the Danube Region and Central Europe (IDM)** is a research entity working for over 50 years on issues of the Danube Region. It sees itself as an interface, mediator and lobbyist for the Danube Region and contributes towards cooperation in science, culture, politics, business, industry and administration.

In addition, the four Austrian Länder referred to above operate a number of entities which are internationally active in the Danube Region, also in the context of cross-border and transnational EU programmes.

3.2 Participation in Transnational Cooperation Projects in the Danube Region

Public involvement is supplemented by an impressive participation of semi-public and private actors in the Danube Region. This is illustrated by Austrian participation in transnational projects. Based on available online information, we have been able to identify 141 projects under which Austrian stakeholders have been participating in CADSES 2000-2006, South East Europe 2007-2013, CENTRAL 2007-2013, INTERREG IIIC 2000-2006 transnational programmes.⁷

- 34 Austrian institutions were lead partners in these projects, with multiple entries (one and the same institution is lead partner in several projects) not being taken into account.
- 238 Austrian institutions were project partners in these projects, with multiple entries (one and the same institution is project partner in several projects) not being taken into account.
- 15 Austrian institutions were observers in these projects, with multiple entries (one and the same institution is observer in several projects) not being taken into account.

If broken down by the status of participating lead partners, project partners and observers, the situation is as follows:

- 24 of them can be termed national authorities (ministries and public institutions operating nation-wide – such as the Association of Austrian Cities and Towns).
- 70 of the participants can be called regional authorities, whereof 12 are local authorities (communities). The City of Vienna has been considered a regional authority in this context.
- 32 of the participants can be allocated to the category of research entities (universities, FHS, research institutions), and
- 149 are other partners. They include economic development agencies, national parks, environment agencies, companies, etc.

Assessment of the implemented projects' relevance and outcome for the EU Danube Strategy is based on the three strategic pillars of the European Commission (cf. item 5.2) and the contents to be expected for them: (1) environment – water quality, biodiversity, risk prevention and management, (2) connectivity – transport and energy, (3) socio-economic integration – economic development, education and culture. This gives the following picture:

⁷ The project database of INTERREG IVC only indicates the lead partners of current projects. They do not include any Austrian institutions. Austrian participants are currently involved in 9 ongoing projects under INTERREG IVC.

2000-2006, Délkelet-Európa 2007-2013, CENTRAL 2007-2013, INTERREG IIIC 2000-2006 elnevezésű transznacionális programokban.⁷

- 34 osztrák intézmény szerepel vezető partnerként ezekben a projektekben, az ismételt megjelenést (amikor ugyanaz az intézmény több projektben szerepel vezető partnerként) nem számolva.
- 238 osztrák intézmény szerepel projekt partnerként ezekben a projektekben, az ismételt megjelenést (amikor ugyanaz az intézmény több projektben szerepel projekt partnerként) nem számolva.
- 15 osztrák intézmény szerepel megfigyelőként ezekben a projektekben, az ismételt megjelenést (amikor ugyanaz az intézmény több projektben szerepel megfigyelőként) nem számolva.

Intézménytípus szerint lebontva a részt vevő vezető partnerek, projekt partnerek és megfigyelők az alábbi csoportokba tartoznak:

- 24-en nemzeti hatóságnak tekinthetők (minisztériumok és olyan országos hatáskörű közintézmények, mint például az Osztrák Városszövetség).
- 70-en a regionális hatóságok csoportjába tartoznak, ebből 12-en a helyhatóságok (települési önkormányzatok) közül kerülnek ki. Bécs városát szintén a regionális hatóságok közé soroltuk.
- 32-en a kutató intézetek kategóriájába sorolhatók (egyetemek, alkalmazott tudományok egyetemei [FH-k], kutatóintézetek), és
- 149-en egyéb típusú partnerek. Ide tartoznak a gazdaságfejlesztési hatóságok, a nemzeti parkok, a környezetvédelmi hatóságok, a vállalatok stb.

A megvalósított projektek relevanciáját és eredményét az EU Duna Stratégiájának szempontjából az Európai Bizottság által meghatározott három stratégiai pillérre (lásd az 5.2 pontot) és ezeknek a várható tartalmára alapozva értékeltük: (1) környezetvédelem – vízminőség, biológiai sokféleség, kockázatmegelőzés és kezelés, (2) összekapcsolhatóság – közlekedés és energia, (3) társadalmi és gazdasági integráció – gazdasági fejlődés, oktatás és kultúra. Ebből az alábbi képet kapjuk:

- 41 projekt és eredményeik nagyon relevánsak a Duna régió szempontjából, mert vagy közvetlenül hozzárendelhetők az Európai Bizottság kiemelt cselekvési területeihez, vagy a Duna régió szempontjából releváns eredményeket értek el, vagy felhasználhatók a Duna régiónál alkalmazandó modellhez.
- 53 projekt és eredményeik részben relevánsak a Duna régió szempontjából.
- A projektleírások és a kapott eredmények alapján 47 projekt csak kis hatással volt a Duna régióra vagy kívül esett az EK provizórikus prioritásain.

4. Az Európai Unió Duna Régió Stratégia elemei

4.1 Módszertan

A szerzők egyetértenek az EK megállapításával, miszerint a Duna Régió Stratégiának csak akkor van értelme, ha túlmegegy a nyilatkozatok kibocsátásán és (rövid távon érzékelhető) kézzelfogható eredményeket hoz. A Duna régió közintézményei közötti transznacionális együttműködés azonban még gyerekcipőben jár, és csak néhány szektor elég fejlett hozzá. A „kézzelfogható eredmény” jelentését valószínűleg tágabban kell értelmezni, mint a balti-tengeri régióban. A projektek kiválasztása során azt is figyelembe kell venni, hogy a Duna menti országok majdnem fele nem tagja az Európai Uniónak. Ilyen körülmények között „kézzelfogható” eredménynek számíthat a transznacionális projektek azonosítása, a tartósan és produktívan működő hálózatok kialakítása és az ehhez szükséges előkészítő munka elvégzése, valamint a beruházások makroregionális szintű prioritásainak eredményes kidolgozása.

A Duna Régió Stratégia kidolgozásához használt módszertan nagyrészt az EUSBSR modelljét fogja követni, azaz kell majd hozzá az EK Közleménye az alapelvekről a végrehajtási folyamatokról (kormányzás/a stratégia folyamatai), és egy megfelelő Cselekvési Terv. A Cselekvési Terv a többi EU program logikáját fogja követni azzal a különbséggel, hogy a projektek és projektötletek már szerepelnek a Cselekvési Tervben.

Az EUSBSR Cselekvési Tervének elemei:

- 4 pillér alá sorolt 15 kiemelten kezelendő terület
- 10 horizontális beavatkozás és a 25 beavatkozási területen belül összesen körülbelül 180 projekt.

Amennyiben hasonló számú projektet feltételezünk a Duna Régió Stratégia esetében is, különös figyelmet kell szentelni a projektek/projektötletek kiválasztási kritériumainak. Az osztrák Länder egyetértenek az EK értékelési táblázatával, mely az alábbi kritériumokat javasolja a kiválasztási folyamat lefolytatásához:

- Transznacionális jelentőség (Európa-szintű előnyök)
- Piaci bukás/szakpolitikai kudarc teszt
- Mennyire jelentős a Duna makroregió szempontjából (nélkülözhetetlen-e a makroregionális stratégiához)
- Elégséges érdeklődés a közvélemény részéről és megfelelő részvétel az érdekeltek részéről
- A projekt érettsége.

⁷ Az INTERREG IVC project adatbázisa csak a vezető partnert közli. Nem tartalmaz osztrák intézményeket. Jelenleg 9 folyamatban lévő INTERREG IVC projektben vesznek részt osztrák intézmények.

- 41 projects and their outcomes are of great relevance to the Danube Region. They can either be allocated directly to the European Commission's priority action areas, or their results are of relevance to the Danube Region or can be used as a blueprint for the Danube Region.
- 53 projects or their results have some partial impact on the Danube Region.
- According to the description of the project contents and the results obtained, 47 projects have little effect on the Danube Region or are outside the EC's provisional priorities.

4 Elements of an EU Strategy for the Danube Region

4.1 Methodology

The authors agree with the EC's assessment that a Danube Region Strategy will only make sense if it goes beyond declarations and provides (short-term) tangible results. However, transnational cooperation in the Danube Region's public sector is still very young and only in a few sectors sufficiently developed. The idea of a "tangible result" probably needs to be a broader concept than in the Baltic Sea Region. Also the fact that almost half of the Danube countries are not members of the European Union has to be taken into account when selecting projects. Under such circumstances "tangible" results could also mean the identification of transnational projects, the establishment of durable, productive networks and the preparatory work required for this purpose, as well as effective prioritisation of investments at the macro-regional level.

The methodology adopted for designing this Danube Region Strategy will largely follow the EUSBSR blueprint, i.e. it will involve a Communication by the EC on the principles and processes of implementation (governance part/strategy processes) and an appropriate Action Plan. The Action Plan will follow the logic of other EU programmes, the only difference being that the projects and project ideas are already set out in this Action Plan.

The EUSBSR Action Plan includes

- 15 priority areas within 4 pillars
- 10 horizontal actions
- and within these 25 action areas roughly 180 projects in total.

If we assume a similar number of projects for the Danube Region Strategy, special importance must be attributed to the definition of criteria for the selection of projects/project ideas. The Austrian Länder agree with the EC's assessment grid according to which the following criteria are to be used in the selection process:

- Transnational relevance (European benefit)
- Market failure/policy failure test
- Significance for the Danube macro-region (indispensable in a strategy for the macro-region)
- Sufficient public interest and adequate stakeholder participation
- Project maturity.

4.2 Pillars of the Strategy

The EC indicated that it would consider the following three strategy pillars to be specific for the Danube Region:

- "Environment" featuring the key words water quality, biodiversity, risk prevention and management,
- "Connectivity" in transport, energy and information technology,
- "Socio-economic integration".

The first two pillars appear to be sectoral rather than integration-based. The third pillar refers to a broad-based inter-sectoral approach. The four Austrian Länder mentioned above therefore propose to extend the strategy by two more pillars to meet the requirement of a comprehensive transnational cooperation fostering integration. This would improve the balance between pillars in terms of their actions-based weight and design. The additional two pillars would be better suited to map the spatial and political characteristics of the Danube Region and the intended macro-regional cooperation:

- Prosperity and security for all citizens,
- Cooperation of cities and regions to promote innovation and improve European governance.

These two pillars also signal the strategy's direct reference to the citizens and to issues of governance.

4.3 Priority Areas

The priority areas assigned to the individual pillars will be of key importance in the implementation of the EU Danube Region Strategy. These areas of action show what actually has priority at transnational level and how the macro-regional cooperation priorities need to be established by the participating entities at all levels.

The Austrian Länder Burgenland, Lower Austria, Upper Austria and Vienna have thus jointly identified several priority areas for each pillar, which should have precedence within an EU Strategy for the Danube Region.

These priority areas can be derived from an analysis of the structure and development dynamics of the Danube Region, and they provide clear macro-regional and thus European value-added.

The following sections present and briefly describe the priority areas broken down by the five strategy pillars. This description only outlines the objective of the relevant action area and should provide the starting point for a more detailed analysis and for a definition of appropriate (key) projects.

4.2 A stratégia pillérei

Az EK az alábbi három pillér bevezetését fontolgatja a Duna régióra vonatkozó stratégia esetében:

- „Környezetvédelem”, amely magában foglalja a vízminőséget, a biológiai sokféleséget, a kockázatmegelőzést és kezelést,
- „Összekapcsolhatóság”,
- „Társadalmi és gazdasági integráció”.

Az első két pillér inkább ágazati jellegű, mint integráció alapú. A harmadik pillér egy széles körű ágazatközi megközelítés irányába mutat. A fent felsorolt négy osztrák tartomány tehát javasolja a stratégia kibővítését két vagy több olyan pillérrel, amelyek megfelelnek az integrációt elősegítő, átfogó transznacionális együttműködés követelményeinek. Így a beavatkozások súlyát és felépítését tekintve javulna a pillérek közötti egyensúly. Az általunk javasolt két újabb pillér alkalmasabb a Duna régió területi és politikai jellemzői és a tervezett makroregionális együttműködés feltérképezésére:

- Jólét és biztonság minden állampolgár számára,
- Városok és régiók közötti együttműködés az innováció ösztönzésére és az európai kormányzás javítására.

Ez a két pillér jelzi a stratégia közvetlen kapcsolatát az állampolgárokkal és a kormányzási kérdésekkel.

4.3 Kiemelten kezelendő területek

Az egyes pillérek alá sorolt prioritási területek kulcsfontosságú szerepet játszanak majd az Európai Unió Duna Régió Stratégia megvalósítása során. Ezek a beavatkozási területek mutatják meg, hogy mi az, ami transznacionális szinten valóban kiemelt figyelmet élvez, és hogy a makroregionális együttműködési prioritásokat hogyan kell a különböző szinteken résztvevő feleknek meghatározniuk.

Ennek fényében Burgenland, Alsó-Ausztria, Felső-Ausztria és Bécs tartományok közösen azonosítottak több, az Európai Unió Duna Régió Stratégia által kiemelten kezelendő területet az egyes pillérekben belül:

Ezek a kiemelt területek a Duna régió struktúrájának és fejlődési dinamikájának elemzése nyomán fogalmazódtak meg, és makroregionális, következésképp európai szinten is világos hozzáadott értéket nyújtanak.

Az alábbiakban öt pillér szerinti bontásban mutatjuk be és ismertetjük röviden ezeket a kiemelt területeket. A leírás csupán nagy vonalakban vázolja a releváns beavatkozási terület célját, és mindössze kiindulási pontként szolgál egy részletesebb elemzéshez és a megfelelő (kulcsfontosságú) projektek meghatározásához.

4.3.1 Stratégiai pillér: „környezetvédelem és kockázatmegelőzés”

4.3.1.1 A transznacionális víz- és erőforrásgazdálkodás továbbfejlesztése

A víz az egyik legértékesebb erőforrás, és a Duna régióon belül a víz jelenti a legerősebb kapcsolatot. Éppen ezért ezen a területen a legfejlettebb a transznacionális együttműködés. A Szófiában 1994-ben aláírt Duna-védelmi Egyezmény óta a vízgazdálkodás terén létezik egy makroregionális együttműködés a Duna régióban.

Bár az 1990-es évek óta jelentősen csökkent a folyók és más felszíni vizek ipari és háztartási szennyvizek, tápanyagok miatti veszélyeztetettsége, a szennyeződés csökkentési célok teljesítésétől még igen messze vagyunk. Ez más erőforrásokra is igaz (talajvíz, talaj).

Az osztrák tartományok széles körű tapasztalata a fenntartható és hatásos vízgazdálkodási és egyéb erőforrásokat érintő decentralizált kezdeményezések terén (például klíma- és talajvédelmi szövetségek helyi települések összefogásával) nagy segítséget nyújthat a szükséges beruházások megvalósításának felgyorsításában (folyamatban lévő és új beruházásoknál egyaránt).

4.3.1.2 Az ökológiai szempontból értékes területek hatékony védelme és a bennük rejlő fejlesztési lehetőségek kiaknázása

A Duna és mellékfolyói különösen gazdagok a különböző természetvédelmi kategóriába tartozó értékes, majdnem érintetlen területekben. A részt vevő osztrák tartományok maguk is három nemzeti parkkal büszkélkedhetnek, amelyből kettő határon átnyúló területet képez. Ezeket a területeket védeni és fejleszteni kell. A biológiai sokféleség megőrzéséhez és ahhoz, hogy ezek a területek a természetes kompenzáció irányába fejtsék ki hatásukat, szorosabb kapcsolat-tartás, irányítás és szelíd turizmus szükséges. A fenntartható környezeti fejlesztés területén minden szinten (például az UNESCO-hoz hasonló szupranacionális intézmények, felelős minisztériumok, régiók, városok, nemzetközi civil szervezetek, természetvédelmi területek, parküzemeltetők stb. részéről egyaránt) rendkívül nagy érdeklődés mutatkozik az együttműködés és a tapasztalatcsere iránt.

4.3.1.3 Együttműködésen alapuló kockázatkezelés biztosítása

A Duna menti terület sok régiója jelentős árvíz-kockázattal küzd, amint azt a 2006-os katasztrófális események is bizonyították. A 2006-os árvíz felhívta a figyelmet az előrejelző rendszerek modernizálásának, a polgári védelem koordinálásának helyi szintről transznacionális szintre történő helyezésének szükségességére is. Szükségessé vált nemcsak az árvízvédelem, hanem a klímaváltozás szempontjából is a megfelelő kockázatkezelési és preventív kárelhárítási intézkedések kidolgozása és kiterjesztése a Duna-medence egész hidrológiai rendszerére.

4.3.1 Strategy Pillar “Environment and Risk Prevention”

4.3.1.1 Further improve transnational water and resource management

Water is one of the most precious resources and also the most powerful link in the Danube Region. This is why transnational cooperation is most advanced in this field. Since the signing of the Danube River Protection Convention in 1994 in Sofia, an effective macro-regional coordination of water management has been in place in the Danube Region.

Although the exposure of rivers and other surface waters to pollutants from industrial wastewater and domestic sewage, as well as to nutrients, has been substantially reduced since the mid-1990s, the pollution abatement objectives are far from being attained. This also applies to other resources (groundwater, soil).

The Austrian Länder’s broad experience with decentralised initiatives for the sustainable and effective management of water and other resources (for instance climate and soil alliances between local communities) could be of great assistance to accelerating the implementation of necessary investments (no matter whether already in the pipeline or not).

4.3.1.2 Effectively protect and realise the development potential of ecologically valuable areas

The Danube and its tributaries are particularly rich in valuable, near-natural sites of varying conservation categories. The participating Austrian Länder alone boast three national parks, two of them extending across borders. All these sites need to be safeguarded and further developed. This signifies that enhanced networking, management measures and soft tourism are required to maintain biodiversity and the use of these sites as natural compensation. There is great interest in cooperation and exchange of experience at all levels (supranational institutions such as UNESCO, responsible ministries, regions, cities, towns, international NGOs, sites, park operators, etc.) concerning issues of sustainable environmental development.

4.3.1.3 Ensure cooperative risk management

Many regions throughout the Danube Region are subject to high flood risks, as was illustrated by the disastrous events in 2006. They have also highlighted the need to upgrade warning systems and coordinate civil protection from local to transnational levels. The corresponding measures of risk management and preventive damage control, also in the context of climate change, must be enhanced and widened to include the entire hydrological basin of the Danube river.

Also other risks (such as SEVESO II, extreme weather events, rockfall, landslides) should be included in risk management cooperation.

4.3.1.4 Ensure sustainable agriculture

Socio-economic trends in agro-industry, as well as the consequences of climate change – temperature rise and variation, precipitation, etc. –, will step up pressure (for change) on agriculture in the Danube Region in the forthcoming years. For Austria, maintaining sustainability in agriculture is of great priority and goes far beyond the agricultural sector. It determines the ecological condition of rivers and soil, influences the benefits derived by other sectors and characterises the landscape setting and its vital importance for tourism. Hence this pillar addresses four key policy areas, i.e. Common Agricultural Policy (CAP), environmental policy, as well as rural and regional development, which may all benefit from cooperation at the macro-regional level.

4.3.2 Strategy Pillar “Connectivity”

4.3.2.1 Improve rail passenger and freight service connections

Transport infrastructure in large parts of the Danube Region is in urgent need of upgrading and extension to provide a holistic, sustainable and intelligent transport system. This is particularly true of rail transport. Out of the seven metropolises along the Danube, only four have modern, efficient and international rail connections. In addition to upgrading the infrastructure – with the priority projects TEN-T 17 (Paris – Vienna – Bratislava), 22 (Athens – Sofia – Budapest – Vienna – Prague – Dresden) and 23 (Gdansk – Vienna) taking the lead – it will also be indispensable for economic and ecological reasons to improve transnational passenger and freight transport services.

Priority TEN-T connections such as a Baltic-Adriatic Sea corridor that link the Danube Region with the Upper Adriatic ports are currently missing and would have to be developed.

4.3.2.2 Sustainable development and efficient use of the Danube waterway to manage freight transport in the macro-region

Extending across more than 2,400 km and providing a link to both the Black Sea ports and – via the Main-Danube Canal – to the North Sea ports, the Danube waterway is an efficient and far from fully exploited infrastructure for freight transport in the Danube Region. This is why the Trans-European Transport Networks list Corridor VII (Danube waterway) among its priority projects. TEN-T project 18 (Rotterdam – Constantia) needs to be implemented expeditiously and supplemented by appropriate accompanying measures for operation. Austrian institutions have already been actively involved in these projects. The basis for any development policies for the Danube waterway must be the Joint Statement⁸.

⁸ “Joint statement on guiding principles for the development of inland navigation and environmental protection in the Danube River Basin”, signed by Danube Commission, ICPDR and International Sava River Basin Commission

Ezen kívül egyéb kockázatokat (például a SEVESO II, szélsőséges időjárási viszonyok, hegyomlás, földcsuszamlás) is be kell venni a kockázatkezelési együttműködésbe.

4.3.1.4 Fenntartható mezőgazdaság biztosítása

Az agrárparban megjelenő társadalmi-gazdasági tendenciák, valamint a klímaváltozás – hőmérsékletemelkedés és -ingadozás, csapadék stb. – miatt az elkövetkezendő években nőni fog a (változtatás irányába ható) nyomás a Duna régió mezőgazdaságán. Ausztria esetében a mezőgazdaság fenntartható működése rendkívül fontos prioritás, és messze túlmutat a mezőgazdasági ágazattal kapcsolatos kérdéseken, hiszen meghatározza a folyók és a talaj ökológiai állapotát, befolyásolja a többi ágazatban elért eredményeket, hatással van a táj jellegére és rendkívül fontos a turizmus szemszögéből is. Ez a pillér tehát négy kulcsfontosságú szakpolitikai területet fed le: a közös agrárpolitikát (CAP), a környezetvédelmi politikát, a vidékfejlesztést és a regionális fejlesztést, amelyek mind profitálhatnak a makroregionális együttműködésből.

4.3.2 Stratégiai pillér: „összekapcsolhatóság”

4.3.2.1 A vasúti személyszállítás és áru fuvarozás csatlakozásainak javítása

A Duna régió sok részén sürgős szükség van a közlekedési infrastruktúra modernizálására és kibővítésére annak érdekében, hogy egy holisztikus, fenntartható és intelligens közlekedési rendszer jöhessen létre. Ez különösen igaz a vasúti közlekedésre. A Duna mentén fekvő hét nagyváros közül csak négy rendelkezik modern és hatékony nemzetközi vasúti csatlakozásokkal. A Párizst-Bécset-Pozsonyt összekapcsoló TEN-T 17, az Athént-Szófiát-Budapestet-Bécset-Prágát-Drezdát összekötő TEN-T 22 és a Gdansk-Bécs útvonalat érintő TEN-T 23 kiemelt projektek vezetésével megvalósuló infrastrukturális fejlesztéseken túlmenően gazdasági és ökológiai megfontolások miatt elkerülhetetlen lesz a transznacionális személy- és teherszállítás fejlesztése is.

Olyan TEN-T kapcsolatok, mint például a Duna régiót és a felső-adriai kikötőket összekötő Balti-Adria folyosó, jelenleg még hiányoznak, ezeket a kapcsolódásokat még létre kell hozni.

4.3.2.2 A dunai hajóút fenntartható fejlesztése és hatékony használata a makrorégió belüli áru fuvarozás érdekében

A több mint 2400 kilométer hosszú, a fekete-tengeri kikötőkhöz és a Duna-Majna csatornán keresztül az északi-tengeri kikötőkhöz egyaránt kapcsolódó dunai belvízi hajóút az áru fuvarozás hatékony és jelenleg távolról sem jól kihasznált lehetőségét kínálja a Duna régióban. Ezért sorolja fel a Transzeurópai Közlekedési Hálózat a VII folyosót (dunai hajóutat) a kiemelt projektek között. A 18. számú TEN-T projektet (Rotterdam-Constanza) gyorsan végre kell hajtani, majd ki kell egészíteni a megfelelő üzemeltetési intézkedésekkel. Az osztrák intézmények már most aktívan részt vesznek ezekben a projektekben. A dunai hajózásra vonatkozó fejlesztési politikáknak a Közös Nyilatkozatra kell alapulniuk⁸.

A makroregionális szint a legalkalmasabb a NAIADES (integrált európai cselekvési program a belvízi hajózás érdekében) megvalósítására is.

4.3.2.3 Fenntartható energiaellátás biztosítása

A Duna régióknak is reagálnia kell a klímaváltozásra, és át kell váltania a fenntartható energiaforrások előállítására és használatára. A megújuló energiaforrásokba (szélenergia, geotermikus energia, biomassza, napenergia, hidroenergia) történő befektetések és a hatékonyabb energiafelhasználás szintén nagyszerű gazdasági fejlődési lehetőségeket kínálnak a régióban.

Ezen túlmenően, a régió energiaellátásának biztonsága érdekében, az energia hálózatok (villamosenergia hálózat /gáz- és olajvezetékek) fejlesztésére irányuló koordinált erőfeszítéseket is fel kell gyorsítani a Duna-folyosó egész területén.

4.3.3 Stratégiai pillér: „társadalmi és gazdasági integráció”

4.3.3.1 A makrorégió belüli gazdasági integráció elmélyítése és felgyorsítása

A Duna régió gazdasági fejlettségi szintje egy azonosítható, északnyugat – délkelet tengely mentén szétválik. A mostani gazdasági és pénzügyi válság veszélyezteti az újonnan csatlakozott, térségbeli EU-tagországok gazdasági felzárkózását, ahogyan a jelenleg még tagjelölt országokét is. Ebben a helyzetben szükségszerű a Duna makrorégió államainak újbóli integrációja: ennek a folyamatnak a célja egyrészt a nyugat-európai fejlettebb gazdaságokhoz történő csatlakozás, másrészt – talán most sokkal fontosabb módon – az egymáshoz történő közeledés. A kétoldalú, régió belüli kereskedelmi forgalom a mai napig is messze elmarad a Nyugat- és Észak-Európában kialakult, hasonló relációkban megjelenő mutatóktól. Szükséges a vállalatok közötti együttműködési hálózatok fejlesztése, ahogyan javítandó az ezekhez történő hozzáférés a makrorégió belül.

A fejlettebb gazdasági integrációhoz jelentős hozzájárulást jelenthet az információtechnológia folyamatos fejlesztése, amely hozzájárulhat egy virtuális Duna régió létrejöttéhez.

⁸ A Duna Bizottság, a Nemzetközi Duna-védelmi Bizottság (ICPDR) és a Nemzetközi Száva Bizottság (ISRBC) által elfogadott, "A Duna-medence belvízi hajózásáról és környezeti védelméről szóló közös nyilatkozat"

The macro-regional level is also best suited for implementing the Integrated European Action Programme for inland waterways transport NAIADES.

4.3.2.3 Ensure sustainable energy supply

The Danube Region, too, must respond to climate change and switch over to sustainable energy production and use. Investments in renewable energy (wind power, geothermal energy, biomass, solar energy, hydropower), and in more efficient energy use, also offer great opportunities for economic development in the region.

Moreover, coordinated efforts to upgrade power grids (electricity/gas/oil) throughout the Danube corridor should be accelerated to achieve security of energy supply in the entire region.

4.3.3 Strategy Pillar “Socio-Economic Integration”

4.3.3.1 Intensify economic integration within the macro-region

The level of economic development in the Danube Region shows a persistently strong NW-SE divide. The current economic crisis threatens to slow down the catching-up process of the new Member States and accession candidates. In this situation it is necessary to (re-)integrate the countries of the Danube macro-region not only with the advanced economies of Western Europe but also, and more than before, among each other. Bilateral trade within the region is still lagging far behind levels achieved in Western and Northern Europe. There is a need to develop more cooperation networks between companies and facilitate access to these networks throughout the macro-region.

A major contribution to enhanced economic integration would be to consistently upgrade information technology to help establish a “virtual” Danube Region.

4.3.3.2 Ensure not only an open but also a sensibly and cooperatively regulated labour market

Regional labour markets in the Danube macro-region are already under great pressure. Especially the disadvantaged groups of the economically active population are being increasingly marginalised by (long-distance) commuting, insufficient options for further education and technology-based structural change in many parts of the macro-region. The expiry of transitional arrangements governing new Member States’ access to the labour markets of other Member States will result in a fully-integrated labour market for almost the entire Danube Region in 2011. Appropriate guidance and compensatory mechanisms need to be created for this purpose, which are only promising if created at the macro-regional level. At the same time the currently substantial brain drain from some Danube countries to Western Europe (and the United States) will continue to rise.

4.3.3.3 Protect, develop and benefit from cultural diversity and cultural heritage

Unlike almost no other macro-region, the Danube Region boasts an enormous range of cultural diversity. We see an often close coexistence of the heritage of half a dozen historically dominant political powers and of three major world religions. In the past, this cultural heterogeneity was frequently interpreted as a source of political conflict; however, the Danube Region is as much an example of strife, as much (or even more so) it is an example of peaceful and highly productive coexistence of different cultural and ethnic groups. This latter tradition needs to be continued to ensure and develop the cultural diversity for 21st century Europe.

Rooted in the history of the Danube Region with all its manifestations and wealth of tradition and architecture, the cultural heritage is endangered in numerous parts of the region. There is an urgent need for the Danube Region to rescue, restore and thus maintain its heritage through cooperation, exchange of knowledge and experience.

4.3.3.4 Promote the integration of migrants

Issues of demographic change (population ageing) are similar in all countries of the Danube Region. But there are major differences in migration patterns: whereas many large and medium-sized cities are centres of international and national immigration, there are other places which suffer from an increasing exodus of their inhabitants. Irrespective of the above, the consequences of migration movements in all these regions are among the greatest policy challenges of our times. They revolve around issues of how to integrate these migrants and ensure tolerance and peaceful coexistence in the places where they live.

Cooperation between the regions of destination and origin, both frequently located in the Danube macro-region, and exchange of experience about migration policies would be of great assistance.

4.3.4 Strategy Pillar “Prosperity and Security for all Citizens”

4.3.4.1 Secure and improve urban and regional quality of life

Prosperity and social inclusion are still unevenly distributed in the Danube Region and at risk of becoming even more unevenly distributed. This is also true of large and medium-sized cities. Convergence of economic development alone – as important and difficult as this may be in the wake of the current economic crisis – will not suffice to achieve

4.3.3.2 Szabályozott, együttműködésen és érveken nyugvó nyitott munkaerőpiac létrehozása

A Duna régióban a térségbeli munkaerőpiacok már most is komoly nyomás alatt állnak. A gazdaságilag aktív lakosság hátrányos helyzetű tagjai egyre jobban marginalizálódnak az egyre növekvő utazási idők, a továbbtanulás korlátozó-dó és szűkülő lehetőségei miatt. A makrorégióon belül több helyen hasonló, negatív eredményt okoz a technológia alapú strukturális változás is. 2011-re majdnem az egész Duna régióban létrejön a teljesen integrálódott munkaerőpiac, hiszen a csatlakozást követően bevezetésre került átmeneti szabályozások és korlátozások a legtöbb új EU tagállamban megszűnnek. Emiatt megfelelő iránymutatás és kompenzációs rendszer kiépítése szükséges. Ezek csak akkor vezethetnek eredményre, ha létrehozásuk makrorégiós szinten történik. A már jelenleg is jelentős volumenű agyelszívás a Duna menti országokból Nyugat-Európába (és az Egyesült Államokba) továbbra is növekedni fog.

4.3.3.3 A kulturális sokszínűség és örökség megőrzése, fejlesztése és hasznosítása

A Duna régió talán egyetlen makrorégióhoz sem hasonlítható módon a kulturális sokszínűség hihetetlen kavalkádját tudja magáénak. A történelmileg domináns politikai erők közül hat öröksége van jelen és formálja gyakran szoros egymás mellettiségben a régió mindennapjait. A világ meghatározó vallásai közül három található meg a térségben. A múltban ez a kulturális sokszínűség a politikai konfliktusok gyökereként jelent meg. A Duna régió ugyanakkor amellett, hogy a történelem során sokszor a küzdelem színtere volt, legalább annyira – sőt talán még inkább – példázza a békés és kimagaslóan produktív együttélését különböző kulturális és etnikai csoportoknak. Ennek az utóbbi, pozitív hagyománynak a fenntartása és továbbvitele szükséges a 21. századi Európa kulturális sokszínűségének biztosítása és fejlesztése érdekében.

A kulturális örökség a Duna régió történelméből gyökerezik, megjelenítődése pedig a hagyományok és az építészeti különböző elemeiben található. A térség több pontján ez a kulturális örökség veszélynek van kitéve. Sürgős teendők a Duna régióban ennek az örökségnek a megmentése, megóvása és helyreállítása. Ez csak az együttműködésen, a tudás és tapasztalatok átadásán keresztül lehetséges.

4.3.3.4 A migránsok integrációjának elősegítése

A demográfiai változások problémái – a lakosság előregedése – nagyon hasonlóak a Duna régió minden országában. A migrációs folyamatok ugyanakkor jelentős különbségeket mutatnak: a nagy és közepes városok a nemzetközi és az országon belüli migrációs célterületnek számítanak. Más helyek a folyamatosan növekvő elvándorlás problémájával szembesülnek. Függetlenül mindeztől, a migrációs folyamatok következményei a térség minden területén napjaink legnagyobb kihívásait eredményezik. A fő kérdés, hogy ezek a migránsok lakóhelyükön miként integrálhatók a tolerancia és a békés egymásmellettiség fenntartásával.

A migrációs célterületek és kibocsátóterületek gyakran esnek a Duna makrorégió területére. A területek közötti együttműködés, illetve a migrációs kérdésekről lefolytatott tapasztalatcsere rendkívül hasznos volna.

4.3.4 Stratégiai pillér: „jólét és biztonság minden állampolgár számára“

4.3.4.1 A városi és regionális életminőség biztosítása és javítása

A jólét és a társadalmi integráció még mindig nem egyformán érvényesül a Duna régióon belül, és elképzelhető, hogy a jövőben még inkább nőni fognak az egyenlőtlenségek. Ez igaz a nagy- és közepes méretű városokra is. Pusztán a gazdasági fejlődés konvergenciája – bármilyen fontos legyen is ez a jelenlegi gazdasági válságot követően – nem elegendő a városok és régiók életminőségének jelentős javításához. Ehhez szükség van jól működő közszolgáltatásokra is, így például arra, hogy minden állampolgár hozzáférjen a kulturális, szociális, oktatási és egészségügyi szolgáltatásokhoz. Szükséges továbbá a társadalmi kirekesztés elleni hatékony fellépés, akár gazdasági, akár más okokra vezethető vissza.

Egy hely életminőségét jelentősen befolyásolja, hogy milyen erőfeszítések történnek a regionális és városi identitás erősítésére, valamint a városok és kisebb települések környezetének vonzóbbá tétele érdekében, például fenntartható városi és vidéki rehabilitációs programok segítségével.

4.3.4.2 Intenzívebb együttműködés az oktatás és a képzés terén és a kreatív szektorban

A kulturális sokszínűség előnyeinek kihasználásához növelni kell a különböző szinteken és területeken meglévő kapcsolatok intenzitását. Ez különösen igaz az oktatás és képzés terén, valamint a művészeti és kreatív szakmák esetében. Erőfeszítések kellenek ahhoz, hogy a nyugat-kelet viszonylatú gondolkodás helyett – ami sok országban oly jellemző – inkább a Duna régióra alapuló orientáció kerüljön előtérbe.

4.3.4.3 Kutatási együttműködés és innováció ösztönzése

A Duna régió egyetemek és egyéb kutató központok sűrű hálójával rendelkezik. Sokan közülük Európa legjobbjai közé tartoznak, míg mások rengeteg – főleg pénzügyi – problémával küzdenek. Bizonyos kutató központok nem képesek elérni a nemzetközi színvonalat, és nem tudják teljes mértékben kihasználni az Európai Kutatási Térség által kínált előnyöket. A Duna régióban működő egyetemek és kutató intézetek közötti együttműködés és kapcsolatépítés várhatóan pozitív hatással lesz az Európai Kutatási Térség átfogóbb és gyorsabb megvalósítására, így továbbra is támogatandó.

any substantial improvement in the cities' and regions' quality of life. For this purpose we also need well-functioning public services of general interest, such as access to cultural, social, education and health services for all citizens. It will also be necessary to take effective measures against social exclusion, no matter whether they are driven by economic or other considerations.

Essential aspects of a place's quality of life are efforts to encourage regional and urban identities and create an attractive environment for cities and smaller communities, for instance through sustainable urban and rural renewal programmes.

4.3.4.2 Intensify cooperation in education, training and the creative sector

A precondition for making positive use of cultural diversity is to intensify the exchange at all levels and in all fields. This applies in particular to education and training, as well as to the various fields of art and creative industries. Efforts need to be directed towards supplementing the West-East orientation, so prevalent in many countries, by orientation to the Danube Region itself.

4.3.4.3 Promote research cooperation and innovation

The density of universities and other research institutions in the Danube Region is high. Many of them are among the best in Europe, while many others are fraught with – mainly financial – problems. Research in some places cannot attain global levels and fails to make full use of the European Research Area. Enhanced cooperation and networking between universities and research entities within the Danube Region are expected to be of clear benefit to the comprehensive and accelerated implementation of the European Research Area and should be further promoted.

In addition, the initiation and implementation of research cooperation projects in all conceivable fields of science will also help to raise people's readiness and ability to introduce technical and social innovation in the Danube Region.

4.3.4.4 Unlock the tourist potential of cities and regions

The Danube and its tributaries link places of outstanding cultural heritage and unique landscapes. The tourist potential inherent in such places can be tapped and developed most effectively through cooperation between the villages, towns, cities and regions concerned. Owing to their special location and wide experience in this field, Austrian cities and regions can provide major input.

4.3.5 Strategy Pillar "Cooperation of Cities and Regions to Promote Innovation and Improve European Governance"

4.3.5.1 Better use of urban and regional potential to optimise governance

There is a need at all administrative levels of the Danube Region to improve the implementation of European policies, which in fact is also one of the objectives of the EU's Danube Strategy. The cities and regions play a key role when it comes to implementing many of these policies, which is why they are particularly affected by the quality of implementation. Examples would be: administrative reform (New Public Management), transparency, e-government, cohesion policies, labour market policies and social inclusion, environmental and sustainability policies, nature conservation policies, SME policies (Small Business Act) and many more.

In many cases, macro-regional cooperation is an excellent means of encouraging institutional learning and enhancing administrative efficiency. Transnational cooperation also helps to achieve synergies in the use of different funding instruments for infrastructure investments.

To fully tap this potential, it will be necessary to ensure sufficient involvement of the cities and regions in the development and implementation of an EU Strategy for the Danube Region.

4.3.5.2 Enhance cooperation to develop sites around multimodal transport nodes

Functional urban regions and specialised locations are the engines of economic development in the Danube macro-region. Full use of this potential requires the targeted and effective development of top-level sites boasting good basic conditions, such as multimodal, well-functioning international and intraregional connections. Only targeted and transnationally agreed locational development will enable the Danube Region to become a competitive Global Economic Integration Zone (GEIZ) on European Scale. Transnational cooperation of the cities and regions concerned could bring much added value to the entire macro-region.

Especially the Danube ports should be upgraded to become trimodal logistics centres suited to encourage regional economic development. A good point of departure would be cooperations among ports, such as the ones which already exist in some parts of the region and which could be further intensified.

4.3.5.3 Innovative and sustainable regional and urban development

Almost all regions and cities of the Danube macro-region are facing grave challenges to their further development. The growing interlinkage within urban-type spaces, between urban and rural spaces, but also between cities and regions within a macro-regional context (as defined by the European Spatial Development Perspective's approach of adopting

Továbbá a különböző tudományágakban kezdeményezett és megvalósított kutatási együttműködési projektek segíthetik a Duna régióban élő emberek hajlandóságát és képességét a műszaki és társadalmi újítások befogadására.

4.3.4.4 A városok és régiók turisztikai lehetőségeinek kiaknázása

A Duna és mellékfolyói kiemelkedő kulturális örökséget képviselő és egyedülálló tájjal rendelkező helyeket kötnek össze. Ezeknek a helyeknek az idegenforgalmi lehetőségeit leginkább az érintett települések, városok és régiók közötti együttműködéssel lehet kiaknázni és fejleszteni. Speciális elhelyezkedésükből és széles körű tapasztalataikból kifolyólag az osztrák városok és régiók jelentős segítséget tudnak nyújtani.

4.3.5 Stratégiai pillér: „Városok és régiók közötti együttműködés az innováció ösztönzésére és az európai kormányzás javítására”

4.3.5.1 A városi és regionális lehetőségek jobb kiaknázása a kormányzás optimalizálása érdekében

A Duna régióban a közigazgatás minden szintjén szükség van az európai politikák megvalósításának javítására, ami egyébként az EU Duna Stratégiájának is az egyik célkitűzése. A városok és a régiók sok politika megvalósításában kulcsszerepet játszanak, így különösen jelentős hatással van rájuk a megvalósítás minősége. Íme néhány példa: közigazgatási reform (New Public Management), átláthatóság, e-kormányzat, kohéziós politikák, munkaerőpiaci politikák és társadalmi integráció, környezetvédelmi és fenntarthatósági politikák, természetvédelmi politikák, KKV-politikák (európai kisvállalkozói intézkedéscsomag) stb.

Sok esetben a makroregionális együttműködés kiváló lehetőséget nyújt az intézményi tanulásra és a közigazgatási hatékonyság javítására. A transznacionális együttműködés segít az infrastrukturális beruházásokat támogató különböző finanszírozási eszközök alkalmazásakor is a szinergiák elérésében.

Ahhoz, hogy teljes mértékben ki tudjuk aknázni a lehetőségeket, biztosítani kell, hogy kellően bevonjuk a városokat és a régiókat az Európai Unió Duna Régió Stratégia kidolgozásába és végrehajtásába.

4.3.5.2 Szorosabb együttműködés a multimodális közlekedési csomópontok körüli területek fejlesztése érdekében

A funkcionális városi régiók és specializált helyszínek a Duna makrorégió gazdasági fejlődésének motorjai. A lehetőségek teljes körű kihasználása megköveteli a legjobb adottságokkal, például a multimodális, illetve jól működő nemzetközi és régióközi kapcsolatokkal rendelkező területek célzott és eredményes fejlesztését. A Duna régió csak célzott és transznacionális szintű megállapodásban rögzített, de helyi szinten megvalósított fejlesztésekkel lesz képes európai szinten versenyképes Globális Gazdasági Integrációs Övezetté (GEIZ) válni. Az érintett városok és régiók transznacionális együttműködése sok hozzáadott értéket hozhat az egész makrorégió számára.

Különösen fontos a dunai kikötők felújítása, hogy a regionális gazdasági fejlődés előmozdítására alkalmas trimodális logisztikai központokká válhassanak. Jó kiindulási pontként szolgálhatnak a kikötők közötti együttműködések, amelyek néhány helyen már léteznek is a régióban, és amelyeket még szorosabbá lehetne tenni.

4.3.5.3 Innovatív és fenntartható regionális és városfejlesztés

Szinte az összes Duna menti régió és város súlyos kihívások elé néz további fejlődése tekintetében. A városi jellegű térségeken belüli és a városi és vidéki területek közötti kapcsolódások egyaránt egyre erősebbé válnak, sőt ugyanez igaz a városok és régiók közötti kapcsolódásokra is makroregionális szinten (az Európai Területfejlesztési Perspektíva megközelítésének definíciója szerint, amely a policentrikus területfejlesztési stratégiák alkalmazását támogatja). Mindez megköveteli az egyes szintek közötti és a közigazgatási határokon átnyúló együttműködések átalakulását. A kihívások természete és eredete nagy különbségeket mutathat nemcsak a régiók szintjén, hanem a városok szintjén is (méret, dinamika, politikai-közigazgatási vagy társadalmi-gazdasági struktúra stb.); közös viszont az innovatív és fenntartható megoldások iránti szükséglet. Ez vonatkozik a város- és lakásfejlesztésre is, ahol a klímavédelem és a szociális szempontok is fontos szerepet játszanak, és hatással vannak a közérdekű szolgáltatásokra (gyermekgondozás, egészségügy, szociális szolgáltatások stb.). Továbbá a fenntartható mobilitást biztosító elképzelések és intézkedések szintén különös jelentőséggel bírnak a regionális és városfejlesztés terén.

A Duna makrorégióon belül már létező városi és regionális hálózatok nagyban felgyorsíthatják az újítások elterjedését és javíthatják a problémamegoldó képességet.

4.3.5.4 A környezetbarát technológiák nagyobb mértékű alkalmazása a regionális és városfejlesztésben

Az innovatív regionális és városfejlesztés ösztönzésének különösen eredményes módja a környezetbarát technológiák használata. Elterjesztésük és továbbfejlesztésük segít a városok és régiók gyártási kapacitásának javításában, miközben hozzájárul a környezetvédelemhez és a munkahelyteremtéshez. Sok tapasztalat és innovatív megoldás összegyűlt már nemcsak a vízgazdálkodás, a hulladék- és szennyvízkezelés, a KKV-kat és a háztartásokat célzó energiaszolgáltatások terén, hanem a helyi szolgáltatások műszaki monitorozása, a kommunikációs technológiák és a fenntartható energia előállításának vonatkozásában is. A városi térségekben ezt ki kell egészíteni közlekedési technológiákkal – például a tömegközlekedés és a közlekedésirányítási rendszerek terén –, valamint energiahatékony megoldásokkal a szociális lakások és a városrehabilitációs projektek esetében.

polycentric spatial development strategies), require new forms of cooperation between individual levels and across administrative borders. The nature and source of such challenges vary greatly not only at the level of the regions, but also at the level of cities and towns (size, dynamics, political-administrative or socio-economic structure, etc.); what they have in common is the need for innovative and sustainable solutions. This applies to urban and housing development, where matters such as climate change mitigation and social aspects also play a major role and have repercussions on services of general interest (childcare, health, social services, etc.). Also concepts and measures to ensure sustainable mobility are of special importance in regional and urban development contexts.

Existing urban and regional networks in the Danube macro-region may help to greatly accelerate the dissemination of innovations and enhance problem resolution capabilities.

4.3.5.4 Increased use of environmentally-friendly technologies in urban and regional development

A particularly effective means of promoting innovative urban and regional development is the use of environmentally-friendly technologies. Their dissemination and further development will help to improve the productive capacity of cities and regions, while also protecting the environment and creating new jobs. Many experiences and innovative solutions can be found in water management, waste and sewage management, energy services aimed at SMEs and the household sector, but also in the technical monitoring of local services, in communication technologies and sustainable energy generation. In urban spaces this should be supplemented by transport technologies, such as those used in public transport and traffic management systems, as well as energy-efficient solutions in social housing and urban renewal.

Intensifying the exchange of know-how about environmentally-friendly technologies, in particular between cities and regions, as well as taking measures for their implementation may greatly help to transpose an EU Strategy for the Danube Region.

4.4 Summary

The below Figure 5 summarises the priority areas within the related strategy pillars.

Figure 5. An overview of strategy pillars and priority areas

Environment, Risk Prevention	Connectivity	Socio-economic Integration	Prosperity and Security for all Citizens	Cooperation of Cities and Regions to Promote Innovation and Improve European Governance
Further improvement of the trans-national water and resource management	Improvement of rail connections for passenger and freight traffic	Intensification of the economic integration within the macro-region	Securing and improving urban and regional quality of life	Better use of urban and regional potentials for optimising governance
Effective protection and use of ecologically valuable areas to its full potential	Sustainable development and efficient use of the Danube waterway to cope with freight transport in the Macro-Region	Ensure not only an open but also a sensibly and cooperatively regulated labour market	Intensification of the cooperation within education, training and the creative sector	Location development at multimodal transport nodes
Ensure a cooperative risk management	Ensure sustainable energy supply	Protect, develop and make use of cultural diversity and cultural heritage	Promotion of research cooperation and innovation	Innovative and sustainable regional- and urban development
Ensure sustainable agriculture		Promote the integration of migrants	Unlock the potential of the Cities and Regions for tourism	Increased use of ecological-friendly technologies within urban and regional development

A know-how és a környezetbarát technológiák intenzívebb átadása, különösen a városok és régiók között, valamint a megvalósítás irányába tett lépések nagyban segíthetik az Európai Unió Duna Régió Stratégia átültetését.

4.4 Összefoglaló

Az 5. ábra összegzi a stratégia pilléreinek belül kiemelten kezelendő területeket.

5. ábra: A stratégia pilléreinek és kiemelt területeinek áttekintő táblázata

Környezetvédelem, kockázatmegelőzés	Összekapcsolhatóság	Társadalmi és gazdasági integráció	Jólét és biztonság minden állampolgár számára	Városok és régiók közötti együttműködés az innováció ösztönzésére és az európai kormányzás optimalizálására
A transznacionális víz- és erőforrás-gazdálkodás továbbfejlesztése	A vasúti személyszállítás és áru fuvarozás csatlakozásainak javítása	A makrorégióon belüli gazdasági integráció elmélyítése és felgyorsítása	A városi és regionális életminőség biztosítása és javítása	A városi és regionális lehetőségek jobb kiaknázása a kormányzás optimalizálás érdekében
Az ökológiai szempontból értékes területek hatékony védelme és a bennük rejlő fejlesztési lehetőségek kiaknázása	A dunai hajóút fenntartható fejlesztése és hatékony használata a makrorégióon belüli áru fuvarozás érdekében	Szabályozott, együttműködésen és érveken nyugvó nyitott munkaerőpiac létrehozása	Intenzívebb együttműködés az oktatás és a képzés terén és a kreatív szektorban	Szorosabb együttműködés a multimodális közlekedési csomópontok körüli területek fejlesztése érdekében
Együttműködésen alapuló kockázatkezelés biztosítása	Fenntartható energiaellátás biztosítása	A kulturális sokszínűség és örökség megőrzése, fejlesztése és hasznosítása	Kutatási együttműködés és innováció ösztönzése	Innovatív és fenntartható regionális és városfejlesztés
Fenntartható mezőgazdaság biztosítása		A migránsok integrációjának elősegítése	A városok és régiók turisztikai lehetőségeinek kiaknázása	A környezetbarát technológiák nagyobb mértékű alkalmazása a regionális és városfejlesztésben

Rövidítések

BMeiA Európai és Nemzetközi Ügyek Szövetségi Minisztériuma
 BMLFUW Mezőgazdaság, Erdészet, Környezetvédelem és Vízgazdálkodás Szövetségi Minisztériuma
 BMVIT Közlekedés, Innováció és Technológia Szövetségi Minisztériuma
 CAP Közös Agrárpolitika
 EC Európai Bizottság
 ETC Európai Területi Együttműködés
 EU27 27 európai uniós tagállam
 EUSBSR Európai Unió Balti-tengeri Stratégia
 FDI közvetlen külföldi tőkebefektetés
 FH Alkalmazott Tudományok Egyeteme
 GDP bruttó hazai termék
 GDP/inh egy lakosra jutó bruttó hazai termék
 GEIZ Globális Gazdasági Integrációs Övezet
 ICPDR Duna-védelmi Nemzetközi Bizottság
 NGO civil szervezet
 NUTS Statisztikai Célú Területi Egységek Nomenklatúrája
 OSCE Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet
 PPS Vásárlóerő-paritás
 R&D Kutatás + fejlesztés
 SECI Délkelet-európai Együttműködési Kezdeményezés
 SF Strukturális Alapok
 TEN-T Transzeurópai Közlekedési Hálózat
 WFD Víz Keretirányelv

Abbreviations

BMeiA Federal Ministry for European and International Affairs
 BMLFUW Federal Ministry for Agriculture, Forestry, Environment and Water Management
 BMVIT Federal Ministry for Transport, Innovation and Technology
 CAP Common Agricultural Policy
 EC European Commission
 ETC European Territorial Cooperation
 EU27 27 EU Member States
 EUSBSR EU Strategy for the Baltic Sea Region
 FDI Foreign direct investment
 FH University of applied sciences
 GDP Gross domestic product
 GDP/inh Gross domestic product per inhabitant
 GEIZ Global Economic Integration Zone
 ICPDR International Commission for the Protection of the Danube River
 NGO Non-governmental organisation
 NUTS Nomenclature of Territorial Units for Statistics
 OSCE Organisation for Security and Cooperation in Europe
 PPS Purchasing power standard
 R&D Research and development
 SECI South-East European Cooperation Initiative
 SF Structural Funds
 TEN-T Trans-European Transport Network
 WFD Water Framework Directive

Az EU Duna térségre szóló stratégiájának elkészítése – Magyarország hozzájárulása

Külügyminisztérium
Nemzeti Gazdasági és Fejlesztési Minisztérium

Bevezető észrevételek

Magyarország határozottan üdvözli az Európai Tanács 2009. június 17-18-án tartott ülésén elfogadott azon döntését, melyben megbízta a Bizottságot a Duna-térségre vonatkozó EU stratégia elkészítésével. Nagyra becsülendő az, hogy az elnökségi következtetések – a „Klímaváltozás és fenntartható fejlődés” alcím alatt, a 35. pontban – lehetővé teszik, hogy a Duna Régió Stratégia a második EU makroregionális stratégia lehessen, melynek elkészítését 2010 vége előtt be kell fejezni. A stratégia elfogadása az Európai Tanácsban a 2011 első felében esedékes magyar EU-elnökség kiemelkedő eredménye lehet.

Magyarország nagy felelősséget érez a stratégia sikeres elkészítése iránt és ezúton is megerősíti elkötelezettségét, hogy tevékeny szerepet vállaljon a stratégia kidolgozásában. Elkötelezettségünket magyarázza hazánk központi és egyedülálló elhelyezkedése a Duna-medence térségében – Magyarország az egyetlen állam a Duna mentén, amelynek teljes területe a Duna vízgyűjtő medencéjéhez tartozik –, valamint a Duna régió számos államához fűződő, hosszú hagyományokra visszatekintő, kiterjedt politikai, gazdasági és kulturális kapcsolatrendszere. Meggyőződésünk, hogy a stratégiában előirányzott együttműködés kiemelkedő jelentőséggel bír a régió országai, népei és polgárai számára, részükre további előnyöket biztosít politikai, gazdasági és kulturális értelemben egyaránt.

Magyarország a jelen dokumentummal és mellékletével nyújtja első hozzájárulását a stratégiához, válaszul a Bizottság 2009. október 22-i levelére. Magyarország tisztában van azzal a ténnyel, hogy a Bizottság 14 országot keresett meg levelével a stratégia keretében, így a transznacionális összefüggéseket e ténnyel összhangban közelíti meg.

I.

Általános észrevételek

A makrorégió fogalma alatt olyan területi egységet értünk, amely különböző országok azon régióit öleli fel, amelyek közös kohéziós jellemzőkkel bírnak földrajzi adottságaiknak, az őket ért közös kihívásoknak, valamint az egymáshoz fűződő sajátos politikai, gazdasági és kulturális kapcsolataiknak köszönhetően.

A makroregionális stratégiát (MRS) olyan új és hasznos EU-politikai eszköznek tekinti Magyarország, amelynek rendelkezése az államok, az állampolgárok és a piacok további integrálása e speciális kohéziós erővel bír, EU-tagállamokat és EU-n kívüli országokat magába foglaló területen, és ez által fenntartható fejlődésük előmozdítása.

Az EU MRS fent vázolt célja az EU, az EU-tagállamok (EUTÁ) és egyéb érdekelték összetett együttműködése révén érhető el. Középpontjában a kohéziós politika áll, így az MRS elsődlegesen egy bizonyos fajtájú szorosabb együttműködést céloz meg a résztvevők között.

Az Európai Területi Együttműködésekben belül – amelyek a tagállamok helyi és regionális hatásai számára adnak lehetőséget jogszabályi keretek között határon átnyúló, transznacionális, vagy interregionális szintű együttműködések kialakítására – kiemelendők a Duna-kapcsolatok, a két-, és többoldalú együttműködések. Magyarország már ma is jelentős szerepet vállal a Közép-európai és Délkelet-európai Transznacionális Programban. A 2007–2013 közötti időszakban az utóbbi program irányító hatóságának központja és közös szakmai titkárságai (összesen 7) Budapesten található.

A makrorégióba tartozó országok és az érdekelték fokozott együttműködését egy EU alkotta stratégia segíti elő. Ez az együttműködés feltételezi az alapjául szolgáló végrehajtási tevékenységeket. A Bizottság valószínűleg az előmozdító közvetítő szerepét fogja játszani.

Az MRS az EU-nak és a tagállamoknak címzett kulcskérdéseket és kihívásokat határoz meg. Az ezekre adandó válasz egyes politikák területén olyan tevékenységek fejlesztésére irányul, ahol az EU-nak kizárólagos (pl.: belső piac) vagy megosztott hatásköre van. A stratégia középpontjában a tagállamok és az érdekelték megerősített együttműködése, azaz olyan tevékenységek állnak, ahol az EU csak támogató, kiegészítő és koordináló lépéseket tehet. Így a nyitott együttműködés módszerei széles körben alkalmazandók, előmozdítva a legjobb módszereket, pl.: bench-marking vagy minta projektek.

Az MRS az EU kezdeményezése, ezért összhangban kell állnia az EU értékeivel, alapvető céljaival és alapelveivel, azokat kell szolgálnia a szerződésben rögzített módon. Így a tevékenységeknek és projekteknek a politikai, kulturális, gazdasági és egyéb területekre is ki kell terjedniük.

Az MRS területi hatálya azt mutatja, hogy az MR egy sajátos egység. Mégis, jogi – és kisebb mértékben politikai – okokból az EU belső és külső dimenzióit el kell különíteni, mivel az EU-hatáskörök is eltérőek. Míg az EU-jog és az acquis meghatározza a tagállamok közötti együttműködés keretét, addig a harmadik országokkal folytatott együttműködés szerződéses kapcsolatok tárgya, ahhoz útmutatásul az EU bővítési, szomszédsági és külpolitikája szolgál.

Preparation of the EU strategy for the Danube region – Contribution by Hungary

*Ministry of Foreign Affairs of the Republik of Hungary
Ministry for National Development and Economy*

Introductory remarks

Hungary strongly welcomes the decision of the European Council that was adopted at its meeting held on 17-18 June 2009, by virtue of which the Commission was mandated to work out the EU strategy for the Danube region. It is highly appreciated that the presidency conclusions – in point 35, under the sub-title “Climatic change and sustainable development” – allow for the Danube Region Strategy to be the second EU macro-regional strategy, for which the preparations are to be completed before the end of 2010. The adoption of the strategy by the European Council might become an outstanding achievement of the Hungarian EU-presidency, which is due in the first half of 2011.

Hungary assumes great responsibility for the successful elaboration of the Strategy, and hereby reaffirms its commitment towards playing an active role in working out the strategy. Our dedication is explained by Hungary’s central and unique location in the Danube Basin – with a view to the fact that Hungary is the sole country along the Danube with its total territory belonging to the Danube catchment area – as well as by our long-established, extensive and deep political, economic and cultural relations maintained with numerous states of the Danube region. We are convinced that the cooperation envisaged in the strategy is of outstanding importance for the countries, peoples and citizens of the region, as well as it provides them with additional advantages in political, economic and cultural terms as well.

With this document and its appendix, Hungary makes its first contribution to the Strategy, in response to the letter of the Commission dated 22 October 2009. Hungary is aware of the fact that the Commission contacted 14 countries with its letters within the framework of the Strategy, thus the trans-national context is approached in line with this fact.

I.

General remarks

The term of macro-region is construed as a territorial unit covering regions of various countries that carry common cohesive features as a result of their geographical attributes, of the common challenges faced by them as well as of the specific political, economic and cultural inter-relations among them.

Hungary regards the macro-regional strategy (MRS) to be the EU’s new and useful political tool in perspective which is meant to further integrate states, citizens and markets in this area – that features a special cohesive force and that incorporates the EU member states and countries outside the EU – as well as to enhance their sustainable development in this manner.

The above-outlined objective of the EU’s MRS might be achieved through a complex cooperation of the EU, the EU member states (EUMS) and other stake-holders concerned. The cohesion policy is in focus, therefore, the MRS primarily targets a specific kind of closer cooperation among the participants.

The Danube region relations as well as the bilateral and multilateral cooperation schemes are to be highlighted within the European Territorial Cooperations, providing the opportunity for the local and regional authorities of the member states to work out cooperation schemes at cross-border, trans-national or inter-regional levels within the legal regulatory framework. Hungary is already taking an important role in the Central European and South-East European Trans-National Programme even today. During the period between 2007 and 2013, Budapest is the centre for the authority controlling the latter programme and the (altogether seven) common professional secretariats.

The enhanced cooperation of the countries and other stake-holders belonging to the macro-region might be supported by an EU strategy. This cooperation presumes the implementing activities that serve as a basis thereof. The Commission will probably undertake the role of a facilitator.

The MRS specifies key issues and challenges addressed to the EU and to the member states. In the area of certain policies, the answer to be given aims at developing activities where the EU has an exclusive (e.g. internal market) or shared competence. In the focus of the strategy we can find enhanced cooperation between the member states and the stake-holders, i.e. activities where the EU can only take supportive, supplementary and coordinating measures. In this manner, the methods of open coordination are to be applied at a broad scale, promoting the best practices, e.g. bench-marking or pilot- projects.

The MRS is an EU initiative, therefore, it must be in line with and serve the EU values, fundamental objectives and basic principles as defined in the Treaties. Therefore, the activities and the projects must also cover political, cultural, economic and other fields.

Érthető, hogy bármilyen EU MRS-nek illeszkednie kell az EU jelenlegi jogi, intézményi és pénzügyi kereteihez és képességeihez. Mégis logikus azt feltételezni, hogy középtávon az MRS kihathat az EU politikáira, ami a jelenlegi EU-jogi keretek meghaladását eredményezheti a jogforrások tényleges felülvizsgálata, vagy akár jogalkotás kezdeményezése révén. Jogi szempontból ily módon rövidtávon az MRS tevékenység az EU-jogok és -szabályok jobb érvényesítésére és végrehajtására összpontosít, középtávon azonban jogalkotási hatása sincs kizárva.

Az EU-bővítés logikus következménye a makroregionális kategória bevezetése az EU-ban, mert egy térbeli értelemben vett mezoszféra hasznosnak tűnik az EU-szint és a tagállamok között.

A makrorégió területi hatásköre elsődlegesen területi kohéziós szempontból értelmezendő, így annak határai inkább az adott régiók határához illeszkednek, mintsem az államok politikailag meghatározott határaihoz. Erre való tekintettel egy EU makrorégiós stratégia felölelhet EU-tagállamokat és más országokat, illetve régióikat. Meggyőződésünk, hogy egy EU MRS-nek a belső dimenziókra kell koncentrálnia, ugyanakkor a területi hatáskört rugalmasan, célirányosan kell meghatározni mind az EU belső viszonyrendszerben, mind a térség EU- és nem EU-tagállamai vonatkozásában. Ez hangsúlyos kérdés az olyan határokon átnyúló biztonsági kockázatot rejtő kérdéseknél, mint a környezetvédelem, energiaellátás, migráció, élelmiszerbiztonság, továbbá a TEN-T. Az EU belső dimenziójának elsőbbségét a tagállamokon belül az indokolja, hogy sem az EU értékei, céljai, sem a jogi és szabvány normái hitelesen és hatékonyan nem ültethetők át a régió harmadik államaiba, ha azokat a tagállamok nem tartják megfelelően tiszteletben.

Az MRS továbbviszi a Bizottság stratégiai megközelítésének erősítési szándékát: a túlzottan általános CSG (Community Strategic Guideline) helyett MRS-k hozhatják össze a nemzeti keretstratégiákat (NSRF).

Az MRS akkor hasznos, ha hozzáadott értéket nyújt a résztvevők számára. Így az MRS-nek a résztvevők valós igényein és a valós követelményeken kell alapulnia. Ennek az állításnak módszertani következményei vannak: a „bottom-up” megközelítés megfelelő alkalmazása az érdekelt államok bevonása mellett. Ez érdekeltektől összegyűjtött nézetek, gondolatok és információk nagyon fontosak, de elkerülhetetlen, hogy előzetesen számba vegyünk a régióra jellemző tényeket, adatokat, SWOT-analízist készítsünk. Az acquis analitikus elemzése az MRS EU-tagállamai vonatkozásában messzire mutató lehet, mert egyrészt az EU makrorégiókba régi és új tagállamok tartoznak, másrészt az EU egy bővítés utáni szakaszban van.

II.

1. A Duna térség mint makrorégió

A Duna térség (DT) – ahogy az ICPDR értelmezi – 800.000 km² kiterjedésű területével és mintegy 80 millió lakosával a kontinens és az EU kiemelkedő jelentőségű makrorégiója. Központi elhelyezkedése tovább növeli jelentőségét. Így az EU-nak különleges felelőssége van e makrorégió iránt, amely a hidegháború alatt megosztott volt, a múltban külső intervencióktól és belső konfliktusoktól szenvedett.

A DT – a Bizottság által meghatározott módon értelmezve – a Dunánál elhelyezkedő, valamint más, a Duna medencéjéhez tartozó országokból (és régióikból) áll. Utóbbiak olyan országok (régiók), melyek Közép-Európához, illetve Délkelet-Európához tartoznak. A „tengertől elzárt” területek speciális közös kérdésekkel néznek szembe, míg másoknak saját tengerparti területeik vannak az Adriánál vagy a Fekete-tengernél, és e csoportnak is közös jellemzőik, problémáik adódnak. Az országoknak, régióknak ez a két csoportja mintegy kiegészítő pozícióban van. A folyó és a völgybeli kapcsolódások indokolják a közös cselekvést. A földrajzilag meghatározott kölcsönös függőség a közös érdek, továbbá a közös és megosztott felelősség alapja.

Jóllehet a DT kelet-nyugati kiterjedése 2000 km, e tény ellenére – a sajátos kohéziós tényezők következtében – egységes. E makrorégió sajátossága a gazdasági egyenlőtlenség, a kulturális és vallási sokféleség, a biodiverzitás.

A DT magában foglal régi és új országokat, államokat, nemzeteket, nemzetek töredékeit, nemzeti kisebbségeket, melyek nagyon gazdag történelmi múlttal és kulturális örökséggel rendelkeznek. Az együttélés és tolerancia múltjának leckéi egyszerre vannak jelen a politikai instabilitás, közelmúltbeli háborúk, konfliktusok, atrocitások nyomaival és a látens ellenséges viszonytal, melyek a DT kétségtelen jellemvonásai. A DT-ben vannak régi és új demokráciák, az utóbbiak nemrég tértek vissza a piacgazdasághoz.

A DT-t nem csak politikai kockázatok, hanem környezetvédelmi, éghajlatváltozási veszélyek is fenyegetik, amelyeket részben természeti jelenségek (áradás, szárazság), részben emberi tevékenységek (víz-, és légszennyezés) okoznak. A régióknak szembe kell néznie az energiabiztonság, a zavartalan élelmiszerellátás és a migrációval kapcsolatos gondokkal, a demográfiai változások kihívásaival és a globális válsággal. Az ivóvízzel kapcsolatos kérdések is elsődleges fontosságúak, mert közvetlen fenyegetést jelentenek az EU- és általában a térségi lakosok életére nézve. Ezeknek a kérdéseknek gyakran határon átnyúló, sőt transznacionális vonzatai vannak, amelyek az államok közötti vitákhoz vezethetnek. Magyarország mint a Kárpát-medence alján elhelyezkedő ország különösképpen ki van téve a vízhez kapcsolódó kockázatoknak és károknak. Szembeötlőek a felvízi és alvízi országok aszimmetrikus pozíciói, jogai és kötelezettségei a vízgazdálkodás és a hajózás terén, ezek kiegyensúlyozatlanságot és feszültséget eredményezhetnek.

A DT 8 EU-tagállamot és 6 nem EU-tagállamot foglal magába. Az utóbbiak közül 4 rendelkezik EU-csatlakozási perspektívával, sőt Horvátország esetében a csatlakozási tárgyalások folyamatban vannak. Magyarország nyitott a tekintetben, hogy – igény esetén valamilyen formában – a Duna vízgyűjtőjében csekély részesedéssel bíró más államok is bekapcsolódhassanak a térségi stratégia formálásába. Az EU ötödik körben bekövetkezett bővítése felbecsülhetetlen értékű lehetőséget nyújtott a makrorégió fejlesztésére. Ugyanakkor a kereskedelmi akadályok – hiányzó közúti kap-

The territorial scope of the MRS demonstrates that the MR is a specific unit. Still, the EU's internal and external dimensions must be separated for legal – and, to a smaller extent, for political – reasons because the EU's competences are also different. While the EU law and the *acquis* determine the framework of cooperation among the member states, cooperation with third countries is subject to contractual relations, for which the EU's enlargement-, neighbourhood- and external policies provide guidelines.

It is clear that any EU MRS must be harmonised with the EU's current legal, institutional and financial frameworks and abilities. Still, it is logical to presume that – in the medium run – the MRS exerts an influence on the EU policies, which may result in surpassing the EU's current legal frameworks through the revision of the legal items or even through initiating law-making. From a legal point of view, the MRS activity thus concentrates – in the short run – on the better enforcement and implementation of the EU law and rules, but in the medium run its impact on law-making is not excluded, either.

The introduction of the macro-regional category into the EU is a logical consequence of the EU enlargement because a mesosphere – taken in spatial terms – seems to be useful between the EU level and the member states.

The territorial scope of the macro-region is to be interpreted primarily from the aspect of territorial cohesion, therefore, its borders are matched to the borders of the given regions rather than to the politically marked-out borders of the states. With regard to this, an EU macro-regional strategy may cover EU member states as well as other countries and their regions. It is our conviction that an EU MRS must concentrate on the internal dimensions, at the same time, the territorial scope has to be applied flexibly in proportion with the target, both in the EU's internal relations and with respect to the EU and non-EU member states of the region. This is an emphatic aspect in the case of issues implying cross-border security risks (e.g. environment protection, energy supply, migration and food safety) as well as with regard to TEN-T questions. The priority of the EU's internal dimension of the member states is justified by the fact that neither the EU's values and objectives nor its legal and standard norms can be transplanted into third states of the region authentically and effectively if those are not properly respected by the member states.

The MRS carries on the intention aimed at strengthening the Commission's strategic approach: instead of an extremely general CSG (Community Strategic Guideline), it is the MRSs that can bring together national strategic reference frameworks (NSRF).

The MRS is useful if it provides the participants with an added value. In this manner, the MRS has to be based on the participants' real needs and on the real requirements. This statement has methodological consequences: appropriately applying the "bottom-up" approach in addition to involving the member states concerned. The views, ideas and the information gathered from the interested parties are very important but it is unavoidable to previously consider the facts and the data that are typical of the region, as well as to prepare a SWOT analysis. The analytical analysis of the *acquis* might be far-leading in respect of the EU member states of the MRS because, on the one hand, both old and new member states belong to the EU macro-regions and, on the other hand, the EU is in a post-enlargement phase.

II.

1. The Danube region as a macro-region

According to the ICPDR interpretation, the Danube Region (DR) – with its area of 800,000 km² and about 80 million residents is a prominent macro-region of the continent and the EU. Its importance is further increased by the central location. In this manner, the EU carries special responsibility for this macro-region, which was divided during the period of the cold war, and it suffered from external interventions and internal conflicts in the past.

Interpreted in the manner defined by the Commission, the DR consists of countries (and their regions) that are located along the Danube as well as that belong to the Danube Basin. The latter are countries (regions) that belong to Central Europe as well as to South-East Europe. The areas that are "closed from the sea" tackle special common issues, while others have their own seaside areas along the Adriatic Sea or the Black Sea, and this group also has its own characteristic features and problems. These two groups of countries and regions take a kind of supplementary position. The river and the valley connections necessitate the common action. The geographically determined mutual dependence forms the basis of common interests as well as the common and shared responsibility.

Although its east-west extension covers 2000 km, the DR still forms a unity despite this fact, as a result of specific cohesion factors. This macro-region is characterised by economic inequalities as well as by diversity in terms of culture, religion and biology.

The DR incorporates old and new countries, states, nations, fractions of nations and national minorities that possess very rich historical past and cultural heritage. The lessons from the past of co-existence and tolerance are present simultaneously with the traces of political instability, recent wars, conflicts, atrocities as well as the latent hostile relations that are the undoubted features of the DR. The DR incorporates old and new democracies, and the latter ones have just returned to the market economy.

The DR is not only threatened by political risks but also by hazards in terms of environment and climatic change that are caused partly by natural phenomena (flood, drought) and partly by human activities (water and air pollution). The region has to face the problems of energy safety, food supply-related disturbances, migration, challenges of demographic changes and global crisis. The issues concerning drinking water are also of prime importance because they represent direct threat to the EU and generally to the life of the population in the region. These issues often bring about cross-border implications, what is more, trans-national consequences, which may lead to disputes between/

csolódások, hidak, közlekedési korlátozások – megnehezítik az EU alapvető céljainak elérését, az egységes belső piac megfelelő működését. A szállítási infrastruktúra hiányzó láncszemei és a pénzügyi szolgáltatások eltérő fejlettségi szintje egyenlőtlen esélyeket eredményeznek a polgárok, az egymással versengő vállalkozások számára, így a belső piac e szegmensében fokozzák a gazdasági különbségeket és növelhetik a politikai feszültséget.

2. Az Európai Unió Duna Régió Stratégiájának magyarországi jövőképe és céljai

A Duna-völgy mint multifunkcionális térség a természeti és épített értékek gazdag tárháza. Az erőforrások és értékek védelme és fenntartható használata integrált kezelést és összehangolt nemzetközi együttműködést tesz szükségessé (pl. a stratégiai vízkészletek mennyiségi és minőségi védelme, takarékos használata, a biológiai sokféleség megőrzése, az ökológiai hálózatok védelme, az árvízvédelem, turizmus, kulturális örökség, közlekedési folyosók terén). A szoros együttműködésre szükség van a közös történelmi-kulturális alapú térségi identitás és a kohézió megerősítése céljából is. Egységes szemléletű fejlesztés elkövetésével, közös információs bázissal, a fejlesztést segítő együttes szervezeti és képviseleti rendszerrel nemzetközi és hazai szinten egyaránt többet lehet elérni a térség fejlődése érdekében.

Néhány szakterület tágabb térségi értelmezése válik szükségessé a természeti rendszerekkel összefüggő problémák kezelése során. A víz- és ökológiai rendszerek mindig is meghatározták a földrajzi környezethez szorosan kapcsolódó kultúrákat, mint pl. a hagyományos gazdálkodás (fokgazdálkodás a Duna, Tisza, Dráva mentén, illetve a tanyás gazdálkodás és alföldi településszerkezet) tárgyi világát. E természeti rendszerekbe történő antropogén beavatkozások hatásukat tekintve nagyterjedésűek, ezért az ezeket érintő fejlesztési kérdéseket vízgyűjtő szinten szükséges kezelni. A víz köztudottan a 21. század legértékesebb természeti kincse, és az ásványi kincsektől eltérően közös tulajdonnak tekinthető. Magyarország a Kárpát-medencébe érkező folyóknak köszönhetően jelentős vízkészlettel és európai viszonylatban is kiemelt mennyiségű tárolt felszín alatti vízkészlettel rendelkezik. Az éghajlatváltozás érinti a vízkészletek mennyiségét, és hazánk, de különösen az Alföld vízháztartása (és ökoszisztémája) rendkívül érzékeny a változásokra.

Összességében: az ember és a természet viszonyának meghatározásában a vízgazdálkodásnak, a területfejlesztésnek, a környezetvédelemnek, a közlekedési és kommunikációs hálózatok fejlesztésének összhangban kell lennie annak érdekében, hogy a *DUNA TÉRSÉG EURÓPA ÉRTÉKALAPÚ ÉS BIZTONSÁGOS TÉRSÉGE* legyen, ami az Európai Duna Régió Stratégia magyarországi jövőképe. E jövőkép – ami önmagában is hathatósan fokozza a térség vonzóképességét – eléréséhez a *Duna integráló szerepének erősítését és fenntartható fejlesztését* együttesen kell megvalósítani, ami átfogó célja a stratégiának.

A Európai Duna Régió Stratégia magyarországi célrendszerét az átfogó horizontális szempontok és stratégiai prioritások alkotják, a megvalósítást pedig az egymással összehangolt intézkedések támogatják.

A horizontális szempontok a következők:

- A Duna térség területi kohéziójának erősítése
- A klímaváltozás társadalmi, gazdasági és környezeti következményeinek mérséklése
- Az EU egységes piacának elősegítése
- Kutatás-fejlesztés, innováció elősegítése

A stratégiai prioritások a következők:

- A Dunai térség biztonságának erősítése, országon belül és határokon átívelően
- Fenntartható gazdaságfejlesztés
- A Dunai térségi identitás és együttműködés erősítése

A *Duna térség területi kohéziójának erősítése* mint horizontális szempont a folyó egyes szakaszai, valamint a város-vidék közötti nagyfokú regionális fejlettségbeli különbségek felszámolását, lényeges mérséklését célozza. Hazánkban az elmúlt 15 évben a fejlettség területi különbségei nem csökkentek: folyó menti régiók közül a legalacsonyabb 1 főre jutó GDP-t előállító Dél-Alföld a legfejlettebb közép-magyarországi régió értékének 40%-át tette ki 2007-ben. A polarizáltság kistérségi szinten még jelentősebb. Ez tovább erősíti a migrációs folyamatokat, amelynek eredményeként egyes területeken nő a települési koncentráció, míg máshol csökken a lakosok száma. A vidékfejlesztés alapvető kihívása a népesség helyben tartása, számára vonzó életér és munkalehetőségek létrehozása a helyi erőforrások átgondolt, integrált és fenntartható hasznosításával, a helyi multiplikáció növelésével. A közlekedési árnyékterületek felszámolásával szintén javítható az elmaradott térségek helyzete.

Kapcsolódás: A Bizottság Közleménye a Tanácsnak, az Európai Parlamentnek, a Régiók Bizottságának és az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak, Zöld könyv a területi kohézióról: Előnyt kovácsolni a területi sokféleségből SEC(2008) 2550|Brüsszel, 6.10.2008 COM(2008) 616

A klímaváltozás társadalmi-gazdasági és környezeti hatásainak mérséklése korunk egyik legnagyobb kihívása. Az éghajlatváltozással a Duna és mellékfolyóinak ökológiai állapota is szorosan összefügg. A Dunát a világ tíz legveszélyeztetettebb folyója között tartják számon, s az egyetlen az európai folyók között, amely szerepel a veszélyeztetett vizeket felsoroló nemzetközi jelentésben. A folyót ma már nemcsak az emberi tevékenységből származó terhelések, a környe-

among countries. Hungary, being a low-land country located at the bottom of the Carpathian Basin, is especially exposed to water-related risks and damage. Striking features are the asymmetrical positions of upstream and downstream countries as well as their rights and obligations in the field of water management and shipping, which may lead to unbalances and tension.

The DR covers eight EU and six non-EU states. Four out of the latter states have perspectives of EU accession, moreover, the accession talks are in progress with Croatia. Hungary is open towards the idea that – if needed – other states that have little share in the Danube catchment area should also take part in elaborating the regional strategy in some form. The fifth circle of EU extension offered a priceless opportunity for developing the macro-region. At the same time, the trade barriers – missing public road connections, bridges, traffic restrictions – make it difficult to reach the basic EU objectives and the proper functioning of the single market. The missing links of the transport infrastructure and the different development levels of services provided by financial institutions result in unequal chances for the citizens and for enterprises that are competing with each other, therefore, they increase the economic differences in this segment of the internal market, and they may raise the political tension.

2. The future view and the objectives of the EU's Danube Strategy in Hungary

The Danube valley – as a multi-functional region – is rich in natural and built values. The protection and the sustainable use of resources and values make necessary to work out integrated management and harmonised international cooperation (e.g. the protection of strategic water reserves in terms of quality and quantity, economical use, preservation of biological diversity, protection of ecological networks, flood protection, tourism, cultural heritage, traffic channels). Close cooperation is also required in order to strengthen the common, history- and culture-based regional identity and cohesion.

Uniform and illustrative development concepts, a common information base, a common organisational and representative system that promotes development can help to achieve more objectives in regional development both at an international and domestic level.

When dealing with problems related to natural systems, it becomes necessary to interpret some special areas in a wider sense. The water- and ecological systems have always determined the cultures that are strongly related to the geographical environment, e.g. the objective world of traditional farming (hook management along the rivers Danube, Tisza and Dráva, as well as farming activities and the settlement structures at the Great Plains [Alföld] of Hungary). These anthropogenic interventions into the natural systems exert large impacts, therefore, the development-related issues concerning them should be treated at the level of water catchment. It is public knowledge that water is the most valuable natural treasure of the 21st century, and – unlike mineral treasures – it can be regarded as common property. Hungary has a considerable amount of water from the rivers flowing into the Carpathian Basin, furthermore, it has underground water reserves that are also significant at a European level. The climatic change affects the quantity of water reserves, and Hungary, and especially the water household (eco-system) of the Alföld (Great Plains) are very sensitive to changes.

In summary: when defining the relationship between man and nature, water management, regional development, environment protection as well as the development of the transport and communication networks must be in harmony in order to ensure that the *DANUBE REGION SHOULD BE EUROPE'S SAFE AND VALUE-BASED REGION*, which is the Hungarian future view of Europe's Danube Region Strategy. In order to attain this future view, which effectively enhances the region's attraction force also in itself, the **Danube's integration role must be strengthened and its sustainable development must be secured together**, which is the overall objective of the strategy.

The Hungarian target system of the EU's Danube Strategy is provided by the overall horizontal aspects and strategic priorities, and the implementation is supported by measures that are harmonised with each other.

The horizontal aspects are as follows:

- Strengthening the territorial cohesion of the Danube region
- Moderating the social, economic and environmental consequences of climatic change
- Promoting the unified EU market
- Promoting research and development as well as innovation

The strategic priorities are as follows:

- Strengthening the safety of the Danube region within the country and across the borders
- Sustainable economic development
- Strengthening cooperation and identity in the Danube region

Strengthening the territorial cohesion of the Danube region – as a horizontal aspect – is aimed at terminating and considerably moderating the major differences in terms of development between various river sections as well as between urban and rural areas. In Hungary, the territorial differences in terms of development did not decrease over the past 15 years: among the regions by the Danube, the South Great Plains (Dél-Alföld) – producing the lowest per capita GDP – rated 40 percent of the value of the most developed Central Hungarian region in 2007. Polarisation

zeti fenntarthatóságot háttérbe szorító gazdasági érdekek időnkénti előtérbe helyezése, hanem a klímaváltozás hatásai is veszélyeztetik. A már tapasztalható éghajlatváltozás egyik fontos következménye lehet, hogy kritikus időszakokban a folyók medrében kevesebb víz áll majd rendelkezésre, például a mezőgazdasági vízhasználat számára, de helyenként – a területi különbségek miatt – az ivóvízellátásra használt vízkészletek is veszélybe kerülhetnek. A télvégi, tavaszi árvizek hamarabb és az intenzívebb olvadás miatt növekvő csúcsokkal érkehetnek. Az éghajlatváltozás és a vízgazdálkodás integrált – a fenntarthatóságot messzemenően figyelembe vevő – megközelítése indokolt, többek között a vízgyűjtő-gazdálkodási tervezés során, a vízpótlás, az ivóvízminőség-javítás, az ár- és belvízvédelem, az aszály elleni védelem, az öntözés területén. Ezért, és a Duna funkcióinak sokszínűsége miatt is szükséges a térség víz- és területhasználati érdekeinek összehangolása (ivóvíz, természetvédelem, hajózás, turizmus, mezőgazdaság, erdészet, adaptáció az éghajlatváltozás hatásaihoz stb.).

Kapcsolódás: Commission Communication of 9 February 2005 „Winning the battle against global climate change” [COM(2005) 35 – Official Journal C 125 of 21 May 2005]. (*Harc a globális klímaváltozással szemben: a szennyező országok és szektorok felelősségre vonása, innováció, emisszió-kereskedelem, preventív és helyreállító akciók*) Communication from the Commission, of 10 January 2007, entitled: „Limiting Global Climate Change to 2 degrees Celsius – The way ahead for 2020 and beyond” [COM(2007) 2 Commission Communication of 9 February 2005] (*2 °C csökkentés és folytatása*)

Az EU egységes piacának megteremtése terén jelentős lépések történtek eddig az akadályok felszámolásában (fizikai, technikai, adózási, közbeszerzési, pénzügyi stb.), azonban még ma is számos feladat határozható meg a kapcsolatok mennyiségének és minőségének javítása, hálózatos bővítése, a határok átjárhatósága (pl. utak, hidak, kompok), normák, szakmai képesítések elfogadása, szerzői jogi és szabadalmi védelem, szabad kereskedelem szabályainak kiegészítése stb. területein. A hazánkban 2007-ben elkészített „Varratmentes Európa Program” javaslatai érintik a Duna menti hazánkkal határos országokat, így azok együttműködve megvalósíthatók.

A kutatás-fejlesztés és innováció elősegítésének mint horizontális szempontnak elsődleges célja: a térség fenntartható fejlődéséhez való hozzájárulás, amelyet a közös kihívásokra kidolgozott válaszadási kapacitások javításán, valamint konkrét közös megoldások keresésén keresztül kíván elérni.

A dunai térség közlekedési és kommunikációs tengelyként jelentős mértékben hozzájárulhat az **innovációra** fogékony, környezetbarát módon és a helyi erőforrásokra alapozva termelő, a piacra jutást kereső kis- és középvállalkozások fejlődéséhez, amit a vállalkozásfejlesztés sajátos eszközeivel (helyi piacok, kreatív ipar stb.) is elő kell segíteni. Ezen erőfeszítések sikerét a kutatás-fejlesztés és közvetlen támogatása egy átfogó kutatási programban, illetve az információs gazdaság által nyújtott lehetőségek jobb kihasználása is tovább növelhetik.

3. Prioritásrendszer

A horizontális szempontok mellett az átfogó cél elérése érdekében prioritásként támogatni kell

3.1. A Duna térség biztonságának erősítését országon belül és határokon átívelően:

- *A természeti környezet értékeinek védelmével*, mert a társadalom és a gazdaság egészséges fejlődésének alapját kiegyensúlyozottan működő, a lehető legkevesebb szennyezéssel terhelt, fenntartható módon használt természeti környezet biztosítja. A térséget veszélyeztető antropogén beavatkozások negatív hatásainak megelőzése vagy mérséklése komplex és összehangolt megközelítést igényel, egyes elemeinek javítását, az egységes rendszerbe foglalt tevékenységek végrehajtását jelenti. Ez elsősorban a biodiverzitás-védelem, az európai Natura 2000 hálózat részeként jelölt területek élőhelyeinek, fajainak megőrzése során, valamint az Európai Unió Víz Keretirányelvének terén jelent feladatokat és kötelezettségeket. A prioritás teljesüléséhez a vízkészlet- és ivóvízminőség védelem feltételeinek javítása, a határokon áterjedő szennyezések (elsősorban víz-, levegőszennyezések) megelőzése és a hulladékgazdálkodás fejlesztése is jelentősen hozzájárul.

Kapcsolódás: Commission Communication of 22 May 2006 „Halting the loss of biodiversity by 2010 – and beyond – Sustaining ecosystem services for human well-being” [COM(2006) 216 Action Plan: (*Akcióterv a biodiverzitás fenntartására 2010-ig és azon túl*)]

Communication from the Commission of 21 December 2005 – Thematic Strategy on the sustainable use of natural resources [COM(2005) 670 (*A természeti erőforrások fenntartható hasznosításának tematikus stratégiája az erőforrások minden életciklusába : kitermelés, használat és ártalmatlanítás*)]

Council Directive 92/43/EEC of 21 May 1992 on the conservation of natural habitats and of wild fauna and flora. The Directive establishes a European ecological network known as „Natura2000”. Amending act(s) Directive 97/62/EC: 1997 Acts of Accession of the 10 new Member States. 2004- Regulation (EC) No 1882/2003 (*Természetvédelmi Direktíva és módosításai, Natura2000*)

- *Az energiaellátás biztonságának megteremtésével*, ami ma úgy makroregionális, mint helyi szinten fontos feladat. Ezért kiemelt figyelmet kell fordítani az energiahálózatok és -termelő kapacitások fejlesztésére, rugalmasságuk növelésére, különös tekintettel a földgázvezetékek és villamosenergia-hálózatok összekapcsolására, egyenrangúan kezelve azt az energiatakarékosság igényével, valamint a lokális megújuló energiaforrások (nap, szél, víz geotermikus, biomassza)

is even higher at the level of small regions. This further strengthens the migration processes, as a result of which the concentration at some settlements is increasing, while the number of residents is decreasing at other places. A basic challenge to rural development is set by the following aspects: keeping the residents at their settlements as well as establishing for them attractive life space and job opportunities through the well-thought-out, integrated and sustainable utilisation of local resources and by increasing local multiplication. The situation of under-developed regions can also be improved by terminating shadow areas in terms of traffic.

Connection: Commission communication to the Council, to the European Parliament, to the Committee of the Regions as well as to the European Economic and Social Committee, Green Book on Territorial Cohesion: Turning territorial diversity into strength SEC(2008) 2550|Brussels, 6.10.2008 COM(2008) 616

Moderating the social, economic and environmental impacts of climatic change is one of the biggest challenges these days. The Danube is regarded as one of the ten most polluted rivers in the world, and it is the only European river that is covered in the international report that gives a list of endangered waters. Today, the river is no longer endangered only through burdens imposed by human activities and through economic interests that are from time to time placed in the foreground by squeezing back environmental sustainability, but also through the impacts of climatic change. One of the consequences of the already experienced climatic change can be that – in critical periods – there will be less water in the river beds, e.g. for using water in agriculture, but, at some places, the water reserves used for drinking water supply may also be jeopardised due to the territorial differences. Floods in late winter and in the spring may come earlier and at increasing peaks due to the more intensive melting. It is justified to take an integrated approach towards climatic change and water management – by paying the fullest attention to sustainability – among other things, in the course of planning water catchment management, water supplementation, quality improvement of drinking water, flood and inland water protection, drought protection and irrigation. For this reason, and also for the diversity of the functions of the Danube, it is required to harmonise the interests of the region in terms of water and area usage (drinking water, nature conservation, shipping, tourism, agriculture, forestry, adaptation to the impacts of climatic change etc.).

Connection: Commission Communication of 9 February 2005 “Winning the battle against global climate change” [COM(2005) 35 – Official Journal C 125 of 21 May 2005]. (Winning the battle against global climate change: calling polluting countries and sectors to account, innovations, emission trading, preventive and restorative actions) Communication from the Commission, of 10 January 2007, entitled: “Limiting Global Climate Change to 2 degrees Celsius – The way ahead for 2020 and beyond” [COM(2007) 2 Commission Communication of 9 February 2005]

So far, major steps have been taken in order to terminate the obstacles *upon creating the unified EU market* (in physical, technical, taxation, public procurement, financial etc. respects), still, numerous tasks can be defined even today with regard to improving the quality and the quantity of relations, extending networks, enabling cross-border facilities (e.g. roads, bridges, ferries), adopting norms and professional qualifications, copyright and patent protection, extending the rules of free trading etc. The proposals of the “Seamless Europe Programme”, which was drawn up in Hungary in 2007, cover the countries neighbouring Hungary along the Danube, thus the proposals can be implemented in cooperation with them.

The primary purpose of *promoting research+development and innovation* – as a horizontal aspect – is to make a contribution to the sustainable development of the region, which is intended to be achieved by improving the response capacities worked out for the common challenges as well as through the search for concrete common solutions.

The Danube region, as a transport and communication axis, may considerably contribute to the development of small- and medium-sized enterprises that are susceptible to innovation, that deal with production and that seek markets in an environment-friendly manner by relying on local resources, and this must also be promoted with the specific tools of enterprise development (local markets, creative industries etc.). The success of these efforts can be further increased by direct support to research+development and innovation through an overall research programme, as well as through the better utilisation of the opportunities provided by the information economy.

3. Priorities

In addition to the horizontal aspects, priority support must be given (in order to achieve the overall purpose) to:

3.1. Strengthening the safety of the Danube region within the country and across borders:

- *By protecting the values of the natural environment because* the basis for the healthy development of the society and the economy is guaranteed by the natural environment which is functioning in a well-balanced manner, which is burdened with the least possible pollution, and which is used in a sustainable manner. Preventing or moderating the negative impacts of the anthropogenic interventions that jeopardise the region require a complex approach, and it means the correction of various elements and the implementation of activities in a uniform system and in a harmonised manner. This primarily means tasks and obligations upon protecting the biological diversity and preserving the habitats and species of areas marked out as a part of the European Natura 2000 network, as well as with respect to the EU’s Water Framework Directive. The fulfilment of the priority is also assisted in a significant manner by the improvement on the conditions of protecting the water reserves and the quality of drinking water, by the prevention of cross-border pollution (primarily water and air contamination) and by the development of waste management.

fokozottabb használatbavételére, amelynek erőforrás-oldali feltételei hazánkban rendkívül kedvezőek. Az atomerőműveket üzemeltetők közötti kölcsönös tapasztalatsere, illetve a lakossággal folytatott kommunikáció erősítése, javítása kiemelt jelentőségű feladat a Duna térségében. Az együttműködés több területen is erősíthető (szakemberképzés, -utánpótlás, kutatás-fejlesztés, lakossági kommunikáció stb.), tekintettel a már meglévő infrastruktúrára.

Kapcsolódás: Commission Communication of 8 February 2006 entitled „An EU Strategy for Bio fuels” [COM(2006) 34 final – Official Journal C 67 of 18 March 2006].

Communication from the Commission to the European Council and the European Parliament of 10 January 2007, „An energy policy for Europe” [COM(2007)]

Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions – Second Strategic Energy Review: an EU energy security and solidarity action plan [COM (2008) 781]

- A társadalmi-gazdasági biztonság javításával, ami egyrészt az élet- és vagyonbiztonság garantálása, másrészt az életminőség javítása szempontjából elengedhetetlen. Hazánk földrajzi elhelyezkedése (medencefekvése, nemzetközi tranzit gócponti elhelyezkedése stb.) miatt számunkra különösen fontos a migráció kezelése, a bűnözés és járványok megelőzése, a katasztrófavédelem (főleg ár- és belvíz, földcsuszamlás). Kiemelt jelentősége van a régió vonzóképességének javítása szempontjából is a térség többségi és tradicionális, nemzeti, illetve etnikai kisebbségi együttélésének és a társadalmi integrációnak is.

Kapcsolódás: EUSZ 2. cikk, Alapjogi Charta, Koppenhágai kritériumok, ET kisebbségjogi konvenciók, IRM (bűnügyi és migrációs együttműködés), EU Kultúra 2000, Citizens for Europe, Directive 2007/60/EC of the European Parliament and of the Council of 23 October 2007 on the assessment and management of flood risks (*Árvízvédelmi direktíva*)

- Az élelmiszertermelés, -ellátás-, -biztonság javításával, melynek tradíciói hazánkban igen erősek, és adottságainkhoz igazítva az ökológiai és hagyományos termelési kultúra bázisán fejlesztendő tovább. A minőségi termékek iránti kereslet növekedése indokolja a piacépes minőségi (GMO-mentes) áruk termelését, helyi feldolgozását, értékesítését a helyi piacok fejlesztésével. Mindez hozzájárul a lakosok helyi foglalkoztatásához, a vidéki települések megerősödéséhez. A globális gazdasági válság és a gazdasági fejlődés erősödő volatilitása, a szegénység a Duna térség globális termelési, kínálati szerepvállalását erősíti. Amennyiben az éghajlatváltozás várható kedvezőtlen hatásait a jelenlegi földhasználat nem követi, súlyosbodhatnak egyes helyeken a talajdegradáció okozta veszteségek, vízháztartási szélsőségek. Az érintett térségek gazdasági aktivitásának fenntartása és a lakosság helyben tartása csak az agráriummal való szoros együttműködéssel biztosítható.

Kapcsolódás: Vidékfejlesztési politika (2007–2013)(Európai Bizottság – Mezőgazdaság és Vidékfejlesztés Igazgatósága) 2006/144/EK: A Tanács határozata (2006. február 20.) a vidékfejlesztésre vonatkozó közösségi stratégiai iránymutatásokról (2007–2013 közötti programozási időszak)

Communication of 18 July 2007: “Addressing the challenge of water scarcity and droughts in the European Union” [COM(2007) 414 (*Vízhiány és aszály okozta problémák mérséklése*)]

Directive 2006/118/EC of the European Parliament and of the Council of 12 December 2006 on the protection of groundwater against pollution and deterioration

3. 2. A fenntartható gazdaságfejlesztés érdekében elő kell segíteni:

- A Duna térségi közlekedés javítását, ami az Unió gazdasági alappilléreként megfogalmazott versenyképesség, az egységes piac kibontakoztatásának, az esélyegyenlőség biztosításának kulcskérdése. A fenntartható mobilitás alapján a térség felzárkózása csak akkor célozható meg, ha a modern közúti és vasúti fuvarozási módok mellett a folyami áruszállítás és az egyes szállítási módok intermodális kooperációja is biztosított. A víziút- és kikötő-fejlesztés területén tapasztalható elmaradások felszámolása kiemelt közösségi prioritást élvező programként valósul meg, összhangban az európai Víz Keretirányelvvel, a folyó menti ökoszisztémák (Natura 2000 területek, országosan védett természeti területek, nemzeti ökológiai hálózat) állapotának védelmével és javításával. Ezzel kapcsolatban szükségesnek tartjuk feltétel nélkül érvényesíteni az ICPDR kezdeményezésére kidolgozott, fenntartható hajózási követelményeket összefoglaló ún. „Joint Statement”-ben foglaltakat és az ahhoz készített hazai álláspontra¹, tovább-

¹ „A VKI, Natura 2000 és egyéb európai közösségi környezetvédelmi és természetvédelmi előírások függvényében a hajóút-fejlesztésre vonatkozó nemzetközi egyezményekben foglalt követelmények elérhetetlenné válhatnak, ennek következtében azok felülvizsgálata felvetődhet. (...)

A fejlesztési koncepciók megalkotása és az egyes beavatkozásokról szóló döntések meghozatala előtt szükség van stratégiai környezeti hatásvizsgálatra, (majd a konkrét beavatkozások esetén környezeti hatásvizsgálatra) a természeti tőkét is magába foglaló költség-hatékony elemzésre, valamint megvalósíthatósági tanulmány készítésére. A gazdasági vizsgálatok különösen fontosak azokban az esetekben, amikor a belvízi hajózás a közúti szállítást helyettesítését, kiváltását célozza meg. A vizsgálatoknak a többi szállítási mód vizsgálatára is ki kell terjednie.”

Connection: Commission Communication of 22 May 2006 “Halting the loss of biodiversity by 2010 – and beyond – Sustaining ecosystem services for human well-being” [COM(2006) 216]

Communication from the Commission of 21 December 2005 – Thematic Strategy on the sustainable use of natural resources [COM(2005) 670]

Council Directive 92/43/EEC of 21 May 1992 on the conservation of natural habitats and of wild fauna and flora. The Directive establishes a European ecological network known as “Natura2000”. Amending act(s) Directive 97/62/EC: 1997 Acts of Accession of the 10 new Member States 2004- Regulation (EC) No 1882/2003.

- *By providing for the safety of energy supplies*, which is an important task both at macro-regional and local levels today. Therefore, special attention is to be paid towards increasing the energy networks and production capacities and enhancing their flexibility, especially with a view to connect natural gas pipelines and electrical energy networks, by treating them at an equal rank with energy saving, furthermore with a view to the more frequent use of local, renewable energy resources (sun, wind, water, geo-thermic biomass), for which Hungary offers extremely favourable conditions on the side of power sources. Mutual exchange of experience between the operators of nuclear power plants as well as strengthening and improving communication with the population is a key priority task in the Danube region. Cooperation can be improved in several areas (training and supply of experts, research and development, communication with the population etc.) with a view to the already existing infrastructure.

Connection: Commission Communication of 8 February 2006 entitled “An EU Strategy for Bio fuels” [COM(2006) 34 final – Official Journal C 67 of 18 March 2006].

Communication from the Commission to the European Council and the European Parliament of 10 January 2007, “An energy policy for Europe” [COM(2007)]

Communication from the Commission to the European parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions – Second Strategic Energy Review: an EU energy security and solidarity action plan [COM (2008) 781]

- *By improving social and economic security*, which is indispensable, on the one hand, for guaranteeing the security of life and property and, on the other hand, for improving the quality of life. As a result of Hungary’s geographical location (location in a basin, its function as an international transit junction etc.) it is of prime importance for us to manage migration, to prevent crime and epidemic as well as disasters (especially flood, internal water and landslide). The co-existence of the majority as well as the traditional, national and ethnic minorities in the region as well as social integration carry special importance from the viewpoint of improving the attraction force of the region.

Connection: Maastricht Treaty, Article 2, Charter of Basic Rights, Copenhagen criteria, EC minority right conventions, IRM (cooperation in the field of crime and migration), EU Culture 2000, Citizens for Europe, Directive 2007/60/EC of the European Parliament and of the Council of 23 October 2007 on the assessment and management of flood risks

- *By improving the production, supply and safety of food*, which has long traditions in Hungary and it should be further developed in harmony with our facilities and on the basis of the ecological and traditional production culture. The growth in the demand on quality products justifies the production of marketable quality products (free from GMO), as well as their local processing and sale through the development of the local markets. All these factors make a contribution to the local employment of the residents and to the strengthening of rural settlements. The global economic crisis, the growing volatility of economic development and poverty increase the general role taken by the Danube region in production and supply. If the prospective unfavourable impacts of climatic change are not followed by the current land use, at certain areas there may be higher soil degradation-related losses and water household extremities. Economic activities can be maintained and the population can be kept in the regions concerned only through close co-operation with the agrarian sector.

Connection: Rural development policy (2007–2013)(European Commission – Directorate General for Agriculture and Rural Development)

2006/144/EC: Council resolution (20 February 2006) on community strategy directives for rural development (programming period between 2007 and 2013)

Communication of 18 July 2007: “Addressing the challenge of water scarcity and droughts in the European Union” [COM(2007) 414]

Directive 2006/118/EC of the European Parliament and of the Council of 12 December 2006 on the protection of groundwater against pollution and deterioration

3. 2. The following must be promoted for the sake of sustainable economic development:

- *Improving transport in the Danube region*, which is a key issue with regard to competitiveness, to the development of a uniform market as well as towards ensuring equal chances, which have been defined as a basic economic pillar by

bá a Dunán való hajózás nemzetközi szabályozását megvalósító Duna Bizottság megállapításait és ajánlásait. A térség elérhetőségének fokozása, továbbá Magyarország területén belül a nyugat-kelet irányú átjárhatóság javítása a folyókon való átkelési lehetőségek bővítésével egyaránt fontos ügy közúton, mint vasúton a közlekedési-szállítási árnyékterületek felszámolása érdekében. Az áruk és személyek szabad mozgását segíti a határok átjárhatóságának javítása, az országhatárok menti elmaradt övezetek esélyegyenlősége, a múlt következményeinek enyhítése, a régió „varratmentessé” tétele. A Duna mente kedvező gazdaságföldrajzi potenciálja hasznosításának kiemelkedő eszköze a korszerű, sokrétű szolgáltatást nyújtó logisztikai központok fejlesztése.

Kapcsolat: Zöld könyv – TEN-T: Szakpolitikai felülvizsgálat – Egy megfelelőbb módon integrált és a közös közlekedéspolitikát szolgáló transzeurópai közlekedési hálózat felé COM(2009) 44 (TEN-T iránymutatások átfogó felülvizsgálatának előkészítése. Az Európai Bizottság úgy tervezi, hogy 2010 elejére kidolgozza a szakpolitikával kapcsolatos metodológiát, majd 2010 végén előterjeszti jogalkotási javaslatát a TEN-T iránymutatásokról szóló 884/2004/EK határozat és esetlegesen a közösségi pénzügyi támogatás nyújtásának általános szabályairól szóló 680/2007/EK TEN-T rendelet felülvizsgálatát.

Az Európai Parlament és a Tanács 884/2004/EK határozata (2004. április 29.) a transzeurópai közlekedési hálózat fejlesztésére vonatkozó közösségi iránymutatásokról szóló 1692/96/EK határozat módosításáról; a határozat a 18. számú kiemelt közlekedésfejlesztési projektként tartalmazza a Duna hajózhatóságának fejlesztését. Ez jelenleg az EU összes érintett országában folyó TEN-T projekt.

Communication from the Commission: Environmental cooperation in the Danube – Black Sea region [COM (2001) 615 Convention on cooperation and protection and sustainable use of the Danube River (*Duna – Fekete-tenger térség fenntartható fejlesztése*)]

Directive 2000/60/EC of the European Parliament and of the Council of 23 October 2000 establishing a framework for Community action in the field of water policy, management of inland surface waters, groundwater, transitional waters and coastal waters in order to prevent and reduce pollution, promote sustainable water use, protect the aquatic environment, improve the status of aquatic ecosystems and mitigate the effects of floods and droughts

Amendments: Decision No 2455/2001/EC Directive 2008/32/EC

- *A turizmus fenntartható fejlesztését, mert a Duna mente egészét az eleven és sokszínű kulturális hagyományok, a nagyterjedésű (védett) természeti, tájképi, kultúrtörténeti értékek jellemzik, beleértve az épített, szellemi és tárgyi kulturális örökséget is. Ennek ellenére a magyar Duna-szakasznak egyetlen, nemzetközileg is versenyképes célpontja Budapest. Értékes, azonban még kihasználatlan adottságai a térségnek a 412 km-es, 60%-ban természetes folyópart, élőhelyekben gazdag szigeteivel és mellékág-rendszereivel, a tradicionális borvidékek, a sokszínű kulturális hagyományok és tájjellegű termékek, a kiterjedt hegyvidéki erdőségei, a természetközeli térségei, a világhírű nagyvadállománya, a termálfürdői, valamint világörökségi és erre várományos területei. Ennek érdekében hangsúlyt kell fektetni a vízparthoz kötődő turizmus környezeti és infrastrukturális feltételeinek megteremtésére, valamint a táji és kulturális adottságokra épülő közös turisztikai termécsomagok kialakítására, illetve az egységes turisztikai arculat kialakítására.*

Kapcsolat: Communication from the Commission of 19 October 2007 – Agenda for a sustainable and competitive European tourism [COM(2007) 621]

European Union forest action plan Communication from the Commission to the Council and the European Parliament of 15 June 2006 on an EU Forest Action Plan

- *Az ipar feltételeinek javítását, amely a meglévő ipari bázisok alapjain szükségessé teszi az ipari kapacitások minőségi fejlesztését és az ehhez tartozó termelési háttér biztosítását a vállalkozások együttműködő képességének és szintjének emelésével, illetve a környezetszennyező iparok működési feltételeinek szigorításával és környezetbarát iparágak telepítésével, fejlesztésével. A vidéki térségek alacsony gazdasági potenciáljának emelése a lokális „tudás” tőkésítésében rejlik, ezért a vidékfejlesztés kiemelt eszköze a tradíciók bázisán a helyi erőforrásokra alapozott gazdaság segítése, a kreatív gazdaság létrehozása.*

Kapcsolat: Communication from the Commission to the Council and the European Parliament of 28 January 2004 entitled: „Stimulating technologies for sustainable development: an environmental technologies action plan for the European Union” [COM(2004) 38: Communication of 8 October 2007 from the Commission to the Council, the European (*Környezetvédelmi technológia fejlesztésének akcióterve*)]

Parliament, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, entitled: „Small, clean and competitive – A programme to help small and medium-sized enterprises comply with environmental legislation” [COM(2007) 379 (*Közepes és kisvállalkozások pénzügyi, oktatási és információs támogatása*)]

Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions of 11 December 2007 – Proposal for a Community Lisbon Programme 2008–2010 [COM(2007) 804 : the second phase (2008-2010) (*A Lisszaboni Stratégia második fázisa, 2008–2010*)]

the EU. The development of the region on the basis of sustainable mobility can only be targeted if the inter-modal cooperation of water transport and various transportation methods is also guaranteed in addition to modern public-road and railway transportation methods. Terminating the lag that can be experienced in the field of water and port development is carried out as a programme that is given special community priority, in harmony with the European Water Framework Directive as well as with the protection and the improvement of the condition of riverside ecosystems (Natura2000 areas, nationally protected natural preserves, national ecological network). In this regard, we find it necessary to unconditionally enforce what is set forth in the "Joint Statement" that was worked out upon initiatives by the ICPDR in order to summarise the requirements of sustainable shipping conditions together with the Hungarian standpoint elaborated for it¹, as well as the statements and the recommendations of the Danube Commission providing for the international shipping regulations on the Danube. Improving the accessibility of the region as well as the east-west route within the territory of Hungary by extending the river-crossing possibilities are important both on public roads and by railway in order to terminate shadow areas in transport and traffic. The free movement of goods and people is promoted by the improvement of border-crossing facilities and the equal chances of under-developed zones along the country-border, by the mitigation of the consequences of the past periods and by making the region "seamless". Developing modern logistic centres offering diverse services is a key tool for making use of the economic-geographical potentials along the Danube.

Connection: Green book – TEN-T: A policy review – Towards a better integrated trans-European transport network at the service of the common transport policy COM(2009) 44 (preparing the overall review of the TEN-T guidelines). The European Commission is planning to work out the policy-related methodology by the beginning of 2010, and then to submit – at the end of 2010 – its codification proposals, the review of resolution 884/2004/EC on the TEN-T guidelines and eventually the review of 680/2007/EC TEN-T on the general rules of granting community financial aid.

Decision 884/2004/EC of the European Parliament and the Council of 29 April 2004 amending Decision No 1692/96/EC on Community guidelines for the development of the trans-European transport network; The resolution covers the development of the shipping opportunities of the Danube as a prioritised transport development project no. 18. Currently, this is the TEN-T project that is going on in all EU countries concerned.

Communication from the Commission: Environmental cooperation in the Danube – Black Sea region [COM (2001) 615 Convention on cooperation and protection and sustainable use of the Danube River]

Directive 2000/60/EC of the European Parliament and of the Council of 23 October 2000 establishing a framework for Community action in the field of water policy, management of inland surface waters, groundwater, transitional waters and coastal waters in order to prevent and reduce pollution, promote sustainable water use, protect the aquatic environment, improve the status of aquatic ecosystems and mitigate the effects of floods and droughts

Amendments: Decision No 2455/2001/EC Directive 2008/32/EC

- *The sustainable development of tourism* because the whole area along the Danube is rich in diverse live cultural traditions, extensive (protected) values in terms of nature, landscape and cultural history, also including the built, intellectual and cultural heritage. Despite this, Budapest is the only target of the Hungarian Danube section that is competitive also at international scales. Further valuable, but not yet utilised facilities of the region are the following: the riverside stretching along 412 km, 60 percent of which covers natural environment, islands and anabranches rich in habitats, traditional wine-growing areas, colourful cultural traditions and products typical of specific regions, extensive mountain forests, nature-friendly areas, the world-famous big game stock, thermal spas as well as the sections that are, or are scheduled to be a part of the world heritage. For the sake of this, emphasis should be laid on creating the environmental and infrastructure-related conditions of riverside tourism, on working out common tourism product packages built on regional and cultural facilities as well as on elaborating a unified image in terms of tourism.

Connection: Communication from the Commission of 19 October 2007 – Agenda for a sustainable and competitive European tourism [COM(2007) 621]

- European Union forest action plan Communication from the Commission to the Council and the European Parliament of 15 June 2006 on an EU Forest Action Plan
- Improving the industrial conditions, which requires – on the existing industrial bases – the qualitative development

¹ „Subject to the Water Framework Directive, to Natura 2000 as well as to other European community prescriptions on environment protection and nature conservation, the requirements laid down in the international treaties for shipping route development may become unattainable, and, as a result of this, their review may be considered. (...)

Prior to drawing up the development concepts and passing decisions on various interventions, there is a need for a strategic environmental impact study (and then for an environmental impact study in the case of concrete interventions), for a cost-profit and cost-effectiveness analysis that also covers the natural capital, as well as for drawing up a feasibility study. The economic surveys are especially important in cases where shipping on internal waters is aimed at substituting and replacing public road transportation. The surveys also have to analyse the other methods of transportation.”

A Bizottság Közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának, Kohéziós politika: reálgazdasági beruházások, Brüsszel, 16.12.2008 COM(2008) 876

A Tanács 2007-es következtetései a kulturális és kreatív ágazatoknak a liszaboni célkitűzések eléréséhez való hozzájárulásáról, valamint az Európai Bizottság 2009. júniusi tanulmányát a kultúra, a kulturális sokszínűség, a kreativitás és a szociális, tudományos és gazdasági fejlődés közti kapcsolatokról („The Impact of Culture on Creativity” – „A kultúra hatása a kreativitásra” címmel).

3.3. A Duna-identitás és -együttműködés erősítése érdekében támogatni kell:

- Az érték- és örökségvédelmet, amely olyan közös európai értékek, mint a tolerancia, demokrácia, a kisebbségvédelem elterjesztését, az esélyegyenlőség erősítését, az épített szellemi és tárgyi örökség megőrzését, rekonstrukcióját, hozzáférhetővé tételét jelenti és a társadalmi integráció elősegítését szolgálja. A Duna Régió Stratégiájának egyik meghatározó feladata és eleme, hogy érvényre jutassa a stratégiában részt vevő államok, térségek, valamint a Duna régió szomszédsága felé azokat az értékeket, politikai normákat, kritériumokat, amelyeket az Európai Unió magának vall és a nemzetközi kapcsolatok rendszerében képvisel. Ezen értékek között meghatározó szerepet játszanak: a népek és nemzetek közötti történelmi megbékélés, a demokratikus jogállamiság, a türelmesség, az emberi és kisebbségi jogok tisztelete, a jó kormányzás fejlesztése. A sokrétű és sokszereplős együttműködés, a tapasztalatok átadása, a legjobb gyakorlat elterjesztése előmozdíthatja e célok elérését. A térség újra integrálása és a megbékélés növeli a biztonságot, a régió vonzerejét, amelyek a fenntartható fejlődés fontos előfeltételei.

Szorgalmazzuk a stratégiában résztvevő országok fokozottabb bekapcsolódását az Unió programjaiba, így különösen a „Kultúra 2000”, az „Európa a Polgárokért” az „Ifjúság” és diákcsera programokba, az ET és UNESCO kereteinek fokozottabb kihasználását, normáinak jobb követését.

Az EU fellépésében és az EU-tagállamoknak a stratégia keretében megvalósuló együttműködésében kiemelt figyelmet kell kapnia a gazdasági szabadságjogok (árak, személyek, szolgáltatások szabad áramlása) maradéktalan érvényesítésének, a még meglévő belső piaci akadályok lebontásának, az infrastruktúra fejlesztésének (pl. hidak, utak újjáépítése), a verseny és az általános esélyegyenlőség jobb biztosításának, mert az a térségi európai polgárok, vállalkozók alapvető joga és igénye is.

Meggyőződésünk, hogy a Duna Régió Stratégiában való részvétel előmozdítja a térség gazdasági és politikai kohéziójának, koherenciájának erősítését és közelebb viszi az abban részt vevő nem EU-tagállamokat is az integrációs együttműködéshez. Kiemelkedő fontosságú, hogy a stratégiában részt vevő EU-tagállamok támogatást nyújtsanak az EU-tagságra aspiráló országok számára integrációs felkészülésükhöz, a demokratikus politikai struktúrák és a jogállamiság további erősítéséhez, a civil társadalom, a szólás- és sajtószabadság fejlesztéséhez a Duna vízgyűjtő területének egészén. Ennek érdekében a magyar fél már korábban is komoly erőfeszítéseket tett (pl. szegedi és nyíregyházi folyamat).

Kapcsolat: The European Agenda for Culture: cultural diversity and intercultural dialogue; culture as a catalyst for creativity; and culture as a key component in international relations, May, 2007

- *A kulturális együttműködések*, mert a részben közös történelmi múlt, a nyelvi kulturális összetartozás olyan kohéziós és identitás-erősítő potenciált jelent, amely megalapozhatja a térség közös jövőjét. Ennek hatékonyságát a civil, valamint az egyházi és vallási kapcsolatok erősítésével, illetve a kulturális intézmények közös programjaival, projektjeivel, rendezvényeivel szükséges növelni.
- *Az oktatási és képzési együttműködések*, mert az identitás-erősítés és a hálózatos együttműködés egyik legfontosabb, a jövő generációit orientáló szerepe ezen a területen valósulhat meg. Hatékony eszköze a tapasztalatcsere és tudástranszfer elősegítése, az oktatás-képzési programoknak a Duna-tematikára való kiterjesztése, a hálózatok bővítése, továbbá a környezettudatosság növelése és az e témakör köré csoportosuló közös képzésekkel, az oktatás kreativitást erősítő környezetének megteremtésével („kultúra alapú kreativitás”). Ezt egészítheti ki a kulturális és oktatási intézmények együttműködése az egész életen át tartó tanulás jegyében.

Kapcsolat: Lifelong Learning Programme – 2010 call for proposals

Education and Training 2010 work programme launched in 2001 and its follow-up, the strategic framework for European cooperation in education and training adopted by the Council in May 2009 (*Oktatási és képzési munkaprogram, 2001 és folytatása, elfogadva 2009. május*)

- *Az együttműködést és a partnerséget*, mivel a Duna-térség nemzetközisége és heterogenitása ellenére integrált megközelítést, egységes – a tudatos érdekezésszerűen alapuló – fellépést igényel. A közös identitás kialakulása szempontjából fontos, hogy a mindennapi élet részeit összefüggésbe tudják hozni a táji meghatározottsággal, az ezzel összefüggő gazdálkodástörténettel, a közös felelősséggel a mai természeti erőforrások és épített környezeti értékek állapotát, védelmét illetően. Emellett a kielezett piaci versenyben új versenyelőnyök bevezetésére van szükség, amelyek nagy része a térségi komparatív előnyökhöz kötődik, vagyis a belső erőforrások mozgósítására támaszkodik. Az egyre markánsabb területi gazdasági érdekek érvényesítéséhez is tartós partnerségre van szükség.

of the industrial capacities and the provision of the pertaining production background by increasing the cooperational abilities and level of enterprises, by setting stricter operational conditions for environment-polluting industries as well as by establishing and developing environment-friendly industries. Raising the low economic potential of rural areas lies in the capitalisation of local “knowledge”, therefore, a key instrument for rural development is rendering assistance to the economy through local power sources (and by relying on traditions) and by the establishment of a creative economy.

Connection: Communication from the Commission to the Council and the European Parliament of 28 January 2004 entitled: “Stimulating technologies for sustainable development: an environmental technologies action plan for the European Union” [COM(2004) 38: Communication of 8 October 2007 from the Commission to the Council, the European Parliament, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, entitled: “Small, clean and competitive – A programme to help small and medium-sized enterprises comply with environmental legislation” [COM(2007) 379]

Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions of 11 December 2007 – Proposal for a Community Lisbon Programme 2008–2010 [COM(2007) 804: the second phase (2008–2010)]

Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, Cohesion policy: real economic investments, Brussels, 16.12.2008 COM(2008) 876

The conclusions of the Council in 2007 about the contribution of the cultural and creative sectors to the achievement of the Lisbon objectives, as well as the study of the European Commission made in June 2009 about the relations between culture, cultural diversity, creativity as well as social, scientific and economic development (“The Impact of Culture on Creativity”).

3. 3. The following must be supported in order to boost the Danube identity and cooperation:

- The *protection of values and heritage*, which means the propagation of common European values like tolerance, democracy and the protection of minorities, the improvement of equal chances, the protection, reconstruction and accessibility of the built intellectual and factual heritage and the promotion of social integration. One of the dominant tasks and challenges facing the Danube Region is to enforce – towards the states and regions participating in the strategy and the neighbourhood of the Danube Region – the values, political norms and criteria adopted by the European Union and represented in the system of international relations. The following play an outstanding role among such values: historical peace between nations and peoples, state of the democracy and the rule of law, tolerance, respect of human and minority rights and the development of good governance. The achievement of these targets can be promoted by multi-layered and versatile cooperation, the sharing of experiences and the promotion of best practices. The integration and the reconciliation in the region increase security and the region’s attractiveness, which are important pre-conditions of sustainable development. We encourage better involvement of the countries participating in the strategy into the EU’s programmes, thus specifically: “Culture 2000”, “Europe for the Citizens”, “Youth”, as well as student exchange programmes, furthermore the better utilisation of the framework set by the EC and the UNESCO, including the better observation of their norms.

During the procedures followed by the EU and in the course of the cooperation carried out by the EU member states within the framework of the Strategy, attention must be paid to the full enforcement of economic freedom rights (free flow of commodities, persons and services), to the termination of the still existing internal market obstacles, to the development of the infrastructure (e.g. re-constructing bridges and roads), as well as to better attention for competition and for equal chances in general terms because this is also a basic right and a need of European citizens and entrepreneurs in the region.

It is our conviction that participation in the Danube Region Strategy promotes the strengthening of economic and political cohesion and coherence in the region, and it also brings the participating non-EU-member states closer to integration-related cooperation. It is of utmost importance that the EU member states taking part in the strategy should support the countries aspiring to EU membership in their integration preparations, in further developing their democratic political structures and the state of the rule of law, furthermore in developing their civil society as well as the freedom of expression and strengthening these values in the whole of the Danube’s catchment area. To that end, the Hungarian party already made significant efforts earlier (e.g. the Szeged and Nyíregyháza processes).

Connection: The European Agenda for Culture: cultural diversity and intercultural dialogue; culture as a catalyst for creativity; and culture as a key component in international relations, May, 2007

- *Cultural cooperation schemes*, because the partly common historical past as well as the linguistic and cultural “togetherness” imply a cohesive and identity-strengthening potential that can set the foundation for the common future of the region. In this regard, effectiveness must be improved by boosting civilian, religious and church relations as well as through the common programmes, projects and events of cultural institutions.

A hazai és határon túli együttműködések tartalmassága és hatékonysága érdekében az intézményi és önkormányzati együttműködés erősítésére van szükség helyi, térségi, euro-regionális és nemzetközi szinten egyaránt, beleértve a partnerségi kapcsolatok kiszélesítését is, a településektől egészen a régiókig. Az integrált szakmai megközelítés, a térségi közös tervezés a tervezőintézetek és a hatósági feladatot ellátó intézmények együttműködését is igényli, hiszen a problémák jelentős részének megoldása is csak így lehetséges.

Kapcsolat: The European Grouping of Territorial Cooperation (EGTC)

A Bizottság Közleménye a Tanácsnak, az Európai Parlamentnek, a Régiók Bizottságának és az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak „A tagállamok és a régiók az EU-kohéziós politikája segítségével valósítják meg a növekedést és foglalkoztatást célzó lisszaboni stratégiát 2007 és 2013 között” Brüsszel, 11.12.2007 COM(2007) 798

Budapest, 2009. december 15.

Melléklet: 1 db.

- *Cooperation schemes in education and training*, because this is the field where one of the most important roles of identity-strengthening and network cooperation – i.e. orienting the generations of the future – can be put into practice. The following are effective tools for achieving this purpose: promoting the exchange of experience and knowledge transfer, extending educational and training programmes to the Danube thematics, expanding networks as well as increasing environmental awareness through common training schemes attached to this topic and creating an environment for education that strengthens creativity (“culture-based creativity”). This can be supplemented with the cooperation of cultural and educational institutions in the spirit of life-long learning.

Connection: Lifelong Learning Programme – 2010 call for proposals Education and Training 2010 work programme launched in 2001 and its follow-up, the strategic framework for European cooperation in education and training adopted by the Council in May 2009

- *Cooperation and partnership*, because the Danube region requires an integrated approach and uniform actions (based on a conscious community of interests) despite its international and heterogeneous features. It is important from the viewpoint of the development of a common identity that various parts of everyday life can be connected to the specific features of the region, to the related management history as well as to the common responsibility regarding the condition and the protection of the current natural resources and the built environmental values. In addition to this, the sharp market competition requires new types of competitive edge, most of which are attached to their regional comparative advantage, i.e. they rely on the mobilisation of internal power sources. The enforcement of the territorial economic interest (which is becoming more and more dominant) also requires lasting partnership.

For the sake of the proper contents and the effectiveness of national and cross-border cooperation schemes, the cooperation between institutions and local municipalities needs to be strengthened both at local, regional, Euro-regional and international levels, also including the extension of the partner contacts ranging from settlements up to regions. The integrated professional approach and the common regional planning also require cooperation between the planning institutes and the institutions dealing with authority-related tasks because the majority of the problems can only be solved in this manner.

Connection: The European Grouping of Territorial Cooperation (EGTC)

Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions “Member States and Regions delivering the Lisbon strategy for growth and jobs through EU cohesion policy, 2007–2013” Brussels, 11.12.2007 COM(2007) 798

Budapest, 15 December 2009

Appendix: 1

Magyar jövőkép és stratégiai célok az „Európai Duna régió” fejlesztésére

A DUNAI TÉRSÉG EURÓPA ÉRTÉKALAPÚ ÉS BIZTONSÁGOS TÉRSÉGE

A DUNA INTEGRÁLÓ SZEREPÉNEK ERŐSÍTÉSE FENNTARTHATÓ FELESZTÉSSEL

Jövőkép:

Átfordítva:

Horizontális szempont 1.: A Duna-térkép területi kohéziójának erősítése

Horizontális szempont 2.: A klímaváltozás társadalmi-gazdasági és környezeti következményeinek mérséklése

Horizontális szempont 3.: Az EU egységes piacának elősegítése

Horizontális szempont 4.: Kutatás-fejlesztés, innováció elősegítése

Stratégiai prioritások

I. A Duna-térkép biztonságának erősítése országokon belüli és határokon átívelően

<p>I.A. Természeti környezet értékelésének védelme</p> <ul style="list-style-type: none"> • Biodiverzitás védelme megkezdésére • Környezeti vizsgálatok és értékelések elvégzése • Káros hatások megelőzése • Környezeti károsodások megelőzése • Környezeti károsodások megelőzése • Környezeti károsodások megelőzése 	<p>I.B. Energia-ellátás biztonságának erősítése</p> <ul style="list-style-type: none"> • Energia-ellátás biztonságának erősítése • Energia-ellátás biztonságának erősítése • Energia-ellátás biztonságának erősítése • Energia-ellátás biztonságának erősítése • Energia-ellátás biztonságának erősítése 	<p>I.C. Társadalmi, gazdasági biztonság erősítése</p> <ul style="list-style-type: none"> • Társadalmi, gazdasági biztonság erősítése • Társadalmi, gazdasági biztonság erősítése • Társadalmi, gazdasági biztonság erősítése • Társadalmi, gazdasági biztonság erősítése • Társadalmi, gazdasági biztonság erősítése 	<p>I.D. Értékelés-előállítás biztonságának erősítése</p> <ul style="list-style-type: none"> • Értékelés-előállítás biztonságának erősítése • Értékelés-előállítás biztonságának erősítése • Értékelés-előállítás biztonságának erősítése • Értékelés-előállítás biztonságának erősítése • Értékelés-előállítás biztonságának erősítése
--	--	--	--

II. Fenntartható gazdaságfejlesztés

<p>II.A. Duna-térkép területi kohéziójának erősítése</p> <ul style="list-style-type: none"> • Duna-térkép területi kohéziójának erősítése • Duna-térkép területi kohéziójának erősítése • Duna-térkép területi kohéziójának erősítése • Duna-térkép területi kohéziójának erősítése • Duna-térkép területi kohéziójának erősítése 	<p>II.B. Turizmus fenntartható fejlesztése</p> <ul style="list-style-type: none"> • Turizmus fenntartható fejlesztése • Turizmus fenntartható fejlesztése • Turizmus fenntartható fejlesztése • Turizmus fenntartható fejlesztése • Turizmus fenntartható fejlesztése 	<p>II.C. Az ipar felületének erősítése</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az ipar felületének erősítése • Az ipar felületének erősítése • Az ipar felületének erősítése • Az ipar felületének erősítése • Az ipar felületének erősítése
---	---	---

III. Duna-i identitás és együttműködés erősítése

<p>III.A. Érték- és ártalomkezelés</p> <ul style="list-style-type: none"> • Érték- és ártalomkezelés • Érték- és ártalomkezelés • Érték- és ártalomkezelés • Érték- és ártalomkezelés • Érték- és ártalomkezelés 	<p>III.B. Kulturális együttműködés erősítése</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kulturális együttműködés erősítése • Kulturális együttműködés erősítése • Kulturális együttműködés erősítése • Kulturális együttműködés erősítése • Kulturális együttműködés erősítése 	<p>III.C. Oktatási és képzési együttműködés erősítése</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oktatási és képzési együttműködés erősítése • Oktatási és képzési együttműködés erősítése • Oktatási és képzési együttműködés erősítése • Oktatási és képzési együttműködés erősítése • Oktatási és képzési együttműködés erősítése 	<p>III.D. Együttműködés és partnerség erősítése</p> <ul style="list-style-type: none"> • Együttműködés és partnerség erősítése • Együttműködés és partnerség erősítése • Együttműködés és partnerség erősítése • Együttműködés és partnerség erősítése • Együttműködés és partnerség erősítése
--	--	--	--

Hungarian vision and strategic objectives on the development of the EU Danube region

Priorities

I. Strengthening Danube area safety country and transnational dimension		II. Sustainable economic development		III. Strengthening regional identity and co-operation in the Danube area						
<p>I.A. Protection of natural heritage</p> <ul style="list-style-type: none"> • Biosphere protection • Common water stock management • Protection of drinking water supply • Pollution (air, water, noise) prevention • Waste management 	<p>I.B. Energy-supply security</p> <ul style="list-style-type: none"> • Energy systems integration and development • Creation of local renewable (solar, wind, geothermal) energy systems • Nuclear safety improvement • Energy saving development 	<p>I.C. Social and economic security</p> <ul style="list-style-type: none"> • Migration management • Prevention of organised crime • Pandemia prevention and E-healthcare • Disaster (flood) recovery • Local financial tools 	<p>I.D. Food safety and supply security</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ecological and traditional agricultural development • Local market development • Preservation of GMO-free area 	<p>II.A. Transport development in the Danube area</p> <ul style="list-style-type: none"> • Development of Danube waterway according to sustainable development • Improvement of inter-regional transport conditions and free passing across the borders • Logistic developments 	<p>II.B. Sustainable tourism development</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tourism development connected to the Danube riverside • Building common Danube tourism image and programs based on cultural and natural heritage 	<p>II.C. Sustainable industrial development</p> <ul style="list-style-type: none"> • Development of knowledge-based and environmentally friendly sectors of industry • Improvement of local economy based on local resources and traditional (SME) production 	<p>III.A. Values and heritage protection</p> <ul style="list-style-type: none"> • Common European values (e.g. tolerance, democracy, minority protection) • Protection of common architectural heritage • Social integration 	<p>III.B. Cultural co-operation</p> <ul style="list-style-type: none"> • Strengthen socio-cultural coherence • Stimulate civil relations • Stimulate religious relations 	<p>III.C. Educational co-operation</p> <ul style="list-style-type: none"> • Promoting experience and knowledge transfer • Development of education and research networks and educational programs in the Danube area • Improvement of environmental consciousness 	<p>III.D. Administrative co-operation and partnership</p> <ul style="list-style-type: none"> • Institutional co-operation in local, regional, euroregional and transnational level • Extending cross-border planning

A hazai Duna-stratégia megalapozása (kivonat)

Dr. Hardi Tamás (hardit@rkk.hu)

egyetemi docens, MTA Regionális Kutatások Központja Nyugat-dunántúli Intézete

BEVEZETŐ

Az Európa Tanács 2009. június 17-18-án tartott ülésén megbízta az Európai Bizottságot a Duna térségre vonatkozó stratégia elkészítésével. Magyarország 2009 decemberében benyújtotta a Bizottságnak a széleskörűen egyeztetett nemzeti hozzájárulását („non-paper”). Ennek alapját a Nemzeti Fejlesztési és Gazdasági Minisztérium megbízásából elkészült helyzetértékelés képezte. A következőkben ennek a háttéranyagnak a kivonatos ismertetésére kerül sor.

1. A stratégia területi hatályának meghatározása és a korábbi dokumentumok

A stratégia készítés egyik alapvető problematikája a munka területi lehatárolásának és érvényességének kérdése. Lehatárolás alatt értjük azt a térséget, amelyre a stratégia vonatkozik, míg érvényesség címén arról beszélünk, hogy a stratégiának nem minden eleme vonatkozhat a teljes, vizsgált területre. Ezzel a problémával több-kevesebb sikerrel megküzdöttek a korábban létrejött dunai fejlesztési dokumentumok. Területi vetületük függött felvállalt témájuktól, s az annak megfelelő területi hozzárendeléstől. Ezeket a tapasztalatokat megismerve kellett kialakítanunk jelen stratégia területi hatályát, amely megfelel a fejlesztési igényeknek.

A probléma gyökere abban rejlik, hogy a folyamvölgyre alkalmazott tervezés eltér a hagyományos regionális tervezési gyakorlattól (Molle, 2009). Egy folyamvölgy ritkán alkot komplex régiót, általában csak a vízgyűjtőjéről beszélhetünk mint egységes, összetartozó területről. Egy társadalmi-gazdasági célú tervezésnél azonban ez a lehatárolás túlságosan nagy léptékű, egy ekkora területre megalkotott koncepció szükségszerűen elkanyarodik az eredeti céljától, a „dunaiság” kritériumától, s az nemzeti vagy nagytárségi tervezés jellegét ölti. Ha a stratégia bármilyen tekintetben a folyóra fókuszál, akkor tekintetbe kell vennünk annak társadalmi-gazdasági hatásait, amik lényegesen kisebb területen érvényesülnek. Így tehát bizonyos elemeket közvetlenül a folyó mentén, másokat NUTS 3 vagy NUTS 2 szinten érdemes vizsgálni. Következésképpen a stratégiának sem lehet egy konkrét, körülhatárolt lehatárolása, hanem a vizsgált terület ágazatonként, témánként eltérhet egymástól.

Az érvényesség kérdésénél szintén abba a problémába ütközünk, hogy a folyamvölgy nem komplex régió, tehát akár már a prioritások szintjén is lehetnek olyan meg nem felelések, különbségtételek, amelyek a koncepció hagyományos értelmezését megnehezítik. A folyó eltérő szakaszain gyakran eltérő prioritások alkalmazhatók és alkalmazandók, szinte lehetetlen a Duna-völgyre egységesen érvényes elemeket találni. Ezért a célrendszer elkészülte után fontos munkafázis azok területi aspektusú szétbontása, bemutatása.

Általában véve, a stratégia szempontjából tehát egy területi mátrix kidolgozása szükséges, az alábbiak szerint:

- Területi értelemben általános érvényű intézkedések, amelyek az egész vízgyűjtő területre alkalmazandók. Ilyenek elsősorban a vízminőséggel, vízvédellel, árvízvédelemmel kapcsolatos kérdések. (Mindezek különösen fontosak Magyarország számára mint az egyetlen olyan ország számára, amelynek teljes területe a vízgyűjtőn található). Vannak azonban a stratégiában olyan, általános érvényű, a társadalmi-gazdasági tervezésre megfogalmazott elemek is, amelyek nem bonthatók területi szintekre, szakaszokra. Ilyen pl. az esélyegyenlőségre, társadalmi integrációra vonatkozó intézkedések, amelyeket eltérő mértékben ugyan, de mindenhol figyelembe kell venni. Nemzetközi, nagyrégiós együttműködési térként is megadható ez a lépték¹. Ezért a vízügyi, környezetvédelmi, a klímaváltozással kapcsolatos kérdésekben felméréseinket és intézkedésinket erre a területi egységre kell megfeleltetni. Ugyancsak átfogó probléma, s nem a folyópart specifikuma a biztonság (geopolitika), a katasztrófavédelem, az árvízvédelem, az élelmiszerbiztonság, az egészségügyi kockázatok kezelése, a nagytárségi kapcsolatrendszer és kohézió kérdésköre is. A nagytárségi kapcsolatok elemzéséhez háttéranyagot szolgáltatottak a Duna komplex program és a jelen stratégia kapcsán elkészített nemzetközi kitekintéseink.

¹ Ezt a megoldást választotta a 2000-ben elkészült Danube Space Study. Az elemző tanulmány a Duna térség vízgyűjtő területének EU-tagjelölt országaival foglalkozik elsősorban. A készítők a vizsgálat területi lehatárolásánál a vízgyűjtőt vették alapul, kevésbé a Duna mentét. Ezért az elemzésbe bekerült Csehország és Szlovénia, miközben több Duna menti állam (Horvátország, Szerbia, Moldova és Ukrajna) kimaradt. Ez utóbbi államokat mint „periférikus országokat” kezelték. Így a vizsgált térség kiválasztásának logikája inkább kapcsolódott az EU-csatlakozáshoz, mintsem a Duna menti területek fejlesztéséhez. Ez a heterogén, politikai szempontok alapján kijelölt terület szakmailag nem alkalmas stratégia készítésre, ezért a DSS csak általános jövőképpel és ajánlásokkal zárult.

Főként a nemzeti szintű tervezés Dunára vonatkozó részeit tekintette át az MTA RKK NYUTI által készített *A Duna menti fejlesztési irányok a folyóparti államokban* c. dokumentum (2009).

Hungarian Danube Strategy – background paper (extract)

Tamás Hardi, PhD (hardit@rkk.hu)

geographer, Western Transdanubia Research Institute of the Centre for Regional Studies of Hungarian Academy of Sciences

INTRODUCTION

The European Council, at its meeting of 17-18 June 2009, formally asked the European Commission to develop a strategy for the Danube region. In December 2009, Hungary submitted to the Commission its national contribution (non-paper), developed based on extensive public consultation. The non-paper relied on the analysis commissioned by the Ministry for National Development and Economy. The following is an extract of this background material.

1. Definition of the Strategy's geographical scope; previous documents

A basic issue related to strategy development is that of geographical scope and applicability. By geographical scope we mean the region that the strategy applies to; while applicability refers to the fact that not all elements of the strategy can apply to the entire examined territory. Previous documents on developing the Danube have met these challenges with varying levels of success. Their territorial scope depended on their subject and on the corresponding territorial applicability. The geographical scope of the present strategy has been defined in view of these previous experiences, in a way as to meet development needs.

The problem is rooted in the fact that the planning applied to a river valley differs from the conventional regional development practice (Molle, 2009). A river valley very rarely forms a complex region; as a rule, only its river basin can be regarded as a unified, interrelated area. However, for a planning that aims at social and economic results, this scope is of a far too big: a concept elaborated for such an extensive area is bound to diverge from its original objective (that is, the criterion of being „Danube-related“) and becomes similar to a national or macro-regional planning process. If the strategy focuses on the river in any respect, we should take into consideration the strategy's social and economic impacts, which apply to a considerably smaller area. Thus, certain elements are to be examined alongside the river, while others at NUTS 3 or NUTS 4 level. Consequently, the strategy cannot have one specific, definite scope: scope might differ by sectors or by topics.

When it comes to the issue of applicability, we again face the problem that the river valley is not a complex region, therefore even at the level of priorities, there might be differences and incompatibilities, which make conventional interpretation of the concept difficult. Frequently, different priorities can and should be applied on various stretches of the river; it is almost impossible to define elements that are applicable uniformly to the Danube valley as a whole. Consequently, after the definition of the objectives, a most important work phase is to specify and present them in territorial terms.

In general, a geographic matrix should be developed for the strategy, based on the following:

- Measures that have universal validity from a geographical perspective, that are applicable to the whole territory of the river basin. These include primarily issues related to water quality, water protection, flood prevention (these are of special importance for Hungary, the only country whose total territory belongs to the river basin.) However, the strategy also contains elements of universal validity related to social and economic planning that cannot be broken down to territorial levels or sections. Such elements are, among others, measures on equal opportunities and social integration that are to be taken into consideration everywhere albeit to a different degree. Scope can also be defined based on an international or macro-regional cooperation space¹. Consequently, our surveys and measures related to water management, protection of the environment and climate change should correspond to this territorial unit. Another general problem that is not restricted to the riverside area is the issue of security (geopolitics), disaster management, flood management, food safety, health risk management, macro-regional networking and cohesion. The analysis of macro-regional relations was supported by our international analyses of the Danube Complex Programme and the present strategy.

¹ The analytical study entitled Danube Space Study (2000) relies on this solution: it deals primarily with candidate countries of the EU in the Danube river basin. The authors, when defining the geographical scope of the survey, took the river basin rather than the area on the banks of the Danube as a starting point. Thus the analysis includes the Czech Republic and Slovenia while it does not deal with several states along the Danube (Croatia, Serbia, Moldova and Ukraine). The latter states were treated as “peripheral countries“. Therefore, the selection of the examined territory was related to the EU accession rather than to the development of territories along the Danube. This heterogeneous territory, defined on the basis of political considerations, is not suitable for the development of a strategy; consequently, DSS came up only with a general vision and recommendations.

The document entitled “Development policies related to the Danube in states along the river“ (prepared by the West Hungarian Research Institute (NYUTI) of MTA RKK in 2009) gave an overview of those elements of national-level development that pertain to the Danube.

- A természeti adottságtól függő szakaszolás szerint bontandó intézkedések. A folyó és a folyó mente eltérő mértékben rendelkezik védendő természeti értékekkel, amelyek eltérő kezelést igényelnek, illetve eltérő mértékben hatnak az egyéb prioritások megvalósíthatóságára. Másrészt ebbe a kategóriába tartozik a hajózóút biztosításának feladata is. Ennek a területi aspektusnak a horizontális kiterjedése csekély, hiszen elsősorban a folyó szakaszjellegétől, partjainak általános környezeti állapotától függ.² Kiemelendők a lokális, térségi környezeti kérdések, úgymint az ágrendszerek rehabilitációja, a degradált környezeti állapotú területek funkcióváltás fejlesztése, a veszélyeztetett vízbázisok védelme, a kedvezőtlen vízügyi, vízminőségi folyamatok kezelése. Az energetikai szektor kérdéseit is érdemes ebben a területi összefüggésben vizsgálni. Ez az a szektor, amely egyes egységeinek vízigényével továbbra is kötődik a parthoz, valamint a természeti erőforrások minőségéhez (pl. szél).
- Mátrixunk legnagyobb kiterjedését a társadalmi-gazdasági, táji sajátosságok szerinti bontásban fogja elérni. Horizontálisan beszélhetünk a közvetlen part menti területekről (part menti, esetleg kapcsolódó kistérségek), a megyei (NUTS 3) területekről, a régiókról, valamint funkcionálisan összetartozó térségekről. Az alábbiakban bemutatjuk, hogy az egyes területi szinteken milyen tényezőket vizsgál a stratégia. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy ezeket a tényezőket, ágazatokat ne lehetne ezeknél nagyobb területi merítésben vizsgálni, azonban a tervezés jellegéből fakadóan ezek a szintek relevánsak a helyzetelemzés szempontjából, valamint ezekre lehet a tervezés célja szerinti specifikus intézkedéseket kidolgozni.
 - Kistérségi szint: a turizmus infrastrukturális fejlesztése a dunai vonzerőkre alapozva; mezőgazdaság szerepe, jövedelmi helyzet, demográfiai folyamatok, migráció, településközi és önkormányzati kapcsolatok, kultúra, identitás.³ A Dunára alapozott turisztikai infrastruktúra-fejlesztés a part menti kistérségeket érintheti. Jelenleg ennek az erőforrásnak gyenge a kihasználtsága. Kevés a vízi turizmust szolgáló elem (kikötők, tájékoztatás, szálláshelyek stb.). Ugyanakkor az önkormányzati kapcsolatok viszonylag gyengék. A meglévő, a nemzetiségek jelenlétéből, a táji identitásból, kultúrából származó potenciál kihasználását elősegítené az erősebb településközi összefogás, amely a kistérségi határokon átnyúlva teremené a turizmus megfelelő kínálati tömegét. Külön foglalkoznunk kell azzal a ténnyel, hogy az érintett kistérségek megközelíthetősége gyakran rossz, különösen ott, ahol a folyón átvezető közlekedési vonalak gyengék. A folyó hazai alsó szakaszán az új hidak építése jelentős mértékben javított ezen a helyzeten, de az átjárhatóság továbbra is akadály még több kistérség számára a Duna mentén. Az egyoldalú kapcsolatok periferezáló hatást fejtenek ki, ezek oldására továbbra is szükség van. A megközelíthetőség javítása jó alapot nyújt a turizmus, az iparfejlesztés, a vidékfejlesztés megerősítésére is. Ennek lehetőségeit fel kell bontanunk kistérségenként, hiszen a tradíciókon alapuló gazdaságfejlesztés és az innovációkon alapuló iparágak fejlesztése eltérő térségekben érvényesülhet.
 - Megyei (NUTS 3) szint: ipar, településhálózat kérdése, turisztikai vonzerők vizsgálata⁴. A megyei szint alkalmas igazán arra, hogy a folyóparti térségek társadalmi-gazdasági környezetét megfelelően leírjuk. A jelentősebb ipari központok megyei kisugárzó erővel bírnak, ingázó vonzáskörzetük egy-egy megye nagy részére terjed ki. A kistérségek munkaügyi, foglalkoztatási helyzetére jelentős befolyást gyakorolnak a központok, de a szolgáltatások (pl. tömegközlekedés) is megyei (valamint egyre inkább régiós) szinten szerveződnek. Turisztikai elemzéseinkbe a folyóparti adottságok mellett be kellett vonni a kissé távolabb eső területeket is, amelyek a vízi turizmus számára kiegészítő kínálatot nyújthatnak.
 - Régiós szint: közlekedéshálózat, infrastruktúra, gazdasági fejlettségi szint⁵. Ezen a szinten foglalkozhatunk egy sor közszolgáltatás és dekoncentrált állami feladat kérdésével. Főleg azokon a területeken, ahol ezek regionális szerveződésűek. Ugyanakkor vizsgálataink kiterjedtek az információs rendszerek kiépítésére, gazdasági kapcsolatok feltérképezésére, migráció feltérképezésére, hálózatépítésre (városok). A nagy, nemzetközi lépték mel-

² Erre hazai példa lehet a Szigetköz ágrendszerének rehabilitációját szolgáló tervtanulmány, valamint a VITUKI által a folyómeder rendezésére készített tanulmány 2008-ban.

³ Ezt a léptéket választotta a Duna Komplex Program (ÖTM 2006). A kidolgozását és elfogadását ösztönözte, hogy a három hazai Duna-szakasz más és más fejlesztési kérdéseket vet fel, s azok nem választhatók el egymástól. A Duna Komplex Program abból indul ki, a Duna az ország dinamizáló tengelye. A fejlesztés célja: A térségi komparatív előnyök társadalmi – gazdasági és környezeti szempontokkal összehangolt kiaknázása. Stratégiai célok az alábbiak: 1. Hálózat alapú társadalomfejlesztés: társadalmi tőke fejlesztése, a térségi együttműködések és hálózatok szervezése; 2. Fenntartható gazdasági szerkezet feltételeinek javítása: fejlesztési programok hatékonyságának növelése, gazdasági alkalmazkodóképesség javítása, közlekedési kapcsolatok, elérhetőségek fejlesztése; 3. A térség kiemelkedő természeti potenciáljának megőrzése, fenntartható használata: ökológiai rendszerek megővése, fejlesztése, komplex vízgazdálkodási rendszerek kialakítása, környezettefejlesztés.

Hasonlóan a kistérségi szintet vette alapul A Duna menti turizmus hazai és nemzetközi dimenziói c. fejlesztési koncepció, s azok közül is kifejezetten a part menti térségek helyzetelemzésével és tervezésével foglalkozott.

⁴ E szempontnak megfelelően alakította ki területi lehatárolását a Donauregionen projekt, ami az Interreg III/B támogatásával, a szlovák Építésiügyi és Regionális Fejlesztési Minisztérium vezetésével működött 2006–2008 között. A projekt megalapozó vizsgálatokat végzett a Duna menti NUTS 3 területi egységekre vonatkozóan, annak érdekében, hogy kiválasszon jelenleg már vagy a jövőben potenciálisan együttműködő térségeket (Cross-Danube Regions), amelyekre a következő projektszakaszban (Donauregionen+ 2009–2012) fejlesztési koncepciót készíthetnek, illetve a harmadik szakaszban (Donauregionen++ 2013–) a tervekben foglaltak konkrét megvalósítását segíthetik elő.

⁵ Az Interreg III B Közösségi Kezdeményezésen belül CADSES I, II. programban futottak ilyen típusú tervezési munkák. A CADSES dokumentum felvállaltan egy európai nagytér, regionális bontású tervezési feladatait látta el, függetlenül az érdekelt területek uniós tagságától. Itt a Duna csak mint földrajzi jelölő működött, a lehatárolt tér a Duna-völgynél vagy vízgyűjtőnél lényegesen nagyobb volt.

- Measures to be broken down according to natural features. The river and the area along the river have natural values that require protection to different degrees. These values require diverse management and exercise impact of various degrees on the feasibility of other priorities. The task of securing the fairway also falls into this category. The horizontal scope of this territorial aspect is small as it basically depends on the features of the stretches and the general ecological state of the riverbanks.² Local and regional environmental issues (e.g. the rehabilitation of branch systems, the development of areas of degraded environmental condition to allow utilisation for a different function, the protection of endangered water bases, the management of adverse water management and water quality processes). Issues related to the energy sector are also to be considered in this territorial context. This is a sector that continues to be tied to the river bank, due to the water demands of its certain subsectors, and to the quality of natural resources (e.g. wind).
- The matrix will be most extensive in the case of the breakdown by socio-economic factors and regional characteristics. Horizontally, there are areas adjacent to the river bank (riverside or connected micro-regions), county areas (NUTS 3), regions and functionally related regions. The following section presents the factors that are considered by the strategy at the individual territorial levels. Obviously, this does not preclude the possibility of examining these factors and sectors in terms of more extensive regions; however, due to the nature of planning, these levels are relevant in terms of situation analysis and suitable for developing specific measures in line with the objectives of the plan.
 - Micro-regional level: infrastructural development of tourism based on attractions of the Danube, the role of agriculture, incomes, demographic processes, migration, inter-municipal and self-governmental relations, culture and identity.³ Tourism infrastructure development based on the Danube may affect riverside micro-regions. At present, this resource is utilized to a low degree. There are only a small number of elements that serve water tourism (ports, information points, accommodation, etc). In addition, relations with local governments are relatively weak. The utilization of the already existing potential of the presence of nationalities, the specific landscape features and the culture could be contributed to by a stronger cooperation of the towns and villages, which, in turn, could serve as a cross-border tool to create the supply of tourism. Specific attention must be paid to the fact that the accessibility of the micro-regions concerned is often inadequate, especially in those areas where transport links across the river are weak. The construction of bridges on the lower stretches of the river in Hungary has improved the situation considerably, yet accessibility remains a problem for several micro-regions along the Danube. Unilateral relations result in peripheralisation; this requires further actions. The improvement of accessibility serves as a good basis for tourism, industrial development and rural development. The opportunities should be broken down by micro-regions, as tradition-based economic development and the development of industries based on innovation may prove effectual in various regions.
 - County (NUTS 3) level: issues of industry and settlement network; survey of tourist attractions.⁴ It is the county level that is most suitable for a description of the socio-economic environment of riverside regions. Major industrial centres exercise an effect at the county level, their catchment area extends to large parts of the given county. The centres have a significant influence on the labour market and employment in micro-regions; services (e.g. public transport) are also organised at the county level, and, nowadays increasingly, at the regional level. Our analysis of tourism had to be extended to areas further away from the riverside, as the offer of these areas can be complementary to water tourism.
 - Regional level: transport network, infrastructure, level of economic development.⁵ At this level, it is possible to deal with several public services and decentralized governmental tasks, especially in those areas where these are organized regionally. At the same time, our studies included the development of information systems, the mapping of economic

² A Hungarian example is the plan study of the rehabilitation of the Szigetköz branch system and the study on the river bed planning prepared by VITUKI in 2008.

³ *The Danube Complex Programme* uses this scale (Ministry of Regional Development and Local Government 2006). Its development and acceptance was contributed to by the fact that the three stretches of the Danube in Hungary raise different problems that cannot be dealt with separately. The Danube Complex Programme is based on the concept that the Danube is Hungary's axis of dynamisation. The objective of the development: The comparative advantages of the region should be utilized with a consideration for social, economic and environmental aspects. The strategic objectives are as follows: 1. Network-based society development: the development of social capital; the organisation of regional cooperations and networks; 2. The improvement of the conditions for a sustainable economic structure: the enhancement of the efficiency of development programmes, the improvement of economic adaptability, the development of transport links and accessibility; 3. The preservation and sustainable use of the region's outstanding natural potential: the conservation and development of ecological systems, the development of complex water management systems, environmental development.

The development concept entitled *The domestic and international dimensions of tourism alongside the Danube* also took the micro-regional level as a starting point; more specifically, it dealt with the situation analysis and planning of areas along the river bank.

⁴ The Donauregionen, which was implemented in the framework of Interreg III/B between 2006 and 2008, under the project management of Ministry of Construction and Regional Development of Slovakia, determined its geographical scope based on this consideration. During the first, preparatory project a study was carried out concerning the NUTS 3 level territorial units in order to identify regions either already cooperating, or having the potential for future cooperation (Cross-Danube Regions). In the next project phase (Donauregionen+ 2009–2012), a development concept will be prepared for these selected regions, and in the third project phase (Donauregionen++ 2013–), the actual implementation of the plan will be supported.

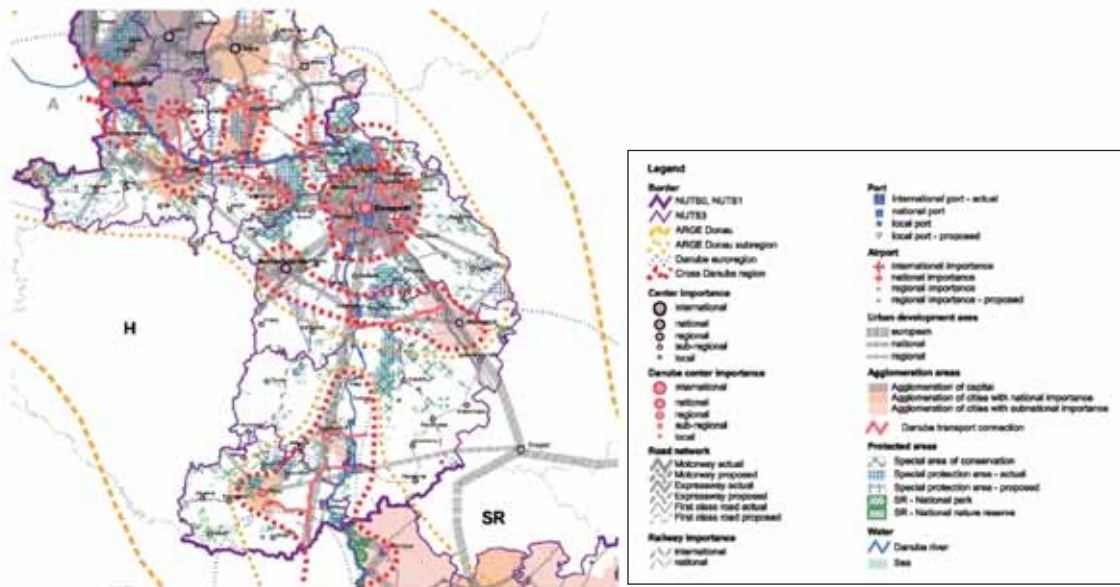
⁵ Planning processes of the type were carried out within the framework of the Interreg III B Community Initiative, more specifically, of the CADSES I, II programmes. The CADSES document explicitly carried out the task of planning a European macro-region broken down to regions, irrespectively of the EU membership of the areas concerned. In this case, the Danube was only a geographical marker; the area of application was considerably larger than the Danube valley or the Danube river basin.

lett a régiós elemzések léptéke is meghaladja a nemzetállami határokat, s a területi tervezés egyeztetése, a fő közlekedéshálózati elemek fejlesztésének kérdése is régiós szintű elemzést és tervezést igényel.

- Funkcionális területek: gazdasági növekedés, pólusok, kapcsolatrendszerek. A szakaszjellegűt pedig elsősorban a funkcionálisan lehatárolható térségek (pl. agglomerációk), valamint a sajátos adottságokkal rendelkező szakaszok (pl. határ mente) biztosítják. Ezek néhol át is fedik egymást. Mindenesetre ezeken a szakaszokon a prioritások és intézkedések eltérő hangsúlyyaival és eltérő kombinációival kell számolnunk. Funkcionális tereket vizsgált a Duna mentén az MTA RKK NYUTI által készített A magyarországi Felső-Duna szakasz fejlesztési kérdései c. dokumentum, amely a gazdasági fejlesztések lehetőségeit tárta fel a Duna magyarországi felső szakaszán⁶.

1. ábra: A Donauregionen projekt által lehatárolt, Magyarországot is érintő „Cross Danube” területek

Forrás: Interreg IIIB Project Donauregionen. The Spatial Development of Interregional Co-operation in the Danube Space –short version. http://www.donauregionen.sk/project_outputs.html. 2009.08.11.

Ilyen formában az alábbi szakaszokat különíthetjük el:

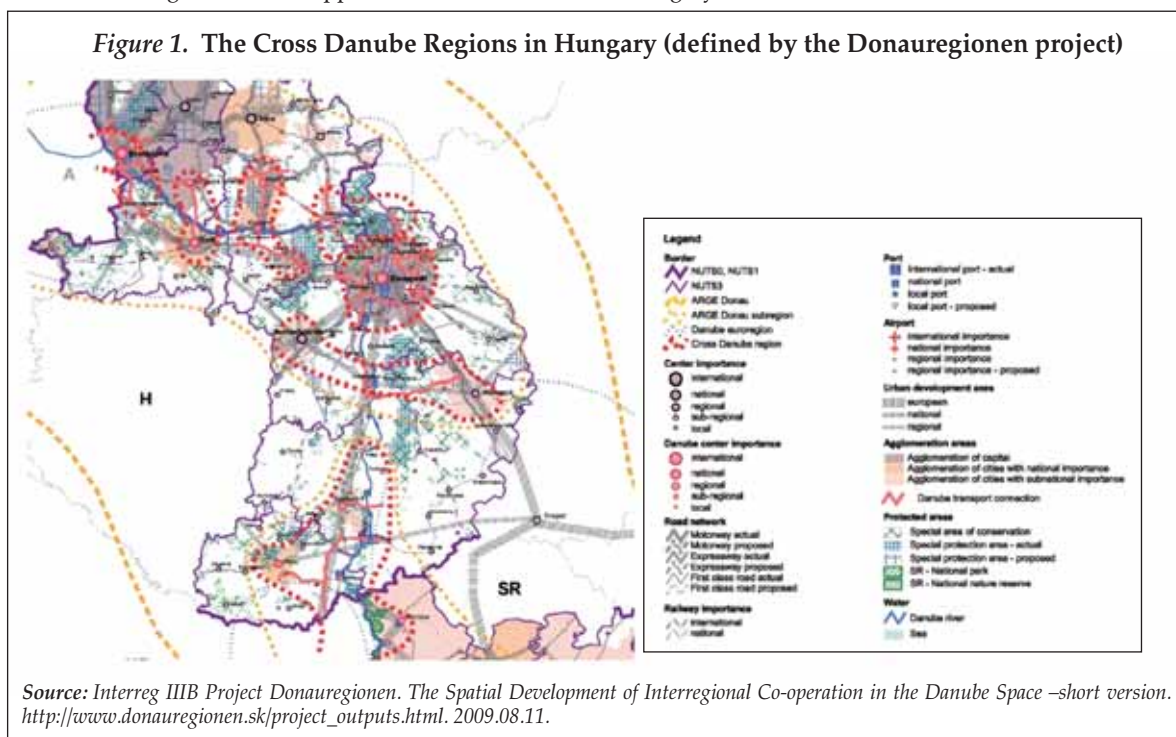
- Bécs határon átnyúló vonzáskörzete, amely részben átfedi Pozsony agglomerációját is, bár annál nagyobb kiterjedésű a Duna mentén (Győrig van érezhető gravitációs hatása)⁷.
- Pozsony urbánus térsége, agglomerációja, amely ma már áterjed a határ magyar oldalára is, s hatásai érintik a Szigetköz területét is. A térség határon átnyúló jellege miatt a kapcsolatépítés különleges terét nyújtja. Mindazonáltal egy vidéki, periférikus térséget egy gazdasági dinamikával rendelkező fővárosi régió részévé tesz.
- A Szigetköz természeti, ökológiai értékeket felmutató tájegysége, amely egyúttal Pozsony, Mosonmagyaróvár és Győr szuburbanizációja által érintett terület. Ökológiai értelemben szorosan kötődik a Duna szlovák oldali ágrendszeréhez is. Éppen ezért ezzel a térséggel több, különböző koncepció foglalkozott már. Részben vízügyi, ökológiai, illetve területfejlesztési orientációjú munkák. Ilyen komplex szemléletű tervezési munka volt az ágrendszer rehabilitációjára vonatkozó terv.
- Részben ezt a térséget keresztezi a Győr–Dunaszerdahely közötti térség. Ennek elsősorban város–vidék kapcsolat erősítése (területi kohéziója) a célja, valamint hosszabb távon logisztikai értelemmel is bír (dunaszerdahelyi logisztikai központ, Győr, Gönyű, Pér összekapcsolása).
- A Tatabánya–Komárom–Érsekújvár tengely elsősorban logisztikai alapokon nyugvó kapcsolatrendszert jelent. Ezen belül a két Komárom mint határon átnyúló közös település és közös, határon átnyúló vonzáskörzetük a kohézió erősítése szempontjából lényeges.
- A Komárom–Esztergom szakasz mint ipari agglomeráció azon térségek közé tartozik, amelyek olyan értelemben

⁶ Hasonlóképpen funkcionális térségek lehatárolására jutott a Donauregionen projekt, amely ún. Cross-Danube térségeket, amelyeket fejlesztési szempontból, funkcionális értelemben lehatároltak. A projekt következő szakasza ezekre a térségekre dolgoz ki fejlesztési dokumentumokat. Ezek a térségek létező vagy potenciális dunai fejlődési pólusokként képzelhetők el. Térképükből kiemeltük a Magyarországra vonatkozó részt. Stratégiánk az itt bemutatottak mellett további funkcionális és speciális terekkel számol a Duna mentén.

⁷ A térség fontosságát mutatja az osztrák kezdeményezésű Bécs, Centropo 2004– projekt, amely az osztrák főváros térségi kapcsolatrendszerének kibővítését, határon átnyúló települési, vonzáskörzeti integrációját szolgálta.

relations and migration, and networking (towns). The scale of regional analyses (similarly to the international scale) extends beyond national borders, and the coordination of regional planning and the development of transport network elements also require analysis and planning at the regional level.

- Functional areas: economic growth, poles, networking. The features of a stretch are primarily defined by areas that can be functionally defined (e.g. agglomerations) and by stretches of specific features (e.g. areas along borders). In certain cases, these may overlap. In any case, in these stretches diverse emphases and combinations of priorities and measures must be expected. Functional spaces along the Danube were surveyed by the document *Issues of development in the upper stretch of the Danube in Hungary* (by MTA RKK NYUTI), which explored opportunities for economic growth in the upper stretch of the Danube in Hungary.⁶

Source: Interreg IIIB Project Donauregionen. *The Spatial Development of Interregional Co-operation in the Danube Space –short version.* http://www.donauregionen.sk/project_outputs.html. 2009.08.11.

Thus the following sections can be defined:

- The catchment area of Vienna that partially overlaps with that of Bratislava, albeit is of greater size along the Danube (its gravitational effect reaches Győr).⁷
- The urban region and agglomeration of Bratislava has expanded to the Hungarian side of the border; its effects will soon be detected in Szigetköz as well. The region, due to its cross-border nature, serves as a special space for networking. Still, it makes a peripheral rural region a part of the capital region of dynamic economy.
- The Szigetköz area, endowed with natural and ecological values, which, at the same time, is affected by the suburbanization of Bratislava, Mosonmagyaróvár and Győr. In terms of ecology, it is closely linked to the river branch system on the Slovakian side of the Danube. This is why several concepts of various types have discussed this region. These are, among others, works that concentrate on water management, ecology and regional development. An example for such a complex planning activity is the plan of the rehabilitation of the branch system.
- The region between Győr and Dunaszerdahely partially crosses this region. The primary objective was to strengthen the relations between urban and rural areas (territorial cohesion); in the long run, it contains logistics-related concepts as well (the connection of the logistical centre of Dunaszerdahely, Győr, Gönyű, Pér)
- Primarily, the Tatabánya–Komárom–Érsekújvár axis denotes a logistics-based networking system. Within this area, the Komárom–Komárno, which is a cross-border town with a joint, cross-border catchment area, is significant in terms of strengthening cohesion.
- The Komárom–Esztergom stretch as an industrial agglomeration falls into the category of those regions that are Danube-specific in the sense that their industry relies on the Danube as a waterway. The industry that had developed in the past has partially regressed in the last two decades. The termination of polluting activities

⁶The Donauregionen also defined functional regions: the Cross-Danube regions were defined in terms of functionality, from the aspect of development. In the next project phase, documents on development are prepared for these regions. These regions can be considered as already existing or potential hubs of development in the Danube area. In the map you can see that part of their map that shows Hungarian regions. Besides those mentioned, our strategy takes into consideration other functional and special spaces along the Danube.

⁷The significance of the region is shown by the Vienna Centrope 2004 project that contributed to the expansion of the spatial networking of Vienna and to the cross-border municipal and agglomeration integration.

Duna specifikusak, hogy a kiépült ipar alapozott a Dunára mint vízi útra. A kiépült ipar egy része az utóbbi két évtizedben leépült. Emellett a környezetszennyező tevékenységek megszűnése hozzájárul a térség állapotának javulásához. Napjainkban az ipar, illetve a barnamezős területek rehabilitációja csak részben történt meg. Hasonló dunai problémákkal számos területen találkozunk még, főként tőlünk délkeletre (pl. román–bolgár határtérség).

- Esztergom vonzáskörzete alapvetően három, elválasztott térség integrációját igényli. Egyrészt a szlovák oldali területek gravitálnak a városhoz. Ezek elérhetősége jelentős mértékben javult a Mária Valéria-híd újjáépítése óta. Ide gravitál azonban az Ipoly, illetve a Duna magyarországi bal partja is (Nyugat-Börzsöny), amelyek szárazföldön (hidakon) csak Szlovákián át tudják megközelíteni a várost. Itt még az Ipoly-hidak hiányoznak az integráció teljessé tételéhez. Ide tartozik még a Duna-kanyar, a Pilis területe is.
- A határtérség teljes hosszában küzd az átjárhatóság problémájával. Az államhatár alapvetően átléphető, sokat veszítve korábbi elválasztó szerepéből. Fizikai értelemben azonban az infrastruktúra csekély kapacitása miatt továbbra is akadályt jelent a két parton elhelyezkedő térség integrációja előtt.
- Budapest agglomerációja a maga 2 milliós népességével az ország és a Duna-medence egyik legdinamikusabb térsége. Mint a Dunára épülő nagyváros alapvető ismérvének érzi a Dunaiságot, hasonlóan a többi dunai fővároshoz (Bécs, Pozsony, Belgrád, sőt Bukarest). A többi fővárossal (elsősorban Béccsel és Pozsonnyal) együtt egy jelentős urbanizációs tengelyt alkot a Duna mentén. Az agglomeráció tovább terjed a folyó mentén Dunaujváros irányába. A Dunaiság szimbólum értéke mellett azonban kevésbé aknázza ki a folyó nyújtotta előnyöket (idegenforgalom, életminőség, közlekedés), még nem készült, bécsihez hasonló a Dunát középpontba helyező városfejlesztési stratégia.
- A Dunaujváros központú Székesfehérvár–Kecskemét/8. számú út tengely a gazdasági növekedés új területi bázisa Magyarországon. Dunaujváros szerencsés elhelyezkedése, a megépült Duna-híd, s a beígért horizontális irányú autópálya összeköttetés, Budapest ideális távolsága egy főváros-szatelit ipari központtá avatja a térséget, amely ma Magyarországon az egyik legnagyobb helyzeti energiával rendelkező növekedési pont. Ugyanakkor energetikai értelemben is jelentős potenciállal bír (Százhalombatta, szélenergia).
- A Pakstól délre elhelyezkedő térség határozottan vidékies, főként a Duna felső szakaszának urbánus környezetével összevetve. Jelentős urbánus központ csak a folyótól távolabb található (Pécs), ugyanakkor az atomerőmű révén hazánk egyik energetikai központja, de emellett számos természeti és kulturális értéket is rejt (soknemzetiségű lakosság, természeti értékek, Gemenci-erdő). Fontos a térség határon átnyúló kapcsolata Horvátországgal és Szerbiával.

A fentiekből látható, hogy az elemzés számos olyan területi kapcsolódást tárt fel, amelyre a stratégiának választ kell adnia. Mindamelllett, hogy nagyterületi tervezést folytatunk, a Duna mint központi elem megköveteli, hogy eltérő területi fókuszokat használjunk az egyes ágazatok vizsgálatánál és tervezésénél, ugyanakkor racionálisan, az egyes szakaszok sajátosságainak figyelembe vételével alakítsuk a koncepció célpiramisának hangsúlyait. Rendkívül fontos a horizontális elvként bemutatott kohéziós elv, amelyet néhol településhálózati, néhol területi, míg másutt nemzetközi viszonylatban kell alkalmazni. A környezetvédelem horizontális elve is eltérő módon érvényesül egy érzékeny terület esetében, s másként azokban az urbánus térségekben, amelyek növekedése szinte megállíthatatlannak látszik, s megint másként ott, ahol az elmúlt évtizedek ipari területeinek kell új funkciót adni. Mindezek általános dunai problémák, amelyek közös kezelése a teljes Duna térség integrációját is elősegítik.

2. A Duna stratégia alapjául szolgáló erőforrások

2.1. Társadalmi erőforrások

Életminőség és migráció

A Duna mentét az elérhető információk alapján három nagy térségre oszthatjuk Magyarországon. A fővárosi agglomerációra, a Felső-Duna szakaszára, ahol a folyó egyben a szlovák–magyar határt is alkotja, valamint a Soroksártól délre elhelyezkedő alsó szakaszra. A társadalmi tényezők alapvetően az agglomeráció, valamint a felső szakasz társadalmi javuló tendenciáit mutatják, míg az alsó szakasz összességében rosszabb mutatókkal, de helyenként kiemelkedő szigetekkel (Dunaujváros, Paks, Szekszárd, Pécs) jellemezhető. Mindez megmutatkozik az elérhető jövedelmekben, a munkanélküliség szintjében, demográfiai mutatókban, amelyek az országos átlagnál jobb eredményeket mutatnak a felső szakaszokon, mint az alsón.

Az életszínvonalbeli különbségek generálják a fő migrációs irányokat is, amelyekben a Duna menti térség erősen érintett. Az agglomeráció migrációs célterület az egész ország számára, hiszen a főváros és térsége az egyik legfontosabb költözési cél, különösen a képzett népesség számára. Hasonlóan nagymértékű áramlás mutatható ki a főváros és szuburbija között. Mintegy másfél évtizede tart a kiáramlás Budapestről, amely sokáig így csökkenő számú népességgel rendelkezett. Jelenleg ezt a csökkenést pótolja a vidékről beáramló nagy száma. Ugyanakkor a kiáramlás is némiképp lassult, az agglomeráció egyes térségei elvesztették attraktivitásukat. A Duna menti területek, különösen az agglomeráció északi területein továbbra is vonzzák a népességet. Így a folyó mente egyre nagyobb területen mutat

contributes to the improvement of the state of the region. The rehabilitation of the industry and brown field areas has taken place only partially. Such Danube-specific problems are detectable in several areas, especially in the region southeast of Hungary (e.g. the Romanian and Bulgarian border area).

- Basically, the catchment area of Esztergom requires the integration of three detached regions. On the one hand, areas on the Slovakian side gravitate towards the city. The reconstruction of the Mária Valéria bridge greatly improved their accessibility. The Ipoly and the left side of the Danube in Hungary also gravitates toward Esztergom – from these areas, however, the town can only be accessed by land transport (bridges) via Slovakia. The integration will not be complete until bridges on the Ipoly are built. The Danube Bend and the Pilis area also belong here.
- The border area as a whole faces accessibility problems. As a rule, the country border can be crossed; its role as a demarcation line has considerably diminished. Nevertheless - due to low infrastructural capacity – the border remains an obstacle to the integration of the region situated on the two sides.
- The agglomeration of Budapest, with its 2 million inhabitants, is one of the most dynamic regions of the country and the Danube Basin. As a city built on the Danube - and similarly to other capitals on the Danube (Vienna, Bratislava, Belgrade and Bucharest) - it considers its “Danube-related” nature as one of its essential features. Budapest and the other capitals (above all, Vienna and Bratislava) form an important axis along the Danube. The agglomeration stretches along the river towards the direction of Dunaújváros. However, regardless the value of “Danube-relatedness” as a symbol, Budapest exploits the advantages provided by the river (tourism, quality of life, transport) only to a small degree; unlike Vienna, it has no urban planning strategy based on the Danube.
- The axis created by Road 8 connecting Székesfehérvár–Kecskemét, with Dunaújváros as its hub, is a new economic growth area in Hungary. The favourable location of Dunaújváros, the bridge on the Danube, the promised horizontal motorway connection and the optimum distance of Budapest make the region a satellite industrial region of the capital. It is one of those places in Hungary that have the most dynamic growth potential. At the same time, it is endowed with a considerable potential in terms of energetics (Százhalombatta, wind-power).
- The region south of Paks is of definitely rural nature, especially if compared to the urban environment of the upper stretch of the Danube. Major urban centres are located farther from the river (Pécs). However, due to the nuclear power plant it is one of the centres of energy production in Hungary, and, at the same time, it has numerous natural and cultural values (multinational population, natural values, the Gemenc forest). The cross-border relations with Croatia and Serbia are also of great significance.

As it can be deduced from the above-mentioned facts, the analysis shed light on several territorial links that have to be addressed by the strategy. Nevertheless, as we are performing macro-regional planning, the Danube as a central element requires the utilization of different territorial focuses during the examination and planning of the individual sectors, and also demands that the emphases of the objective pyramid of the concept be defined rationally and in consideration of the specific features of the individual stretches. The cohesion principle, presented as a horizontal principle, is of great significance; it is a principle, which at times has to be implemented in settlement networks, and at other times in regions or in an international space. In a sensitive area, the horizontal principle of environmental protection is made effective in a way different from that of the implementation in urban regions whose growth seems unstoppable or in regions where industrial areas of past decades should be given a new function. These are general problems in the Danube area; their joint management contribute to the integration of the Danube region as a whole.

2. Resources that serve as a basis for the Danube Strategy

2.1. Social resources

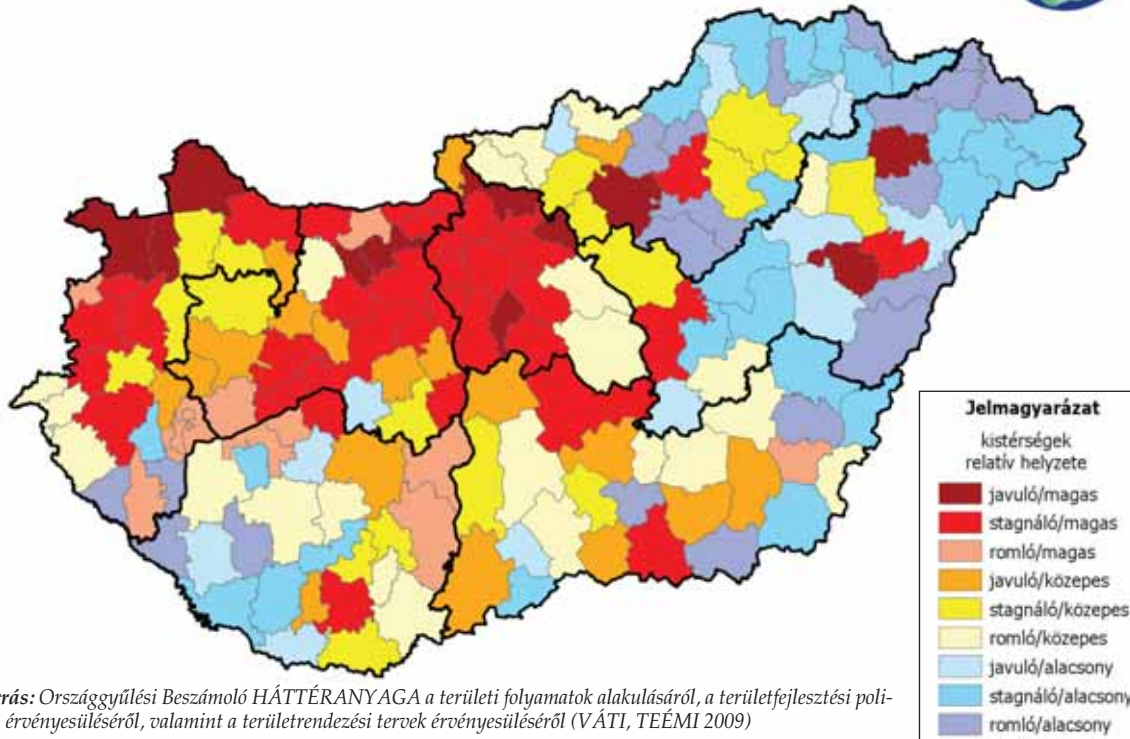
Quality of life; migration

On the basis of the data available, the Danube area in Hungary can be divided into three big regions: the agglomeration of the capital, the stretch of the Upper Danube where the river forms the border between Slovakia and Hungary, and the lower stretch south of Soroksár. Basically, social factors are improving in the agglomeration and along the upper stretch; while indicators are in general less favourable for the lower stretch, with some exceptions (Dunaújváros, Paks, Szekszárd, Pécs). This is manifested in incomes, the unemployment level and demographic indices – all show more favourable results in the upper stretches than in the lower stretch.

Discrepancies of standards of living generate the main trends of migration which, in turn, exercise strong effects on the Danube area. The agglomeration is a migration target area for the whole country, as the capital and its regions constitute one of the major targets, especially for the qualified population. A similarly flow of considerable degree can be detected between the capital and its suburbs. The process of outflow from Budapest has been going on for almost 15 years; thus the population of the capital decreased for a long period. Nowadays the decrease is counterbalanced by people flowing into Budapest from rural areas. At the same time, the rate of outflow has slowed down; certain areas of the agglomeration have lost their attractions. The areas along the Danube, especially, those in the Northern areas of the agglomeration are still considered to be attractive by inhabitants. Thus an increasingly bigger part of the Danube area is characterized by a population density that is much higher than the country average. Another country-level migration target is the upper

2. ábra: A társadalmi térszerkezet 2007, és változása 2003-2007

Forrás: Országgyűlési Beszámoló HÁTTÉRANYAGA a területi folyamatok alakulásáról, a területfejlesztési politika érvényesüléséről, valamint a területrendezési tervek érvényesüléséről (VÁTI, TEÉMI 2009)

TAGALLAMI HOZZÁJÁRULÁS

jelentős, az országos átlagot jóval meghaladó népsűrűséget. Hasonlóan országos migrációs cél a felső Duna-szakasz is. Az alsó szakasz gyengébb értékeket mutat, mint a felső két szakasz, azonban fontos látnunk, hogy a leggyengébb társadalmi helyzetű kistérségeink a folyótól távol helyezkednek el, elsősorban az ország északkeleti és keleti, másodsorban délnyugati területein. Mindez tehát azt a képet tárja elénk, hogy az ország társadalmi-fejlettségi térszerkezete valahol megegyezik a Duna irányával, egy északnyugat–délkeleti irányt mutat, míg a fejletlen területek szélárnyékban vannak. Végül soron, történelmi léptékben kimondhatjuk, hogy a Duna mintegy az ország fejlődési-innovációs tengelyeként működött a történelemben. Ezt a megállapítást erősíti, ha túltekintünk határainkon, s a Kárpát-medence fejlettségi térszerkezetére tekintünk. Ugyanez a szerkezet elmondható erre, a mai Magyarországnál nagyobb területi egységre is. Látszik az északnyugat–délkelet fejlettségi tengely, míg az ezzel ellentétes axis mentén tömörülnek a gyenge térségek (MTA RKK NYUTI – ÖTM Határ menti stratégiai tanulmány 2007).

A programtérképben a társadalmi tőke fejlesztése elsősorban a rurális, ezen belül is a Dunához kapcsolódó térségek közül a tanyás, aprófalvas térségekben igényel hatékony beavatkozásokat. Az agrárnépeség korszerűtlen gazdálkodási ismeretei, a munkanélküliek alacsony iskolai végzettsége, szakképzetlensége, és a képzési ellentmondások, az innovatív, képzett munkaerő elvándorlása, a szociális feszültségek ugyanúgy megoldandó problémák, mint a tanyai lakosság elszigeteltsége, rossz egészségügyi, mentálhigiénés állapota.

A vidéki tér társadalmi kirekesztettségének és gazdasági kiszolgáltatottságának csökkentése érdekében a helyi közösségek fejlesztése, identitásának erősítése, valamint tudásuk versenyképessé tétele egyaránt támogatásra szorul.

A Duna–Tisza közti Homokhátság területén az elmúlt évtizedek emberi beavatkozásainak és a klimatikus tényezők változásainak együttes hatásaként mára ökológiai degradáció következményeire (talajvízszint-süllyedés, szárazodás, homokviharak stb.) kell megoldásokat keresni. Ennek egyik összetevője a hagyományos homoki gazdálkodás, tanyai életforma – mint jellemzően magyar kultúrtörténeti érték – fenntartásának támogatása volna, elsősorban a lakosság helyben tartásán, életfeltételeinek javításán keresztül.

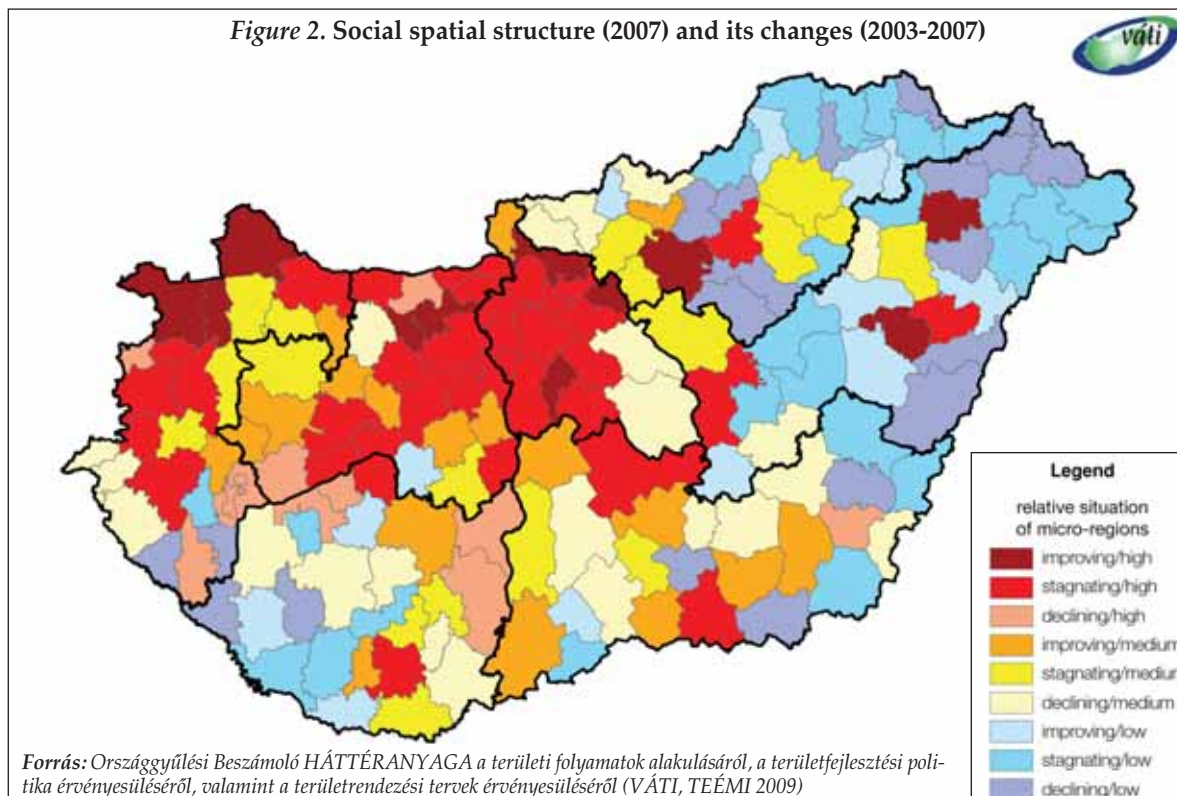
A szükséges beavatkozásokkal elősegíthetők a tanyás, valamint az aprófalvas térségekben élő, hátrányos helyzetű rászorultak bekapcsolása az ellátórendszerekbe.

Az iskolázottság, képzettség növelése kulcsszerepet játszik a piaci igényekhez való alkalmazkodásban, a magasabb foglalkoztatás elérésében, és ezeken keresztül a kiszolgáltatottság csökkentésében. A (felnőtt)képzési, alternatív foglalkoztatási lehetőségek megteremtése, bővülése javítja a vidéki térségek kilátásait a gazdasági vérkeringésbe történő bekapcsolódás terén, tervszerűvé teheti a szociális szférában rekedtek visszavezetését a munka világába. Mindezek hálózatos fejlesztése a lehetőségek térbeli kibővítéséhez járul hozzá.

A térségi kohézió és összetartozás érzésének szerepe növekvő a mai globalizált környezetben. A specializáció és

Figure 2. Social spatial structure (2007) and its changes (2003-2007)

stretch of the Danube. The lower stretches are characterized by less favourable results than the two upper stretches; still, it is to be noted that those Hungarian micro-regions that are of the worst social position are located far from the Danube, primarily in the north-east and east parts of the country, and, in the second place, in the south-west parts. This shows that in a certain way Hungary's spatial structure of social development corresponds to the direction of the Danube: it is characterized by a northwest-southeast direction, with underdeveloped areas located in the southeast part. From a historical perspective we can say that the Danube has always functioned as an axis of development and innovation within Hungary. The conclusion is reinforced if we look beyond our borders to the spatial structure of development in the Carpathian Basin. The same structure can be found in this larger territorial unit. The northwest-southeast axis of development is perceptible, while less developed areas are concentrated along the opposite axis (MTA RKK NYUTI – Ministry of Regional Development and Local Government: A strategic study on areas along the border, 2007.)

In the area concerned, the development of social capital requires efficient intervention mainly in the rural areas (more specifically, those areas related to the Danube where there are detached farms and small villages). Problems to be solved include rural population's out-of-date knowledge of farming and agriculture, their low educational level and lack of qualification, the contradictions related to training, the migration of innovative and qualified workforce, social tensions, as well as the isolation, bad health and mental health condition of people living on detached farms.

To decrease the social exclusion and economic vulnerability of rural areas, the development of local communities, the strengthening of their identity and ensuring the competitiveness of their knowledge should be given support.

In the area of *Homokhátság in the Danube-Tisza Interfleuve*, due to the combined effects of human interventions of the recent decades and of the changes in climatic conditions, problems resulting from ecological degradation (lower groundwater level, increasing aridity, sand storms) must be faced and solved. A component is the support given to the maintenance of the traditional farming and life at detached farms as a specific value of Hungarian cultural history primarily by motivating the population to stay and by improving their living conditions.

The necessary interventions may help to give underprivileged people living on detached farms and in regions with small villages access to social services.

The improvement of schooling and qualification plays a key role in adopting to market demands, in achieving a higher level of employment and thus in reducing vulnerability. The creation and development of opportunities for (adult) education and for alternative employment improves the regions' prospects of increasing the level of economic activity; also, it can provide a systematic solution to helping the reintegration of long-term welfare recipients into the labour market. The net-like development of these factors contributes to the spatial extension of opportunities.

In the globalised environment, the role of territorial cohesion and of the sense of belonging is increasingly important. Specialization and uniqueness are valuable; revival of traditions, building of awareness of unique values; such values can be made marketable through local products and services.

egyediség: érték, a hagyományok felelevenítése, a sajátos értékek tudatosítása, ápolása piacképesé tehető a helyi termékeken és szolgáltatásokon keresztül.

A diplomások helyben tartása, a civil szféra erősítése aktivizálja a helyi kultúrában rejlő energiákat, kreativitást, és hozzájárul a vidéki társadalom teljessé tételéhez, mindezekon keresztül pedig javítja az érdekérvényesítő képességet, identitást.

Együttműködések, kapcsolatok, identitás

A társadalmi erőforrások közé sorolhatjuk területi együttműködések, az integráció szintjét. Úgy tűnik, a településközi együttműködések jelentősebbek határon átnyúló, mint a belföldi Duna-szakaszokon átnyúló formában. A felső szakasz inkább jellemezhető a két part közötti települések, térségek, megyék együttműködésével (eurorégiók, települési kapcsolatok, ingázás), mint az alsó szakasz. Nemzetközi kapcsolatokkal itt is találkozhatunk, de a folyón átnyúlókkal kevesebbe.

Az identitás és a lakossági kapcsolatok egyik fontos alapja a térségi-táji kulturális és etnikai sajátosságok rendszere. A Duna-völgy ebből a szempontból sajátos értékeket nyújt mind Magyarország, mind Európa számára. A történelmi léptékű népmozgások sajátos etnikai keveredést alakítottak ki a Duna menti településeinken. Maga a folyó is a migráció egyik fő útvonala volt. Így jelentős számú a térségben a német (végig a folyó mentén), a horvát (Mosonmagyaróvár környékén és déli határainknál), a szlovák (a Gerecsében, a Pilisben, a Börzsönyben), a szerb (Komárom, Szentendre, Baja stb.), a sokác (Mohács) etnikai csoportok jelenléte. Sajátos kultúrájuk, a hozzájuk kapcsolódó szokások (pl. Busójárás), ételek stb. a lokális identitás alapvető meghatározói a térségben, sok közülük ma is élő hagyomány. Az etnikai csoportok ugyanakkor erős határon átnyúló, közép-európai és balkáni kapcsolódást jelentenek. A lokális identitás mellett felfedezhető egyfajta „dunai” identitás is. Különösen azokon a településeken, amelyek kikötővel rendelkeztek, vagy tipikus „hajós-falvak”, mint pl. Gönyű. Az itt élők a Duna hajdani kulturális közvetítő szerepét mindennapjaikban élték meg, sajnos ez mára megszűnt. Új reneszánszát legfeljebb a dunai hajós, kishajós turizmus fellendülése hozhatja meg.

Oktatás és kapcsolatrendszere

Magyarországon nyolc Duna menti város – Mosonmagyaróvár, Győr, Esztergom, Vác, Budapest, Dunaújváros, Kalocsa⁸ és Baja – szolgál egy vagy több felsőoktatási intézmény székhelyéül, illetve telephelyéül. Egy-egy felsőoktatási intézmény kapcsolatrendszere sokrétű és időben folyamatosan változik. Rendszerint a különböző intézményekben dolgozó kollégák közötti nem formalizált személyes és szakmai kapcsolatok fordulnak elő leggyakrabban, ezt követik az időszakos közös oktatási és kutatási projektek. A felsőoktatási intézmények nemzetközi ösztöndíjprogramokban való részvétele még szintén kiterjedtnek mondható, ám az átfogó együttműködési szerződések, valamint a képzési és kutatási stratégiai együttműködések már csak kis számban fordulnak elő (Rechnitzer–Smahó 2007).

A Nyugat-magyarországi Egyetem Mezőgazdaság- és Élelmiszertudományi Kara (Mosonmagyaróvár) Bécs három oktatási intézményével ápol kapcsolatokat: a Bécsi Agrártudományi Egyetemmel (BOKU) és a Bécsi Állatorvostudományi Egyetemmel stratégiai jelentőségű oktatási és kutatási kapcsolatot alakított ki, a Bécsi Műszaki Egyetemnek pedig projektpartnere (Bertalan–Bősze–Reisinger–Tóth 2007). A Széchenyi István Egyetem három Duna menti város (Linz, Krems, Pozsony) felsőoktatási intézményével áll szerződéses kapcsolatban, ám ösztöndíjprogramjai és projekt jellegű együttműködései ezen túlmenően Bécsre is kiterjednek (Smahó 2007).

Az Apor Vilmos Katolikus Főiskola (Vác) egy linzi egyházi magánegyetemmel (Katholisch-Theologische Universität Linz) áll kapcsolatban⁹, az Esztergomi Hittudományi Főiskolának pedig a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Hittudományi Karával (Budapest)¹⁰ van élő együttműködése.

Budapest Duna menti felsőoktatási központnak tekinthető, amely jelentős felsőoktatási kapacitásokat koncentrálna. A fővárosi egyetemek egyrészt földrajzi helyzetükből, másrészt nagyságrendjükből, rangjukból, pozícióikból adódóan is kedvelt partnerintézményei a külföldi egyetemeknek. Budapest esetében a Duna menti együttműködésre példaként említhető a Budapesti Corvinus Egyetem és a Bécsi Közgazdaságtudományi Egyetem (Wirtschaftsuniversität Wien) partnersége¹¹.

A Duna fővárostól délre eső szakaszán Baja – több budapesti szakközépiskola mellett – a Harsányi János Főiskolával ápol kapcsolatokat, továbbá a Dunaújvárosi Főiskolával tervez együttműködést¹².

Mindezek a példák azt mutatják, hogy létezik együttműködés a Duna menti városok felsőoktatási intézményei között, a Duna intézményeket összekötő kapocsként funkcionálhat.

2.2. Gazdasági erőforrások

Általános fejlettség és beruházások

Magyarországon a bruttó hazai termék 82,4%-át adták a Duna mente régiói, ezen belül is kiemelkedő a Közép-magyarországi régió teljesítménye, amelyben az ország GDP-jének közel felét állították elő 2007-ben, a népesség 29%-os aránya mellett.

⁸ A Dunaújvárosi Főiskola és a kalocsai Tomori Pál Főiskola kapcsolatairól jelenleg nincs információ.

⁹ http://www.avkf.hu/dok/04_NKB_Jegyzo_konyv_2009_02_18.pdf

¹⁰ Intézményi közlés (Esztergomi Hittudományi Főiskola).

¹¹ Az Unirégió projekt keretében végzett interjúból származó információ.

¹² Intézményi közlés.

If university and college graduates stay and civil society is strengthened, energies and creativity latent in local culture are activated, and the wholeness of rural society can be preserved to a greater degree, which, in turn, improves lobbying power and strengthens identity.

Cooperations, relations, identity

The levels of integration and of territorial cooperations can be regarded as a social resource. Apparently, cross-border intermunicipal cooperations are of greater significance than those that cross Danube stretches within Hungary. Cooperation of villages and towns, regions and counties on the two sides (euroregions, municipal relations, commuting) is more frequent on the upper stretch than on the lower one. There are international relations in the lower stretch, but cross-Danube relations are less frequent.

A most important basis of identity and relations of the population is the system of the cultural and ethnic features of the region. In this respect, the Danube valley offers unique values for Hungary and Europe alike. Large-scale historic migrations led to the evolution of a unique blend of ethnicities in the villages and towns along the Danube. The river itself served as a major route of migration. Consequently, the region is characterized by a significant presence of ethnic groups: German (along the river), Croatian (in the vicinity of Mosonmagyaróvár and near the Southern borders of Hungary), Slovakian (in the Gerecse, the Pilisben and the Börzsöny), Serbian (Komárom, Szentendre and Baja etc.) and Sokac. In the region, their unique culture, the related customs (e.g. „busójárás”, an annual celebration at the end of the Carnival season) and the food are essential features of local identity; numerous traditions are practised even today. In addition, ethnic groups function as strong cross-border links to the Central European and the Balkan regions. Besides the local identity, it is possible to trace the presence of a certain „Danube-related” identity, especially in towns and villages with ports or in typical „shipmen’s villages” (e.g. Gönyü). People living in this area used to have an everyday experience of the role of the Danube as a cultural link; unfortunately, this experience ceased to exist. At best, a new revival can be brought about by an upward trend of tourism on ships and small ships on the Danube.

Education and relationship networks

In Hungary there are eight cities and towns along the Danube where one or several higher education institutions are domiciled or present: Mosonmagyaróvár, Győr, Esztergom, Vác, Budapest, Dunaújváros, Kalocsa⁸ and Baja. The relationship networks of higher education institutions are multifaceted and in a constant state of flux. The most frequent types of relationships are informal, personal and professional relationships between those working in various institutions, this is followed by periodical joint educational and research projects. The participation of higher education institutions in international scholarship programmes is also widespread, but comprehensive cooperation contracts and strategic cooperations in the field of education and research are few (Rechnitzer-Smahó 2007).

The Faculty of Agricultural and Food Sciences of the University of West Hungary has relations with three educational institutions in Vienna: it has established strategic educational and research ties with the University of Natural Resources and Applied Life Sciences (BOKU) in Vienna and the University of Veterinary Medicine Vienna and is a project partner of the University of Technology Vienna (Bertalan-Bószé-Reisinger-Tóth 2007). Széchenyi István University of Applied Sciences has contractual relationships with higher education institutions in three towns on the Danube (Linz, Krems, Bratislava), and its scholarship programmes and project-type cooperations extend to Vienna as well (Smahó 2007).

Apor Vilmos Catholic College (Vác) cooperates with the Catholic-Theological Private University of Linz⁹ (Katholisch-Theologische Universität Linz) and the Theological College of Esztergom has a functioning cooperation with the Faculty of Theology of Pázmány Péter Catholic University (Budapest)¹⁰.

Budapest qualifies as a higher education centre on the Danube, which accumulates significant higher education capacities. The universities of the capital city are popular as partner institutions for foreign universities – due to their favourable geographical location as well as their size, rank and position. Corvinus University of Budapest has a partnership with the Vienna University of Economics and Business (Wirtschaftsuniversität Wien)¹¹, to mention a Budapest example of a cooperation along the Danube.

Baja, which is a town on the bank of the Danube south of the capital city, maintains relations with Harsányi János College – in addition to several technical secondary schools in Budapest – and is planning to cooperate with the College of Dunaújváros¹².

All these examples show that there are existing cooperations among the higher education institutions of towns along the Danube, and that the Danube can function as a link between institutions.

2.2. Economic resources

General level of development and investments

In Hungary, the regions along the Danube generated 82.4% of the gross domestic product in 2007, with the Central Hungary region playing the most prominent role, as it generated almost half of the GDP with 29% of the population living there.

⁸ Currently there is no information about the relationship between the College of Dunaújváros and Tomori Pál College in Kalocsa.

⁹ http://www.avkf.hu/dok/04_NKB_Jegyzokonyv_2009_02_18.pdf

¹⁰ Communication by the institution (Theological College of Esztergom).

¹¹ Information obtained from the interview conducted in the framework of the Uniregion project

¹² Communication by the institution

GDP területi adatai, 2007 (KSH)

Régió	Bruttó hazai termék		Egy főre jutó GDP		
	milliárd forint	megoszlás, %	ezer forint	az országos átlag	a közép- magyarországi régió átlagának
	százalékában				
Közép-Magyarország	12 008	47,1	4 162	164,3	100,0
Közép-Dunántúl	2 607	10,2	2 357	93,0	56,6
Nyugat-Dunántúl	2 483	9,7	2 487	98,1	59,7
Dél-Dunántúl	1 668	6,5	1 730	68,3	41,6
Dél-Alföld	2 265	8,9	1 692	66,8	40,7
Duna menti régiók összesen / átlaga	21 031	82,4	2 485,6	98,1	59,7
Ország összesen	25 479	100,0	2534	100,0	60,9

Forrás: Magyarország 2008, KSH.

Az egy főre jutó GDP területi különbségei kissé mérséklődtek (elsősorban Nyugat-Dunántúl fejlettségének erősödése és Közép-Dunántúl gyengülése mellett), a rangsor azonban nem változott az előző évihez képest.

A Duna menti régiókban realizált beruházások szintje a hazainak négyötöde. A beruházások területi vizsgálatánál látható, hogy a legnagyobb vonzerőt a Közép-magyarországi régió jelenti, a területén megvalósult fejlesztéseknek az ország összes beruházási ráfordításainak kétötödével. Az egy lakosra jutó fejlesztés is itt, illetve a Közép-Dunántúlon haladja meg az országos átlagot, míg attól leginkább e térségben Dél-Alföld fejlesztései maradnak el.

Az ipar a bruttó hozzáadott értéket, valamint a vállalkozások és a foglalkoztatottak számát tekintve a Duna mentét érintő megyékben a második ágazat. A Duna mente kistérségei esetében megállapítható, hogy a Duna jobb partján Győr-Moson-Sopron, Komárom-Esztergom, Fejér és részben Tolna megyéhez tartozó kistérségek esetében az iparnak kiemelten fontos szerepe van, az ágazati szerkezet azonban térségenként eltérő.

Hazánkban a leépült ipari üzemek hasznosítása, a foglalkoztatás növelése miatt a 90-es években megkezdődött az ipari parkok fejlesztése. Ezek a beruházások a térségi felzárkóztatást tűzték ki célul, hiszen a privatizációs lehetőségek csökkenése motiválta a zöldmezős beruházások és reorganizációval ipari parkká szervezhető ipartelepi beruházásokat.

Jelenleg a Duna mentén 32 ipari park fekszik, melyek heterogénnek tekinthetők betelepíthetőségüket, szolgáltatásait és infrastruktúrájukat tekintve.

Logisztika, szállítás

2008-ban az árutonna kilométerben mért áruszállítási teljesítmények 0,9%-kal mérséklődtek a 2007. évihez képest. A szállítási teljesítményekből mindössze 4%-kal részesedő belvízi áruszállítás teljesítménye – a megelőző évi dinamikus növekedést követően – 2%-kal lett nagyobb 2008-ban. A teljesítmény közel kétharmada átmenő forgalom, több mint ötöde export-szállítmány, 14%-a pedig importként érkezik be valamelyik kikötőnkbe. A belföldi forgalom részaránya mindezek alapján mindössze néhány tized százalék, ami lényegesen elmarad az EU-ban kialakult aránytól (2007-ben 25%). A teljes forgalomból a magyar lobogó alatt hajózó járművek részesedése 10%-ot tett ki, aminél a német, az ukrán, az osztrák, a román és a bolgár nemzetiségű hajók teljesítménye is magasabb volt.

A folyamatosan növekedő közúti teherforgalom okozta környezetszennyezés csökkentése miatt már több mint 10 éve folyik a kombinált szállítás és a logisztikai szolgáltató központok hazai fejlesztése. Az EU-csatlakozásig intenzív növekedési pályán volt ez a szállítási mód, bővültek a kapacitások, szaporodtak a kiszolgáló terminálok és útirányok, azonban Magyarország, majd Románia és Bulgária csatlakozásával igen rövid idő alatt teljesen megváltozott a kép ezen a téren. Míg 2004-ben 9 kombiterminál működött az országban és több mint 108 ezer közúti járművet szállítottak, addig 2007-re a terminálok száma 11-re emelkedett, viszont a szállított járművek száma visszaesett 33 ezerre.

2003 és 2007 között hazai forrásokból mintegy 3,5 milliárd forintot fordítottak kikötői beruházásokra. Ebből a legnagyobb beruházás Győr-Gönyű és Baja országos közforgalmú- és határkikötők (OKK) fejlesztése volt, előbbi a vizsgált években összesen 2,6 milliárd, utóbbi pedig 380 millió forint támogatást kapott. (1998-2002 között már fejlesztettek e két helyen 2,2 milliárd forint értékben.) E két nagy kikötőfejlesztésen kívül Szeged, Mohács, Esztergom, Csepel, Drávaszabolcs kikötői kaptak kisebb-nagyobb támogatásokat, a vizsgált időtávban összesen 440 millió forint értékben.

Regional breakdown of GDP, 2007 (HCSO)

Region	Gross domestic product		GDP / capita		
	billion HUF	distribution %	thousand HUF	as a percentage of the national average	as a % of the average of the Central Hungary region
Central Hungary	12 008	47,1	4 162	164,3	100,0
Central Transdanubia	2 607	10,2	2 357	93,0	56,6
West Transdanubia	2 483	9,7	2 487	98,1	59,7
South Transdanubia	1 668	6,5	1 730	68,3	41,6
South Great Plain	2 265	8,9	1 692	66,8	40,7
Total / average of regions along the Danube	21 031	82,4	2 485,6	98,1	59,7
Country total	25 479	100,0	2534	100,0	60,9

Forrás: Hungary 2008, NCSO

Geographical differences in per capita GDP have decreased somewhat (primarily due to faster development in West Transdanubia and weaker performance in Central Transdanubia), but the rankings have not changed.

Investments realised in the regions along the Danube represent four-fifth of all investments in Hungary. When looking at the regional breakdown, we can see that Central Hungary is the most attractive region, as two-fifth of all investment expenditure is spent on investment projects in this region. Per capita development-related spending is also higher here and in Central Transdanubia than the national average, while the South Great Plain has the lowest figures in this respect.

Industry is the second largest sector in the counties along the Danube in terms of gross added value and the number of businesses and active workers. As regards micro-regions along the Danube we can state that industry is of key importance for those micro-regions that lie on the right bank of the river – micro-regions in Győr-Moson-Sopron, Komárom-Esztergom, Fejér counties and partly in Tolna county - but sectoral structures vary.

In the 1990s Hungary started to develop industrial parks to make use of degraded industrial sites and to increase employment levels. The aim of these investments was to help close the development gap. The decrease in privatisation opportunities increased the motivation for green field investments and investments in industrial sites that could be reorganised to become industrial parks.

Currently there are 32 industrial parks along the Danube, which are heterogeneous in terms of occupancy rate, services and infrastructure.

Logistics, transport

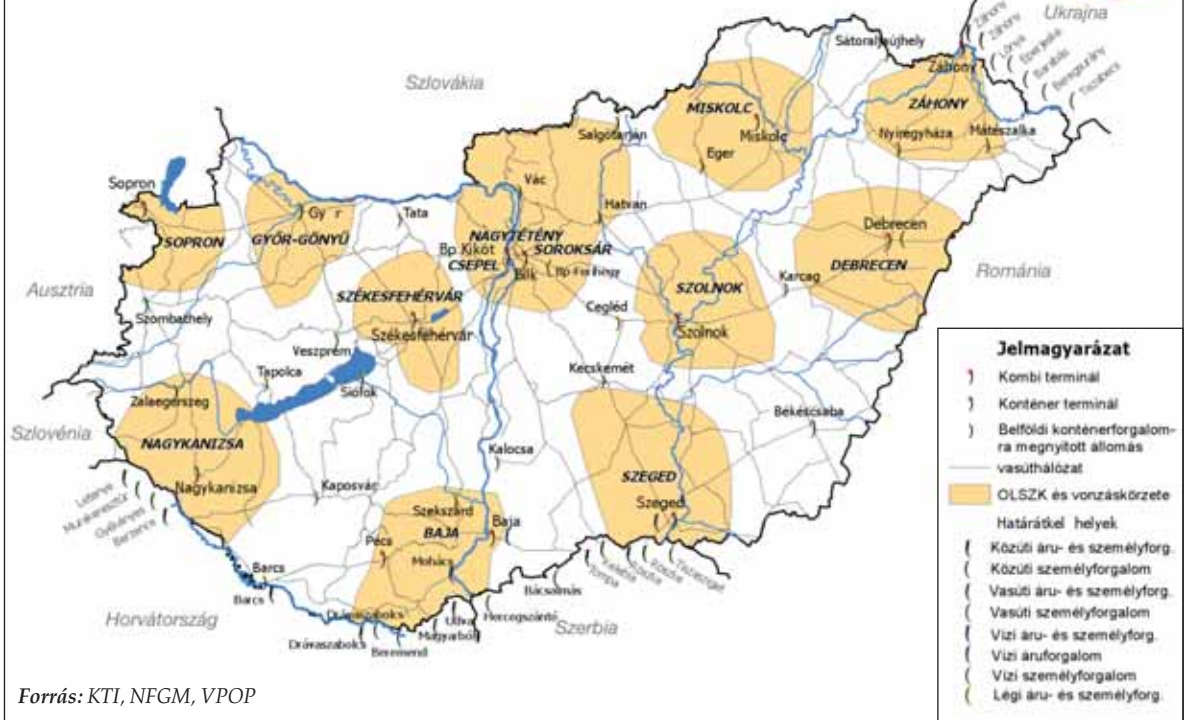
In 2008 freight transport performance calculated in freight tonne-kilometres decreased by 0.9% compared to 2007. The performance of inland water freight transport, which has a share of only 4%, grew by 2% after dynamic growth in the previous year. Almost two-thirds of the performance comes from transit traffic, more than one-fifth from export cargoes and 14% from imports. The share of domestic freight transport is only a few tenths of a percent, which is much lower than the figure for the EU (25% in 2007). The share of vehicles sailing under a Hungarian flag was 10%, which was much lower than the share of German, Ukrainian, Austrian, Romanian and Bulgarian ships.

The development of combined transport modes and logistical service centres has started more than 10 years ago in order to decrease pollution from the continuous rise in road freight transport. Until EU accession this transport mode was growing in importance – new capacities, service terminals and routes were being created, but after the accession of Hungary, and later Romania and Bulgaria, the situation changed completely in this respect. While in 2004 nine combiterminals operated in the country and more than 108 thousand road vehicles were transported, by 2007 the number of terminals grew to 11, but the number of vehicles transported dropped to 33 thousand.

Between 2003 and 2007 about 3.5 billion HUF were spent on port facilities. The biggest investment project in this field was the development of national public ports and border ports at Győr-Gönyű and Baja, in the examined years the former received 2.6 billion, the latter obtained 380 million HUF of funding (between 1998-2002 other development projects have already been implemented in these two places in the value of 2.2 billion HUF). Besides these two major projects the ports of Szeged, Mohács, Esztergom, Csepel and Drávaszabolcs also obtained varying amounts of funding, altogether 440 million HUF in the examined period.

3. ábra: Magyarországi kombiterminálok, Országos Logisztikai Szolgáltató Központok és az EU külső határszakaszán működő határátkelőhelyek, 2007

Forrás: KTI, NFGM, VPOP

Kikötői beruházások, 2003-2007, millió Ft

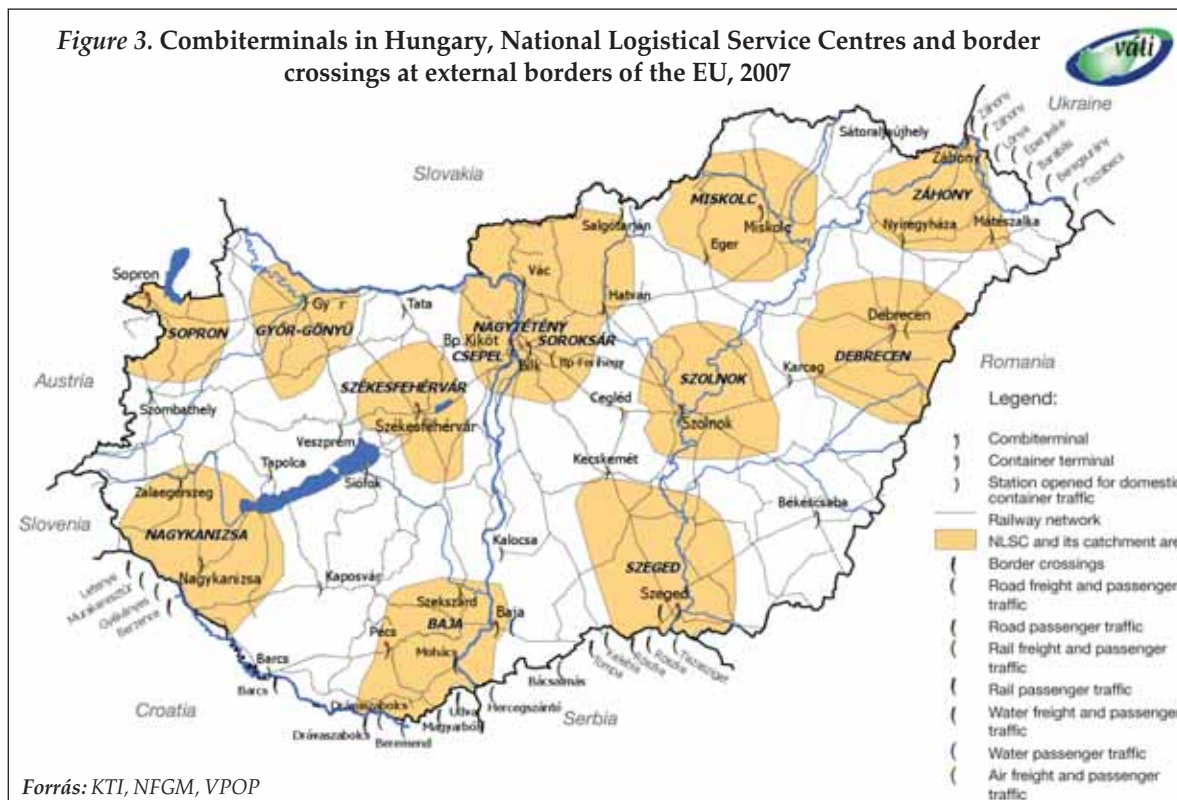
Kikötő neve	2003	2004	2005	2006	2007	Összesen
Győr-Gönyű OKK	675,0	499,3	542,0	783,0	164,4	2663,7
Baja OKK	192,0	28,0	22,8	47,6	90,0	380,4
Szegedi kikötő bejárati csatorna kotrása és határkikötői fejlesztések előkészítése	12,0	4,2	7,5	55,1	0	78,8
Mohács Határkikötő	28,0	27,0	8,4	0	0	63,4
Esztergom Nemzetközi Hajóállomás	30,0	11,5	10,7	0	0	52,2
Tisza-tó abádszalóki öble hajózási útvonal kitzítése	2,0	-	-	0	0	2,0
Csepeli kikötő partfalomlás kijavítása	30,0	30,0	30,0	30,0	0	120,0
Dunai folyami információs rendszer kiépítése	70,0	-	15,0	0	0	85,0
Drávaszabolcs vízi határátkelőhely létesítése			5,0	12,5	4,5	22,0
Egyéb kikötők fejlesztésének előkészítése	15,0	-	-	0	0	15,0
Összesen	1054,0	600,0	641,4	928,2	258,9	3482,5

Forrás: KHEM

TAGÁLLAMI HOZZÁJÁRULÁS

Figure 3. Combiterminals in Hungary, National Logistical Service Centres and border crossings at external borders of the EU, 2007

Investments in port development, 2003-2007, million HUF

Name of port	2003	2004	2005	2006	2007	Összesen
Győr-Gönyű (national public port)	675,0	499,3	542,0	783,0	164,4	2663,7
Baja (national public port)	192,0	28,0	22,8	47,6	90,0	380,4
Dredging of entrance channel of Szeged port and preparation for border port development	12,0	4,2	7,5	55,1	0	78,8
Mohács border port	28,0	27,0	8,4	0	0	63,4
Esztergom international landing stage	30,0	11,5	10,7	0	0	52,2
Marking of the waterway in Abádszalók Bay of Lake Tisa	2,0	-	-	0	0	2,0
Repair of the collapsed wall of the pier of the Port of Csepel	30,0	30,0	30,0	30,0	0	120,0
Creation of the Danube River information system	70,0	-	15,0	0	0	85,0
Establishment of the Drávaszabolcs border crossing over the river			5,0	12,5	4,5	22,0
Preparation for the development of other ports	15,0	-	-	0	0	15,0
Total	1054,0	600,0	641,4	928,2	258,9	3482,5

Source: Ministry of Transport, Telecommunication and Energy

Ágazati összetétel

A Duna mente kistérségei esetében megállapítható, hogy a Duna jobb partján Győr-Moson-Sopron, Komárom-Esztergom, Fejér és részben Tolna megyében az iparnak kiemelten fontos szerepe van. A Duna baranyai szakaszán, valamint Bács-Kiskun megyében az ipar szerepe kisebb, amelynek oka a mezőgazdaság relatíve nagyobb súlya. Ki kell emelnünk Tolna megye szerepét az erdőgazdálkodás, vadgazdálkodás tekintetében. Budapesten és környékén pedig a tercier szektor magas aránya miatt kisebb az ipar gazdasági szerepe.

Az ipar súlya a gazdaságon belül

Megye	Mezőgazdaság (%)	Ipar (%)	Szolgáltatás (%)
Bács-Kiskun	10	28	62
Baranya	6	25	68
Budapest	0	22	78
Fejér	5	47	48
Győr-Moson-Sopron	4	46	50
Komárom-Esztergom	3	58	39
Pest	3	34	63
Tolna	8	35	57

Forrás: KSH, 2004

Az ágazati szerkezetet vizsgálva az élelmiszeripar a mezőgazdasági jellegű Baranya (34%) és Bács-Kiskun (32%) megyében meghatározó. Győr-Moson-Sopron (74%) és Komárom-Esztergom megyében (84) a gépiparé a meghatározó szerep. A kohászat súlya Fejér megyében (Dunaújváros) jelentős, a vegyipar pedig Budapest ipari termelésében játszik fontos szerepet. Az energiatermelés aránya Tolna megye (Paks) esetében vesz fel magasabb értéket. A textilipar, a bányászat, a nemesfémek előállítása, valamint a faipar részaránya valamennyi Duna menti megye esetében alacsony.

Energiaellátás

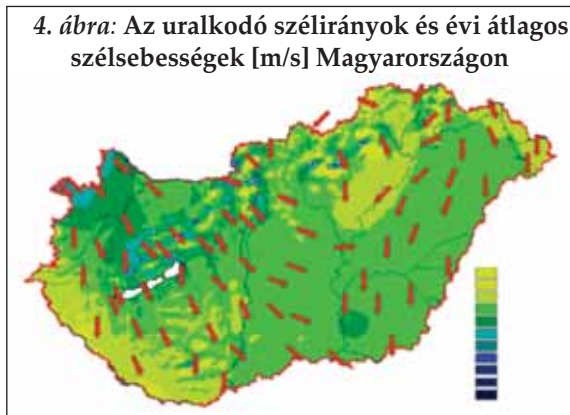
Hazai energia termelésünk szempontjából a Duna és térsége csak áttételesen értelmezhető. A vízenergia termelése a Dunán a Bős-Nagymarosi rendszer elvetésével meghiúsult, az egyéb, vízerővel kapcsolatos ötletek pedig a tervezés fázisába sem jutottak el. Ennek ellenére a folyóvölgy egyre fontosabb energetikai térsége hazánknak. Az atomerőmű vízigényes működése miatt települt a folyópartra (hasonlóan a bolgár és a jövőbeni román erőművekhez). A hűtővíz-igény további energetikai beruházások telepítő tényezője is lehet, pl. Gönyű térségében. Az energetikai szektor másik stratégiai létesítménye, a százhalombattai finomító is a vizsgált térségben helyezkedik el.

2008-ban a megújuló energiaforrások (víz- és szélenergiák) villamos energia, tüzifa, és az egyéb megújuló energiaforrások) termelése az összes hazai termelés 14,4%-a volt. Az összes energiafelhasználáson belül a megújuló energia felhasználásának aránya Magyarországon 2007-ben 5,3% volt, ami az unió átlagának (7,8%) több mint kétharmada.

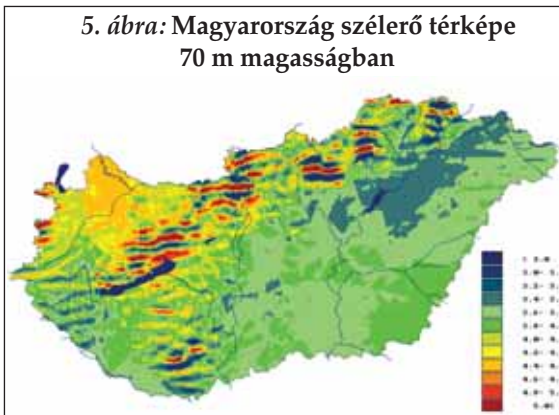
Az alternatív energiahordozók hasznosításának előtérbe kerülése is Duna-völgy energetikai jelentőségének növekedését vonja maga után. A bioetanol gyártás mezőgazdasági termékek feldolgozásán alapuló, szállításiigényes ágazat, amely a folyóvízi szállítást is igénybe veheti. Ilyen kezdeményezés már több is volt a Duna menti településeken.

Másfelől, a Duna-völgy földrajzi, ortográfiai okoknál fogva Magyarország szélenergiában leggazdagabb területei közé tartozik. A Kárpát-medencében uralkodó északnyugat-délkeleti szélirányt lényegében a folyó áttörési szorosa (Dévényi-kapu) jelöli ki. Így a potenciális szélenergia legnagyobb mennyiségben az Északnyugat-Dunántúlon áll rendelkezésre.

4. ábra: Az uralkodó szélirányok és évi átlagos szélességek [m/s] Magyarországon

5. ábra: Magyarország szélereő térképe 70 m magasságban

Sectoral breakdown

As regards micro-regions along the Danube we can state that industry is of key importance for those micro-regions that lie on the right bank of the river – micro-regions in Győr-Moson-Sopron, Komárom-Esztergom, Fejér counties and partly in Tolna county. On the Baranya county stretch of the Danube and in Bács-Kiskun county industry is less important, due to the relatively bigger weight of agriculture. We must emphasise the role of Tolna county with respect to forest and game management. In and around Budapest industry assumes less importance due to the large share of the tertiary sector.

The weight of industry within the economy

County	Agriculture (%)	Industry (%)	Services (%)
Bács-Kiskun	10	28	62
Baranya	6	25	68
Budapest	0	22	78
Fejér	5	47	48
Győr-Moson-Sopron	4	46	50
Komárom-Esztergom	3	58	39
Pest	3	34	63
Tolna	8	35	57

Source: NCSO, 2004

Looking at the sectoral structure, we can see that food industry is dominant in the agriculturally focused Baranya (34%) and Bács-Kiskun (32%) counties. In Győr-Moson-Sopron (74%) and Komárom-Esztergom (84%) counties machine industry leads. The weight of metallurgy in Fejér county (Dunaújváros) is significant, and chemical industry plays an important role in Budapest. Energy production is significant in Tolna county (Paks). All counties along the Danube have low production levels in mining as well as in the textile, precious metal and wood industries.

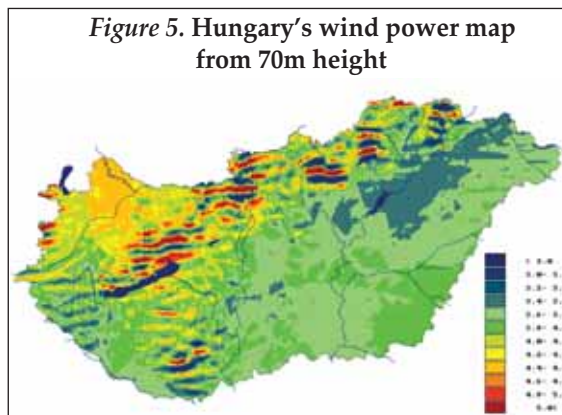
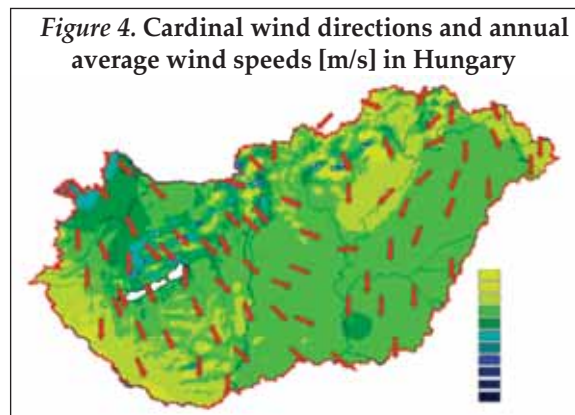
Energy supply

The Danube and the regions around it have only an indirect role in energy production in Hungary. The plans for producing hydraulic power on the Danube were aborted with the rejection of the Bős-Gabcikovo system, other ideas related to harnessing water power have not even reached the planning phase. Nevertheless the river valley is increasingly important for energy supply. The nuclear power plant was built on the bank of the river because of its water-intensive operation (similarly to the Bulgarian and the future Romanian power plants). The demand for cooling water may even motivate further investments in energetics, e.g. in the region of Gönyű. The other strategic facility of the energy production sector, the Százhalombatta refinery, is also situated in the examined region.

In 2008 the share of renewable energy sources (electricity from water and wind power plants, firewood and other renewable energy sources) was 14% of total domestic production. Within total energy use, the share of renewable energy use was 5.3% in Hungary in 2007, which is more than two-thirds of the EU average (7.8%).

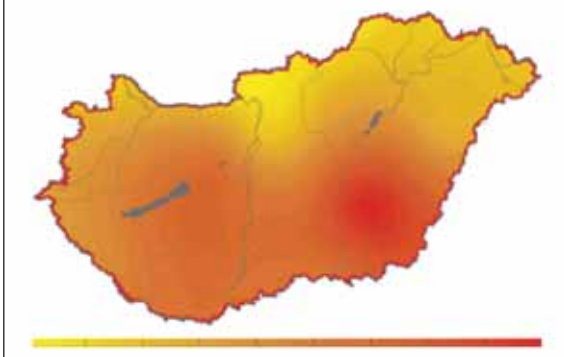
As the use of alternative energy sources becomes more widespread, the significance of the Danube valley increases in energy production. The production of bioethanol is based on the processing of agricultural products, and it is a transport-intensive sector, which can benefit from water transport. There have already been such initiatives in several communities along the Danube.

Also, the Danube valley is one of the richest in wind energy in Hungary, for geographic and orthographic reasons. The main wind direction in the Carpathian Basin is northwest-southeast, which is basically determined by the gorge that the Danube crosses (Dévény Gate). Therefore North-West Transdanubia has the biggest supply of potential wind energy.

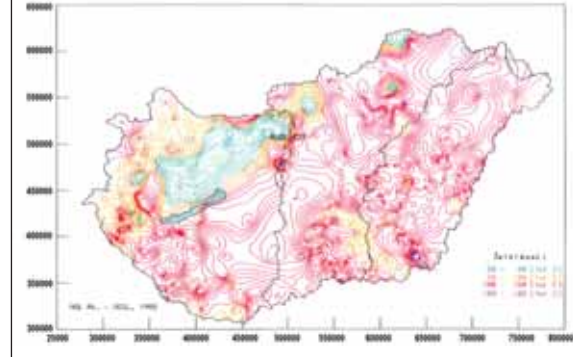

Kiemelkedő adottságokkal rendelkezünk továbbá nap- és geotermikus energianyeresi lehetőségek területén.

6. ábra: A globálisugárzás (MJ/m²) átlagos évi összege Magyarországon

7. ábra: Hőmérséklet eloszlás 2000 méter mélységben

Turizmus

A Duna mente egészét az eleven és sokszínű kulturális hagyományok, a nagyterjedésű (védett) természeti, tájképi, kultúrtörténeti értékek jellemzik. Ennek ellenére egyetlen nemzetközileg is versenyképes célpontja a főváros, miközben a turizmus jelentősége a Dunakanyarban és a Ráckevei (Soroksári) Duna-ágban, valamint a kulturális örökségben gazdag városi központokban (Győr, Komárom, Esztergom, Visegrád, Kalocsa, Baja stb.) egyaránt hangsúlyos. Értékes, azonban még kihasználatlan adottságai a térségnek a 412 km-es, 60%-ban természetes folyópart, élőhelyekben gazdag szigeteivel és mellékágrendszerével (Szigetköz), a tradicionális borvidékek (Pannonhalmi, Ászár-Neszmélyi, Etyek-Budai, Tolnai, Szekszárdi, Mecsekaljai, Hajós-Bajai, Kunsági), a sokszínű kulturális hagyományok (ősi mestersegek, gasztronómia, etnikai néphagyományok) és tájtermékek (bogyósok, kalocsai paprika stb.), kiterjedt hegyvidéki erdőségei, természetközeli térségei, világhírű nagyvadállománya (Börzsöny, Gemenc, Béda-Karapancsa), termálfürdői (Budapest, Ráckeve, Győr, Mosonmagyaróvár, Lipót), valamint világörökségi és arra várományos területei (Pannonhalmi Apátság, Budapesti Duna-part, Komáromi erőd rendszer, limes vonal).

A turisztikai vonzerők versenyképessé tételét azonban akadályozzák: a természeti potenciál állapotát befolyásoló jelentős környezeti terhelések (vizuális- és légszennyezések, vízminőségi problémák, a vízpartok árvízi veszélyeztetettsége), elsősorban az alsó Duna szakasz alacsony gazdasági, vállalkozói aktivitása, a turisztikai infrastruktúra hiányosságai és végül – a teljes folyó menti térségben – az összehangolt, desztináció-szemléletű turizmusfejlesztés hiánya.

A Duna menti turizmus fejlesztésének összhangban kell lennie a 2000/60/EK Vízkkeretirányelv, illetve a 221/2004 (VII.21.) Korm. rendelet szerint a Duna hazai vízgyűjtőterületére készülő vízgyűjtő-gazdálkodási tervvel (határidő 2009) a jó állapot elérése érdekében, továbbá a folyó hajózhatóságának javítását célzó intézkedésekkel.

A turisztikai adottságok a közös dunai elemek mellett elkülöníthetők térségenként, ösztönözve az összetartozó települések térségek Dunán, határon, közigazgatási határokon átnyúló együttműködését. Ezt a feltárást kiválóan elvégezte *A Duna menti turizmus hazai és nemzetközi dimenziói* c. tervdokumentum.

2.3. Természeti erőforrások, környezeti állapot

A terület lehatárolásából eredően heterogén adottságú, és így eltérő problematikát hordozó, azonban egységes kezelést igényel, mivel közös (nemzeti, és a víztestek megosztottsága miatt nemzetközi), együttműködésre kényszerítő érdek-szférába tartozik a természeti erőforrásokkal, ezen belül a stratégiai vízkészletekkel való gazdálkodás szempontjából.

Magyarország a Kárpát-medencébe érkező folyóknak köszönhetően jelentős **vízkészlettel**, ezen belül európai viszonylatban is kiemelkedő mennyiségű tárolt felszín alatti vízkészletekkel rendelkezik.

Ha a teljes vízkészletet figyelembe vesszük, akkor az egy főre jutó vízkészletünk (11 000 m³/év/fő) vízbő viszonyokra utal. Ugyanakkor ugyanez az érték mindössze 600 m³/év/fő, ha abból indulunk ki, hogy minden beérkező vizet tovább kell engednünk és csak a hazai eredetű készletnek megfelelő mennyiséget használhatjuk fel – ez viszont önmagában csak a kritikus vízkészlet-gazdálkodási helyzettel jellemzett sivatagi országok mérőszámaival vethető egybe.

Nehézséget okoz, hogy vízkészleteink nem ott és nem akkor jelentkeznek, ahol a vízigeny.

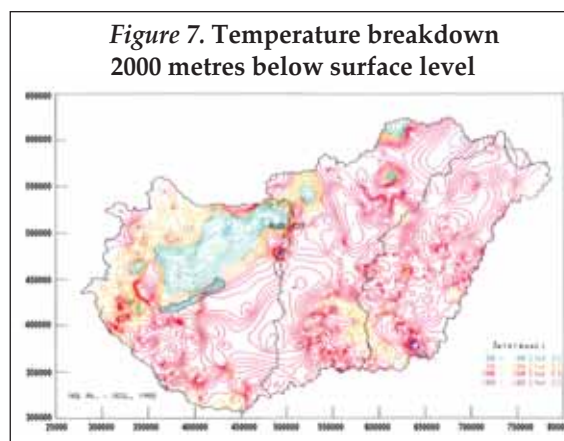
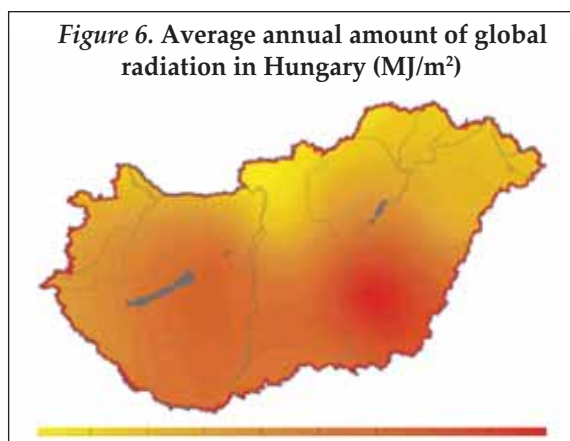
Felszíni vízkészletünk 63 %-a a Dunában, 16 %-a a Drávában, 4 %-a a Marosban van, a Tisza völgyére 17% jut.

Tartósan száraz idő esetén az Alföld középső térségében már az utánpótlódást meghaladó mértékben használjuk a felszín alatti vízkészleteinket (a vízszintek süllyednek).

Másrészt folyóink általában nyáron és ősszel szállítják a legkevesebb vizet, viszont a lakosság és a mezőgazdaság vízigenye nyáron a legnagyobb, amelyhez a megközelítően egyenletes ipari vízigeny is csatlakozik.

We also have outstanding opportunities for generating solar and geothermic energy.

Tourism

In Hungary, the banks of the Danube are characterised by lively and diverse cultural traditions, large stretches of (protected) natural environments, landscapes, historic-cultural assets. In spite of this, the country's only internationally competitive tourist destination is Budapest, while tourism is also important in the Danube Bend, and in the Ráckeve (Soroksár) branch of the Danube, as well as in urban centres, (Győr, Komárom, Esztergom, Visegrád, Kalocsa, Baja, etc.) which are rich in cultural heritage. The 412 km-long river bank, 60% of which is in a natural state, is a valuable and yet untapped resource of the region. There are many islands and side stream tributaries (Szigetköz) rich in habitats, traditional wine-growing regions (in Pannonhalma, Ászár-Neszmély, Etyek-Buda, Tolna, Szekszárd, Mecsekalja, Hajós-Baja, Kunság), diverse cultural traditions (ancient crafts, gastronomy, folk traditions of ethnic minorities) and typical produce of the region (berries, paprika of Kalocsa etc.), extensive hill forests, natural sites, world-famous big game stock (Börzsöny, Gemenc, Béda-Karapancsa), thermal baths (Budapest, Ráckeve, Győr, Mosonmagyaróvár, Lipót), present and prospective world heritage sites (Abbey of Pannonhalma, Danube River Bank, the system of forts at Komárom, the Limes Line).

However, competitiveness of tourist attractions is hindered by: significant environmental pressure that damages natural resources (visual and air pollution, water quality problems, flood risk in areas by the river), low economic and entrepreneurial activity especially in the Lower Danube area, deficiencies in tourism infrastructure and finally – on the entire stretch of the river – lack of harmonised, destination-oriented tourism development.

Tourism development along the Danube must be harmonised with the river basin management plan (deadline: 2009) prepared for the domestic catchment area of the Danube in accordance with 2000/60/EC Water Framework Directive, and Government Decree No 221/2004 (VII .21.) in order to achieve a good status. Furthermore, it should also be in line with the measures aimed to improve the navigability of the river.

Besides the common features linked to the Danube, there are distinct tourism-related features in each region, which means that communities with common features are motivated to cooperate along the Danube, beyond national borders and administrative borders. The draft paper titled *Domestic and international dimensions of tourism alongside the Danube* provides an excellent study of this topic.

2.3. Natural resources, environmental status

The region is heterogeneous due to the way boundaries have been defined. There are diverse problems which need an uniform answer as the region belongs to the same sphere of interest from the perspective of natural resource and strategic water supply management, which encourages cooperation (the sphere of interest is both national and international due to the water bodies being located in several countries).

Hungary has significant **water supplies** due to the rivers flowing into the Carpathian Basin, and it also has a large groundwater supply, that is outstanding even by European standards.

Taking into account our entire water stock, our per capita water supply (11 000 m³/year/person) indicates that Hungary has an abundant supply of water. However, this value is only 600 m³/year/person if we assume that all incoming water must be allowed to flow out of the country, only using the quantity of water that originates within Hungary – this latter figure is only comparable to the figures of desert countries that face critical water supply management problems.

There are difficulties arising from the fact that water supplies are not available at the same place and time as water demand.

The Danube has 63% of our surface water supply, the Dráva River has 16%, the Mures River has 4% and the Tisa valley represents 17%.

In times of long-term dry weather, in the central part of the Great Plain groundwater supplies are used in excess of

A Pannon-medence kedvező geotermikus jellemzői következtében Magyarország területének kb. 2/3-án lehetséges 30°C-nál magasabb felszíni kifolyóvíz-hőmérsékletű **hévíz** feltárása. A hasznosított geotermikus energia mennyisége szerint hazánk 2000-ben a 7-ik, a mezőgazdasági célú direkt hőhasznosítás volumene szerint pedig (az USA után) második volt a világon.

Sok feltáró fúrás, illetve forrás vizét fogadták el ásvány-, illetve gyógyvízként. Az eddig elismert 223 ásványvizet és 205 elismert gyógyvizet szolgáltató kút és forrás száma akár nagyságrendekkel is növekedhet vízelőfordulásaink védeltségét és kémiai összetételét figyelembe véve.

A jelenlegi 951 db termelő hévízkútból 432 db (45,2%) elsődlegesen balneológiai, 220 db (23,1 %) ivóvízellátási, 15 db (1,6%) ásványvíz-palackozási célból létesült.

Míg nagy folyóinkat alapvetően a határon kívülről érkező **vízminőség** alakítja, jelentős számú, de kis vízhozamú kisvízfolyásunk (a VKI szerint a kisvízfolyások 80 %-a) szennyezettségéért a hazai kibocsátások a felelősek. A tápanyagok és szerves anyagok okozta probléma a vízfolyásaink több mint felét érinti. Az értékelésből levezetett országos kép a vízhozam-függőséget tükrözi: a kis vizek állapota a nagyobb vízfolyásokénál lényegesen rosszabb. Hasonló a helyzet állóvizeinknél is: többségük sekély, és emiatt a szennyezőanyag terhelésre (beleértve a vízpartokról bemosódó műtrágyát és szerves szennyezőanyagokat is) nagyon érzékeny.

A víz szennyezése egyre jelentősebb korlátokat állít. A veszélyt nem csupán az önmagában is hatalmas mennyiségű szennyvíz jelenti, hanem a helyzet súlyosságát fokozza, hogy 1 m³ ipari-háztartási szennyvíz 12-15 m³ tiszta vizet szennyez be.

Felszíni vizeink szennyezőanyag terhelésének közelítőleg fele a településekről származik. Így kézenfekvőnek tűnik, hogy a VKI célok elérésének egyik legfontosabb eszköze a szennyvíz program megvalósítása.

A felszíni vizek terhelésének másik fele a mezőgazdasági/belterületi diffúz szennyezésből származik.

A partiszűrősejtek területen a háttér felől érkező szennyezés mellett számolni kell a vízfolyások esetleges havária jellegű szennyezéseivel. Ezek ritkák, és lehet védekezni, de fel kell rá készülni.

A gazdasági recesszió jellegzetes velejárója a technológiai meghibásodásból, a hulladékok nem megfelelő tárolásából és kezeléséből, gondatlanságból stb. származó rendkívüli szennyezések gyarapodása és súlyosabbá válása. A rendkívüli szennyezések elleni védekezés alapvető eszköze a kárelhárítási tervek elkészítése üzemi és területi szinten egyaránt. Hazai viszonylatban létezik a szükséges jogszabályi háttér, de az elkészült tervek karbantartása (termék- és technológiaváltás következtében) kívánivalókat hagy maga után. Ezek a havária jellegű szennyezések egyébként keleti szomszédaink felől a leggyakoribbak.

A hazai folyókon a hullámtérre kilépő, azaz valamilyen védelmet igénylő árhullámok gyakorisága nagy: a Tisza vízrendszerének folyói és a Duna átlagosan évente, a Dráva, a Mura és a Rába 2 évente lép ki a medréből. Nagyobb, már készülséget igénylő árhullámok a Dunán és a Rábán átlagosan 10 évente, a Dráván, a Murán és a Tiszán 5 évente jelentkeznek. Az utóbbi 10 évben a gyakoriság az átlagosnál nagyobb volt.

Az árvízi veszélyeztetettség, valamint az árvizek elleni védekezés szervezése, a védekezésre rendelkezésre álló erők optimális csoportosítása szempontjából a síkvidéki területeken különös jelentősége van a különböző folyókon egyidejűleg jelentkező árvizek gyakoriságának. A fő- és mellékfolyók árhullámjainak találkozása mind az árhullám magasságát, és ezáltal a védendő szakaszok kiterjedését, valamint a védekezés egyéb feltételeit is jelentősen befolyásolja.

Az árvízi elöntéseknek kitett területeken kockázatot több mint 5 ezer milliárd forint. Az árvízvédelmet nehezíti, hogy az árvizek jelentős része külföldről származik, amelyek befolyásolására egyelőre nincs módunk.

1998 és 2002 között hazánkban sorozatban fordultak elő szélsőséges hidrológiai események: egyes paramétereiben minden eddigit meghaladó árvizek a töltésezett folyóinkon, valamint a dombvidéki és hegyvidéki kisvízfolyásainkon; továbbá rendkívüli belvízi elöntések az ország síkvidéki területein. E hidrológiai események jelentős mértékű védekezési munkát igényeltek, példátlanul nagy költségekkel és károkkal jártak együtt, következményeik (a beregi öblözet elöntése, egyes települések belterületének árvíz- és belvízkárai) esetenként rendkívüliek voltak.

Az árvízvédelmi biztonság megteremtésének racionális feltétele közepes és nagy folyóink mentén, hogy a védműveket a hazai előírásoknak megfelelő, vagyis az átlagosan 100 évenként egyszer előforduló, s az évi legnagyobb jégmentes vízállást okozó árhullám terhelése elleni védelemre kiépüljenek. A fővédvonalak kiépítettségének mértéke 61 %-os, mintegy 1500 km töltés erősítése szükséges.

Magyarországon az országos jelentőségű **védett természeti területek** nagysága összesen 830,6 ezer hektár, amely az ország 9 %-át teszi ki.

Európa természetes élőhelyeinek jelentős része az emberi hasznosítás és terhelés következtében megsemmisült, illetve feldarabolódott.

Az Európai Unió által létrehozott Natura 2000 egy olyan összefüggő európai ökológiai hálózat, amely a közösségi jelentőségű természetes élőhelytípusok, vadon élő állat- és növényfajok védelmén keresztül biztosítja a biológiai sokféleség megóvását, és hozzájárul kedvező természetvédelmi helyzetük fenntartásához, illetve helyreállításához. A Duna magyarországi szakasza – a főváros kivételével – Natura2000 terület. Partjainak 60%-a természetközeli állapotban van. A Szap és a déli országhatár között összesen 53 – számos turisztikailag is hasznosítható - sziget és mellékág található.

replenishment levels (which means that water level is dropping).

Also, our rivers carry the least amount of water during summer and autumn when water demand on the part of the population and agriculture is at its highest, and to which is added an approximately stable demand for industrial water.

The favourable geothermic conditions in the Pannonian Basin mean that **thermal waters** with surface temperatures of over 30°C can be drawn on 2/3 of the territory of Hungary. In 2000 Hungary ranked 7th in the world in terms of geothermic energy use, and came 2nd (after the USA) in terms of direct use of thermal energy.

In many cases the waters obtained from drillings and from springs qualify as mineral waters or medicinal waters. Currently there are 223 wells and springs providing mineral water and 205 recognised sources of medicinal waters, which numbers can significantly increase in view of the protection and chemical composition of our water sources.

Of the currently operating 951 thermal water wells 432 (45.2%) serve balneological purposes, 220 (23.1%) are used as drinking water sources, and 15 (1.6%) provide bottled mineral water.

While the **water quality** of our large rivers is mostly determined by the water quality coming from beyond our borders, the pollution of our numerous small streams with small water output – which make up 80% of our small streams according to the WFD – is caused by domestic discharges. More than half of our streams are affected by the problems of nutrient and organic substance pollution. The evaluation reflects a dependency on water output: the status of small waters is much worse than of large watercourses. The situation is similar for still waters: Most of them are shallow, therefore very sensitive to pollutants (including artificial fertilisers and organic pollutants washed into the water from the beaches).

The pollution of waters presents an increasing problem. The problems is not only caused by the large volumes of waste water, but the situation is aggravated by the fact that 1 m³ of industrial-household waste water pollutes 12-15 m³ of clean water.

Almost half of the pollution affecting our surface waters originates from communal sources. Therefore, it seems obvious that one of the most important ways of achieving the WFD objectives can be the implementation a sewage programme.

The other major cause of environmental pressure is nonpoint source pollution coming from agricultural/inner urban areas, which is responsible for half of the pollution in surface waters.

Besides pollution coming from the background, riparian areas also have to face sudden pollution events, accidents affecting watercourses. These are rare, and can be overcome, but preparation is required.

In times of economic recession the number and severity of sudden pollution events resulting from technological breakdown, inadequate storage and treatment of wastes, negligence etc. usually increases. In order to be able to handle such sudden pollution incidents, companies and administrative bodies must prepare dedicated emergency plans. Hungary has already adopted the necessary legal regulations, but the maintenance of the prepared plans (due to product and technology changes) leaves much to be desired. Such sudden pollution incidents mostly happen on the territory of our eastern neighbours.

In Hungary flood waves that cross over to the floodplains, and thus require some form of defence, are a frequent phenomenon. The water level of the Danube and the rivers belonging to the water system of the Tisza rises beyond the river bed once each year on average, the Dráva, Mura and Rába rivers rise once every two years. Bigger flood waves requiring preparatory measures happen every ten years on average in the case of the Danube and the Rába, and every five years in the case of the Dráva, the Mura and the Tisza. In the past ten years frequency was higher than average.

The frequency of simultaneously happening floods at various rivers, especially in the flat plain areas, is especially relevant for determining flood risk, for organising actions to combat flooding, and for optimum distribution of available resources. The meeting of the flood waves of the main river and the tributaries can have significant impacts on the height of the flood wave, and thus on the length of the sections to be protected as well as on other aspects of defence.

The value of assets located on flood risk areas is more than 5 billion HUF. Flood protection is complicated by the fact that a significant proportion of flood waves come from abroad, and thus, for the moment, we have no way of influencing them.

Between 1998 and 2002 a large number of extreme hydrological events happened in Hungary: we experienced floods on our embanked rivers and small streams in hilly and mountainous areas that broke all previous records in some parameters; and there were also extraordinary inundations caused by inland water in the flat part of the country. These hydrological events required a lot of protection measures, and entailed unprecedented costs and damages. In some cases (inundation of the Bereg Plain, flood and inland water damage in the inner part of communities) the consequences were disastrous.

A rational prerequisite of the stability of flood protection along our medium-sized and large rivers is the building of flood protection structures that meet the standards provided in Hungarian regulations, i.e. structures that can withstand the once in 100 years flood wave causing the highest annual ice-free water level. Only 61% of main defence structures have been built, and about 1500 km of dikes need to be strengthened.

Protected natural sites of national significance spread over altogether 830.6 thousand hectares in Hungary, which represents 9% of the country's territory.

Many of Europe's natural habitats have been destroyed or have become fragmented due to exploitation by humans and environmental pressures.

Natura 2000 is an ecological network of protected areas created by the European Union, to ensure the preservation of biodiversity and contribute to maintaining and restoring the favourable status of natural habitats of community significance and to protecting wild animal and plant species. The entire Hungarian stretch of the Danube is a Natura 2000 site – with the exception of the capital city. Sixty percent of the river bank is in a near natural state. Between Szap and the

Az egyes szakaszok környezeti állapota

A Duna Budapestig terjedő szakaszát az emberi beavatkozások által megváltozott ökológiai viszonyok jellemzik. A károk megelőzésére tett erőfeszítések ellenére állandósultak a problémák:

- Dunakiliti térségében a duzzasztómű és környezetének, a tározótérnek (telekkönyvi és környezeti) rendezésére van szükség a távlati hasznosíthatóság szempontjai szerint.
- A Szigetközben a jelenlegi vízpótló rendszer hosszú távon nem képes fenntartani az ökológiai állapot romlása nélkül a védendő természeti egységek továbbélését és biztosítani az édesvíz-készletek minőségi és mennyiségi paramétereit. A térség vízellátásának javítása nem csak az élővilág szempontjából fontos, hanem segíti a gazdálkodást (erdészet, halászat), és a turizmus lehetőségeinek bővítésével bevételhez juttathatja a szigetközi településeket, ami kompenzálná az eddigi veszteségeiket.
- A Szap–Budapest közötti szakaszon az utóbbi évtizedekben a medersüllyedés (intenzív kavicskotrás, ill. a felső szakaszon épített vízlépcsők hordalékmegfogó hatása) következtében előállott hajózási és talajvízproblémák jelentenek súlyos gondot. Emellett a márga, vagy vulkanikus eredetű gázlós szakaszok sem teszik lehetővé a nemzetközileg elvárt hajózási paraméterek biztosítását. A vízszint emelése érdekében megvalósított részleges, illetve teljes sziget mellékág-lezárások a szigetközi hullámtér nagyságával megegyező ökológiai degradációt eredményeztek. A medersüllyedés kihatással van a térség felszíni vizeire is, ez teszi szükségessé a Mosoni-Duna és a Rába alsó szakaszának rehabilitációját.

A Ráckevei–Soroksári-Duna vízkészlet-gazdálkodási célú szabályozásának következtében folyamatos emberi beavatkozást, fenntartást igényel, aminek hiányában a természeti folyamatok feliszapolódáshoz vezetnek. A sérülékeny hasznosítható vízkészletek – egymással érdekellentétben álló – különböző igények kielégítését szolgálják:

- a felső szakaszon döntően ipari, az alsó szakaszon döntően mezőgazdasági vízigények,
- ökológiai vízhasználat, a kialakult, állóvizekre jellemző gazdag vegetáció fenntartása,
- a turizmus vízhez kapcsolódó formáinak kielégítése,
- szennyanyag-lebontó képesség, vagyis szűrő szerep.

Az utóbbi években a térség jelentős lépéseket tett szennyvíztisztítás terén, és ma már az állandó népesség 80%-ának van lehetősége a működő és épülő közműre csatlakozni. A támogatási rendszer azonban nem kezeli az üdülónépesség problémáját, amely tartós időszakokra megduplázza a jelenlévő népesség számát a sérülékeny területeken.

Az Alsó-Duna-szakasz kevésbé terhelt az antropogén beavatkozásokkal, de itt is kulcskérdés a turizmust befolyásoló dunai vízminőség, illetve a Mohács szigeti vízbázis védelme, végül a folyó menti iparok környezetbiztonsági feltételeinek biztosítása. A gemenci ártér erdeiben, vad- és halállományában értékes, újratemmelhető vagyon rejlik. Jelentős vonzerőt képviselnek a mintegy 30 km-es rehabilitálandó holtág-rendszer, valamint a Dunát a Tiszával összekötő, 118 km hosszú Baja-Bezdán-Óbecse csatorna.

A klímaváltozás és hatása a térségben

A Kárpát-medence térségére az évi átlagnál nagyobb mértékű hőmérséklet-emelkedés várható a nyár és az őszy folyamán. Általában a Duna vízgyűjtőjén az éghajlat melegedésének mértéke nagyobb lesz, mint a globális átlag. A csapadék éven belüli eloszlásában érdemi változás várható: téli csapadékmennyiség-növekedés, illetve nyári csapadékcsökkenés.

Többször előfordult az elmúlt időszakban, hogy az országban különböző helyeken egyszerre okoz gondot az aszály, valamint az ár- és belvíz. Ezek a szélsőséges vízháztartási viszonyok jelentős gazdálkodási kockázatot jelentenek.

Az éghajlatváltozás vízgazdálkodásra gyakorolt hatásának értékelésénél elengedhetetlen a vízigények éghajlati érzékenységének figyelembevétele. Különösen a mezőgazdasági vízigény növekszik a felmelegedés nyomán, de kisebb mértékben a lakossági igényeket és az ipari hűtővízigényeket is befolyásolja a lég és víz hőmérséklet változása. Szélsőséges helyzetekben a hűtővízhasználatok kedvezőtlen környezeti hatása fokozottan jelentkezik.

Az éghajlatváltozás több ponton is hat a felszíni vizek minőségére:

- a nagy intenzitású záporok fokozzák az eróziós szennyanyag terhelést,
- a melegedés gyorsítja a lebontási folyamatokat, rontja az oxigén viszonyokat (a probléma a kisebb állóvizek és a pangó vizű csatornák esetében jelentkezik),
- a lefolyás csökkenése kedvezőtlenül befolyásolja az egyébként is sérülékeny kisebb vízfolyások és tavak szennyezéssel szembeni veszélyeztetettségét.

Az éghajlatváltozás a települési és az ipari vízgazdálkodást csak áttételesen, hosszabb távon érinti. A szennyvíztisztítás kialakításánál figyelembe kell azonban venni, hogy a tisztított szennyvizet befogadó vízfolyások vízhozamai és a „természetes öntisztuló képessége” általában csökkenhet. Figyelembe kell venni azt is, hogy a biológiai tisztítási eljárások elsődlegesen hőmérsékletfüggők, és a hőmérséklet növekedése módosíthatja a tisztítási eljárások jövőbeli hatásfokát.

southern border of Hungary there are altogether 53 islands and side branches, many of which have tourism potential.

Ecological status of various stretches

The stretch of the Danube from the border until Budapest is characterised by an ecology modified by human interventions. Problems persist despite efforts to prevent damages.

- Spatial planning is required in the Dunakiliti area, in connection with the dam and its surroundings as well as the reservoir (the plot defined in the land register and the area around it), having regard to long-term utilisation options.
- In the long run the current water system in Szigetköz is not able to ensure the survival of valuable nature conservation units and to maintain qualitative and quantitative parameters of fresh water stocks, without a deterioration of ecological status. The improvement of water supply in the region is important not only from the perspective of ecosystems, but also because it helps agriculture (forestry, fishery) and provides more opportunities for tourism, thus generating more income for communities in the Szigetköz and compensating them for losses suffered so far.
- Unwanted deepening of the river bed in the section between Szap and Budapest (due to shingle dredging and barrages built in the upper section, which retain alluvium), which occurred gradually during the past few decades, causes serious navigation- and groundwater-related problems. The presence of marl and fords of volcanic origin also make it impossible to ensure parameters that would be expected of an international waterway. Several island side branches have been partially or completely closed off, in order to raise the water level, which caused ecological degradation affecting the entire Szigetköz floodplain. Unwanted deepening of the river bed has an effect on surface waters of the region too, which necessitates the rehabilitation of Mosoni-Danube and the lower section of the Raba River.

The *Danube at Ráckeve and Soroksár* is regulated for water supply management purposes, which means that continuous human intervention is needed, without which natural processes would lead to silt accumulation. Vulnerable exploitable water stocks serve several – conflicting – needs:

- Dominantly industry-related water demand in the upper section, and dominantly agriculture-related water demand in the lower section,
- ecological water use, to maintain rich existing vegetation characteristic of still waters,
- water needed to satisfy the needs of water-related tourism,
- pollutant decomposition ability, i.e. filtering role.

In the past few years the region took important steps to improve sewage treatment, and today 80% of the population is able to connect to the public utility system currently operating or being built. The system however does not address the problem caused by holiday-makers who double the population size for long periods of time in the vulnerable areas.

The *Lower Danube* section suffers less from adverse impacts of anthropogenic interventions, but there are some key issues here as well, such as water quality of the Danube influencing tourism, protection of the water base of Mohács Island, ensuring of environmental safety in the case of industrial facilities along the river. The forests of the Gemenc floodplain and the game and fish stock here are valuable, reproduceable assets. The 30 km long system of oxbows that awaits rehabilitation and the 118 km long Baja-Bezdán-Óbecse channel linking the Danube and the Tisa, have significant appeal.

Impact of climate change on the region

Temperature rise during summer and autumn is expected to be higher than the annual average in the Carpathian Basin. The extent of climate warming in the Danube river basin in general will exceed the average warming on a global level. Substantial changes can be expected in the distribution of precipitation within the year: Precipitation levels will increase in winter and drop in summer.

In recent years there have been several occasions when the problem of drought and of flood and inland water surfaced simultaneously in different parts of the country. These extreme conditions in water supply present a significant risk in agriculture.

When assessing the impact of climate change on water management it is essential to take into account that water demand is sensitive to climatic conditions. Climate warming drives up water demand most significantly in agriculture, but air and water temperature rise also has an impact – albeit smaller impact – on household demand and the demand for cooling water in industry. In extreme conditions the adverse environmental impact of cooling water use is felt to an even greater extent.

Climate change affects the quality of surface waters in several ways:

- Rain showers of great intensity increase the amount of pollutants washed into the waters due to erosion,
- Warming accelerates decomposition processes, deteriorates oxygen conditions (the problem surfaces in the case of smaller still waters and channels with stagnant water),
- the decrease in the amount of water flowing in streams has an adverse impact on the pollution risk of smaller streams and lakes, which are vulnerable under normal circumstances too.

Climate change has only an indirect, longer term impact on communal and industrial water management. When developing the waste water treatment system, we must take into consideration that the water output of watercourses receiving the treated waste water might decrease and the „natural self-cleaning capacity” of these watercourses may weaken. It must also be noted that biological treatment processes are primarily temperature sensitive, therefore the

2.4. Közlekedési kapcsolatok, hajózás

Magyarországon a közlekedésben lejátszódó tendenciák megegyeznek azzal, ami Nyugat-Európát jellemezte korábban, vagyis megállíthatatlan a közúti és légi közlekedés térnyerése, a vasúti és vízi közlekedés hátrányára. A motorizáció foka egyelőre lassan közelíti csak a nyugati szintet, aminek legfőbb oka, hogy a lakosság jövedelmi szintje alacsony, és helyzete csak lassan változik. Éppen e jövedelmi különbözőségek miatt a tömegközlekedés továbbra is nagyobb súllyal szerepel az emberek mindennapjaiban, mint a fejlettebb európai országokban, azonban a jobb minőségű szolgáltatás leginkább csak a fővárost és térségét jellemzi, a pólusvárosokban és a többi megyeszékhelyen már komoly problémát jelent a közlekedési vállalatok állandósuló forráshiánya, amely sok esetben jelentősen korlátozza a központi szereppel bíró települések elérhetőségét.

2003 óta a **gyorsforgalmi úthálózat-fejlesztés** kiemelt célterület volt a mindenkori kormányzat számára. Látványosan bővült a hálózat (az M0, M3-M30-M35, M5, M6, M7-M70-es gyorsforgalmi utakon összesen 383 km-nyi új szakasz került átadásra főként Pest, Hajdú-Bihar, Bács-Kiskun, Fejér, Somogy és Zala megyékben).

Az, hogy több autópálya is elérte az országhatárt, elősegítette – az ország tranzitjellegéből adódó – jelentős tehergépjármű-forgalom megfelelő elvezetését, és hozzájárult, hogy a rurális és határmenti térségek **elérhetősége** a keleti és nyugati országrészek, valamint a főváros között számottevően felgyorsuljon. Kapcsolódik ehhez, hogy a legfontosabb vasúti fővonalak felújítása részben megtörtént és jelenleg is zajlik (pl. Hegyeshalom-Budapest-Szolnok-Lőkösháza, vagy Boba-Bajánsenye), továbbá, hogy a legfontosabb folyami kikötők felújítása, bővítése is megtörtént (Győr-Gönyű, Budapest-Csepel, Baja, Mohács), amelyek együttesen szolgálhatják az ország logisztikai szerepkörének felértékelődését, és a hozzá tartozó szolgáltatások felfutását.

A közútfejlesztés egyik legnagyobb hiányossága, hogy az évek, évtizedek óta hangoztatott transzverzális irányú hálózati elemek a mai napig nem épültek ki megfelelően. Gyakorlatilag csak két dunai átkelő épült meg (Dunaújvárosnál és Szekszárdnál), a hozzájuk tartozó gyorsforgalmi utak (M8 és M9) azonban mindössze egy-egy rövid szakaszon Fejér, illetve Tolna megyékben, így ezek nem tudták jelentősen módosítani a közlekedési hálózatok sugaras térszerkezetét.

A **vasúti közlekedés** egyelőre nincs abban a kitüntetett szerepben, ami Nyugat-Európában jellemzi az alágazatot. A nagy állami vasúttársaság feldarabolásával és a piac megnyitásával jelenleg kb. 10 szolgáltató társaság végez áruszállítási tevékenységet. A monopólium megszűnése azonban nem járt jelentős ár- és minőségi előnyökkel. Napjainkra óriási méreteket öltött az állami vasúttársaság dotálása, ráadásul mindez „csupán” a működtetéshez elegendő, így érdemi fejlesztésekre, minőségjavításra nincs forrás. Egyre nagyobb problémát jelent a vasúti mellékvonalak rendkívül leromlott állapota, amely főként a határ menti, vagy belső perifériális helyzetben lévő, elmaradott térségeket sújtja.

Magyarországon nemzetközi **hajózás** csaknem kizárólag a Dunán folyik, ahol a hajózás/hajózhatóság feltételeit nemzetközi egyezményekben rögzítettek szerint kell biztosítani. A Rajna-Majna-Duna csatorna megépítésével (1992) a dunai vízi út bekapcsolta Magyarországot az európai vízi úthálózatba. Az egységes európai vízhálózat kialakítása, a vízi út korszerűsítése növelni fogja a térség anyag-, áru- és személyszállítását.

Ez egyben azt is jelentette, hogy a Duna magyarországi 378 km-es szakasza (Szap-Déli országhatár) központi fekvésével meghatározó része lett a DMR transzkontinentális víziútnak. A DMR önmagában is, de különösen a hozzá közvetlenül kapcsolódó belvízi vízi utakkal együtt mind gazdasági, mind turisztikai szempontból Európa legjelentősebb belvízi víziútrendszer.

A Duna magyarországi szakasza a jelenlegi állapotában nem felel meg a nemzetközi hajózási kritériumoknak, több mint 50 helyen kell mélységi és szélességi korlátozással számolni, amelyek jelentős mértékben akadályozzák a vízi út kihasználását.

A Duna Védelmi Egyezmény Nemzetközi Bizottságában képviselt Magyarország álláspontja, hogy a folyó hajózhatóságának vizsgálata mellett, a hajózás fejlesztésének egyéb lehetőségeit is figyelembe kell venni az európai uniós és egyéb nemzetközi gazdasági célkitűzések megvalósításakor, s mindezt oly módon, hogy a Duna vízgyűjtőjében a természeti értékek ne sérüljenek.

A magyarországi Duna-szakasz jelentős természeti értéket képvisel, partszakaszainak 60%-a természetes állapotban van. Ennek igazolása, hogy bár Gönyű térségéig a Víz Keretirányelv értékelési rendszerében hidromorfológiai kockázatot kellett megállapítani, a Gönyű és a déli országhatár közötti összesen 358 fkm hosszú szakaszon ez a kockázatoság nem áll fenn, továbbá a magyarországi Duna-szakasz túlnyomó többsége Natura 2000 védett terület. Magyarország álláspontja az, hogy bizonyos folyamszakaszokon a morfológiai viszonyok, illetve a Víz Keretirányelv szerint elérendő jó ökológiai állapot, valamint egyéb európai közösségi környezetvédelmi és természetvédelmi előírások függvényében a hajóút-fejlesztésre vonatkozó nemzetközi egyezményekben foglalt követelmények elérhetetlenné válhatnak, ennek következtében azok felülvizsgálata is felvetődhet.

A hajózás, az ahhoz kapcsolódó infrastruktúra és a multimodális szállítási rendszerek fejlesztése – összhangban a belvízi hajózással az eddigénél nagyobb szerepet szánó uniós közlekedéspolitikával – általánosságban támogatandó, azonban a hajózást korlátozó tényezők nem kizárólag a folyóban keresendők. Szükséges a teljes körű vizsgálat lefolytatása, és ezen belül a gazdasági, társadalmi korlátozó tényezők alapos vizsgálata. A magyarországi Duna szakaszt érintő hajóút-fejlesztéssel kapcsolatosan szükséges a vízi áru fuvarozás iránti jelenlegi és jövőbeni hazai és nemzetközi kereslet felmérése és ennek ismeretében a lehetséges megoldások részletes vizsgálata, valamint az érintett szervezetek közötti folyamatos együttműködés.

rise in temperature may modify the effectiveness of these treatment methods in future.

2.4. Transport connections, navigation

The tendencies we see in Hungary are similar to what used to characterise Western Europe, i.e. road and air traffic is spreading unstopably at the expense of rail and water traffic. Motorisation level is only slowly approaching the level in the west, mainly because the income level of the population is low, and change is slow in this respect. Because of these disparities in income public transport continues to play a bigger role in everyday life than in more developed European countries, but better quality service exists only in the capital city and its agglomeration, in pole cities and other county capitals public transport companies are facing severe financial problems, which often limits the accessibility of these centres.

As of 2003 the **development of the motorway network** has been a priority issue for all governments. The road network has been developed extensively (the M0, M3-M30-M35, M5, M6, M7-M70 motorways have been extended by altogether 383 kms mostly in the counties of Pest, Hajdú-Bihar, Bács.Kiskun, Fejér, Somogy and Zala)

Several motorways finally reached the border, which means that freight traffic – which is significant because of the transit role of Hungary - can be channelled out of communities, and that rural and border regions have become much more accessible from the capital city and traffic between the eastern and western part of Hungary has become much faster. Additionally the reconstruction of the main railway lines has also been carried out or is underway (e.g. Hegyeshalom-Budapest-Szolnok-Lőkősháza, or Boba-Bajánsenye), and the main river ports have been reconstructed and/or extended (Győr-Gönyű, Budapest-Csepel, Baja, Mohács), which together may upgrade Hungary's logistical role and lead to better and more services in this field.

The biggest shortcoming of the road network is that transversal routes have not yet been adequately developed, despite declarations made years, decades ago. Actually only two river crossings have been built on the Danube (at Dunaújváros and Szekszárd) and only short sections of the roads leading to and from these bridges (M8 and M9) have been constructed in Fejér and Tolna counties, which is not enough to significantly modify the radial structure of transport networks.

Rail transport does not enjoy the same significance as in Western Europe. Since the splitting up of the big state-owned railway company and the opening up of the market about 10 service providers have started to offer freight transport services. The elimination of the monopoly, however, did not lead to significant price-related benefits or quality improvements. By today the state-owned railway company receives huge subsidies, and all these funds “merely” help to finance operational costs, there are no resources to fund any substantial development or quality improvement projects. The devastating state of secondary railway lines is more and more of a problem, which affects mostly disadvantaged areas near the border or peripheral areas in the inner part of the country.

In Hungary the Danube carries almost all international water traffic, where adequate conditions for **navigation/ navigability** must be ensured in accordance with international agreements. With the construction of the Rhine-Maine-Danube channel (1992), the Danube connected Hungary to the European waterway network. The development of a unified European waterway network and the modernisation of waterways will increase raw material, goods and passenger transport in this region.

This also means that, due to its central location, the 378 km long Hungarian stretch of the Danube (between Szap-southern border of Hungary) has become a key section of the DMR transcontinental waterway. DMR in itself is already the most important inland waterway of Europe both from an economic and from a tourism point of view, and it assumes even greater importance if viewed together with other, directly connected inland waterways.

The Hungarian stretch of the Danube, in its current state, does not meet international navigability criteria, depth and width restrictions have to be applied in more than 50 places, which significantly hinders the use of the waterway.

The Hungarian position in the International Commission for the Protection of the Danube River is that besides examining the navigability of the river, other navigation development alternatives should also be considered when implementing EU-level and other international economic objectives, having regard also to avoiding any damage to natural assets in the Danube river basin.

The Hungarian stretch of the Danube possesses significant natural assets, 60% of its river banks are in a natural state. This is evidenced by the fact that despite having to establish the existence of a hydromorphological risk for the river section until Gönyű, according to the assessment system of the Water Framework Directive, this risk does not apply to the 358 km long river section between Gönyű and the southern border of Hungary, and the majority of the Hungarian stretch of the Danube is a protected Natura 2000 site. Hungary's position is that in view of morphological conditions on certain river sections, the Water Framework Directive's requirements for achieving a good ecological status and various other environmental and nature conservation provisions of the EU, the requirements on waterway development laid down in international agreements may become unfeasible, thus a review of these might be necessary.

The improvement of navigability and related infrastructure and multimodal transport systems – in harmony with EU transport policy which intends to put more weight on inland navigation in future – is to be supported in general, but the causes of limitations in navigation should not be attributed exclusively to the limitations of the river. A comprehensive study should be conducted to examine economic and social limitations. In connection with waterway development on the Hungarian stretch of the Danube, there is need for assessing present and future, domestic and international demand for water freight transport, and for ongoing consultation among affected authorities and organisations.

A hajóút-fejlesztési beavatkozások tervezése és kivitelezése esetén minden társadalmi, gazdasági és műszaki érdek érvényesítése csak a környezeti értékek megőrzésével valósítható meg a fenntartható fejlődés elvével összhangban. E tekintetben különösen fontos a Natura 2000 irányelv, valamint a Víz Keretirányelv előírásainak való megfelelés biztosítása. A fejlesztési koncepciók megalkotása és az egyes beavatkozásokról szóló döntések meghozatala előtt szükség van stratégiai környezeti hatásvizsgálatra, (majd a konkrét beavatkozások esetén környezeti hatásvizsgálatra) a természeti tőkét is magába foglaló költség-haszon és költség-hatékonysági elemzésre, valamint megvalósíthatósági tanulmány készítésére.

Figyelembe véve a várható hasznot (ebből az országra jutó hányadot), a szükséges beruházási és fenntartási költségeket, a költségmegtérülés elvének alkalmazását, a hajózhatóság vállalt mértékű biztosításának gazdaságossága kérdéses. A gazdasági vizsgálatok különösen fontosak azokban az esetekben, amikor a belvízi hajózás a közúti szállítás helyettesítését, kiváltását célozza. A vizsgálatoknak a többi szállítási mód vizsgálatára is ki kell terjednie.

Források:

Európai Duna Régió Stratégia Magyarország – Háttéranyag. (2009) Nemzeti Fejlesztési és Gazdasági Minisztérium megbízásából VÁTI Nonprofit Kft., Budapest

Az EU Duna térségre szóló stratégiájának elkészítése – Magyarország hozzájárulása – Tézisek. (2009) (Nemzeti Fejlesztési és Gazdasági Minisztérium és Külügyminisztérium) Budapest

Országgyűlési Beszámoló Összefoglaló Anyaga a területi folyamatok alakulásáról, a területfejlesztési politika, valamint a területrendezési tervek érvényesüléséről, Nemzeti Fejlesztési és Gazdasági Minisztérium megbízásából VÁTI Nonprofit Kft., 2009

A Duna a magyar területfejlesztésben (2009), Nemzeti Fejlesztési és Gazdasági Minisztérium megbízásából MTA RKK, Budapest

A Duna menti fejlesztési irányok a folyóparti államokban. (2009) Kutatási jelentés. Nemzeti Fejlesztési és Gazdasági Minisztérium megbízásából MTA RKK NYUTI, Győr.

Molle, F. (2009) River-basin planning and management: The social life of a concept. Geoforum. 40. 484–494. pp.

Interreg IIIB Project Donauregionen The Spatial Development Concept of Interregional Co-operation in the Danube Space – short version. (2008) http://www.donauregionen.sk/project%20outputs/short_version%20web.pdf Letöltés: 2009. április 12.

A magyarországi Felső-Duna-szakasz fejlesztési kérdései (2008) Kutatási jelentés. Önkormányzati és Területfejlesztési Minisztérium megbízásából MTA RKK NYUTI, Győr.

A Duna menti turizmus hazai és nemzetközi dimenziói koncepció (2008) VÁTI Kht.– Önkormányzati és Területfejlesztési Minisztérium megbízásából MTA RKK NYUTI.

Rechnitzer János–Smahó Melinda (2007): A felsőoktatás szerkezete és együttműködési irányai a Nyugat-Dunántúlon. In: Rechnitzer János–Smahó Melinda (szerk.)(2007): Unirégió. Egyetemek a határ menti együttműködésben. Magyar Tudományos Akadémia Regionális Kutatások Központja, Pécs–Győr, 23–104.pp.

A Duna Komplex Program – nemzetközi kitekintés (2006) Kutatási jelentés. Országos Területfejlesztési Hivatal megbízásából MTA RKK NYUTI, Győr.

A Tisza Komplex Program nemzetközi kapcsolódásai (2006) Kutatási jelentés. Országos Területfejlesztési Hivatal megbízásából MTA RKK NYUTI, Győr.

Országos Területfejlesztési Koncepció (2005) elfogadta az Országgyűlés 2005. december 19-i ülésnapján az *Országos Területfejlesztési Koncepcióról* szóló 97/2005. (XII.25.) számú határozatával.

Duna Komplex Program (2005) Országos Területfejlesztési Hivatal megbízásából VÁTI Kht., Budapest.

A DKMT Eurorégió Stratégiája (2005) MTA RKK Alföldi Tudományos Intézet, Szeged.

Alsó-Duna-Völgyi Fejlesztési Régió területfejlesztési munkaanyag (2005) Polgármesteri Hivatal, Baja.

A Duna Eurorégió idegenforgalmi programja (2004) Terra Studio Kft, Budapest.

DANUBE SPACE STUDY Regional and Territorial Aspects of Development in the Danube Countries with Respect to Impacts on the European Union Final Report 2000 Commissioned by: European Commission DG: Regional Policy. http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/studies/danube_en.htm. Letöltés: 2009. június 25.

When planning and implementing waterway development actions, the preservation of environmental assets and the principle of sustainable development must take precedence over all social, economic and technical considerations. In this respect it is important to ensure compliance with the provisions of the Natura 2000 Directive and the Water Framework Directive. Prior to the elaboration of development concepts and to the taking the decisions on various actions, it is necessary to conduct strategic environmental impact assessments (and later environmental impact assessments in the case of specific actions), cost-benefit and cost-efficiency analyses which take into account natural capital as well, and a feasibility study.

In view of the expected benefit (and Hungary's share of this benefit), the necessary investment and maintenance costs, and the application of the return on total cost principle, the economic viability of ensuring the undertaken parameters of navigability is questionable. Assessment of economic benefit is especially important in cases where inland navigation is intended to substitute road transport. Studies must include the assessment of other transport modes as well.

Sources:

Európai Duna Régió Stratégia Magyarország – Háttéranyag. [European Danube Region Strategy Hungary – background document] (2009) prepared by VÁTI Nonprofit Llc., Budapest, commissioned by the Ministry for National Development and Economy.

Az EU Duna térségre szóló stratégiájának elkészítése –Magyarország hozzájárulása – Tézisek. [Hungary's contribution to the European Union Strategy for the Danube Region – Theses] (2009) (Ministry for National Development and Economy and Ministry of Foreign Affairs) Budapest.

Országgyűlési Beszámoló Összefoglaló Anyaga a területi folyamatok alakulásáról, a területfejlesztési politika, valamint a területrendezési tervek érvényesüléséről [Summary Document of the Parliamentary Report on spatial processes, the implementation of spatial development policy and spatial planning], prepared by VÁTI Nonprofit Llc. in 2009, commissioned by the Ministry for National Development and Economy.

A Duna a magyar területfejlesztésben. [The Danube in Regional Development in Hungary] (2009), prepared by the Centre for Regional Studies of the Hungarian Academy of Sciences (MTA RKK), Budapest, commissioned by the Ministry for National Development and Economy.

A Duna menti fejlesztési irányok a folyóparti államokban. [Development approaches along the Danube in the countries on the bank of the river] (2009) Research report. Prepared by the West-Hungarian Research Institute (NYUTI) of MTA RKK, Győr, commissioned by the Ministry for National Development and Economy.

Molle, F. (2009) River-basin planning and management: The social life of a concept. *Geoforum*. 40. 484–494. pp.

Interreg IIIB Project Donauregionen The Spatial Development Concept of Interregional Co-operation in the Danube Space – short version. (2008) http://www.donauregionen.sk/project%20outputs/short_version%20web.pdf Downloaded on: 12 April 2009.

A magyarországi Felső-Duna-szakasz fejlesztési kérdései [Development issues linked to the Upper Danube section in Hungary] (2008) Research report. Prepared by MTA RKK NYUTI, Győr, commissioned by the Ministry of Local Government and Regional Development.

A Duna menti turizmus hazai és nemzetközi dimenziói koncepció [Concept of the domestic and international dimensions of tourism alongside the Danube] (2008) Prepared by MTA RKK NYUTI, commissioned by VÁTI Pbc.– Ministry Local Government and Regional Development

Rechnitzer, János–Melinda Smahó (2007): A felsőoktatás szerkezete és együttműködési irányai a Nyugat-Dunántúlon [Structure and cooperation ties of higher education in West Transdanubia]. In: János Rechnitzer – Melinda Smahó (ed.)(2007): Unirégió. Egyetemek a határ menti együttműködésben. Centre for Regional Studies of the Hungarian Academy of Sciences, Pécs–Győr, 23–104.pp.

A Duna komplex program – nemzetközi kitekintés [Danube Complex Programme – international outlook](2006) Research report. Prepared by MTA RKK NYUTI, Győr, commissioned by the National Office for Regional Development.

A Tisza komplex program nemzetközi kapcsolódásai [International Interfaces of the Tisa Complex programme] (2006) Research report. Prepared by MTA RKK NYUTI, Győr, commissioned by the National Office for Regional Development.

National Spatial Development Concept (2005) adopted by the Parliament on 19 December 2005 with Resolution No. 97/2005. (XII.25) on the National Spatial Development Concept.

Duna Komplex Program [Danube Complex Programme](2005). Prepared by VÁTI Bpc, Budapest, commissioned by the National Office for Regional Development.

A DKMT Európai Régió Stratégiája [DKMT Euroregion Strategy] (2005). Prepared by Alföld Institute of MTA RKK, Szeged.

Alsó-Duna-Völgyi Fejlesztési Régió területfejlesztési munkaanyag [Spatial development working paper on the Lower Danube Valley Development Region] (2005) Mayor's Office, Baja.

A Duna Európai Régió idegenforgalmi programja [Tourism programme of the Danube Euroregion] (2004) Terra Studio Kft, Budapest.

DANUBE SPACE STUDY Regional and Territorial Aspects of Development in the Danube Countries with Respect to Impacts on the European Union Final Report 2000 Commissioned by: European Commission DG: Regional Policy. http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/studies/danube_en.htm. Downloaded on: 25 June 2009

Nemzetközi találkozó az Európai Duna-térségi Stratégia kidolgozásának főbb kérdéseiről Bécs, 2010. február 15.

2010. február 15-én Bécsben magyar kezdeményezésre a Duna-térségi Stratégia 13 országának kormányzati képviselői, valamint szakértők és nemzetközi szervezetek vezetői találkoztak, azzal a céllal, hogy megvitassák, hogy a készülő Stratégiának milyen környezeti kritériumokat kell figyelembe vennie. A találkozó a következő ajánlásokat fogalmazta meg:

AZ EURÓPAI DUNA-TÉRSÉGI STRATÉGIA ALAPELVEI, CÉLKITŰZÉSEI ÉS NÉHÁNY KRITIKUS ELEME A FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉS KRITÉRIUMAINAK FIGYELEMBEVÉTELÉVEL

A találkozó résztvevői - az érintett országok környezet- és természetvédelmi, valamint vízgazdálkodási kormányzati képviselői, illetve a térségben tevékenykedő nemzetközi környezetügyi szervezetek - üdvözlük, hogy az Európai Tanács 2009. júniusi felkérése alapján az Európai Bizottság 2010 végéig kidolgozza az Európai Duna-térségi Stratégiát (EDS). A makro-regionális stratégia új távlatokat és lehetőségeket nyit azáltal, hogy a koordinált együttműködéshez és végrehajtáshoz érdemi keretet nyújtva erősíti a fenntartható fejlődést a térségben.

A Stratégia megalkotásának szükségességére, területi hatályára, átfogó és specifikus céljaira vonatkozóan az Európai Tanács, a Régiók Bizottsága és az Európai Parlament már megfogalmazta véleményét, javaslatait. Üdvözljük, hogy emellett az érintett államok kormányzati állásfoglalásai, nemzeti és nemzetközi szintű, az érintetteket bevonó konferenciák és egyéb fórumok ajánlásai biztosíthatják azt, hogy a Stratégia megalkotása a különböző érdekek és szempontok feltárása, egyeztetése és erre épülő közös megegyezés nyomán menjen végbe.

Az Európai Duna-térségi Stratégia kidolgozását segítő - a fenntartható fejlődés kritériumainak figyelembevételével - a következő ajánlások fogalmazódtak meg:

- a) **A STRATÉGIA ÁTFOGÓ CÉLJA A FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉS.** Támogatjuk, hogy a készülő stratégia átfogó célja - a környezeti erőforrások megőrzésére, fenntartható használatára építve - a fenntartható fejlődés, a társadalmi és területi kohézió erősítése, az egyenlőtlenségek csökkentése legyen a térség országai között és az országokon belül. A Stratégiának hozzá kell járulnia olyan pozitív irányú társadalmi-gazdasági gazdasági változásokhoz, melyek hosszú távon biztosíthatják a régióban élők jólétét. A Stratégiának politikai, társadalmi, kulturális, környezeti és gazdasági területekre egyaránt ki kell terjednie, különös tekintettel az olyan határokon átnyúló, biztonsági kockázatot rejtő kérdésekre, mint a környezetügy, az energia- és éghajlatpolitika, az élelmiszer- és vízbiztonság. Az Európai Duna Régió Stratégia környezeti pillérének erősítése az érintett országok alapvető érdeke, egyszersmind együttműködésük egyik alapköve. Támogatni kell a környezeti, társadalmi és gazdasági szempontból közös érdekeltsgű, többszörös hasznú intézkedéseket.
- b) **REGIONÁLIS EGYÜTTMŰKÖDÉS ÉS A STRATÉGIA HATÁLYA.** E nagy régió polgárainak jövőbeni jólétét fenyegető környezeti, társadalmi és gazdasági problémák kezelése sürgető feladat. Az egyes regionális problémák – az általános, Unió-szintű erőfeszítések mellett – speciális, regionális megoldásokat igényelnek. Ezért egyetértünk azzal, hogy az Európai Unióban egyre fontosabb szerepet játszanak a makro-regionális stratégiák, és – az EDS-hez hasonlóan – hatékony keretet nyújtanak a regionális együttműködéshez. A Duna Stratégiának egyaránt kell foglalkoznia a Duna hátországával és vízgyűjtőjével. A legjobb megoldás a témafüggően rugalmas területi lehatárolás és az együttműködés erősítése e nagy régióban, ideértve a Kárpátok régiót, a Száva, illetve a Tisza vízgyűjtőjét, úgy is, mint öko-regiókat, és úgy is, mint fenntartható fejlődési régiókat.
- c) **KOHERENCIA MÁS EU STRATÉGIÁKKAL.** Különös figyelmet kell fordítani a Duna-térségi Stratégia viszonyára az EU Fenntartható Fejlődési Stratégiájához, a Lisszaboni Stratégiáját követő EU-2020 stratégiához, az EU Környezetvédelmi Akcióprogramjaihoz és egyéb fontos politikai és szabályozási dokumentumaihoz (pl. VKI, a Klíma- és Energiacsomag, a Biológiai Sokféleség Stratégia, valamint az Élőhelyvédelmi és a Madárvédelmi irányelv).
- d) **KOHERENCIA MÁS REGIONÁLIS PROGRAMOKKAL ÉS A REGIONÁLIS EGYÜTTMŰKÖDÉS ERŐSÍTÉSE.** Fontos figyelembe venni – országos és nemzetközi szinten a Duna Vízgyűjtőgazdálkodási Terv Stratégiába tör-

International meeting on the elaboration of the European Danube Region Strategy Vienna, February 15, 2010

PRINCIPLES, OBJECTIVES AND SOME CRITICAL COMPONENTS OF THE EUROPEAN DANUBE REGION STRATEGY BASED ON THE CRITERIA OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Summarised by the Chairman of the meeting based on the submissions and the interventions of the participants

The participants of the meeting – government representatives and experts in the fields of environment, nature protection and water management of the countries involved, as well as from international environment protection organisations active in the region - welcome the decision according to which the European Commission will prepare the European Danube Region Strategy (EDS) by the end of 2010 according to the June 2009 mandate from the European Council. The elaboration of this macro-regional strategy will open new horizons and opportunities, as it will strengthen sustainable development in the region by providing a real framework for cooperation and implementation in a coordinated manner.

The European Council, the Committee of Regions and the European Parliament have stated their opinion and suggestions as to the necessity of the elaboration of the Strategy, just as to its regional scope, its comprehensive and specific goals. We welcome the fact that in addition to these, government statements by the states involved, recommendations of national and international level stakeholder conferences and other fora can contribute to the elaboration of the Strategy by uncovering, presenting and harmonising different interests and points of view, with the process finally resulting in an agreement (common understanding) built on these factors.

The following recommendations were raised in order to facilitate the elaboration of the European Danube Region Strategy, taking into account the criteria of sustainable development:

- a) **SUSTAINABLE DEVELOPMENT IS THE OVERARCHING GOAL OF THE STRATEGY.** We support the notion that sustainable development – based on the preservation and sustainable use of natural resources -, strengthening of social and regional cohesion and reducing inequalities among and within countries involved will be the overarching aim of the strategy. The Strategy should contribute to such positive socio-economic changes that can secure the long-term well-being of people living in the region. The Strategy has to encompass political, social, cultural, environmental and economic issues, especially such transboundary questions involving safety and security questions as environment, energy and climate policy, food and water safety. Strengthening of the environmental dimensions of the European Danube Regional Strategy is a pivotal interest of the countries concerned and at the same time one of the main pillars of their cooperation. Multi-gain measures based on common environmental, social and economic interests need to be supported.
- b) **REGIONAL COOPERATION AND THE SCOPE OF THE STRATEGY.** Addressing environmental, social and economic problems that threaten the future well-being of the citizens of this large region, is a matter of urgency. In addition to the general EU-wide efforts, more specific regional solutions are needed for particular regional problems. For this reason we can agree that macro-regional strategies play an ever more important role in the European Union and, like the EDS, offer an efficient framework for regional cooperation. The Danube Strategy should also deal with the hinterland of the river and its basin. The best solution is an adequately flexible and issue-based approach in terms of the geographic scope and the strengthened cooperation throughout this large region – including its subregions such as the Carpathian Region, Sava river basin, Tisza river basin and others – as eco-regions as well as regions of sustainable development.
- c) **COHERENCE WITH OTHER EU STRATEGIES.** The relation and linkages of the European Danube Region Strategy to the European Sustainable Development Strategy, the EU-2020 Strategy stepping in the footsteps of the Lisbon Strategy, the Environmental Action Programmes of the EU and other important political and regulatory documents (e.g. the Water Framework Directive, the Climate and Energy Package, the Strategy on Biodiversity as well as the Habitats and Birds Directives) deserve special consideration.

ténő integrálásának hathatós támogatásával - azoknak a szakmai dokumentumoknak az eredményeit és értékeit, amelyek a Duna-térségben az elmúlt években széleskörű nemzetközi összefogással készültek és a Duna vízgyűjtő valamennyi országa által elfogadásra kerültek, az ágazati érdekek mezőgazdaságot, erdészetet és a folyami hajózást magába foglaló széles spektrumát lefedve. Fontos szempont az integrált vízgyűjtő gazdálkodás elveinek követése, annak érdekében, hogy a az ágazatokon és határokon átnyúló kapcsolódások is figyelembe vételre kerüljenek. E tekintetben releváns a Dunavédelmi Egyezmény, valamint a Kárpátok Egyezmény, melyeknek valamennyi dunai és kárpátok-beli ország részese, valamint egyéb, pl. a Száva Folyó Megállapodáshoz kapcsolódó hasonló szubregionális együttműködési keretek.

- e) **A TERMÉSZETI ÖRÖKSÉG VÉDELME.** A tágabb Duna régió olyan vizes élőhelyekkel, természetes őserdőkkel és gazdag kultúrájú tájakkal büszkélkedhet, melyek Európa legnagyobb megmaradt természeti kincsei. Ezek számos közvetlen hasznót és ún. ökoszisztéma-szolgáltatásokat nyújtanak, így pl. a lefolyás szabályozása révén az árvizek kialakulásának megelőzését, víztisztítást, biológiai sokféleséget, szén-megkötést. Ez a természeti tőke erős alapot biztosít a régió hosszú távú fejlődése számára, ezért óvni, megtartani és, ahol lehetséges, javítani kell. Mindezek tükrében kiemelt cél a stratégiai vízkészletek védelme, a Duna ökológia rendszerének védelme, a Duna-térség természeti területeinek, tájainak, természeti és kulturális értékeinek, Natura 2000 területeinek megőrzése, fenntartása, a természet önszabályozó működéséhez közelítő állapotok kialakítása, a biológiai sokféleség megőrzése (tekintettel pl. arra, hogy a Duna-delta 1991 óta az UNESCO világörökség része, és a Duna-régióban a Natura 2000 hálózat részeként számos különleges madárvédelmi terület és különleges természetmegőrzési terület, nemzeti park található).
- f) **A KÖRNYEZETI ERŐFORRÁSOKKAL VALÓ FENNTARTHATÓ GAZDÁLKODÁS.** Szorgalmazzuk a Duna és környezete által kínált természeti és kulturális erőforrások fenntarthatósági elvekre épülő hasznosítását. A környezeti kérdéseket minden ágazati döntéshozatalba integrálni kell, így a terület- és településfejlesztésbe, a mezőgazdasági, halászati, erdő- és vadgazdálkodási, turisztikai, infrastrukturális és az egyéb gazdasági fejlesztésekkel kapcsolatos tervezésbe és döntéshozatalba. A Duna-medence fenntartható fejlesztése tekintetében különösen, kiemelt példaként, a Duna Bizottság, a Duna-védelmi Nemzetközi Bizottság (ICPDR) és a Nemzetközi Száva Bizottság (ISRBC) által elfogadott „A Duna-medence belvízi hajózásáról és környezeti védelméről szóló közös nyilatkozat” alapelveit kellene alkalmazni.
- g) **A KAPCSOLÓDÓ PROGRAMOK HATÉKONYABB VÉGREHAJTÁSA.** A Stratégia hivatott arra, hogy elősegítse azon programok, intézkedések végrehajtását, amelyek megvalósítását a régió országai közötti jelenlegi gazdasági fejlettségbeli különbségek nehezítik. Ugyancsak fontos a részvízgyűjtő-tervek (pl. a Tisza vízgyűjtő), valamint a minta-projektek végrehajtásának beillesztése a Stratégiába.
- h) **EGYÜTTMŰKÖDÉS, SZEMLÉLETFORMÁLÁS ÉS TÁRSADALMI RÉSZVÉTEL.** A régió országai és a különböző ágazatok képviselői és a további érintettek közötti szoros együttműködés egy hatékony Stratégia megalkotásának és sikeres végrehajtásának előfeltétele. E tekintetben elsődleges követelmény a célok, az egyes szakterületek és a végrehajtás eszközeinek társadalmisítása.
- i) **KÖRNYEZETI KOCKÁZATOK KEZELÉSE.** A Duna és rész-vízgyűjtői (ideértve pl. a Tiszát, a Szávát és a Drávát) árvíz-kockázatának csökkentése szintén szerves részét kell, hogy képezze a Stratégiának, különös tekintettel az éghajlatváltozás kedvezőtlen hatásaira. Fontos, hogy a társadalmak fel legyenek készülve az éghajlatváltozás kihívásaira, amihez hosszú távú tervezési folyamat és előremutató gondolkodás szükséges. A Stratégiában szintén hangsúlyozni kell az élőhelyek ellenállóképességének erősítését, mint az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás egyik kulcsfeltételét. Támogatni kell az árterek, vizes élőhelye őserdők és más értékes élőhelyek védelmét és helyreállítását, mivel ezek hathatós és hatékony módját jelentik az árvíz- és aszálykezelésnek, egyúttal számos olyan hasznót és szolgáltatást nyújtanak, mint a biológiai sokféleség, a víztisztítás, az idegenforgalom és a szabadidős tevékenységek. Mindezen okokból, az éghajlatváltozás kedvezőtlen hatásainak csökkentése, az alkalmazkodás, az árvizek és aszályok megelőzése és a védekezés érdekében elengedhetetlen a határokon átnyúló együttműködés, illetve összehangolt rendszerek létrehozása.
- j) **FENNTARTHATÓ MOBILITÁS, TURIZMUS.** A térség kohéziójának erősítése érdekében kerüljön sor a közlekedés- és a turizmusfejlesztés különböző alternatívái (közúti és vasúti fuvarozási módok, a folyami áruszállítás és az egyes szállítási módok intermodális kooperációja) környezeti, természeti hatásainak rendszerszemléletű (és a költséghatékonyság, valamint egyéb szempontokat figyelembe vevő vizsgálatára). Komplex és átfogó megközelítésre van szükség a mobilitás fejlesztésekor, figyelembe véve a különböző közlekedési módok társadalmi, környezeti, gazdasági költségeit és hasznait. Ezt a területi tervezés szélesebb keretei között kell elvégezni, amely számításba veszi a közlekedési igények minimalizálási lehetőségeit, pl. a város- és vidékfejlesztés és tervezés optimalizálásán keresztül.

- d) **COHERENCE WITH OTHER REGIONAL PROGRAMMES AND STRENGTHENING REGIONAL COOPERATION.** It is important to consider the results and values of sectoral policy documents – together with the strong support to integrate the Danube River Basin Management Plan into the Strategy at both, national and international levels -, which has been elaborated and adopted by all countries in the Danube River basin and covers a broad range of sectoral interests, from agriculture and forestry to inland navigation. It was seen as important to follow the principles of integrated water resources management to make sure that cross-sectoral and transboundary aspects are taken into account. Also of relevance in this respect is the Danube River Protection Convention and the Carpathian Convention, which have been developed and adopted by all Danubian and Carpathian countries, respectively, and other sub-regional cooperation frameworks, like the one related to the Sava River Agreement.
- e) **PRESERVING NATURAL HERITAGE.** The greater Danube region is blessed with many of Europe's greatest remaining natural treasures, from wetlands to old growth forests and rich cultural landscapes. They provide a host of goods as well as essential ecosystem services, from flood control to water purification, biodiversity to carbon sequestration. This natural capital presents a strong basis for the long-term sustainable development of the region, and thus must be protected, preserved and, where possible, even enhanced. Consequently, protection of strategic water resources is a key priority, together with the protection of the ecological system of the Danube, the natural areas, landscape and cultural heritage of the Danube region, the protection and preservation of Natura 2000 areas, achieving the state approaching self-regulating functioning of nature, the preservation of biological diversity (taking into account that e.g. the Danube delta is part of the UNESCO world heritage since 1991, and that, as a part of the Natura 2000 network, numerous unique bird protection areas and nature protection areas of special importance, as well as national parks are found in the Danube region).
- f) **SUSTAINABLE MANAGEMENT OF ENVIRONMENTAL RESOURCES.** We encourage making use of all the natural and cultural resources, respecting the principles of sustainability that the Danube and its surroundings provide. Environment must be integrated into all sectoral decision-making, including that regarding physical and urban planning agriculture, fisheries, forest and game management, tourism, infrastructure and other economic developments. In particular, and as one example, the principles of the „Joint Statement on Inland Navigation and Environmental Sustainability in the Danube River Basin“ (2007) adopted by the International Commission for the Protection of the Danube River, the Danube Commission and the International Sava River Basin Commission, should be applied to the sustainable development of the Danube River Basin.
- g) **MORE EFFICIENT IMPLEMENTATION OF ALL INTERRELATED PROGRAMMES.** The Strategy is expected to facilitate the implementation of the related programmes of measures with special regards to the elimination of difficulties existing due to the present economic differences among the countries of the Region. It is also important to integrate the implementation of the sub-basin plans (e.g. for the Tisza river basin), as well as to implement pilot projects.
- h) **COOPERATION, PUBLIC AWARENESS AND INVOLVEMENT, EDUCATION ON SUSTAINABLE DEVELOPMENT.** Close cooperation among the countries of this region, and representatives of various sectors and stakeholders is a prerequisite for the elaboration of an efficient Strategy and its successful implementation. The primary requirement in this regard is the public awareness of the objectives, particular policy areas and the key means of implementation of the Strategy. We also consider cooperation on education for sustainable development, including awareness raising, education and vocational training, to be an important component of the Strategy.
- i) **COPING WITH ENVIRONMENTAL HAZARDS.** The reduction of flood risks on the Danube and its sub-basins (including e.g. Tisza, Sava, Drava) should also be an integral part of the Strategy with special regard to the reduction of the adverse impacts of climate change. Societies must be prepared for the challenges of climate change and this requires a long-term planning process and visionary thinking. Enhancing the resilience of ecosystems should also be emphasised within the Strategy as a key policy for adaptation to climate change. Protection and restoration of floodplains and wetlands, old growth forests and other valuable habitats should be supported as an effective and efficient approach to flood and drought management while providing a host of other benefits and services, from biodiversity to water purification, tourism and recreation. Therefore it is indispensable to have transboundary cooperation and to set up coordinated systems in order to reduce the adverse effects of climate change, adaptation, floods and drought prevention and protection.
- j) **SUSTAINABLE MOBILITY, TOURISM.** In order to strengthen cohesion in the region, the system-based approach study of the environmental and nature protection effects of different options of transport development (road and railway transport modalities, river shipping freight and the intermodal cooperation of the different modalities) as well as tourism development is required, taking into account cost efficiency, aspects of environmental protection and other aspects as well. A complex and comprehensive approach must be taken to promoting mobility, taking

- k) **FEJLESZTÉSI PROJEKTEK ÉS KÖRNYEZETI HATÁSVIZSGÁLATOK.** Összhangban az Európai Parlament álláspontjával, szükségesnek tartjuk, hogy a nemzetközi környezet- és természetvédelmi normák betartásának garantálása érdekében és a döntések által esetlegesen érintett partnerekkel való konzultációt követően megfelelő és átfogó stratégiai és környezeti hatásvizsgálatok készüljenek. A stratégiai hatásvizsgálat célja, hogy azonosítsa és figyelembe vegye a környezeti következményeket a Stratégia készítése során, így különösen az, hogy vizsgálja a folyó teljes ökoszisztémájára és élőhelyeire gyakorolt hatásokat, és ezt minden infrastrukturális fejlesztési projekt esetén előfeltételül kell szabni.
- l) **KUTATÁS ÉS FEJLESZTÉS.** Támogatjuk a kutatás-fejlesztési, az oktatási és képzési együttműködéseket, mert az identitáserősítés és a hálózatos együttműködés egyik legfontosabb, a jövő generációit orientáló szerepe ezen a területen valósulhat meg. Hatékony eszköze a tapasztalatcsere és tudástranszfer elősegítése, az oktatás-képzési programoknak a Duna tematikára való kiterjesztése, a hálózatok bővítése, továbbá a környezettudatosság növelése és az e témakör köré csoportosuló közös képzésekkel.
- m) **TOVÁBBI LÉPÉSEK.** A résztvevők kifejezték szándékukat arra, hogy kapcsolatot tartanak a Stratégia előkészítése során, így a további, érintettek számára szervezett megbeszélés(ek)en, annak érdekében, hogy megvitassák a Stratégia kialakításával kapcsolatos nézeteiket, és hogy cselekvés-orientált javaslatokat fogalmazzanak meg, visszajelzéseket adjanak.

into account social, environmental as well as economic costs and benefits of different transport modes. This must take place within a broader scope of territorial planning that also considers options for minimising the need for transportation, e.g. through optimising urban and rural planning and development.

- k) **DEVELOPMENT PROJECTS AND ENVIRONMENTAL IMPACT ASSESSMENTS.** In accordance with the view of the European Parliament, in order to guarantee the fulfilment of international norms of environment and nature protection, and following consultations with partners possibly involved in eventual decisions, we find it necessary to conduct adequate and comprehensive strategic and environmental impact assessments. The purpose of the strategic impact assessment is to ensure that environmental consequences are identified and assessed during the preparation of the strategy. In particular, it is essential to study the effects influencing the entire ecosystem of the river and other habitats, and which should be prescribed as a precondition for all infrastructural development projects.
- l) **RESEARCH AND DEVELOPMENT.** We support research and development, education and vocational training cooperation, as these are the areas where one of the most important roles in which strengthening identity and network cooperation (i.e. orienting future generations) can truly come alive. They are also efficient tools to promote the exchange of experiences and knowledge transfer, to extend education and training programmes to Danube-related topics, to widen networks, as well as to raise environmental awareness through training programmes grouped around the subject.
- m) **FOLLOW-UP.** Participants expressed their willingness to keep in contact in the course of the preparation of the Strategy, including further stakeholder meeting(s), in order to exchange views about the formulation of the Strategy, as well as providing more action-oriented input and feedback.

A Nemzeti Fenntartható Fejlődési Tanács készülő Európai Duna Stratégiával kapcsolatos állásfoglalása

Az NFFT üdvözli az Európai Tanács 2009. júniusi döntését, melyben megbízta a Bizottságot a Duna térségre vonatkozó, makroregionális szintű EU Stratégia 2010. év végére történő elkészítésével.

A Tanács támogatja azt a törekvést, mely szerint Magyarország nagy felelősséget és elkötelezettséget érez a Stratégia sikeres elkészítése iránt, különös tekintettel arra a körülményre, hogy elfogadására az Európai Tanácsban várhatóan 2011. első felében kerül sor, ami az esedékes magyar EU-elnökség kiemelkedő eredménye lehet.

A Tanács a makroregionális stratégia (MRS) megalkotását olyan eszköznek tekinti, mely új távlatokat és lehetőségeket, valamint valós és hatékony együttműködési keretet és összehangolt végrehajtási feltételrendszert teremtve példaértékű módon elősegítheti e sajátos térség fenntartható fejlődését. Azt a törekvést támogatjuk, hogy a készülő stratégia átfogó célja a fenntartható fejlődés elérése és a területi kohézió erősítése (egyenlőtlenségek csökkentése) legyen a térségben.

A Stratégia újszerű kezdeményezés, ugyanakkor számos EU és nemzetközi politikai, szakpolitikai, jogi és gazdasági szabályozási, valamint együttműködési előzményre építhet. Új értéket teremthet azáltal, hogy mindezeket integrált módon veszi figyelembe, hangolja össze, illetve fejleszti tovább oly módon, hogy a Stratégia megfelelőképpen tükrözze egyrészt az EU értékeit, alapvető céljait és alapelveit, másrészt megfelelő módon biztosítsa az egyes tagállamok sajátos és közös érdekeinek érvényesítését. A Stratégiának a politikai, társadalmi, kulturális, környezeti és gazdasági területekre egyaránt ki kell terjednie.

A Tanács üdvözli azon kezdeményezéseket, melyek az érték- és örökségvédelemre irányulnak, és amelyek olyan közös európai értékek tiszteletben tartását biztosítják, mint a demokrácia, a tolerancia, az esélyegyenlőség erősítése, a kulturális sokféleség, az oktatás és képzés, a tudományos együttműködés, a természeti és az épített környezet, a szellemi és tárgyi örökség megőrzése. A gazdaságfejlesztésnek a térségi komparatív előnyöket kihasználva, a társadalmi-gazdasági-környezeti szempontokkal összhangban, a környezeti potenciál csökkenése nélkül kell megvalósulnia, úgy, hogy a hálózati alapú társadalomfejlődés, a fenntartható gazdasági szerkezet feltételeinek fejlesztése és a kiemelkedő természeti potenciál megőrzése, fenntartható használata együttesen, komplex módon teljesüljön. Ezek együttesen a társadalmi-gazdasági fejlődés és integráció elsegítését is szolgálják.

Egységes szemléletű fejlesztési elképzelésekkel, közös információs bázissal, a fejlesztést segítő együttes szervezeti és képviselői rendszerrel nemzetközi és hazai szinten egyaránt többet lehet elérni a térség fejlődése érdekében. A területi lehatárolás esetében összességében a Balti Stratégiához hasonló rugalmas megközelítést javasoljuk, amely földrajzi hatály kérdésében elég rugalmas és azt témafüggővé teszi.

A Tanács egyetért azzal, hogy az erőforrások és értékek védelme és fenntartható használata, valamint a környezetbiztonság javítása átfogó megközelítést és összehangolt nemzetközi együttműködést tesz szükségessé (pl. az éghajlatvédelem, a stratégiai vízkészletek mennyiségi és minőségi védelme, takarékos használata, a biológiai sokféleség megőrzése, az ökológiai hálózatok védelme, az árvízvédelem, a közlekedés- és az energiapolitika terén). A Duna Stratégiában átfogó cél kell, hogy legyen a kiegyensúlyozott, méltányos, egészséges élet közvetlen és hosszú távú környezeti feltételeinek biztosítása. Környezeti szempontból ezért különös figyelmet érdemel a Duna Régió Stratégia viszonya az EU Fenntartható Fejlődési Stratégiájához, megújítandó Lisszaboni Stratégiájához, egyéb fontos politikai dokumentumaihoz (pl. energia és klímacsomag, biológiai sokféleség). Ugyanezeket a kapcsolódásokat kell áttekinteni nemzeti politikáink szintjén is.

Annak érdekében, hogy a Stratégia főelemei megfeleljenek a fenntarthatóság alapelveinek, az NFFT az EDS kialakításában környezet- és vízpolitikai szempontból a következő fenntarthatósági, hazai sajátosságokon és a nemzetközi együttműködésből következő szempontok figyelembevételét és az alább részletezett feladatok Stratégiába való beiktatását tartja különösen fontosnak.

1. Az EDS kialakításában vegyék figyelembe a Spanyolország, Belgium, Magyarország és az Európai Közösség által a 2010. január 1. és 2011. június 30. közötti EU elnökségi időszakra a vízpolitika és a vízgazdálkodás területére közösen megfogalmazott „útiterven” (2010. december) legfontosabbnak tekintett kulscsereket, amelyek az alábbiak:

- az EU VKI szerinti, első (az Európai Bizottsághoz 2010. március 22-ig benyújtandó) vízgyűjtő-gazdálkodási tervekben megfogalmazott intézkedések,
- az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, beleértve az árvíz-, vízhiány- és aszály-gyakoriság és -intenzitás növekedésének kezelését, az EU vízhiány- és aszály-munkaprogramjának végrehajtását,
- a vizek hidromorfológiai állapotának javítása, a diffúz szennyezések csökkentése, valamint a vízmennyiségi és vízminőségi kérdések integrálása,

Statement issued by the National Council for Sustainable Development on the European Danube Strategy

The National Council for Sustainable Development (NFFT) welcomes the July 2009 decision of the European Council requesting the Commission to draw up a macro-regional EU strategy for the future of the Danube Region by the end of 2010.

The Council encourages the responsibility and dedication expressed by Hungary towards the elaboration of a successful strategy, with special attention to the fact that the strategy is scheduled to be adopted by the European Council in the first part of 2011, under the Hungarian presidency, which would be an extraordinary achievement for the Hungarian presidency.

The Council sees the elaboration of the planned macro-regional strategy (MRS) as a tool to open new dimensions and opportunities and lay the foundations for an efficient and real cooperation framework and a consistent system of implementation order to facilitate sustainable development of this unique region. As an overall objective of the strategy, it is recommended that the focus be on the achievement of sustainable development and the intensification of regional cohesion (reducing unequal opportunities).

Despite its novel nature, the Strategy will be drawn up in the context of ample antecedents in various different fields, such as EU and international politics and policies, legal and economical regulations, as well as cooperation frameworks. By way of integrating, coordinating and improving this context to reflect basic EU values and principles, as well as to ensure that both individual and common interests of Member States are represented, the Strategy might pave the way for new values to be shaped. In addition, the Strategy is supposed to cover political, social, cultural and environmental issues as well as the field of economy.

The Council welcomes initiatives that are directed at the preservation of heritage and values, safeguarding common European values, such as democracy, tolerance, strengthening the principle of equal opportunities, cultural diversity, education and training, scientific cooperation, the preservation of natural and built environment as well as of intellectual and material heritage. Economic development is to rely on regional comparative advantages, and must be realised in consistency with social, economical and environmental aspects, with no loss of environmental potential, in such a way that a complex package of network-based development, the improvement of the conditions for a sustainable economic structure and the preservation and sustainable consumption of outstanding natural potential shall come about, bringing forth and facilitating socio-economic development and integration.

Uniform development ideas, a common information base, a joint, development-oriented organisational and interest representation system would go a long way in facilitating development in the region. With respect to drawing boundaries, a flexible approach, similar to that applied in case of the Baltic Strategy, is recommended in order to provide sufficient flexibility and topical variation as far as geographical scope is concerned.

The Council agrees that a comprehensive approach and co-ordinated international collaboration is needed to ensure the protection and sustainable use of resources and natural heritage as well as the improvement of environmental security (e.g. in the fields of climate protection, the protection of the quantity and quality of strategic water supplies, the efficient use of water supplies, the preservation of biodiversity, the protection of ecosystems, flood protection and transport and energy policy). A key objective of the Danube Strategy (EDS) must be to insure the direct and long-term environmental conditions for a balanced, reasonable and healthy life. As a result, special attention must be paid – in terms of environmental issues – to the relation between the Danube Region Strategy and the EU Sustainable Development Strategy, the new Lisbon Strategy and other key EU policy documents (such as the energy and climate package, biodiversity). Similar interfaces must be reviewed on national policy levels as well.

In order to ensure consistency between the key components of the Danube Strategy and the basic principles of sustainability, the National Council for Sustainable Development has defined the following aspects of sustainability in the field of environmental and water policy, based on special national features and international co-operation to consider in the development of EDS and the following tasks described in detail below to incorporate in EDS.

1. The European Danube Strategy should consider the following key issues included in the roadmap concerning water policy and water management developed jointly by Spain, Belgium, Hungary and the EU (December 2010) for the EU presidency between 1 January 2010 and 30 June 2011:
 - measures included in the first river basin management plans according to EU WFD (to be submitted to the European Commission until 22 March 2010),

- a hosszú időn át szennyezett hordalék és víz-medrek fenntartható kezelése,
- a jövőbeli infrastrukturális projektek negatív környezeti hatásainak kezelése,
- a határokon átnyúló együttműködések erősítése, a közös felelősség és szolidaritás biztosítása a határokkal megosztott vízgyűjtőkön.
- a Duna régióra vonatkozó EU stratégia, az ún. „Duna Stratégia” kidolgozása és beindítása,
- javaslatok kidolgozása az EU Fenntartható Fejlődési Stratégiájának erősítéséhez és végrehajtásához.

2. Az EDS kialakításában vegyék figyelembe azt, hogy a három elnökségi időszakra vonatkozó „útiterv” szerint a fő vízi-környezeti prioritásokat, valamint a vízgazdálkodás legfontosabb kereteit és alapelveit megszabó jogszabályok és jogalkotási feladatok a következők lesznek:

- a Víz Keretirányelv (WFD - 2000/60/EC) és a Felszínalatti Víz Irányelv (2006/118/EC) alkalmazása,
- az Árvíz Irányelv (2007/60/EC) alkalmazása,
- a Felszíni Víz Környezet Minőségi Határértékei Irányelv (EQS - 2008/56/EC) átültetése a nemzeti jogba, az alkalmazást segítő útmutatók kidolgozásának támogatása és megegyezés a kiemelten veszélyes anyagok listájának módosításáról,
- a Tengeri Stratégia Keretirányelv alkalmazása (MSFD – 2008/56/EC),
- alkalmazkodás az éghajlatváltozáshoz a vízpoltika területén,
- megegyezés az ivóvíz irányelv módosításáról (98/83/EC),
- a vízzel kapcsolatos szempontok integrálása más közösségi politikákba, különösen a Közös Mezőgazdasági Politikába, a kohéziós politikába és a nemzetközi együttműködésbe,
- a vízre vonatkozó európai jogszabályokkal kapcsolatos további igények azonosítása.

3. Az EDS kialakításában vegyék figyelembe azt, hogy az Ötödik Víz Világ Fórumra készített Európai Regionális Jelentés (Isztambul, 2009. március) szerint a vízgazdálkodás fő kihívásai Európában jelenleg és a következő évtizedben:

- az éghajlatváltozás és alkalmazkodás,
- a víz, energia és éghajlat kapcsolatainak kezelése,
- a vízhiány- és aszály-kezelés fejlesztése,
- a szennyvízkezelés, és az újrahasznosítás (víz és tápanyagok újrahasznosításának) támogatása,
- következetes stratégia kidolgozása a vízgazdálkodási problémák kezelésére,
- a vízgyűjtő-gazdálkodás,
- a határon átnyúló együttműködés.

4. A vizek élővilága a természetes fluktuációkhoz a hosszú kikutatási evolúciós folyamatok során jól alkalmazkodott, az ehhez képest rendkívül rövid időtartamú civilizációs változásokat viszont nem képes károsodás nélkül elviselni. Ezt a megmászhatatlan ténytet az emberi társadalomnak kell tehát felismerni és figyelembe venni, annál is inkább, mert ehhez megvannak a műszaki-technikai lehetőségei. Tehát a természeti adottságokhoz kell igazítani az emberi tevékenységet. Tehát a természeti adottságokhoz kell igazítani az emberi tevékenységet.

5. A Duna vízrendszerére általánosan elfogadható és egységesen alkalmazható ökológiai irányelveket nem lehet megfogalmazni. Minden víztér, így minden vízfolyás, sőt azok minden szinttája rendelkezik ökológiai szempontból egyedi sajátosságokkal, amelyeket nem lehet és nem is szabad figyelmen kívül hagyni. Az ökológia tudománya azonban feltárta a vízfolyásoknak és azok különböző szinttájainak, ill. a hozzájuk kapcsolódó vizeknek (pl. holtmedreknek) azokat a főbb sajátosságait, amelyek alapján hidroökológiai típusokba sorolhatók, s ami által lehetővé válik a beavatkozási és kezelési módok hatásainak átfogóbb elemzése és véleményezése, továbbá a káros hatások előre jelzése és kivédése. A fentiek értelmében, az ökológiai variabilitás akár teljesen egyedi, szinttáj-specifikus beavatkozást, kezelést is igényelhet, vagy tehet csak lehetővé, amelyet a nemzetközi érdekek egyeztetésekor el kell ismerni, illetve ismertetni.

6. A Duna vízgyűjtőn osztozó országoknak a vízgazdálkodás területén jelenleg legfontosabb stratégiai jelentőség feladata a Víz Keretirányelv előírásai szerint minden felszíni és felszín alatti víz jó ökológiai állapotának biztosítása 2015-ig, illetve, ha ez nem lehetséges, akkor 2021-ig vagy 2027-ig. A vízgyűjtő-gazdálkodási tervekben meghatározták az ennek megfelelő környezeti célkitűzéseket és megtervezték az elérésükhöz szükséges intézkedési programokat. Az EDS kialakításában f stratégiai célkitűzéseknek kell tekinteni ezeknek az intézkedési programoknak a végrehajtását és ezzel az elért környezeti célok elérését.

7. A fenntarthatóság hosszú távon csak jól működő (ökológiai szempontból jó állapotú) ökológiai rendszerek fenntartásával valószínűsíthető meg. Meg kell őrizni azokat a hidromorfológiai viszonyokat, amelyek nélkülözhetetlenek a Duna jellemző vizes élőhelyeinek és az azokhoz kapcsolódó ökoszisztémák fejlődéséhez és tartós fennmaradásához. A vizes élőhely-típusok egyedülállóan sokszínű mintázata egyben a Duna vízgyűjtője nagy biológiai sokfé-

- adaptation to climate change including the management of floods, water scarcity and of the increase in drought frequency and intensity and the implementation of the EU water scarcity and drought work programme,
 - improvement of the hydromorphological condition of waters, reduction of nonpoint source pollution, integration of water quantity and water quality issues,
 - sustainable management of alluvium and water courses exposed to long-term pollution,
 - management of adverse environmental effects of future infrastructure projects,
 - enhancement of cross-border co-operations, ensuring of joint responsibility and solidarity for river basins divided by state borders.
 - development and launching of the EU strategy concerning the Danube Region referred to as Danube Strategy,
 - development of proposals to enhance and implement the EU Sustainable Development Strategy.
2. EDS should consider the following regulations and legislative responsibilities defining the most important frameworks and principles for key water and environmental protection priorities as well as for water management included in the roadmap developed for the EU trio presidency:
 - application of the Water Framework Directive (WFD - 2000/60/EC) and the Groundwater Directive (2006/118/EC),
 - application of the Floods Directive (2007/60/EC),
 - the transposition of the Environmental Quality Standards for Surface Water Directive (EQS - 2008/56/EC) into national legislation, support of the development of application guides and agreement on the modification of the list of priority hazardous substances,
 - application of the Marine Strategy Framework Directive (MSFD - 2008/56/EC),
 - adaptation to climate change in water policy,
 - agreement on the amendment of the Drinking Water Directive (98/83/EC),
 - integration of water aspects into other community policies, in particular into the Common Agricultural Policy, the cohesion policy and international co-operation,
 - identification of further needs regarding water related EU legislation.
 3. EDS should consider the key challenges in water management in Europe of the present and future decades as defined by the European Regional Report prepared for the Fifth World Water Forum (Istanbul, March 2009):
 - climate change and adaptation,
 - management of water, energy and climate relations,
 - development of water scarcity and drought management,
 - promotion of waste water management and recycling (water and nutrient recycling),
 - development of a consistent strategy to address water management problems,
 - river basin management,
 - cross-border cooperation.
 4. Plants and animals living in waters have effectively adapted to natural fluctuations in long-lasting evolutionary processes but seem unable to tolerate civilization changes occurring in a very short time. This fact must be acknowledged and respected by human societies which have all the technical requirements at their disposal to do so. Consequently, human activities must be adjusted to nature.
 5. Ecological policies that generally apply to and suit the complete Danube water system are non-existent. Each water surface including each water stream and all regions of them have special ecological characteristics that may not and must not be ignored. However, the science of ecology has determined the most important characteristics of water streams and their different regions as well as of connected water surfaces (such as dead river beds) facilitating their hydro-ecological classification allowing more comprehensive analysis and evaluation of intervention and management methods as well as the prediction and prevention of adverse impacts. Consequently, ecological variability may require or could only allow for very unique, region-specific interventions or management which have to be acknowledged in the process of the alignment of international interests.
 6. At present, the most important strategic obligation in the field of water management for countries located in the Danube river basin is to ensure the good ecological condition of all surface waters and groundwater in accordance with the provisions of the Water Framework Directive until 2015 or, in case it is not possible, until 2021 or 2027. The river basin management plans include the relevant environmental objectives and the action programmes required to achieve such objectives. Key strategic objectives of EDS should include the implementation of said action programmes and the accomplishment of said environmental objectives.
 7. To ensure sustainability in the long term, adequately functioning ecological systems (of good ecological status) must be maintained. Hydro-morphological relations that are indispensable for the development and sustained existence of the Danube's typical aquatic habitats and of the related ecosystems must be protected. Meanwhile, the

ségének előfeltételét is jelenti, amelynek védelme ezzel összhangban álló földhasználati- és agárstratégiát követel, elismervé az ökoszisztéma-szolgáltatások közérdekét.

8. A Duna vízgyűjtőjén a vizek jó ökológiai állapota elérésének egyik záloga a természeti értékek, a teljes ökológiai rendszer védelme, a Duna-mente természeti területeinek, tájainak, természeti és kulturális értékeinek, Natura 2000 területeinek a megőrzése, fenntartása a természet önszabályozó működéséhez közelítő állapotok kialakítása, a biológiai sokféleség megőrzése, figyelembe véve többek között az EU természetvédelmi irányelveit, a természetes élőhelyek és a vadon él növény- és állatvilág megőrzéséről szóló irányelvet (Élőhely-védelmi irányelv 1992/43/EGK) és a vadon él madarak védelméről szóló irányelvet (Madárvédelmi irányelv – 1979/409/EGK).
9. Kiemelt cél a Duna és környezete által kínált természeti és kulturális erőforrásoknak a fenntarthatóság elveire épül hasznosítása a mezgazdasági, halászati, erdő- és vadgazdálkodási, ökoturisztikai és infrastrukturális fejlesztések összehangolásával; továbbá a Duna-mente természeti területeinek, tájainak, természeti és kulturális értékeinek, Natura 2000 területeinek a megőrzése, fenntartása, a természet önszabályozó működéséhez közelítő állapotok kialakítása, a biológiai sokféleség megőrzése.
10. Az EDS több évtizedes időtávra készül, ezért a stratégiaalkotásban kiemelt jelentőséget kell kapnia azokra a változásokra (elsősorban az éghajlatváltozás okozta szélsőséges időjárási eseményekre, a vízkészletek jelentős csökkenésére, az olajkorszaknak erre az időszakra tehet végére) történő felkészülésnek, amelyek az emberi civilizáció minőségileg is új kihívások elé fogják állítani.
11. Az Európai Unióban a Víz Keretirányelv életbe lépésével paradigmaváltás következett be a vízgyűjtő-gazdálkodásban, ami elsősorban a vízi környezet és a vizekhez kötődő élővilág állapotának felértékelődésében mutatkozik meg. Az ilyen szellemben most az egész Európai Unió területére elkészült – világviszonylatban is egyedülálló - vízgyűjtő-gazdálkodási tervek intézkedéseinek végrehajtásánál és az új vízpolitikai stratégia érvényre juttatásánál az EDS keretében is külön figyelemmel kell lenni a következő szempontokra:
 - A víznek a táj ökológiai adottságaihoz igazodó természetszerű visszatartásának, a kistáji vízkörforgásban való hasznosításának a vízgyűjtő-gazdálkodás alapvető rendezőelvé kell válnia.
 - A Duna és vízgyűjtőjének természetes övezetei eredeti állapotának helyreállítását, a biológiai sokféleség megőrzését, a halállományok rehabilitációját, szelíd idegenforgalmi koncepciók, ökoturisztikai fejlesztések megvalósítását kiemelt feladattá kell emelni.
 - Az árvízi kockázatok enyhítése érdekében az árvízvédelmi rendszer fejlesztésének, az előírt árvízi biztonság megteremtésének a „teret a folyóknak” elv, valamint a környezet- és természetvédelmi érdekek figyelembevételével kell történnie.
 - Az emberi civilizáció fennmaradásának alapvető feltétele a biológiai sokféleség megőrzése, sőt növelése, mely különös jelentőséget kap a következő évtizedekben. Az éghajlatváltozás okozta vízkészlet csökkenéshez és a szélsőségesebbé váló időjáráshoz való alkalmazkodásához nélkülözhetetlen a vizek természetszerű visszatartása és hasznosítása, az élőhelyek rehabilitációja. Ennek az elvnek meghatározó módon kell érvényesülnie a vízi és szárazföldi infrastruktúra alakításakor is.
12. A vízkészletek szűkössé válása miatt a vízvisszatartás mellett a vízfogyasztás okszerű csökkentésére is figyelmet kell fordítani (ebben nagy szerepet játszhatnak a víztakarékossági elírások, az új technológiák kifejlesztése és bevezetése, továbbá a szemléletformálás).
13. A Duna vízgyűjtő-gazdálkodási tervében 2015-re (illetve a 2027-ig terjedő időszakra) megfogalmazták a jelentős vízi környezeti problémák megoldására vonatkozó vízgyűjtő szintű jövőképeket és ezek teljesülésének esélyeit is. Különös súlyt kell helyezni az EDS kialakításában a víziók teljesülési esélyeinek növelésére, hiszen ezeknek a vízióknak a teljesülése a fenntarthatóság kritériumainak megfelelő vízgazdálkodás legfontosabb alapfeltételei közé tartozik. A Duna-vízgyűjtő szint legfontosabb víziók a következők:
 - szervesanyag szennyezés: tisztítatlan szennyvíz sehol se fog a vizekbe kerülni az egész Duna vízgyűjtőn,
 - tápanyag-szennyezés: a pontszerű és nem-pontszerű forrásból származó tápanyag-kibocsátást az egész Duna vízgyűjtőn úgy fogják szabályozni, hogy se a vízgyűjtő vizeinek, se a Fekete tenger vizének állapotát ne fenyegetse vagy rontsa az eutrofizáció,
 - veszélyes anyagokkal történő szennyezés: a Duna vízgyűjtőjén és a Fekete tengernek a Duna vize által befolyásolt részében nem jelent majd veszélyt az emberi egészségre és a vizes élőhelyek állapotára,
 - hidromorfológiai változások: azokat úgy fogják kezelni, hogy a folyómúltbeli, jelenlegi és jövőbeli hidromorfológiai változásai az egész Duna vízgyűjtőn sehol se fogják megakadályozni a halak vándorlását és ívását,
 - árterületek, a vizes élőhelyek és a Duna kapcsolata: azokat az egész Duna vízgyűjtőn visszacsatolják a folyókhoz és rehabilitálják. Ezeknek a folyóparti területeknek az integráló funkciója biztosítani fogja az önfenntartó vízi élőlény-együtteseket, az árvízvédelmet és a szennyezések csökkentését is a Duna vízgyűjtőjén,
 - hidrológiai változások: úgy fogják kezelni, hogy a vizes élőhelyek természetes fejlődése és változatossága ne károsodjon,

uniquely diverse pattern of various types of aquatic habitats is a prerequisite for the outstanding biodiversity of the Danube river basin whose protection requires land use and agricultural strategies that meet the same criteria, admitting the public interest of ecosystem services.

8. An important prerequisite for achieving a good ecological status for waters in the Danube river basin is to protect the entire ecological system, to preserve, maintain natural sites and landscapes, natural and cultural assets and Nature 2000 sites along the Danube, and to create conditions allowing near self-regulating ecosystems, to preserve biodiversity, having regard to the EU's nature directives, the directive on the conservation of natural habitats and of wild fauna and flora (Habitats Directive – 1992/43/EEC) and the directive on the conservation of wild birds (Birds Directive - 1979/409/EEC).
9. One of the priorities is to utilise natural and cultural resources offered by the Danube and its surroundings, based on the principles of sustainability, coordinated with agricultural, fishery, forest- and wildlife management, eco-tourism and infrastructure development projects; and to preserve and maintain natural sites, landscapes, natural and cultural assets, Natura 2000 sites, to create conditions allowing near self-regulating ecosystems, to preserve biodiversity.
10. The timeframe of EDS is several decades, therefore preparation for changes, which will present new challenges for human civilisation (such as extreme weather conditions caused by climate changes, drastic decrease in water supply, the end of the oil era), will have to be given top priority during the development of the strategy.
11. The adoption of the Water Framework Directive caused a paradigm shift in river basin management within the European Union, which is most evident in the appreciation of the status of aquatic environments and the biosphere linked to aquatic environments. When implementing the measures of the new river basin management plans developed for the whole territory of the European Union, which represent a unique approach on an international level too, and when enforcing the new water strategy, special attention should be given within EDS as well to the following:
 - The natural retention of water adjusted to the ecological attributes of the given landscape and its utilisation in micro-regional water circulation must become fundamental principles of river basin management.
 - Priority should be given to the restoration of the original state of the Danube and the natural zones of the catchment area, the preservation of biodiversity, the rehabilitation of fish stocks, the implementation of soft tourism concepts and eco-tourism development.
 - The development of the flood defence system and the achievement of the level of flood control required to mitigate flood risks, should be implemented observing the principle of “more space for the river” and environmental and nature conservation considerations.
 - The preservation or even increasing of biodiversity is a basic requirement for the survival of human civilisation, and will assume utmost importance in the coming decades. It will be essential to find natural ways of retaining and utilising water and to rehabilitate habitats in order to adapt to lower levels of water supply and extreme weather conditions caused by climate change. This principle should also be enforced when developing water and land infrastructure.
12. In addition to water retention, reduced water supplies will also require that more attention is given to rational reductions in water consumption (water saving provisions, development and implementation of new technologies, and attitude shaping can all play an important role in this).
13. The river basin management plan for the Danube includes a vision for 2015 (and for the period lasting until 2027) for solving the significant water-related and environmental problems of the river basin and outlines the chances of achieving the various elements of the vision. When developing EDS a special focus on improving the probability of achieving the various elements of the vision is required, as their achievement is a crucial prerequisite of a sustainable water management regime.
The key elements of the vision for the Danube river basin are the following:
 - Organic pollutants: there will be no discharge of untreated waste water into the waters in any part of the Danube river basin,
 - Nutrient pollution: point source and nonpoint source nutrient emissions will be regulated within the Danube river basin in a way as to avoid the threat or increase of eutrophication of the waters within the river basin or the water of the Black Sea,
 - Hazardous substances pollution: it will not present a threat to human health or the status of wetlands within the Danube river basin and the part of the Black Sea that is influenced by water from the Danube,
 - Hydro-morphological changes: past, present and future hydro-morphological changes will be managed in a way as to avoid any hindrance to fish migration and spawning within the whole Danube river basin,
 - Connection between flood plains, wetlands and the Danube: they will be reconnected to the rivers and rehabilitated within the entire Danube river basin. The integrating function of these riparian areas will ensure self-sustaining aquatic ecosystems, flood protection and decrease of pollution within the Danube river basin,

- jövőben megvalósuló, infrastrukturális projektek: azokat átlátható módon, a legjobb környezeti gyakorlat és a legjobb lehetséges technikák alkalmazásával fogják megvalósítani az egész Duna vízgyűjtőn, a jó állapot romlását és a határokön átnyúló hatásokat meg fogják akadályozni és csökkenteni fogják, vagy kompenzálják a negatív hatásokat,
- felszínalatti vizekbe történő szennyezőanyag kibocsátások: azok sehol sem fogják rontani a felszínalatti vizek állapotát az egész Duna vízgyűjtőn, és ahol a felszínalatti víz már szennyezett, ott a jó állapot helyreállítása lesz a cél,
- felszínalatti vizek használata: sehol se fogja meghaladni a rendelkezésre álló, fenntartható módon hasznosítható vízkészleteket a Duna vízgyűjtőjén.

14. Részben már elkészült, 2010 végére pedig teljesen elkészül a Tisza-vízgyűjtő Integrált Vízyűjtő-gazdálkodási Terve. A Tervben – a Duna vízgyűjtő szintjén meghatározott és a Tisza vízgyűjtőjére is érvényesnek tekintett probléma-csoportokon kívül – azonosított három probléma-csoport (árvíz és belvíz, aszály és vízhiány, valamint éghajlatváltozás) a mezgazdasági vízgazdálkodás kulcsproblémái közé tartozik. Így nagyon fontos, hogy az érintett országok, így Magyarország mezőgazdasági, mezőgazdasági vízgazdálkodási és egyéb érintett szakterületei, illetve területi képviselői aktívan bekapcsolódjanak a Tisza integrált vízgyűjtő-gazdálkodási tervezési folyamatába. Fontos feladat az is, hogy az EDS keretében értékeljék a tiszai tervezés tapasztalatait és vizsgálják meg, hogyan terjeszthető ki az alkalmazott módszertan a Duna más, nagyobb, nemzetközi rész vízgyűjtőire, illetve esetleg az egész Duna vízgyűjtőjére.

15. A fenntartható, versenyképes, együttműködő és a vidék lakosságmegetartó-képességét célként szem előtt tartó mezgazdaság kialakítása minden közép- és alsó-Dunavölgyi ország közös problémája. A probléma megoldásának alapfeltétele az ökológiai szempontokat figyelembe vevő vízgazdálkodást és ennek keretében az ökológiai vízigények kielégítését prioritásként kezelő politika.

16. Támogatni kell az árvíz, a belvíz, az aszály és a vízhiány kezelésével kapcsolatos EU kezdeményezéseket és a végrehajtásukat biztosító nemzetközi intézményi keretek és módszerek fejlesztését és a kutatási programok eredményeinek hatékony integrálását. Tevékenyen részt kell majd venni az EU vízhiányra és az aszályra vonatkozó stratégiájának 2012-re tervezett felülvizsgálatában. Az árvizek vonatkozásában kiemelt figyelemmel kell lenni az ICPDR Fenntartható Árvízvédelem a Duna Vízgyűjtőjén Akció Programja keretében, az EU 2007/60/EC Árvíz Irányelve és EU Víz Keretirányelve előírásai figyelembevételével a Duna 17 részvízgyűjtőjére 2009 végére elkészített Árvízvédelmi Akciótervekben tervezett intézkedésekre. Az akciótervek legfontosabb stratégiai elemei:

- a megfelelő területhasználati és területfejlesztési szabályozás, árvíz-kockázatkezelési tervek készítése,
 - az egykori vízviszatarató és lefolyást-késleltető kapacitások reaktíválása, a meglévő vízviszatarató kapacitások fenntartása, új kapacitások létesítése,
 - a jelenlegi árvízvédelmi műtárgyak fejlesztése a meglévő védelmi normák szintjének eléréséig, szűkületek megszüntetése,
 - a nem-szerkezeti intézkedések keretében elsősorban a megelőző intézkedések (előrejelző- és riasztórendszer) fejlesztése, szakembergárda kapacitásának és az árvíz tudatosságának a növelése, a társadalom széles kör felkészítése.
- A vízhiány és az aszály jelentette kihívások kezelés terén az Európai Uniónak az erre a célra indított programjának az első „nyomon követő jelentése” [COM(2007)414 számú Közlemény] és az annak végrehajtásához kidolgozott munkaprogram [SEC(2008) 3069] legfontosabb intézkedéseit kell alapul venni, amelyek közül a legfontosabbak a következők:
- a vízszolgáltatások helyes árazása (a költség-megtérítés helyes arányának meghatározásával, a Víz Keretirányelv előírásainak figyelembe vételével),
 - a vízzel kapcsolatos problémák megoldására felhasználható támogatás hatékonyabb elosztása (a tájhasználati tervezés és a vízfelhasználás hatékonyságát növelő intézkedések támogatásával),
 - az aszálykockázat kezelés fejlesztése,
 - új vízellátó infrastruktúrák kialakítása,
 - víz-hatékony technológiák és gyakorlatok alkalmazásának támogatása,
 - víz-takarékossági kultúra kialakítása Európában,
 - az információ- és adatgyűjtés, ill. -feldolgozás fejlesztése.

17. A fő közlekedési útvonalak fejlesztése önmagában nem (így a hajóutaké sem) feltétlenül vonja maga után az érintett térségek gazdasági és társadalmi fejlődését, és nem magától értetődően segítik a leszakadó térségek felzárkózását. (Sőt elfordulhat, hogy az erősebb, strukturáltabb gazdasági szerkezettel rendelkező térségek jutnak előnyösebb, a leszakadók pedig még hátrányosabb helyzetbe a beinduló „erőforrás-szivattyú” révén). A hajózás fejlesztése is várhatóan akkor csökkenti érdemben a közutak terhelését, ha ehhez kapcsolódóan hatályba lépnek olyan egyéb szabályozási eszközök, mellyel a közúti szállítást vízi útra terelik (pl. útdíj). Ez egyidejűleg szükségessé teszi, a meglévő infrastruktúra (elsősorban: vasút, továbbá: térségen belüli közúti hálózatok) ésszerűbb kihasználását, minőségi fejlesztését, ezek összehangolását, az esetleges haváriák elkerülését szolgáló intézkedések megtételét, hogy a gazdasági-társadalmi fejlődést a környezeti rendszerek mind kisebb terhelésével lehessen elérni, azaz olyan fejlesztéseknek szabad zöld utat engedni, amelyek a jelenlegi terheléseket mérséklik. E tekintetben a hazai

- Hydrological changes: these will be managed in a way as to prevent damage to natural development and biodiversity of wetlands,
 - Future infrastructural projects: these will be implemented in a transparent way within the entire river basin, using the best environmental practice and technology available, preventing deterioration of good status and cross-border impacts, and decreasing or compensating negative impacts,
 - Discharge of pollutants into groundwater: this will not deteriorate the status of groundwater anywhere within the Danube river basin, and where groundwater is already polluted the objective will be to restore good conditions
 - Use of groundwater: Use will not exceed sustainably available water supply within the Danube river basin
14. The integrated river basin management plan for the Tisa river basin is partially developed and will be fully developed by the end of 2010. The three problem areas (namely: flood and inland water, drought and water scarcity, and climate change) that were identified in addition to the problems areas defined for the Danube river basin, which are also valid for the Tisa river basin, are key agricultural water management issues. This means that it would be very important for competent institutions and experts operating in agriculture, agricultural water management and other relevant fields in the countries concerned, Hungary included, to participate in the process of developing an integrated river basin management plan for the Tisa River. One of the key tasks is to evaluate the experience gained during the development of the plan for the Tisa and to examine how the methodology can be applied to other, larger and international sub-basins of the Danube or perhaps even to the entire Danube river basin.
15. All Middle and Lower Danube Valley countries face the problem of making their agriculture sustainable, competitive, cooperative and able to retain the population of the rural areas. A fundamental prerequisite of solving the problem is a policy that takes into account ecological aspects and gives priority to satisfying ecological water needs.
16. Support needs to be given to EU initiatives concerning the management of flooding, inland water, droughts, water scarcity, to the development of international institutional frameworks and methods to ensure their implementation, as well as to the efficient integration of the results of research programmes. Active participation is required in the review due by 2012 on the EU strategy for water scarcity and drought.
- As regards floods special attention must be paid to the planned measures outlined in the Flood Protection Action Plans prepared at the end of 2009 for 17 sub-basins of the Danube in the framework of ICPDR's Action Programme for Sustainable Flood Protection in the Danube River Basin, having regard to the provisions of the EU's Floods Directive (EU 2007/60/EC) and Water Framework Directive. The main strategic elements of the actions plans are:
- appropriate control of land use and spatial development, preparation of flood risk management plans
 - reactivation of former water retention and downstream delay capacities, maintaining of current water retention capacities, development of new capacities
 - development of existing flood protection structures to reach current protection standards, elimination of bottlenecks,
 - as regards non-structural interventions, the primary aim is to develop prevention (warning and alarm system), to increase the capacity and raise the awareness of those working in this field, to prepare the public in general.
- As regards challenges posed by water scarcity and drought, actions should be based on the key measures outlined in the first follow up report to the communication on water scarcity and droughts in the European Union [COM(2007) 414] and the work programme developed to implement it [SEC(2008) 3069], the most important of these being:
- appropriate pricing of water services (definition of an appropriate cost recovery ratio, having regard to the provisions of the Water Framework Directive),
 - more efficient distribution of funding available for solving water-related problems (by supporting land use planning and measures to increase the efficiency of water use)
 - development of drought risk management
 - creation of new water supply infrastructures,
 - support of the implementation of water efficient technologies and practices
 - development of a water-saving culture in Europe,
 - improvement of knowledge and data collection and processing
17. The development of main transport routes (including waterways) alone does not necessarily result in the economic and social development of the regions concerned, and does not automatically help these regions in catching up. (In fact, the gap between stronger regions possessing a more structured economy and disadvantaged areas might become even wider due to the "resources drain"). The development of navigation will only substantially decrease road traffic if it is supplemented by other regulatory measures, which help to redirect traffic from roads to waterways (e.g. toll fee). At the same time existing infrastructure (primarily: railway, also: internal road networks of a given region) has to be used more rationally, developed in quality, efforts have to be coordinated, and measures also need to be taken to avoid any damages, in order to achieve socio-economic development with as little pressure

érdekek megfelelő figyelembe vétele érdekében feltétlenül szükséges a környezet- és költséghatékonysági vizsgálatok lefolytatása és eredményeinek figyelembe vétele.

18. Az Európai Unió távlati közlekedésfejlesztési politikájának kialakítása során komplex ökológiai-gazdasági-társadalmi vizsgálatoknak kell alávetni a jelenleg érvényes ENSZ-EGB, illetve TEN-T dunai vízgyűjtőre érvényes hajózóút-paraméter elírásait. A vizsgálatok során figyelembe kell venni, hogy a gazdasági, ezen belül a közlekedési kihívásokra az ökológiai-gazdasági-társadalmi adottságokat egyforma súllyal kezel komplex szemlélettel kell választ adni. A felülvizsgálatnak az emberi tevékenység változó globális környezetének változását (elsősorban: éghajlatváltozás, erőforrások – víz, energia – szűkössé válása) és az ehhez alkalmazkodó strukturális változtatások szükségességét kell alapul vennie. Az infrastruktúra alakításánál a természetszer víz-visszatartást, az élőhelyek rehabilitációját kiemelt súllyal kell figyelembe venni. A komplex felülvizsgálatnak a fentiekben túl komoly jogszabályi elemzést is kell tartalmaznia, amely az egyes Európai uniós irányelvek koherenciájára, azok alkalmazására, valamint az uniós pénzügyi alapok működtetésére terjedne ki. Szükséges, hogy az Európai Unió különböző ágazati politikái egymással összhangban legyenek. Az ágazati politikák mellett nagyon fontos az érintett lakosság bevonása és tájékoztatása a fejlesztésekről, hiszen a társadalom érdekében kell történnie a beavatkozásoknak. Ezért javasoljuk, hogy mind a tájékoztatási, mind a társadalmi részvételi folyamatokat dolgozzák ki, és biztosítsák a stratégia megalkotásakor és végrehajtásakor egyaránt.
19. A dunai hajóút paramétereinek javítása csak a környezeti fenntarthatóság feltételeinek betartásával, a Nemzetközi Duna Védelme Bizottságnak, a Duna Bizottságnak és a Száva Nemzetközi Bizottságnak a hajózásra és a környezeti fenntarthatóságra vonatkozó Közös Nyilatkozatában megfogalmazott ajánlások figyelembe vételével történhet. Iránymutatónak kell tekinteni a magyar Országos Környezetvédelmi Tanács hajóút-fejlesztéssel kapcsolatos állásfoglalásait is. Folyamatosan figyelmet kell fordítani a dunai hajóút javításával kapcsolatban más országokban folyó projektek előrehaladására és össze kell hangolni a megvalósuló változatok hajóút paramétereit. A jövőben olyan fejlesztéseket kell megvalósítani a hajó állományban és a logisztika területén, amelyek környezeti szempontból káros beavatkozások nélkül lehetővé teszik a vízi-szállítást.
20. A Duna-vízgyűjtőre adaptálni kell, és végre kell hajtani a vízgazdálkodás területén az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás elsegítésére kidolgozott európai útmutatóban (2009. december) megfogalmazott javaslatokat, különös tekintettel a következő kulcsfeladatokra:
 - az éghajlatváltozással kapcsolatos bizonytalanságok és tudományos ismeretanyag hatékony kezelése,
 - olyan stratégiák kidolgozása, amelyek segítik az éghajlatváltozás hatásaihoz való alkalmazkodási képességek kialakítását,
 - az árvízcockázat kezelése,
 - az éghajlatváltozás hatásaihoz való alkalmazkodás integrálása és előnyben részesítése a vízgyűjtő gazdálkodási tervezési folyamatban,
 - a vízhiányhoz és aszályhoz kapcsolódó speciális kérdések kezelése.
21. Értékelni kell minden szinten a vízgyűjtő-gazdálkodási tervezés tapasztalatait és ennek alapján ki kell dolgozni a nemzetközi együttműködés hatékony módszereit.
22. A vizek jó ökológiai állapota elérésének és megőrzésének egyik alapfeltétele az ökológiai osztályozási módszerekkel kapcsolatos ismeretek, valamint ökológiai értékelési módszerek fejlesztése, többek között a Duna vízgyűjtőjén tervezett egyes intézkedések megvalósíthatósága vizsgálatához a fenntarthatóság szempontjából. Meg kell határozni az ökológiai vizsgálatok különböző szint tervezések esetén elvárható részletességét és módszereit. Ezt a feladatot minden olyan stratégiai fejlesztés során fontosnak kell tekinteni a Duna vízgyűjtőjén, amely jelents mértékben befolyásolhatja a vizek állapotát.
23. Az EDS kialakításakor nagyobb időtávlatra is előre kell tekinteni, mert ez a fenntarthatóság biztosításának alapvető feltétele. Az előbbieken említett feladatok vonatkozásában is fontos a nagyobb időtávlatban való gondolkodás. Ezen kívül jelenleg kulcskérdésnek tekinthet az előretétekintés két területen:
 - Meg kell vizsgálni a virtuális vízkonceptció alkalmazási lehetőségeit a Duna-vízgyűjtő szint és globális vízkészlet-gazdálkodási problémák kezelésére.
 - Meg kell kezdeni a vízépítési létesítmények Duna-vízgyűjtő szint életciklus elemzését.
 - Az ökológiai és műszaki vizsgálatok mellett biztosítani kell a társadalom tájékoztatását és bevonását már a tervezés fázisába is.
24. A vízgyűjtő-gazdálkodási tervezési folyamathoz hasonlóan különös súlyt kell helyezni arra, hogy a Duna Stratégia keretében megvalósuló fejlesztési programok tervezésének folyamatában már a tervezés beindításától kezdve biztosítsák a társadalom aktív részvételét.

Budapest, 2010. január 21.

on the environment as possible, i.e only development projects that mitigate the current burden may be given a go ahead. In this respect, it is essential that environmental and cost-efficiency studies be conducted and the results be observed in order to protect national interests.

18. While developing the long term transport development policy of the European Union, complex ecological-economic-social studies must be conducted to examine the currently applicable UN-ECE and TEN-T waterway parameters for the Danube river basin. These studies should take into consideration that a complex approach, which gives equal weight to ecological-economic-social aspects, is needed to solve challenges in the economy and more specifically in transportation. The review should be based on the changes in the global environment of human activity (primarily: climate change, scarcity of resources - water, energy) and the need for structural changes adapted to the new circumstances. When developing infrastructure, special focus on natural water retention and the rehabilitation of habitats is required. In addition to the above, the complex review should also include an in-depth analysis of the legal environment, encompassing an analysis of the coherence of EU directives, their application and the operation of the financial funds of the European Union. The various sectoral policies of the European Union must be harmonised. In addition to sectoral policies, it is also important to involve and inform citizens concerned, as actions should be implemented for the benefit of society. Therefore we recommend that both information and involvement processes be developed and implemented during the development and the execution of the strategy.
19. The parameters of the Danube waterway should only be improved in an environmentally sustainable way, having regard to the principles laid down by the International Commission for the Protection of the Danube River, the Danube Commission, and the International Sava River Basin Commission in the Joint Statement on navigation and environmental sustainability. The guidance provided in the position papers of the National Council on the Environment on improving navigability should also be observed. The progress in projects to improve navigability in other countries must be monitored and the waterway parameters of various projects are to be harmonised. Future fleet improvement and logistical development projects aimed at improving navigation must not cause adverse environmental impacts.
20. The recommendations of the European guidelines on adaptation to climate change in the field of water management must be adapted to the Danube river basin and implemented, with special regard to the following key tasks:
 - efficient management of uncertainties and scientific knowledge related to climate change
 - development of strategies that can help to improve the ability to adapt to the impacts of climate change
 - management of flood risk
 - integration of and focus on adaptation to the impacts of climate change during the river basin management planning process,
 - management of special issues linked to water scarcity and drought.
21. The experiences of river basin management planning should be assessed at all levels and used as the basis for developing efficient ways of international cooperation.
22. A prerequisite of achieving and maintaining a good ecological status for waters is the development of knowledge of ecological classification methods and ecological assessment methods, including methods for assessing the feasibility of various measures planned in the Danube river basin from the perspective of sustainability. The level of detail and the methods of ecological assessment at various levels of planning have to be defined. This task should be given priority during all strategic development projects for the Danube river basin that might significantly influence the water status.
23. A longer term perspective is required when developing EDS, as this is fundamental for achieving sustainability. Long term thinking is also important for the tasks detailed above. In addition to the above, forward thinking will also be of key importance in two other areas:
 - The possibilities of implementing the concept of virtual water will have to be examined to address problems on the level of the Danube river basin and global water supply management.
 - The lifecycle analysis of water engineering structures in the Danube river basin should be started.
 - Besides ecological and technological studies, information and involvement of the public also has to be ensured right from the planning phase.
24. As in the case of the river basin management planning process, special efforts are needed to ensure the active participation of the population in the planning of development programmes implemented in the framework of the Danube Strategy, right from the start of the planning process.

21 January 2010, Budapest.

Állásfoglalás

A Duna magyarországi szakasza hajózhatóságának javításával kapcsolatos elképzelésekről

Előzmények

Az Országos Környezetvédelmi Tanács (OKT) plenáris és bizottsági ülésein az elmúlt két évben többször hosszú vitákat folytatott a Duna hajózhatóságának javításához készülő tanulmányokról. A munka azóta folytatódott és jelenleg fontos döntések előkészítése zajlik. Az OKT alapvető álláspontja az, hogy a Duna hajózhatóságát a társadalmi és gazdasági hasznosság, a közjó, valamint nemzetközi kötelezettségeink figyelembe vételével javítani kell, de a tervezett beavatkozások nem okozhatnak megengedhetetlen változást a környezet állapotában. Az OKT azért tűzte újra napirendjére a hajózhatóság javításának ügyét, hogy kialakítsa a jelenleg folyamatban lévő – és sok vitával kísért – tevékenységekkel kapcsolatos álláspontját, és ezzel segítse a tervezést és a felmerülő konfliktusok megoldását.

Az OKT tagjai tájékozódásának és véleményalkotásának elősegítése érdekében egy „vitaindító összefoglaló” készült, amelyet a Testület Vízgazdálkodási és Vízügyi Bizottsága, valamint a Közlekedéspolitikai Bizottsága együttes ülésén megvitattak. A vita és az írásban kapott vélemények alapján javaslat készült az OKT állásfoglalására, amelyet a plenáris ülés megtárgyalt. Az ülésen olyan fontos kérdések és észrevételek merültek fel, amelyek vizsgálatához hosszabb időre volt szükség. Ezért az OKT felkérte a Vízgazdálkodási és Vízügyi Bizottságot és a Közlekedéspolitikai Bizottságot, hogy elemezze a felmerült kérdéseket és készítse új javaslatot az állásfoglalásra. Az OKT ugyanakkor megállapította, hogy a téma megtárgyalását annak ellenére eredményesnek lehet tekinteni, hogy nem született állásfoglalás. Hiszen a tervezők ülésen részt vevő képviselői az OKT tagjainak és a témakör meghívott fontos szakértőinek vitája alapján tájékozódhattak arról, hogy melyek a legfontosabb kulcskérdések, amelyeket a tervezés során tisztázni kell. Az új javaslatot az OKT elfogadta.

„A Duna hajózhatóságának javítása” tárgyú projektet megalapozó, 2007-ben készített, a VITUKI által vezetett konzorcium munkájának eredményeit összefoglaló tanulmánnyal kapcsolatban az OKT 2007 decemberében fogalmazta meg véleményét. Ebben megadta, hogy milyen feltételek teljesítése esetén tartja támogathatónak a hajózhatóság javítására kidolgozott tervet. Az OKT előbbi véleményének egyes megállapításait a 2007-es terv véglegesítésekor a tervezők figyelembe vették. A tervnek az EU-támogatás elnyerése érdekében készített végleges változata a VITUKI honlapjáról letölthető. A vélemény többi megállapításának jelentős részét a most folyó munkák feladatkiírása tartalmazza.

A Duna hajózhatóságának javításával kapcsolatban jelenleg folyó tevékenységek

A Duna hajózhatóságának javítási lehetőségeivel jelenleg két projekt foglalkozik:

1. A vizek állapotának a Szigetközben történő javításával és a Szap és Szob közötti szakasz hajózhatóságának javításával foglalkozik a „Magyar-szlovák közös stratégiai vizsgálat a hágai Nemzetközi Bíróságnak a bős-nagymarosi vízlépcsőrendszer tervével kapcsolatban, 1997. szeptember 25-én hozott ítéletének végrehajtását szolgáló műszaki megoldások (továbbiakban beavatkozások) értékelése céljából” című projekt.

Ez a vizsgálat a Szap–Szob szakaszon foglalkozik a dunai hajózóút fejlesztésének környezeti értékelésével. Egyrészt a VITUKI által vezetett konzorcium 2007-ben készített tervében kidolgozott változatokat, másrészt egy 1999-ben készített és egy hajózási szakértő által kidolgozott változatot vizsgálnak, amely a hajózás részéről forgalomtechnikai szempontból megengedhető engedélyekre épülő, a 2007-es tervben szereplőknél kisebb műszaki beavatkozásokra tesz javaslatot.

A projekttel kapcsolatos közérdekű információk megtalálhatók a www.bosnagymaros.hu weboldal „Stratégiai Környezeti Vizsgálat” menüjében.

2. A Szob és a déli országhatár közötti Duna-szakasszal foglalkozik a „Tanulmányok a Duna hajózhatóságának javításáról” tárgyú, 2009-ben indított projekt. Ez a kiviteli tervezést készíti elő a hajózhatóság javításához szükséges beavatkozások megtervezésével és környezeti hatásvizsgálatával, beleértve a lehetséges változatok SKV-jét is.

A „Tanulmányok a Duna hajózhatóságának javításáról” című projektben a „tervezési és engedélyezési feladatok

Az Országos Területfejlesztési Tanács az Európai Duna Stratégia hazai vonatkozású feladatairól szóló tájékoztató (9/2009. (12.15.) OTT Határozat) egyhangú elfogadásával támogatta.

Position Paper

on the plans related to the improvement of navigability on the Hungarian stretch of the Danube

Preliminaries

In the past two years the Hungarian National Council on the Environment (HNCE) has conducted several long debates at its plenary and committee sessions about studies related to the improvement of navigability on the Danube. Efforts are being continued and currently the preparation of some important decisions is underway. HNCE holds that, in light of social and economic utility, benefits to the public and our international obligations, navigability on the Danube has to be improved, but the planned actions must not cause inadmissible changes in the state of the environment. HNCE has placed the improvement of navigability on the agenda again in order to formulate its own position on currently progressing – and much debated – activities, thereby assisting planning and the resolution of conflicts.

A “keynote summary” was first prepared to provide information to the members of HNCE and to assist the formulation of an opinion, which was debated at a joint session of the Water Management and Water Quality Committee and the Transportation Policy Committee of the organisation. Based on the debate and the written contributions a proposal for the HNCE position was prepared and then debated at a plenary session. At this meeting several important issues and observations requiring more examination surfaced. Therefore HNCE asked the Water Management and Water Quality Committee and the Transportation Policy Committee to analyse the arising issues and to prepare a new position proposal. At the same time HNCE concluded that the discussion on the topic was successful despite not having arrived at a joint position, as the debate of planners, HNCE members present at the meeting and prominent experts of the topic invited to the meeting was informative and drew attention to the key issues to be clarified during the planning phase. The new proposal has been accepted by HNCE.

In December 2007 HNCE formulated its opinion about the study summarising the results of the research conducted by the consortium led by VITUKI Environmental Protection and Water Management Research Institute (VITUKI) in support of the project on the “improvement of navigability on the Danube” prepared. In this document HNCE also indicated what preconditions it deemed necessary for it to support the plan for the improvement of navigability. Certain elements of the aforementioned position paper of HNCE were taken into consideration when the planners finalised the 2007 plan. The final version of the plan, which was prepared for the application for EU funding, can be downloaded from the website of VITUKI. Many other conclusions of the position paper have been incorporated into the project documentation of the works currently underway.

Works currently underway to improve navigability on the Danube

Currently there are two projects focusing on the possibilities for improving navigability on the Danube.

1. The project titled “Joint strategic study by Hungary and Slovakia for the purpose of evaluating the technological solutions (hereinafter: actions) to implement the judgment of the International Court of Justice in The Hague delivered on 25 September 1997 in connection with the planned construction of the Gabčíkovo-Nagymaros barrage system” deals with the improvement of the water status of the Szigetköz area and the improvement of navigability on the stretch of the Danube between Szap and Szob.

This study aims to carry out an environmental assessment of the development of the Danube fairway between Szap-Szob. In the framework of this study several solutions are being examined: the alternatives described in the plan prepared by the consortium led by VITUKI in 2007, another alternative prepared in 1999 and an alternative developed by a navigation expert describing a proposal, which involves smaller scale technological actions than those given in the 2007 plan, but which is built on concessions that are still admissible from a river traffic management perspective.

Information of general interest is available under the “Strategic Environmental Assessment” menu item of the www.bosnagymaros.hu website.

2. The project titled “Studies on the improvement of the navigability of the River Danube” launched in 2009 is

National Regional Development Council has been adopted with its Decision No. 9/2009 (12.15) on the tasks of Hungary regarding to European Danube Strategy.

elvégzése tárgyú gyorsított meghívásos közbeszerzési eljáráshoz” című részvételi dokumentációt a közbeszerzési pályázatokkal foglalkozó EU Hivatalos Lapjának honlapjáról és a www.3k.gov.hu honlapról lehetett letölteni. Jelenleg a munka ellenőrzésére kiírt dokumentáció is letölthető az előbbi címről. A munka első jelentése és az előzmények megtalálhatók a www.vituki.hu címen.

Az OKT ezzel a két projekttel kapcsolatban alakította ki az alábbi állásfoglalását.

Az OKT állásfoglalása a Duna hajózhatóságának javításával jelenleg foglalkozó tervezési tevékenységekkel kapcsolatban

Az OKT Vízgazdálkodási és Vízvédelmi Bizottsága és Közlekedéspolitikai Bizottsága 2009. szeptember 24-én közös ülésen, az OKT pedig 2009. október 8-án plenáris ülésen foglalkozott a Duna hajózhatóságának javítását szolgáló, jelenleg folyó tervezési tevékenységekkel. Az üléseken számos intézményt és szervezetet képviselő meghívott vendég is részt vett, és az előterjesztésekkel kapcsolatban számos írásbeli észrevételt is kaptunk, amelyekért ezúton fejezzük ki az OKT köszönetét. Az előterjesztett dokumentumok és a lefolytatott viták, egyeztetések alapján az OKT az alábbi állásfoglalást alakította ki. Az állásfoglalás megfogalmazásakor figyelembe vettük a szakértői véleményeket, de az alábbi állásfoglalás az OKT tagjainak véleményét tükrözi, nem tekinthető a meghívott külső szakértők véleményének.

1. Az OKT a Duna egész magyarországi szakasza hajózhatóságának javításával kapcsolatban 2007-ben készített tanulmányról 2007 decemberében állásfoglalást alakított ki. A Tanács megállapítja, hogy az állásfoglalás egyes megállapításait a terv véglegesített és az Európai Bizottsághoz kiküldött, a VITUKI honlapjáról letölthető (www.vituki.hu) változatában már figyelembe vették. Az OKT megállapítja azt is, hogy a Szap–Szob és a Szob–déli országhatár közötti szakaszok hajózhatóságának javításával foglalkozó, jelenleg folyó munkák feladat-kiírásai a vélemény egyes további, jelentős megállapításait tartalmazzák. Szükségesnek tartja, hogy véleményének megállapításait a jelenleg folyó tervezés során vegyék figyelembe.
2. A Duna medre a magyarországi szakaszon folyamatosan mélyül, a kisvízszintek csökkennek. Ez a hajózás feltételeit rontja és jelentős ökológiai károkat is okoz. A Víz Keretirányelv előírásainak megfelelően az ökológiai károk enyhítése, illetve megszüntetése érdekében a hajózási célú műszaki beavatkozások nélkül is műszaki beavatkozásokat kell végezni, ezeket 2008 végéig a vízgyűjtő-gazdálkodási tervekben meg kell tervezni és a terveket 2009 végéig véglegesíteni kell. A most készülő tanulmányok eredményeit a vízgyűjtő-gazdálkodási tervekkel összhangba kell hozni, azokba az előzetes eredményeket be kell építeni.
3. Az EU közlekedésfejlesztési politikája és a dunai hajózásra vonatkozó nemzetközi egyezmények alapján javítani kell a hajózási feltételeket a hazai Duna-szakaszon. Az európai szárazföldi vízi úton történő szállítási politika célja – többek között – minimálisan 2,5 méter merülési mélységet biztosító hajózási szelvény kialakítása. A hajózás érdekében tervezett beavatkozások kedvezőtlen hatással lehetnek a Duna ökológiai állapotára. A Víz Keretirányelv előírásai szerint a hajózási célú beavatkozásokat csak akkor szabad elvégezni, ha az ökológiai károk megszüntetése, illetve elfogadható mértékűre csökkentése érdekében szükséges beavatkozásokat a hajózás érdekében végzett beavatkozásokkal egyidejűleg elvégzik, és a hajózás érdekében végzett beavatkozások nem rontanak a jelenlegi, illetve a jövőben kialakuló helyzeten.
4. A hajózási viszonyok egész hazai Duna-szakaszra vonatkozó fejlesztésére 2007-ben készített tervben a Víz Keretirányelv előírásainak megfelelő ökológiai állapot biztosításához és fenntartásához a tervezők által – a rendelkezésre álló ismeretek birtokában – legnagyobb ökológiai értékűnek tartott mellékágakban a szükséges beavatkozásokat megtervezték. A hajózási és ökológiai célú beavatkozások következtében a Duna ökológiaileg legértékesebb mellékágainak állapota a jelenlegihez viszonyítva a terv megállapításai szerint javulni fog. A most készülő tervben – ahogy ezt jelezték is – alapos ökológiai vizsgálatokkal kell igazolni a 2007-es terv feltételezéseit. Továbbá azt is meg kell vizsgálni, hogy a Víz Keretirányelv és a kapcsolódó jogszabályok előírásainak teljesítéséhez nem kell-e a főágban is beavatkozásokat végezni a Duna jó állapotának biztosítása érdekében. Erre a 2007-ben készített terv is utalt. Ehhez elemezni és értékelni kell, majd – ha ezt a levont következtetések indokolják – fel kell használni a vízgyűjtő-gazdálkodási tervnek a folyó ökológiai állapotára vonatkozó megállapításait.
5. A tervezett beavatkozásokkal a célként kitűzött hajózási feltételek csak nehezen és jelentős évi költséggel fenntarthatók. A kívánt hajózási feltételeket vízlépcsővel lehetne kisebb évi fenntartási költséggel, hosszú távon biztosítani. A Víz Keretirányelvben előírt módszertannal azonban valószínűleg igazolható az, hogy jelenleg ökológiai szempontból a vízlépcsős megoldás nem indokolható. A 2007-es terv készítőinek a megbízási szerződésük szerint a hajózhatóság vízlépcső építésével történő javításával nem kellett foglalkozniuk, így a Víz Keretirányelv szerinti igazolást nem kellett elvégezniük.

examining the stretch of the Danube between Szob and Hungary's southern border. It helps in the preparation of the construction designs by planning the actions required to improve navigability and by preparing the environmental impact assessment for these actions, including the SEAs on the possible alternatives.

The tender documentation of the accelerated restricted public procurement procedure invited for the execution of design tasks and for the obtaining of permits from the competent authorities for the project titled "Studies on the improvement of the navigability of the River Danube" was available at the website of the Official Journal of the EU and at www.3k.gov.hu. Currently the tender documentation for the project on the supervision of works is also downloadable at the above address. The first report on the work executed and the preliminaries can be viewed at www.vituki.hu.

The following opinion of HNCE has been formulated in connection with these two projects.

HNCE position on planning activities currently underway to improve navigability on the River Danube

The planning activities currently underway to improve navigability on the River Danube were debated at the joint session of the Water Management and Water Quality Committee and the Transportation Policy Committee of HNCE on 24 September 2009 and at the plenary session of HNCE on 8 October 2009. Many guests representing various institutions and organisations were also present at these sessions and we received several written comments about the proposals too, and we would like to take this opportunity to express the gratitude of HNCE for these contributions. Based on presented documents, debates and consultations, HNCE developed the following position paper. When developing our position we took into consideration expert opinions, but the position paper reflects the opinion of the HNCE members, and should not be regarded as the opinion of invited external experts.

1. In December 2007 HNCE developed a position on the study prepared in 2007 about the improvement of navigability on the entire Hungarian stretch of the Danube. The Council observes that certain conclusions of the position paper have already been taken into consideration in the final plan submitted to the European Commission, which can be downloaded from the website of VITUKI (www.vituki.hu). HNCE also observes that the description of projects currently underway to improve navigability on the stretches of the Danube between Szab-Szob and Szob-Hungary's southern border include further important elements of the position paper. It considers that the conclusions of its position paper should be taken into account during the current planning activities.
2. As the Danube traverses Hungary the river bed becomes gradually deeper and lower water levels decrease. This has an adverse impact on navigation and also causes ecological damage. Pursuant to the provisions of the Water Framework Directive, technological actions to mitigate or to stop ecological damage must be taken even without taking technological actions for the purpose of navigability, and these actions should be incorporated into the river basin management plans until the end of 2008 and the plans should be finalised by the end of 2009. The results of the studies now in progress will have to be harmonised with the river basin management plans, the preliminary results will have to be incorporated.
3. The common transport policy of the EU and our international agreements on navigation on the Danube require the improvement of navigability on the Hungarian section of the Danube. The aim of the European land & water transport policy – among others – is to create a navigation channel allowing at least the passage of vessels with a draft of 2.5 metres. The actions planned to improve navigability might have an adverse impact on the ecological status of the Danube. Pursuant to the provision of the Water Framework Directive actions to improve navigability may only be carried out if the actions to eliminate ecological damage or to decrease ecological damage to an acceptable level are carried out together with the actions to improve navigability, and if the actions to improve navigability do not deteriorate the current or the future state of affairs.
4. The plan prepared in 2007 to improve navigability on the entire Hungarian stretch of the Danube included the actions necessary to ensure and to maintain the ecological status of the side branches – which planners deemed to be most valuable based on the information available to them – in accordance with the provisions of the Water Framework Directive. According to the plan, the actions related to navigability and the ecology, will improve the current status of the ecologically most valuable side branches of the Danube. The plan that is currently being drawn up should prove the assumptions of the 2007 plan with thorough ecological tests - as indicated in the existing plan. Furthermore, it should be determined whether actions are needed in the main branch in order to ensure an appropriate state of the Danube in line with the provision of the Water Framework Directive and related legal regulations. The plan prepared in 2007 also referred thereto. To do this, analyses and assessments are needed and – if the conclusions reached justify it – the findings of the river basin management plan regarding the ecological status of the river should also be used.
5. With the planned actions the navigation conditions aimed for can only be maintained with difficulty and at

6. A hajózási feltételek tervezett javítása a magyar hajózás számára is jelentős fuvar költség megtakarítással járhat, de a megtakarítás jelentős része a hajóutat használó EU tagállamokban és más országokban jelentkezik majd. Ezért el kell érni azt, hogy a beruházási, a környezeti és a jelentős évi fenntartási költségek használattal arányos részét az EU vagy a hajóutat használó országok közösen finanszírozzák. Ezt különösen indokolja az is, hogy a Duna-meder folyamatos mélyülését, az ökológiai és hajózási feltételek folyamatos romlását legnagyobb részben a Duna feletünk lévő vízgyűjtő területén épített vízlépcsők és tározók okozzák a Duna hordalékszállításának csökkentésével.
7. A hajózhatóság feltételeinek javítását támogatni kell, de csak úgy, hogy a hajózás érdekében végzett beavatkozások kedvezőtlen ökológiai és környezeti hatásainak elhárításához szükséges beavatkozásokat is elvégzik, és a beavatkozások összesített hatása jelentősebb mértékű javulást fog eredményezni a hazai Duna-szakasz ökológiai állapotában, mint a helyenként esetleg jelentkező, de a Víz Keretirányelv előírásai szerint még elfogadható mértékű kedvezőtlen hatások.
8. A 2007-es tervezés során végzett költség-haszon elemzés nem támasztotta alá kellőképpen a terv megvalósíthatóságát. A közölt számértékek számításának alapfeltételeit és a számítás egyes részeredményeit is közölni kell és a nemzetközi jelentőséget is alá kell támasztani (pl. évi fenntartási költség és annak időbeli alakulása, fuvar költség megtakarításának számításakor figyelembe vett alapfeltevések, fuvar költség megtakarítása nemzetközi szinten, ökológiai károk stb.).
9. Az OKT fontosnak tartja a hazai Duna-szakaszon a hajózhatóság feltételeinek javítását, de felhívja a figyelmet arra, hogy ez csak a környezet- és természetvédelmi előírások betartásával lehetséges. Az OKT csak akkor támogatja a hajózhatóság javítását szolgáló beavatkozások elvégzését, ha a hajózási célú beavatkozásokkal egyidejűleg elvégzik a beavatkozások kedvezőtlen ökológiai hatásainak megelőzéséhez, megszüntetéséhez, illetve elfogadható mértékűre csökkentéséhez tervezett beavatkozásokat is.
10. Az OKT túlzott követelménynek tartja a Duna Bizottságnak azt az ajánlását, hogy a hajózhatóság biztosításakor „a tárgyidőszakot megelőző 30 év jégmentes időszakának adataiból számított 94 % tartósságú vízhozamhoz tartozó vízszintet” kell mértékadónak tekinteni. A hajóútnak a Duna Bizottság által 1988-ban ajánlott paramétereit az azóta eltelt 20 év alatt nálunk sokkal gazdagabb és a hajózásban nagyobb mértékben érdekelt országok (Németország és Ausztria) se biztosították. A németországi, Sraubing és Vilshofen közötti szakaszon jelenleg évente átlagosan csak 160 napig garantálják a kívánt 2,5 m-es merülési mélységet. A hajózhatóság feltételeinek javítására kidolgozott változatok közül jelenleg a hajózhatóság feltételeit a C280 jelű, egy duzzasztómű építését is magában foglaló tervváltozat biztosítaná a legnagyobb mértékben (a kormánykoalícióban a CSU ezt támogatja). A C280 változat évente 290 napig garantálná a 2,5 m-es merülési mélységet. Ez 80 %-os tartósságot jelent a Duna Bizottság által ajánlott 95 %-hoz viszonyítva. Jelenleg a németországi szűk keresztmetszethez hasonlóan kedvezőtlen a helyzet az osztrák, a magyar és több al-dunai (román és bolgár) folyószakaszon is. A Duna teljes hosszára vonatkozóan készülnek a hajózhatóság feltételeinek javításával kapcsolatos tanulmányok. Ezekről általánosságban elmondható, hogy az egyezményekben előírt, illetve ajánlott merülési mélységet próbálják biztosítani a tervezett változatokkal, de olyan változatokat is terveznek, amelyeknél a hajóút szélességét a forgalom szabályozás korszerű eszközeinek használatát feltételezve, a kritikus szakaszokon csökkentik. Ezen elveket kell nekünk is követni. Ezek megfelelnek az ICPDR koordinálásával a Duna hajózhatósági feltételeinek, valamint a hajózás fenntarthatósági elveinek megfelelő általános fejlesztésére elfogadott Közös Nyilatkozat irányelveinek.
11. Az OKT fontosnak tartja, hogy a Duna Szap-Szob közötti szakaszára a bős-nagymarosi jogvita rendezésének keretében Stratégiai Környezeti Vizsgálat és költség-haszon elemzés készül, ugyanakkor sajnálja, hogy ennek a Duna-szakasznak a vizsgálatával nem foglalkozik a Szob alatti szakasz hajózhatóságának fejlesztésére vonatkozó, EU által támogatott nagy projekt. Az OKT feltétlenül szükségesnek tarja, hogy a két szakasz hajózhatóságának fejlesztése közötti összhang biztosított legyen, és a későbbiekben a részletes vizsgálatok és tervek a Szob feletti szakaszra is elkészüljenek.
12. A Víz Keretirányelv 4. cikke 3., 7., 8. és 9. bekezdése előírásait értelmezni kell annak megállapítása érdekében, hogy a hajózhatóság javításához tervezett beavatkozások ökológiailag, illetve a Víz Keretirányelv egyéb vonatkozó előírásai szerint megvalósíthatók-e. Az értelmezést segíthetik az EU szintjén és egyes tagállamok szintjén a hajózás, a környezetvédelem és a tudományos élet képviselőinek közreműködésével készített útmutatók és esettanulmányok. A hajózhatóság javítására kidolgozott tervváltozatok környezeti hatásait a Stratégiai Környezeti Vizsgálat (vagy a Környezeti Hatásvizsgálat), az Élőhelyek Irányelv (a különösen védett területekre és a Natura 2000-es területekre vonatkozó szabályok) és a Víz Keretirányelv előírásai szerint is meg kell vizsgálni.
13. Az OKT felhívja a figyelmet arra, hogy különös gondot kell fordítani a Duna hajózhatósága fejlesztési célkitűzéseinek, illetve azok elérését biztosító tervváltozatoknak az összemérésére – célszerűen még a részletes tervezés előtt

significant yearly cost. In the long run a barrage system would be more suitable for maintaining the desired navigation conditions at a lower annual maintenance cost. With the methodology prescribed by the Water Framework Directive, however, currently the barrage system would probably prove to be unjustifiable from an ecological perspective. The planners developing the 2007 plan were not commissioned to examine the improvement of navigability by building a barrage system, thus they did not have to carry out the test required by the Water Framework Directive.

6. The planned improvement of navigability can lead to significant transport cost savings for Hungary too, but the majority of savings will appear in other countries using the fairway - within and outside the EU. Therefore investment costs, environmental costs and the significant annual maintenance costs should be borne jointly by EU member states or by the countries using the fairway, proportionately to use. This is especially justified in view of the fact that the gradual deepening of the river bed and the gradual deterioration of the ecological conditions and navigability are mainly caused by the dams and reservoirs built in the Danube river basin above Hungary, thus causing a decrease in the amount of sediment carried by the river.
7. The improvement of navigability should be supported, but only if the actions to prevent the adverse ecological and environmental impacts of actions to improve navigability are also carried out, and if the positive impacts of the actions to improve the ecological status of the stretch of the Danube within Hungary are comparatively bigger than any adverse impacts – of an acceptable level according to the provisions of the Water Framework Directive – that may arise in certain places.
8. The cost-benefit analysis conducted during the 2007 planning process did not sufficiently support the feasibility of the plan. The basic assumptions used for the calculations and the various partial results should also be reported and international significance should also be proven (e.g. annual maintenance cost and future costs, assumptions used when calculating transport cost savings, transport cost savings on an international level, ecological damages etc.).
9. HNCE believes that the improvement of navigability on the Hungarian stretch of the Danube is important, but draws attention to the fact that this is only possible if environmental and nature conservation regulations are complied with. HNCE only supports the execution of actions to improve navigability if the actions to prevent and eliminate ecological damage or to decrease ecological damage to an acceptable level are carried out together with the actions to improve navigability.
10. HNCE deems that the recommendation of the Danube Commission – which holds that “the water level that corresponds to a discharge duration of 94% calculated based on ice-free periods for 30 years preceding the examined period” should serve as the benchmark – is an excessive requirement. Even countries of much greater wealth and more interest in navigation (Germany and Austria) have failed to fulfil the parameters the Danube Commission recommended for fairways. At the stretch between Sraubing and Vilshofen in Germany, the desirable draft of up to 2.5m is guaranteed for only 160 days per year on average. Among the alternatives developed to improve navigability, the alternative marked C280, which includes the construction of a barrage system, would improve navigability to the greatest extent (CSU is backing this option within the government coalition). The implementation of alternative C280 would guarantee a draft of 2.5m for 290 days per year. This is equivalent to a flow duration of 80% compared to 95%, which is recommended by the Danube Commission. Similarly to the bottleneck in Germany, the situation is unfavourable at the Austrian, Hungarian and several lower (Romanian and Bulgarian) stretches of the river too. Studies on the improvement of navigability are being conducted on the entire stretch of the Danube. In general the alternatives developed are aiming to ensure the draft prescribed or recommended by conventions, but there are also some alternatives that assume the use of modern traffic control methods and thus allow a narrower passage width at critical sections. These are the principles that we should follow in Hungary. They are in line with the principles of the Joint Statement coordinated by ICPDR, which was adopted to ensure adequate navigation conditions on the River Danube and appropriate implementation of general development of navigation in line with the principles of sustainability.
11. HNCE acknowledges the importance of the Strategic Environmental Assessment and the cost-benefit analysis prepared for the stretch of the Danube between Szap and Szob in the framework of the settlement of the Gabčíkovo-Nagymaros dispute, but at the same time regrets that the large project funded by the EU to improve navigability on the stretch below Szob does not include the examination of the stretch between Szap and Szob. HNCE stresses that the harmonisation of the development of the two stretches is essential and that later on detailed studies should be prepared for the stretch above Szob as well.
12. Paragraphs 3, 7, 8 and 9 of Article 4 of the Water Framework Directive should be interpreted in order to determine whether the actions planned to improve navigability are feasible from the perspective of the ecology and

– a Natura 2000 élőhelyekre való beavatkozás feltételeit lefektető európai közösségi rendelkezésekkel. Közöttük a Tanács 92/43/EGK Irányelve (1992. május 21.) a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről 6. cikk (2), (3), (4) bekezdéseivel.

14. Az OKT felhívja a figyelmet arra, hogy a magyar Duna-szakasz hajózhatóságának javításával foglalkozó terveket össze kell hangolni a Magyarország területére és a Duna egész vízgyűjtőjére készülő vízgyűjtő-gazdálkodási tervvel, a dunai hajózás szűk keresztmetszeteinek a többi Duna-völgyi országban történő megszüntetésére készülő tervekkel és a készülő magyar hozzájárulással az Európai Duna Stratégiához.
15. Az OKT véleménye szerint különös figyelmet kell fordítani a Duna hajózhatósága és hordalékmérlegének változásai közötti összefüggésre és az éghajlatváltozás várható hatásaira való felkészülésre. Ebben is segítséget jelenthetnek a közelmúltban Európa- és világszerte megjelent újmutatók. Számolni kell azzal, hogy a Duna kisvízhozamai az éghajlatváltozás következtében csökkenni fognak. Erre a dunai hajózás fenntarthatóságát biztosító műszaki beavatkozások feltárásával és esetleg a hajóflotta átalakításával kell felkészülni, különös tekintettel az ivóvízbázisok védelmére és az érintett Duna-szakaszok ökológiai állapotára. Az OKT követendőnek tartja azt a nemzetközi szinten több helyen alkalmazott gyakorlatot, hogy a hajózó utak jobb ökológiai állapotának biztosításához szükséges beavatkozásokat és a hajóflotta esetleges környezetbarátabbá alakítását csak alapos előkészítő vizsgálatok és a javasolt megoldások gondos tesztelése után, fokozatosan tervezik.
16. Az OKT helyesnek tartja és támogatja a Szob–déli országhatár közötti Duna-szakaszon folyó vizsgálatok feladatkiírásának azt a megállapítását, hogy „abban az esetben, ha vízgazdálkodási, ivóvízbázis-védelmi, vízvédelmi, környezet- és természetvédelmi, vagy más társadalmi megfontolásból a 2007-es tervben munkahipotézisként megfogalmazott paraméterek nem teljesíthetők, a hajóút fejlesztése során a különböző érdekek és kötelezettségek összeegyeztethetőségén alapuló új célkitűzéseket (hajóút paramétereket) kell kijelölni és a projekt második szakaszában megvalósuló tervezési eljárásokban ezeket kell irányadónak tekinteni. Az új célkitűzéseken alapuló vizsgálatoknak ki kell terjedniük a hajóút hagyományos folyamszabályozási eszközöket igénybe vevő műszaki beavatkozásokkal történő fejlesztés kiegészítéseként más, nem szerkezeti módszereket is figyelembe vevő tervváltozatok vizsgálatára is”.
17. Olyan megfigyelő rendszert kell kialakítani, amely a Víz Keretirányelv előírásai szerint 2007 elejétől bevezetett monitoringot kiegészíti azokkal a megfigyelésekkel, amelyek ahhoz szükségesek, hogy a beavatkozások hatásait folyamatosan ellenőrizni lehessen.
18. A Kormány figyelmét fel kell hívni arra, hogy:
 - a Duna medre tovább fog mélyülni és így
 - a tervezett megoldásokat nehéz és költséges lesz fenntartani (ennek számszerű értékhatárait és várható időbeli alakulását is meg kell adni a Kormány számára),
 - a műszakilag hosszú távon fenntartható megoldás a vízlépcső lenne, de arról, hogy ez megvalósítható-e, csak a Víz Keretirányelv 4. cikkének előírásai alapján végzett vizsgálatokkal lehetne meggyőződni.
19. Kezdeményezni kell, hogy a Kormány tegyen lépéseket annak érdekében, hogy a tervezett beavatkozások beruházási, környezeti és évi fenntartási költségeit a használat arányában az EU költségvetése vagy a hajóutat használó országok finanszírozzák, mert egyébként a költségek Magyarország számára az EU terminológiája szerint „aránytalanul magasak” lesznek. A Kormányt az előbbieket alátámasztó adatokról is tájékoztatni kell, valamint arról a tényről, hogy a várható tranzitforgalomhoz viszonyítva a hazai vízáron történő szállítási volumen nem lesz számottevő. Ettől függetlenül, tekintettel arra, hogy a Duna fontos nemzetközi vízi út, és a hajózhatóság feltételeinek javítását az EU közlekedésfejlesztési politikája is fontos célkitűzésnek tartja, a Duna hajózhatósági feltételeinek javítását az OKT is támogatja.

Budapest, 2009. november 16.

other relevant provisions of the Water Framework Directive. Interpretation can be assisted by guidelines and case studies prepared with the participation of navigation experts and representatives of environmentalist and scientific organisations both at EU level and at the level of the member states. The environmental impacts of the action alternatives developed to improve navigability shall be examined in light of the Strategic Environmental Assessment (or the Environmental Impact Assessment), the provisions of the Habitats Directive (rules applying to special areas of conservation and Natura 2000 areas) and the Water Framework Directive.

13. HNCE urges to pay special attention to the comparison of development objectives related to navigability on the Danube and the action alternatives developed to achieve these (preferably before the detailed plans are prepared) with Community regulations laying down the conditions for interfering with Natura 2000 habitats, including Paragraphs (2), (3), (4) of Article 6 of Council Directive 92/43/EEC of 21 May 1992 on the conservation of natural habitats and of wild fauna and flora.
14. HNCE highlights the importance of harmonising the plans for improving navigability on the Hungarian stretch of the Danube with the river basin management plan for Hungary and for the entire river basin of the Danube, with the plans for eliminating bottlenecks of navigation on the Danube in other countries along the Danube valley and with the Hungarian contribution to the European Danube Strategy that is currently being developed.
15. HNCE urges to pay special attention to correlations between navigability on the Danube and changes in the sediment balance and to preparation for expected impacts of climate change. The indicators published recently in Europe and around the world provide useful help in this. It is expected that lower water flows of the Danube will decrease due to climate change, which will necessitate preparations involving the exploration of technical solutions to ensure the sustainability of navigation on the Danube and possibly the transformation of fleets, with special regard to the protection of drinking water reserves and the ecological status of the stretches of the Danube concerned. HNCE agrees with the practice followed in several places around the world whereby actions needed to improve the ecological status of waterways and the transformation of fleets to make them more environmentally friendly are preceded by thorough preliminary studies and careful testing of proposed solutions, and plans are developed gradually.
16. HNCE agrees with and supports the following statement of the project documentation for studies on the Hungarian stretch of the Danube between Szob and Hungary's southern border: „if the parameters formulated as a working hypothesis in the 2007 plan should be impossible to meet for reasons linked to water management, the protection of drinking water reserves, the protection of water quality, the protection of the environment and the conservation of nature or any other social consideration, then new objectives (waterway parameters) should be defined based on the reconciliation of various interests and obligations arising in the course of waterway development, which objectives should govern the planning procedures executed in the second phase of the project. The studies conducted based on the new objectives should also examine alternatives that include non-structural measures in addition to technological actions using traditional means of river control for the development of the fairway.”
17. A monitoring system, which can supplement the monitoring activity launched at the beginning of 2007 in accordance with the provisions of the Water Framework Directive, should be established to enable ongoing supervision of impacts of actions.
18. The Government's attention must be drawn to the following:
 - the Danube river bed will continue to deepen, therefore
 - it will be difficult and costly to maintain the planned solutions (the Government should receive quantitative information about the costs and the expected timing of costs),
 - the barrage system could be a solution that is technically sustainable in the long run, but its feasibility could only be determined by a test conducted based on the provisions of Article 4 of the Water Framework Directive.
19. Initiatives are also needed to urge the Government to take steps to arrange proportionate financing of investment, environmental and annual maintenance costs of the planned actions – based on intensity of use - from the EU budget or the budgets of the countries using the fairway, otherwise the costs will be “disproportionately high” for Hungary, to use the EU terminology. The Government should also be informed about the data supporting the above, and about the fact that domestic water transport volumes will not be significant compared to the expected intensity of transit traffic. Nevertheless, having regard to the importance of the Danube as an international waterway and to the improvement of navigability being an important priority of the transport policy of the EU as well, HNCE supports the improvement of navigability on the Danube.

16 November 2009, Budapest

Az Országos Környezetvédelmi Tanács (OKT) 2010. január 8-án tartott ülésén elfogadott állásfoglalása a Szob feletti és a Szob alatti Duna-szakaszon a hajózhatóság feltételeinek javítására tervezett beavatkozások Stratégiai Környezeti Vizsgálatáról

A Stratégiai Környezeti Vizsgálatokra vonatkozó általános megállapítások

1. Az OKT megállapította, hogy a Szob feletti és a Szob alatti magyarországi Duna-szakaszra készített Stratégiai Környezeti Vizsgálat is megfelel a vonatkozó hazai és EU jogszabály előírásainak. A két SKV nem ugyanazt a módszertant alkalmazta, azonban ezt a jogszabályok előírásai lehetővé teszik.
2. Az elvégzett stratégiai környezeti vizsgálatoknak fontos eredményei voltak, azonban azt nem lehetett várni, hogy ezek alapján már kiválaszthatók az alkalmazható beavatkozások. Ezt csak az SKV ajánlásainak figyelembevételével készített részletes tervek alapján, az SKV ajánlásai szerint végzett VKI 4.7 tesztek és az Élőhelyvédelmi Irányelv 6. cikkének 3. és 4. bekezdése szerinti vizsgálatok (továbbiakban: Élőhely tesztek) elvégzésével lehet megtenni. (Ez van összhangban a hajóút paramétereit javító beavatkozások tervezésére vonatkozó EU-szabályokkal, ajánlásokkal és irányzatokkal). Ezek eredményeit figyelembe véve kell az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. Korm. rendelet (továbbiakban: Natura Korm. rendelet) 10-10/A. §-ai alapján a Natura hatásbecslést és a szükséges környezeti hatásvizsgálatokat elvégezni.

A vizsgált beavatkozási változatokra vonatkozó megállapítások

3. Az OKT megállapította, hogy az SKV-jelentésekben a 2009. november 16-án keltezett OKT állásfoglalás megállapításait és ajánlásait többnyire már figyelembe vették. Az OKT felhívja a figyelmet arra, hogy a további tervezés során a környezeti fenntarthatóság biztosítása érdekében az OKT többi ajánlására is tekintettel kell lenni.
4. A Szob–Déli-országhatár közötti szakaszra készült SKV tájékoztatást ad arról, hogy a tervezők az addig vizsgált változatokon felül – a Szob feletti szakaszhoz hasonlóan – a hajóút áthelyezésére, a kitérés megváltoztatására, helyenként és időnként keskenyebb hajóút biztosítására épülő, kisebb beavatkozásokat igénylő változatot is vizsgálnak.
5. Az SKV jelentésekből megállapítható, hogy a hajóút paramétereinek javítására szolgáló beavatkozásoknak a Szob feletti és a Szob alatti szakaszon is vizsgálják a hajózás alapfeltételeit még biztosító, de legkisebb beavatkozásokat igénylő alternatíváit. A hajóút paramétereinek javítását az egyes szakaszokon a következő beavatkozásokkal tervezik megoldani.

A Szap–Szob szakaszon figyelembe veendő beavatkozási változatok:

- Első beavatkozási változat: 2,5 m-es merüléssű hajók közlekedésének biztosítása kotrással, sarkantyúk és vezetőmű építésével, sarkantyúk kiegészítésével, illetve megrövidítésével
- Második beavatkozási változat: 2,5 m-es merüléssű hajók közlekedésének biztosítása kotrással, sarkantyúk és vezetőmű építésével, sarkantyúk kiegészítésével, illetve megrövidítésével és a medermélyülés megakadályozása érdekében kavics visszatöltésével
- Harmadik beavatkozási változat: 2,5 m-es merüléssű hajók közlekedésének biztosítása kotrással, a hajóút kitérésének módosításával, a hajóút nyomvonalának áthelyezésével és a hajóút kitérésének módosításával, valamint helyenként és időszakonként keskenyebb hajóút biztosításával

A Szob–Déli országhatár közötti szakaszon figyelembe veendő beavatkozási változatok:

- Első beavatkozási változat: 2,5 m-es merüléssű hajók közlekedésének biztosítása 180 m-es hajóút szélességgel, kotrással, sarkantyúk és vezetőmű építésével, sarkantyúk kiegészítésével, illetve megrövidítésével
- Második beavatkozási változat: 2,5 m-es merüléssű hajók közlekedésének biztosítása kotrással, sarkantyúk és vezetőmű építésével, sarkantyúk kiegészítésével, megrövidítésével és a medermélyülés megakadályozása érdekében kavics visszatöltésével, 120-180 m közötti szélességű hajóúton, helyenként és időszakonként egyirányú áthaladással
- Harmadik beavatkozási változat: 2,5 m-es merüléssű hajók közlekedésének biztosítása kotrással, a medermélyü-

Position Paper of the Hungarian National Council on the Environment approved at HNCE's January 8th 2010 meeting on the Strategic Environmental Assessment of the planned actions to improve navigability of the Danube above and below Szob

General observations on the Strategic Environmental Assessments

1. The Hungarian National Council on the Environment (HNCE) has found that the two Strategic Environmental Assessments (SEA), one concerning the sector of the Danube above Szob, the other concerning the sector of the Danube below Szob complied with all provisions of the relevant national and EU regulations. The two SEAs applied different methodologies but this is permitted by legal regulations.
2. The strategic environmental assessments conducted had important findings but they were not expected to supply the ultimate solution. This may only be developed incorporating the detailed plans based on the recommendations of the SEA, the tests based on article 4.7 of the Water Framework Directive (WFD) and the assessments based on paragraphs 3 and 4 of article 6 of the Habitats Directive (hereinafter: Habitats tests). (This meets all EU rules, recommendations and trends regarding plans to improve the parameters of waterways.) The results of these must be considered for the Natura impact assessment and the required environmental impact studies conducted in accordance with §10-10/A of the 275/2004 Government Decree on nature conservation areas of community importance (hereinafter Natura Government Decree).

Specific observations on the action alternatives examined

3. HNCE has found that updated SEA reports incorporated most findings and recommendations included in the position paper of HNCE dated November 16th 2009. HNCE notes that the rest of its recommendations must also be considered in future plans to ensure environmental sustainability.
4. The SEA on the sector of the Danube between Szob and Hungary's southern border informs that, in addition to the alternatives considered previously, planners are also examining another alternative – as in the case of the section above Szob – that would require only minor changes involving the relocation of the navigation course, the modification of marking and navigation channel restrictions at certain places and times.
5. The SEA reports also inform that alternatives requiring the smallest possible changes but at the same time insuring basic conditions for navigation are still under scrutiny for both concerned sites. To improve navigation channel parameters, the following actions are proposed.

Action alternatives to consider for the sector of the Danube between Szap and Szob:

- Intervention alternative 1. navigation channel allowing passage of vessels with a draft of up to 2.5m, required action: dredging, construction of dikes and embankments, extension and shortening of dikes,
- Intervention alternative 2.: navigation channel allowing passage of vessels with a draft of up to 2.5m, required action: dredging, construction of dikes and embankments, extension and shortening of dikes, refill of gravel to prevent unwanted deepening of river bed,
- Intervention alternative 3.: navigation channel allowing passage of vessels with a draft of up to 2.5m, required action: dredging, modification of marking, relocation of navigation course, with narrower passage at certain places and times.

Action alternatives to consider for the sector of the Danube between Szob and the southern border of Hungary:

- Intervention alternative 1.: navigation channel allowing passage of vessels with a draft of up to 2.5m, 180 metre-wide channel, required action: dredging, construction of dikes and embankments, extension and shortening of dikes,
- Intervention alternative 2.: navigation channel allowing passage of vessels with a draft of up to 2.5m, required action: dredging, construction of dikes and embankments, extension and shortening of dikes, refill of gravel to prevent unwanted deepening of river bed, channel width varying between 120 and 180m, with one-way passage at certain places and times,

lés megakadályozása érdekében kavics visszatöltésével, a hajóút kitérésének módosításával, a hajóút nyomvonalának áthelyezésével és a hajóút kitérésének módosításával, 120-180 m közötti szélességű hajóúton, helyenként és időszakonként egyirányú áthaladással.

6. Mindkét szakaszon foglalkoznak a tervek, illetve tanulmányok a tervezett beavatkozásoknak a Duna főágának hidromorfológiai, hidrológiai, hidraulikai, fizikai és hidrobiológiai állapotára és a partiszűrűsű vízbázisokra gyakorolt hatásaival és a legértékesebbnek tartott mellékágak rehabilitációjával, azonban a jövőbeli részletesebb tervezés során az ökológiai szempontok vizsgálatára nagyobb hangsúlyt kell fektetni, s az állításokat szakmailag alá kell támasztani.
7. Az SKV-jelentések az előbbi változatok közül egyikről sem állapítják meg azt, hogy környezeti-, illetve környezeti-fenntarthatósági szempontból biztos, hogy nem szabad megvalósítani. Felhívják a figyelmet arra, hogy a tervezett beavatkozásoknak kedvezőtlen környezeti, illetve ökológiai hatásai lehetnek, és hogy az SKV ajánlásainak figyelembevételével készített részletes tervek alapján, az SKV ajánlásai szerint végzett VKI 4.7 tesztek és Élőhely tesztek elvégzésével, a Natura hatásbecslés és a környezeti hatásvizsgálat eredménye alapján kell majd eldönteni azt, hogy melyik változatot szabad/lehet megvalósítani. Az OKT egyetért az SKV jelentéseknek az erre vonatkozó megállapításaival.
8. A Szob feletti és a Szob alatti hazai Duna szakaszra készített terv is foglalkozott olyan beavatkozási változattal, amely a folyó és környezete élővilágának állapotára és a folyóparti vízbázisokra várhatóan a legkisebb hatást gyakorolja, és a vonatkozó SKV-k kiemelik ezeknek a változatoknak a magas prioritású változatként való kezelésének fontosságát.
9. Az európai belvízi hajózás és a vízi-környezetvédelem képviselői hosszú viták után egyeztek meg arról, hogyan kell összehangolni fenntartható módon a hajózási és környezet- illetve természetvédelmi érdekeket. Az összehangolás alapelveit a Közös Nyilatkozatban fogalmazták meg (ICPDR, Danube Commission, International Sava River Basin Commission (2007) Joint Statement on Inland Navigation and Environmental Sustainability in the Danube River Basin). A Közös Nyilatkozat irányelveket ad ahhoz is, hogyan kell összehangolni az EU közlekedési- és vízi-környezetvédelmi politikáját. Jelenleg nagy intenzitással folyik a Közös Nyilatkozatban megfogalmazott alapelvek érvényesítése. A Közös Nyilatkozat ajánlásokat tartalmaz a belvízi hajózás feltételeinek a környezeti fenntarthatóság szempontjainak megfelelő javításához. Az ajánlások az integrált tervezés alapelveire és a folyómérnöki szempontokra vonatkoznak. A Szob feletti szakaszra vonatkozó SKV érdemei közé sorolható az, hogy megvizsgálták, hogy a tervezők ezen a szakaszon érvényesítették-e a Közös Nyilatkozat ajánlásait.
10. Az OKT fontosnak tartja a végzett SKV-k eredményeit, ugyanakkor felhívja a figyelmet arra, hogy a megvalósításra javasolt beavatkozásokat az SKV, a VKI 4.7 teszt és az Élőhely tesztek alapján végzett, Natura hatásbecsléssel és környezeti hatásvizsgálattal lehet majd kiválasztani, ahogyan erre a tervek utalnak is, és a Szob alatti szakaszra vonatkozó SKV a vizsgálat egyes elemeit is említi.
11. Az OKT felhívja a figyelmet arra, hogy az Európai Bizottság több erre vonatkozó nyilatkozata szerint ellenőrizni fogja, hogy az új infrastrukturális beavatkozások megfelelnek-e a vízgyűjtő-gazdálkodási terveknek és a VKI 4. cikk 7. bekezdése előírásainak. Az OKT rámutat arra is, hogy az Élőhelyvédelmi Irányelv 6. cikkének 3. és 4. bekezdése szerinti vizsgálatot is el kell végezni. Felhívja a figyelmet arra, hogy a Víz Keretirányelv 4. cikkének 7. bekezdése szigorú feltételeket szab meg arra vonatkozóan, hogy mikor lehet egy új, fenntartható vízgazdálkodást biztosító beruházást megvalósítani. Bizonyítani kell a következőket:
 - „a) minden lehetséges lépést megtesznek a víztest állapotára gyakorolt ártalmas hatás mérséklésére;
 - b) a változtatások okait a vízgyűjtő-gazdálkodási terv részletesen tartalmazza, és a célkitűzéseket hatévente felülvizsgálják;
 - c) a változtatások vagy módosítások oka elsődrendű közérdek és/vagy ha a hasznokat, amelyek a környezet és a társadalom számára az (1) bekezdésben meghatározott célokból fakadnak (a Víz Keretirányelv Környezeti Célkitűzések című 4. cikkének első bekezdésére utal a hivatkozás), felülműlják e változások hasznai az emberi egészség, az emberi biztonság megtartása vagy a fenntartható fejlődés tekintetében,
 - d) a víztest megváltoztatásával vagy módosításával szolgált hasznos célkitűzések a műszaki megvalósíthatóság vagy az aránytalan költségek miatt nem érhetők el más olyan módon, ami a környezet számára jóval előnyösebb,
 - e) (a változtatás vagy módosítás) nem zárja ki vagy veszélyezteti állandó jelleggel az irányelvben foglalt célkitűzések teljesítését az ugyanazon a vízgyűjtő kerületen belüli más víztestek esetén, és összhangban van az egyéb közösségi környezeti joganyaggal.”
12. Azt, hogy egy tervváltozatot környezeti szempontból meg szabad-e valósítani, a VKI szerinti teszt segítségével kell eldönteni, mert ez előírja azt, hogy számszerűsített értékelési eredményekre kell alapozni a döntéseket. Ez nehéz feladat, még nem alakult ki teljesen a végrehajtásának a módszertana, de már sok olyan tanulmány és tervezési segédlet nyilvánosságra került, amely a teszt végrehajtását segíti. Ezeket alkalmazni kell.
13. Nem egyértelmű ma még az, hogy a VKI tesztet a tervezési folyamat melyik szakaszában kell elvégezni. Az biztos azonban, hogy akkor, ha a kitézött gazdasági cél különböző mértékben, különböző tervváltozatokkal érhető el (ha van környezeti szempontból jobb megoldás), a tesztet a lehetséges tervváltozatok figyelembe vételével kell elvégezni. A végső döntést arról, hogy melyik tervváltozatot valósítják meg, a VKI 4.7 teszt, valamint a Natura 2000 előírásainak figyelembe vételével kell meghozni.

- Intervention alternative 3.: navigation channel allowing passage of vessels with a draft of up to 2.5m, required action: dredging, refill of gravel to prevent unwanted deepening of river bed, modification of marking, relocation of navigation course, channel width varying between 120 and 180m, with one-way passage at certain places and times.
6. Plans and studies for both concerned sites discuss the impacts of the planned actions on the hydro-morphological, hydrological, hydraulic, physical and hydro-biological state of the main branch of the Danube as well as on riparian underground water bases and also cover the rehabilitation of the tributaries listed as most valuable, however future more detailed planning should also focus on the survey of ecological issues and related statements should be professionally evidenced.
 7. The SEA reports find that none of the above alternatives must be ruled out due to environmental and environmental sustainability concerns. They stress, however, that the proposed actions might have unfavourable environmental and ecological effects and that the final version that may/can be implemented must be selected based on detailed plans considering the recommendations of the SEA, on tests based on Article 4.7 of the WFD and Habitats tests conducted in accordance with the recommendations of the SEA as well as on the results of the Natura impact assessment and environmental impact study. HNCE fully agrees with these propositions of the SEA reports.
 8. Both the plans for the sector of the Danube above Szob and the plans for below Szob examined an action alternative that is expected to have the lowest possible impact on the flora and fauna of the river and its surroundings as well as on riparian water bases and the relevant SEAs strongly suggest these alternatives should be treated as high priority alternatives.
 9. Long arguments preceded an agreement between the representatives of the European inland navigation and of water environment protection on the sustainable harmonization of navigation, environmental and nature conservation interests. They laid down the principles of the harmonization in a joint statement (ICPDR, Danube Commission, International Sava River Basin Commission (2007) Joint Statement on Inland Navigation and Environmental Sustainability in the Danube River Basin). This Joint Statement also includes guidelines on the harmonization of European transport and water environment protection policies. Intensive efforts are now being made to implement the principles of the Joint Statement. The Joint Statement offers recommendations to support the adequate improvement of the conditions of inland water transport and of the environmental sustainability. Recommendations cover the issues of the principles of integrated planning and of river engineering aspects. The SEA on the sector of the Danube above Szob deserves credit for reviewing whether the planners implemented the recommendations of the Joint Statement regarding this sector of the Danube.
 10. HNCE appreciates the findings of the SEAs but continues to note that the proposed actions to be implemented will be selected based upon the SEA, the Natura impact assessment and environmental impact study conducted according to test 4.7 of the WFD and the Habitats tests, as plans already suggest, and the SEA on the sector below Szob mentions certain elements of the assessment.
 11. HNCE reminds of previous declarations by the European Commission promising to monitor compliance of these new infrastructure projects with the catchment area management plans and the provisions of Paragraph 7 of Article 4 of the WFD. HNCE also points out that the test based on Paragraphs 3 and 4 of Article 6 of the Habitats Directive must also be conducted. Moreover, HNCE urges to remember the strict conditions set forth by Paragraph 7 of Article 4 of the Water Framework Directive regarding the implementation of new sustainable water management investment projects. Compliance with the following requirements is to be proven:
 - „a) all practicable steps are taken to mitigate the adverse impact on the status of the body of water;
 - b) the reasons for those modifications or alterations are specifically set out and explained in the river basin management plan .. and the objectives are reviewed every six years;
 - c) the reasons for those modifications or alterations are of overriding public interest and/or the benefits to the environment and to society of achieving the objectives set out in Paragraph (1) (referring to Article 4.1 of the Environmental Objectives stipulated in the Water Framework Directive) are outweighed by the benefits offered by the new modifications or alterations with respect to human health, to the maintenance of human safety or to sustainable development,
 - d) the beneficial objectives served by those modifications or alterations of the water body cannot for reasons of technical feasibility or disproportionate cost be achieved by other means, which are a significantly better environmental option,
 - e) (the change or modification) does not permanently exclude or compromise the achievement of the objectives of this Directive in other bodies of water within the same river basin district and is consistent with the implementation of other Community environmental legislation.”
 12. In order to determine whether the action alternative meets all relevant environmental regulations, the test defined in the WFD should be used which requires the final decision to be made based on quantitative assessment results. At present, this remains quite a challenge as an ultimate methodology for realization is still unavailable, however a number of studies and planning guides have already been published that offer support for the test. These are strongly recommended to be consulted.
 13. There are also uncertainties about the planning phase when the WFD test should be conducted. It is obvious, however, that if various action alternatives exist, which can achieve the defined economic objective to various extents (if there is an environmentally more favourable solution), the test should be conducted considering all

A Natura 2000 területekre vonatkozó előírások megszabják azokat a feltételeket, amelyeknek teljesülniük kell ahhoz, hogy a Natura 2000 területeken olyan beavatkozást végezzenek, amelynek negatív természeti hatása lehet:

- „Amennyiben a természeti területre gyakorolt hatások vizsgálatának kedvezőtlen eredménye ellenére valamely elsődlegesen fontos, társadalmi vagy gazdasági jellegű közösségi érdekre figyelemmel - alternatív megoldás hiányában - mégis végre kell hajtani egy tervet vagy programot, a tagállam minden szükséges kiegyenlítő intézkedést megtesz a Natura 2000 általános egységességének megóvása érdekében. A tagállam az elfogadott kiegyenlítő intézkedésekről értesíti a Bizottságot.
 - Amennyiben az érintett természeti terület elsődleges fontosságú természetes élőhely típust foglal magában és/vagy veszélyeztetett faj élőhelyeül szolgál, kizárólag az emberi egészséggel, a közbiztonsággal vagy a környezet szempontjából elsődlegesen fontos előnyökkel kapcsolatos, továbbá – a Bizottság véleménye szerint – a közérdek kényszerítő indokain alapuló szempontokat lehet érvényesíteni.”
 - „A beruházást úgy kell megvalósítani, hogy az a lehető legkisebb kedvezőtlen hatással járjon.”
 - „A felügyelőség a terv kidolgozója, illetve a beruházás engedélyese részére a Natura 2000 területek egységességének, valamint az élőhelyek és a fajok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, illetve elérése érdekében a várható kedvezőtlen hatással arányos, azt ellensúlyozó helyreállítási és fejlesztési feladat elvégzését írja elő az érintett vagy más területen.”
14. A részletes terveket a végleges és a környezetvédelmi főhatóság (OKTVF) által elfogadott SKV javaslatának figyelembevételével kell elkészíteni, és a részletes tervek VKI és Élőhely tesztjeit, Natura hatásbecslését és környezeti hatásvizsgálatát is annak figyelembevételével kell végrehajtani.
 15. A tervváltozatokat az előbbi háromféle típusú környezeti vizsgálatra vonatkozó előírások alapján kell értékelni. Az értékeléshez fel kell használni a külföldi kezdeményezéseket és a jelenleg alakuló „legjobb gyakorlatot”, különös tekintettel arra, hogy az előbb említett háromféle módszer kombinációjára épülő vizsgálatot a vízgazdálkodás feltételeit javító új infrastrukturális beavatkozások tervei, és az OKT tudása szerint még más típusú vízgazdálkodási tervek esetén sem alkalmazták. Egyes előírások teljesítéséhez olyan adatokra van szükség, amelyeket csak részletes tervek alapján lehet biztosítani. Ezért a tervezésnek az első szakaszában, a Stratégiai Környezeti Vizsgálat alapján, csak azt lehet megállapítani, ha valamelyik tervváltozat egészen biztosan nem valósítható meg környezeti szempontból. A megvalósítandó változatot a részletes információk birtokában lehet kiválasztani.
 16. Az OKT mindkét hazai szakaszra vonatkozó SKV-ben fontosnak tartotta volna a hazai Duna-szakaszon és a Duna külföldi szakaszain tervezett beavatkozások összemérését, a folyamatban lévő tervezési folyamatok összehangolási lehetőségeinek vizsgálatát. Felhívja a figyelmet arra, hogy a további tervezés során erre különös figyelmet kell fordítani.
 17. Az ICPDR 2004-ben Akció Programot dolgozott ki a Fenntartható Árvízvédelemhez a Duna vízgyűjtőjén. Az Akció Programot az EU 2007/60/EC Árvíz Irányelvvel összehangolták és figyelembe veszik az EU VKI előírásait is. Az Akció Program keretében külön tervek készülnek a Duna egyes nagyobb szakaszaira és nagyobb mellékfolyóira. Az ICPDR Akcióprogramjának részeként elkészültek a részvízgyűjtők árvízvédelmi akcióprogramjai. Ezeknek a hazai Duna-szakaszra vonatkozó részeit a hajózhatóság feltételeinek javítását szolgáló tervek készítése során figyelembe kell venni.
 18. A tervezés során figyelembe kell venni a 2010-ben elfogadásra kerülő Duna vízgyűjtőkerület vízgyűjtő-gazdálkodási tervében foglaltakat, valamint a Duna magyarországi szakaszán elkészült Duna részvízgyűjtő vízgyűjtő-gazdálkodási tervét.
 19. Az OKT felhívja a figyelmet arra, hogy a beavatkozások tervezése, megvalósítása és működése során nagy hangsúlyt kell fektetni a környezeti monitoringra. Ha egy beavatkozás típus nem várt káros hatásokat vált ki, akkor felül kell vizsgálni és hasonló típusú beavatkozást, hasonló körülmények között nem szabad alkalmazni. A monitoringot a beavatkozás előtti alapállapot felmérésével kell kezdeni, hogy az esetleges negatív hatások megfigyelhetők legyenek.
 20. Mindkét SKV felhívja a figyelmet a kiegészítő intézkedések szükségességére (például: kikötőfejlesztés, kapcsolódó infrastruktúra, előrejelző rendszerek, a hajókon keletkező hulladék és szennyező anyagok fogadására és kezelésére alkalmas ún. zöld terminálok létesítése és fejlesztése a kikötőkben stb). Ezeket a javaslatokat össze kell hangolni és – az SKV-javaslatok figyelembevételével – a lehető legkisebb környezeti és ökológiai terhelésre kell tervezni.

Összefoglaló vélemény

21. Az OKT az előbbieken említett feltételekkel mindkét hazai szakaszra vonatkozó SKV-t alkalmasnak tartja a további tervezés alapjául. Az OKT felhívja a figyelmet arra, hogy a stratégiai környezeti vizsgálatok eredményeként készülő Környezeti Jelentések kidolgozásakor figyelembe kell venni az OKT állásfoglalásában megfogalmazott ajánlásokat.
22. A hajóút paramétereinek megjavítása az EU közlekedéspolitikájának fontos eleme, a Duna hajózható hossza mentén minden ország foglalkozik a feladat megoldásával, a témakör valószínűleg az Európai Duna Stratégiában is a magas prioritású akciók között fog szerepelni, ugyanakkor jelentős a környezeti kockázat is. Ezért az OKT folyamatosan figyelemmel kívánja kísérni a hajóút fejlesztésének és a kapcsolódó ökológiai rehabilitációs és egyéb célokat szolgáló fejlesztéseknek a folyamatát, és segíteni kívánja a konfliktusok megoldását, valamint a fenntarthatóság alapelveinek érvényesítését.

Budapest, 2010 Január 19.

alternatives. It is also certain that the final decision on the action alternative to be implemented must be based on the WFD 4.7 test and the provisions of Natura 2000.

Regulations regarding Natura 2000 areas specify conditions to be met in order to implement a project on any Natura 2000 area which may have a negative impact on the environment:

- “If, in spite of a negative assessment of the implications for the site and in the absence of alternative solutions, a plan or project must, nevertheless, be carried out for imperative reasons of overriding public interest, including those of a social or economic nature, the Member State shall take all compensatory measures necessary to ensure that the overall coherence of Natura 2000 is protected. It shall inform the Commission of the compensatory measures adopted.
 - Where the site concerned hosts a priority natural habitat type and/or a priority species, the only considerations which may be raised are those relating to human health or public safety, beneficial consequences of primary importance for the environment or, further to an opinion from the Commission, other imperative reasons of overriding public interest.”
 - “Any project shall be implemented to insure the lowest possible unfavourable impacts.”
 - “The monitoring authority requires planners and project owners to implement a rehabilitation or development project on the concerned or other area in order to proportionately compensate for the potential unfavourable impact to retain or to achieve a favourable nature conservation status for habitats and species and to insure harmonization of all Natura 2000 areas.”
14. Detailed plans should be developed based on the recommendations of the final SEA approved by the National Inspectorate for Environment, Nature and Water and they should also be considered for the WFD and Habitats tests as well as for the Natura impact assessment and environmental impact study to be incorporated in the detailed plans.
 15. Action alternatives should be evaluated based on regulations for the above three environmental assessments. Evaluations should also rely on international initiatives and the presently developing ‘best practice’, in particular due to the fact that an assessment combining the above mentioned three methods has never been applied for plans of new infrastructure projects designed to improve water management conditions or, as far as HNCE knows, for any other water management plans. The data needed to meet certain requirements will only be available when the detailed plans are complete. As a result, the first planning phase only allows to identify – based on the Strategic Environmental Assessment – the action alternatives that must be dismissed due to environmental concerns. Detailed information must be available to be able to select the action alternative suitable for implementation.
 16. HNCE expected the two SEAs examining the two Hungarian locations to compare the actions planned on the Danube inside and outside of Hungary as well as to examine possibilities to co-ordinate ongoing planning processes. HNCE urges to pay special attention to these in future planning activities.
 17. In 2004, ICPDR developed an Action Programme for Sustainable Flood Management in the Danube river basin. The Action Programme was designed to comply with the European Flood Directive (EU 2007/60/EC) and with view to the regulations of the EU’s WFD. Within the Action Programme, specific plans are elaborated for larger sections and tributaries of the Danube. As part of the ICPDR’s Action Programme, flood management action programmes for subcatchment areas have already been developed. Parts of these programmes relevant for the sector of the Danube in Hungary should be considered for the plans designed to improve navigability of the Danube.
 18. Planning should also take into account the river basin management plan for the Danube river basin district to be approved in 2010 as well as the available sub-basin river basin management plan designed for the section of the Danube within Hungary.
 19. HNCE stresses the outstanding importance of environmental monitoring in all phases of project planning, implementation and operation. In case an action type causes unexpected adverse impacts, it has to be reviewed and a similar action should be ruled out in the future under similar conditions. Monitoring activities should start before any action is taken by the assessment of the existing conditions in order to be able to detect any potential unfavourable impact.
 20. Both SEAs highlight the importance of complementary actions (e.g. harbour development, related infrastructure, early warning systems, construction and improvement of green terminals located in harbours receiving and handling waste and pollutants from vessels, etc.). These proposals should be co-ordinated and – based on SEA recommendations – should be designed to ensure the lowest possible environmental and ecological harm.

Summarized position

21. With view to the above described conditions, HNCE evaluates both SEAs on the two sectors of the Danube within Hungary as a suitable base for further planning. HNCE notes that the Environmental Reports based on the strategic environmental assessments should be developed considering recommendations defined by HNCE in its position paper.
22. The improvement of waterways is a key component of the EU’s transport policy. All countries located near navigable sections of the Danube are engaged in finding effective solutions and this issue is likely to be given top priority in the European Danube Strategy as well, however one should not forget about the significant environmental risks involved. For this reason, HNCE is committed to closely monitoring the improvement of the waterway, the related ecological rehabilitation and other development projects as well as the realization of the principles of sustainability.

19 January 2010, Budapest

92/2009. (XI. 18.) OGY határozat a szomszédos országokhoz fűződő közlekedési kapcsolataink erősítéséről

A Kárpát-medencei Magyar Képviselők Fóruma (a továbbiakban: KMKF) Állandó Bizottságának 2008. június 18-i ülésén a magyarországi parlamenti frakciók, valamint a határon túli magyar közösségek legitim politikai képviselői konszenzussal megalkották „A határon átnyúló közlekedési infrastruktúra- és tömegközlekedés-fejlesztés aktuális kérdéseiről” című előterjesztést (a továbbiakban: a KMKF határ menti közlekedési koncepciója).

A Miniszterelnöki Hivatal – 2005-ben született előtanulmányok alapján – 2007-ben készítette el a „Varratmentes Európa” program elnevezésű koncepciót, melyben olyan infrastrukturális fejlesztések kerültek kidolgozásra és szakmai megalapozásra, amelyek megvalósítása révén hidakkal, közutakkal, határátkelővel újra összeköthetők a határ két oldalán élő közösségek. A program keretében 2008-ban elkészült a szomszédos országokkal közös határszakaszon a közúti átjárók, 2009-ben pedig a vasúti határátmenetek revitalizálásának, fejlesztésének és megnyitásuk lehetőségének feltárása és prioritási rendbe állítása.

Az Országgyűlés – figyelemmel a Kormány által a határ menti fizikai összeköttetések revitalizálásáról és fejlesztéséről kidolgozott „Varratmentes Európa” programban, valamint a KMKF határ menti közlekedési koncepciójában foglaltakra – Magyarország és a szomszédos országok közlekedési kapcsolatainak erősítése érdekében a következő határozatot hozza:

1. Az Országgyűlés felkéri a Kormányt, hogy
 - a) tegye meg a szükséges lépéseket, hogy Magyarország és az Európai Unió schengeni övezetében tartozó szomszédos országok (jelenleg: Ausztria, Szlovákia, Szlovénia) közös határszakaszain mielőbb jöjjenek létre azok a közlekedési kapcsolatok, amelyek biztosítják a települések közötti közvetlen, korszerű érintkezést;
 - b) tegye meg a szükséges előkészítő lépéseket annak érdekében, hogy Magyarország és Románia, illetve Magyarország és Horvátország közös határszakaszain jöjjenek létre azok a közlekedési kapcsolatok, amelyek biztosítják a települések közötti közvetlen, korszerű érintkezést;
 - c) tegye meg a szükséges lépéseket annak érdekében, hogy Magyarország és Szerbia, illetve Ukrajna közös határszakaszain a már létező ideiglenesen működő határátmenetek állandósuljanak;
 - d) készítse el az új határátmenő-fejlesztések konkrét megjelölését és ezek költségigényét is tartalmazó megvalósítási tervet, vizsgálja meg, hogy lehetséges-e olyan forgalommal számolni, ami a tömegközlekedés pozícióinak erősítését igényli;
 - e) tegye meg a szükséges lépéseket annak érdekében, hogy minél több közúti határátmenet biztosítsa az autóbuszok átlépésének lehetőségét, valamint vizsgálja felül a kapacitási korlátait az áruszállító gépjárművek átlépésének;
 - f) tegye meg a szükséges intézkedéseket a menetrend szerinti tömegközlekedési járatok (autóbusz, vasút, vízi közlekedés) útvonalának meghosszabbítására a határ túloldalán fekvő, közvetlen közforgalmú hálózati csatlakozást biztosító településekig, illetve, ahol szükséges, kezdeményezze új járatok létesítését; készítsen megvalósítási tervet a kishatárforgalomban alkalmazandó, az egyes országok tarifa- és kedvezményrendszerével harmonizáló olyan új rendszerre, ami attraktívvá teszi a tömegközlekedést az egyénivel szemben. Ez ügyben kezdeményezzen tárgyalásokat a szomszédos országok illetékes közlekedési hatóságaival, vizsgálja meg a finanszírozás és utazásösztönzés lehetséges alternatíváit, valamint teremtsen elő a megvalósításhoz szükséges megfelelő jogszabályi háttérrel;
 - g) készítsen javaslatot a határon átnyúló utazásokat a jelenleginél nagyobb mértékben elősegítő vasúti tarifarendszerre, valamint a menetrendek határ menti igényeket az eddigieknél jobban figyelembe vevő ésszerűsítésére, és kezdeményezzen erről tárgyalásokat az érintett országok vasútársaságaival;
 - h) vizsgálja meg a kishatárterületekben a nemzeti engedélyekkel rendelkező áruszállítás lehetőségét, mivel ez a mai szabályozás szerint csak nemzetközi engedéllyel és adminisztrációval végezhető.
2. Az Országgyűlés felkéri a Kormányt, hogy az 1. pontban meghatározott feladatok végrehajtásával összefüggésben folytassa le a szükséges egyeztetéseket az érintett szomszédos országokkal.
3. Az Országgyűlés felkéri a Kormányt, hogy az Új Magyarország Fejlesztési Terv, illetve határ menti együttműködési programok pályázati kiírásakor, illetve a projektek értékelése esetében kezeljék prioritásként az előterjesztéssel összhangban lévő fejlesztési elképzeléseket.
4. Az Országgyűlés felkéri a Kormányt, hogy a 2. pont szerinti egyeztetések eredményeiről, az azok alapján meghatározott kormányzati intézkedésekről – különös tekintettel a fejlesztések és azok költségeinek pontos meghatározására – évente, első alkalommal 2010. március 31-ig tájékoztassa az Országgyűlést.
5. Ez az országgyűlési határozat a közzététele napján lép hatályba.

Resolution no. 92/2009 (18/11) of the National Assembly on the enhancement of cross-border transport connections with neighbouring countries

The Standing Committee of the Forum of Hungarian Representatives of the Carpathian Basin (hereinafter referred to as KMKF) adopted a proposal at its June 18th 2009 meeting based on the consensus of Hungarian parliamentary factions and the legitimate political representatives of Hungarian communities living beyond the borders of Hungary that was called 'Current Issues concerning the Development of Cross-border Transport Infrastructure and Public Transport (hereinafter referred to as KMKF's cross-border transport concept).

Based on preliminary studies from 2005, the Prime Minister's Office developed a concept called 'Seamless Europe Programme' in 2007 including proposals for infrastructure investments that would facilitate the reconnection of the communities living on the two sides of the border by the construction of bridges, public roads and border-crossing locations. As part of the programme, studies assessing the options of and prioritizing the revitalization, development and opening of public cross-border roads along the international borders of Hungary was conducted in 2008 while similar studies for railway border crossings were developed in the course of 2009.

Hungary's National Assembly – considering the 'Seamless Europe Programme' developed by the Hungarian Government to revitalize and develop cross-border physical connections as well as KMKF's cross-border transport concept – has adopted the following resolution in order to enhance transport connections between Hungary and its neighbours:

1. The National Assembly requests the Government
 - a) to take all the necessary measures in order to insure the availability of transport connections at the earliest time possible, between Hungary and its EU member state neighbours within the Schengen area (currently Austria, Slovakia and Slovenia) that would facilitate direct and modern accessibility of the communities concerned;
 - b) to take all the necessary initial measures in order to insure the availability of transport connections along the borders between Hungary and Romania as well as between Hungary and Croatia to facilitate the direct and modern accessibility of the communities concerned;
 - c) to take all the necessary measures in order to insure permanent operation of presently temporarily functioning border crossings along the borders between Hungary and Serbia as well as between Hungary and Ukraine;
 - d) to develop an implementation plan including the precise identification of new cross-border developments and the related budgets and to assess whether the expected traffic load requires the enhancement of public transport positions;
 - e) to take all the necessary measures in order to insure that the highest number of border crossings allows for buses, coaches to cross and to review the capacity limits of delivery vehicles crossing;
 - f) to take all the necessary measures in order to insure the extension of scheduled public transport services (road, rail and water transport) to the nearest cross-border destination with direct public transport links and, if required, to initiate the installation of new services as well as to elaborate an implementation plan for a new system to be applied in local border traffic respecting the fare and discount systems of the concerned countries that would promote the use of public transportation versus private transport. To this end, the Government is required to initiate negotiations with the responsible transport authorities of neighbouring countries, to assess the potential alternatives for financing and travel incentives and to insure the legal background for implementation;
 - g) to elaborate a proposal for a train fare system better supporting transborder travels than the existing one and for the rationalization of train schedules to better fulfill cross-border needs and to initiate negotiations with the railroad companies of the concerned countries to discuss the above issues;
 - h) to examine the opportunity for cargo transport in cross-border areas with national licences as opposed to the present regulation requiring international licences and administration.
2. The National Assembly requests the Government to hold the necessary consultations with the concerned neighbouring countries in relation with the responsibilities described in point 1.
3. The National Assembly requests the Government to grant priority to development ideas that are in line with the present proposal in invitations for the New Hungary Development Plan and for cross-border co-operation programmes as well as in the evaluation process of the related projects.
4. The National Assembly requests the Government to inform the National Assembly on the results of consultations defined in point 2 above and the measures developed based on said consultation results, and in particular on the description of developments and the related costs, annually, the first such information not provided later than March 31st 2010.
5. The present resolution of the National Assembly shall become effective on the day of its publication.

Az Európai Duna Régió Stratégiához kapcsolódó magyar projektgyűjtés tapasztalatai

Dr. Cs. Pavisa Anna (anna.pavisa.cs@nfgm.gov.hu)
főosztály-vezető Területfejlesztési főosztály, NFGM

Magyarország az Európai Duna Régió Stratégia (EDRS) kezdeményezése előtt már kiemelten kezelte a Duna menti térség fejlesztési kezdeményezéseit. 2005-ben¹ több olyan tervezett nagyberuházás került meghatározásra, amelyek megvalósítása a jelenlegi, 2007-2013 közötti programozási időszakban is folyik. Ezek többnyire szennyvíz- és hulladékkezelési, árvízvédelmi és vízgazdálkodási nagyprojektek, illetve közlekedési feladatok.

Többek között:

- A Dél-budai agglomeráció csatornázása és szennyvíztisztítása
- Budakeszi és Százhalombatta szennyvíz-kezelése
- Győr-Mosonmagyaróvár-Sopron hulladékgazdálkodás
- Közép-Duna vidéki hulladékgazdálkodás
- Ráckevei Duna-ág vízgazdálkodásának és vízminőségének javítása
- Duna-projekt (elsősorban árvízvédelmi intézkedések)
- Vásárhelyi Terv Továbbfejlesztése (VTT) program egyes elmeinek (Hanyi-Tiszasülyi, Szamos-Kraszna közi, Nagykunsgói tározó, vagy a Tisza Hullámtér Projekt) megvalósítása
- Duna-Tisza közi Homokhátság fenntartható fejlesztése (jelenleg két mintaprojekt valósul meg)
- Győr-Gönyű országos közforgalmú kikötő építése
- M6-os autópálya, amely jelenleg PPP konstrukcióban valósul meg
- 1-es, 3-as villamos meghosszabbítása I. ütem
- Budapesti elővárosi vasúthálózat fejlesztése

A nagyberuházások mellett az operatív programok keretében egyéb számos lehetőség nyílik – *országos jelentőségű nevesített projektek és pályázati konstrukciók formájában* – a Duna térség fejlesztésére. Így például megvalósulhat a vizek mennyiségi és minőségi védelme a Dél-alföldi Régióban, omlásveszélyes partfalszakaszok védelme Dunaújváros, Rácalmás, Baja területén, a Dél-budapesti agglomeráció vízrendezése és nem utolsósorban városrehabilitációs intézkedésekkel javulhat a Duna menti városokban élők életminősége.

Fontos megemlíteni a 2007-ben elkészült, és 2009-ben parlamenti jóváhagyással² megerősített „**Varratmentes Európa**” Program koncepciót, melyben olyan infrastrukturális fejlesztések kerültek kidolgozásra és szakmai megalapozásra, amelyek megvalósítása révén hidakkal, közutakkal, határátkelőkkel újra összeköthetők a határ két oldalán élő közösségek. A program keretében 2008-ban elkészültek a szomszédos országokkal közös határszakaszon a közúti átjárók, 2009-ben pedig lehetővé vált a vasúti fejlesztési lehetőségek feltárása.

Külön említést érdemel, hogy az Európai Területi Együttműködés keretében a délkelet-európai program-térségben több projekt is elindult a Duna (DATOURWAY, DONAUREGIONEN, DONAUREGIONEN+) illetve a Tisza mentének fejlesztésére (TICAD). A DATOURWAY projektben hét ország – **Magyarország vezető részvétele mellett Szlovákia, Románia, Bulgária, Szerbia, Horvátország és Olaszország - tizenhat szervezete működik együtt.** A projekt fő célja, hogy hozzájáruljon a Duna mente fenntartható területfejlesztéséhez, közös turisztikai stratégia megfogalmazásával, valamint a speciális térség típusokra vonatkozó mintaprojektek kidolgozásával.

A DONAUREGIONEN projekt, valamint annak folytatása a DONAUREGIONEN+ szlovák vezetéssel és magyar részvétellel összesen 8 ország 19 partnerintézményének együttműködésével készül, a Duna mente területfejlesztési és –rendezési stratégiájának megfogalmazását tűzve ki célul.

Az ugyancsak uniós társfinanszírozású TICAD projekt célja: transznacionális stratégia készítésével összehangolni a Tisza vízgyűjtőn megvalósuló integrált területi fejlesztéseket, elősegíteni a fenntartható gazdasági struktúra kialakulását, a természeti és kulturális erőforrások optimális használatát.

¹ Az EU-támogatásra számot tartó, 2007. évi kezdésre ütemezett nagyprojektek előkészítésének költségvetési támogatásáról szóló 1067/2005. (VI. 30.) számú Korm. határozat

² Az Európai Unió belső piaci korlátainak elhárítása érdekében a kereskedelem szabad áramlását akadályozó tényezők (fizikai és műszaki akadályok felszámolása, hiányzó kapcsolódások megteremtése) felszámolására a szomszédos országokhoz fűződő közlekedési kapcsolataink erősítéséről szóló 92/2009. Országgyűlési határozat került elfogadásra.

Lessons learned from the Hungarian project collection linked to the European Danube Region Strategy

Anna, Cs. Pavisa, PhD. (anna.pavisa.cs@nfgm.gov.hu)
Head of Department of Regional Development Unit, MNDE,

Hungary, even before the European Danube Region Strategy (EDRS) initiative, paid particular attention to development initiatives in the Danube region. Several of the large investment projects set up in 2005¹ are still being implemented in the current, 2007-2013 programming period.

These large projects are mostly related to waste water and solid waste disposal, flood prevention, water management and transport issues.

They include:

- Building of the sewerage pipeline network and waste water treatment of the South Buda agglomeration
- Waste water disposal in Budakeszi and Százhalombatta
- Győr-Mosonmagyaróvár-Sopron waste management
- Waste management in the Middle Danube region
- Improvement of water management and water quality in the Ráckeve Danube arm
- Danube project (primarily flood prevention measures)
- The implementation of certain parts (Hany-Tiszasüly, Szamos-Kraszna, Nagykunság reservoirs or the Tisa Floodplain Project) of the Expanded Vásárhelyi Plan (Vásárhelyi Terv Továbbfejlesztése – VTT)
- Sustainable development of Homokhátság between the Danube and the Tisza (currently two pilot projects are being implemented)
- Construction of the Győr-Gönyű national public port
- Construction of the section of the M6 motorway, which is currently implemented in the framework of a PPP scheme
- Phase 1 of the extension of tram lines No. 1 and 3
- Development of the Budapest suburban railway network

In addition to large scale projects, there are many other opportunities in the operative programs – *in the framework of dedicated projects of national significance and tenders* – to develop the Danube region. For example, there is support for implementing the quantitative and qualitative protection of waters in the South Great Plain region, for landslide prevention at dangerous river wall sections in the area of Dunaújváros, Rácalmás, Baja; for land drainage in the conurbation area south of Budapest, and last but not least, for town rehabilitation measures that can improve quality of life in towns along the Danube.

It is important to mention the Seamless Europe Programme concept developed in 2007², and confirmed by a parliamentary vote in 2009. This program outlines and lays the technical foundations of infrastructural development projects, which – if implemented – can reconnect communities living on the two sides of the border with bridges, roads and border crossings. Within the framework of this program, in 2008 the building of road border crossings between Hungary and its neighbouring countries was completed, and in 2009 the opportunities for creating railway border crossings were assessed.

It is worth noting that several programs have been launched within the European Territorial Cooperation objective in the South East Europe programming space to develop regions along the Danube (DATOURWAY, DONAUREGIONEN, DONAUREGIONEN+) and the Tisa rivers (TICAD).

Sixteen organizations of seven countries – **Slovakia, Romania, Bulgaria, Serbia, Croatia, Italy and Hungary as the leading partner** – participate in the **DATOURWAY** project. The primary aim of the project is to contribute to the sustainable regional development of the Danube region by elaborating a common tourism strategy and developing pilot projects for specific types of regions.

The **DONAUREGIONEN** project and its successor, **DONAUREGIONEN+** is being implemented under **Slovakian lead**, with the cooperation of 19 partner institutions of **8 countries including Hungary**, to prepare the spatial development and spatial planning strategy of the Danube region.

¹ Government Decree No 1067/2005. (VI. 30.) on budgetary support of the preparation of large scale projects scheduled to start in 2007.

² Adoption of Parliamentary Resolution No. 92/2009 on the strengthening of transport connections with neighbouring countries, in order to avert internal market barriers within the EU and to eliminate factors inhibiting free circulation of goods (elimination of physical and technical barriers, creation of missing links)

Az Európai Duna Régió Stratégiához történő magyarországi hozzájárulás fontos lépése egyrészt a lehető legszélesebb körben történő hazai projektgyűjtés, másrészt a nemzetközi szintű két- és többoldalú egyeztetéseken a Duna melletti országok közös érdekeit szolgáló projektjeinek azonosítása.

A magyar Duna Stratégia célrendszere alapján - nemzetközi partnerség keretében - az alábbi főbb tématerületeket felölelő stratégiai projektek megvalósítását tartjuk különösen fontosnak:

- a stratégiai ivóvízkészletek megóvása, integrált vízgazdálkodás megvalósulása,
- a klímaváltozás hatásainak mérséklése, (pl. sivatagosodás problémáinak kezelése)
- a környezeti, társadalmi és gazdasági biztonság megteremtése,
- komplex gazdaságfejlesztés elősegítése, külön figyelemmel a határokon átnyúló regionális gazdaság megeremtésének céljaira,
- a határok átjárhatósága, a határ menti (megközelíthetőség, infrastruktúra, településhálózat, természeti rendszerek) kapcsolatok biztosítása,
- a TEN-T hálózat³ prioritási területén megvalósuló közlekedési projektek,
- a hajózhatóság kérdésének ökológiai és gazdasági szempontokkal összehangolt megoldása,
- vasútvonalak fejlesztése,
- kulturális együttműködések,
- turisztikai együttműködések,

Az EDRS kapcsán beérkezett projektjavaslatok tapasztalatai

Rég nem látott érdeklődés övezte a Duna Stratégia hazai előkészítését. A projektgyűjtés kapcsán kijelenthetjük, hogy az állampolgárokat, a civileket különösen érdekli a Duna térség fejlesztése. A lakosság magáénak érzi a Dunát. A civilek mikroszinten is komoly gazdasági és társadalmi lehetőséget látnak a Duna-medencében.

A civil- és szakmai szervezetek javaslatai elsősorban az alábbi tématerületeket fedték le:

- a természeti környezet értékeinek védelme,
- vízgazdálkodási, vízbázis-védelmi kérdések,
- hajózhatóság javítása,
- az ország energia-ellátása biztonságának növelése,
- az elérhetőség javítása – **Varratmentes Európa** – a Duna, mint térségi közlekedési lehetőség hatékonyabb kiaknázása, a hajózási, vasúti és logisztikai fejlesztések összehangolása,
- a turizmus fenntartható fejlesztése a lakosság részéről kiemelt prioritás,
- az érték- és örökségvédelem, elsősorban a Duna menti térség épített örökségvédelme, (A javaslatok jól tükrözik, hogy a civilek lakókörnyezetüket milyen módon szeretnék továbbfejleszteni.)
- a klímaváltozás negatív hatásainak kiküszöbölésére irányuló projektjavaslatok, (ezek jelentős része olyan földrajzi, területi problémák kezelésére irányul, mint például a Homokhátság vízhiányos - aszályosodási problémáinak kezelése).
- Budapest fejlesztése,

A nemzetközi együttműködés keretein belül megvalósítható projektek mellett sok projekt elképzelés – újszerűségénél fogva – a „**best practise-legjobb gyakorlat**” jellege alapján nemzetközi tapasztalatcserére is alkalmat teremthet.

A Nemzeti Fejlesztési és Gazdasági Minisztérium (NFGM) feladata ezen elképzelések mentén a nemzeti irányvonalak és a magyar érdekek összehangolása.

Az élénk érdeklődésre tekintettel az NFGM meghosszabbította a projektjavaslatok beérkezésének határidejét. A tárcsa 2010. március 31-ig várja a civilek és a szakmai szféra javaslatait és ajánlásait a dunaprojekt@nfgm.gov.hu címre.

³ http://ec.europa.eu/transport/infrastructure/maps/30_priority_axes_en.htm

The aim of the TICAD project, also co-financed by the EU, is to prepare a transnational strategy to harmonise integrated spatial development projects implemented in the Tisa river basin, to promote the formation of a sustainable economic structure and the optimum utilization of natural and cultural resources.

An important step in Hungary's contribution to the European Danube Region Strategy is the collection of projects from the widest possible sources and the identification of projects serving the common interests of countries along the Danube, at international level bilateral and multilateral consultations

On the basis of the goals of the Hungarian Danube Strategy, we consider the implementation of strategic projects related to the following broad topics – within the framework of international partnerships – to be particularly important:

- protection of strategic drinking water supplies, the introduction of integrated water management,
- mitigation of the impacts of climate change (e.g. tackling desertification issues)
- establishment of environmental, social and economic security,
- promotion of a complex economic development with special focus on the creation of cross-border regional economies
- permeability of borders, provision of border region connections (accessibility, infrastructure, network of settlements, natural systems),
- transport projects implemented in the priority areas of the TEN-T network³
- ecologically and economically viable solutions for the issue of navigability,
- development of railways
- cultural cooperation projects
- tourism cooperation projects

Lessons learned from project suggestions submitted in connection with EDRS

The elaboration of the Danube Strategy created unprecedented interest. Based on the project collection initiative we can conclude that citizens and the civil society are particularly interested in the development of the Danube region. People have a sense of ownership when it comes to the Danube. Civil organisations believe that there are major economic and social opportunities in the Danube region on a micro-level too.

The project suggestions of civil and professional organisations were primarily related to the following topics:

- Protection of natural assets,
- Water management, water stock protection issues
- Improvement of navigability
- Improvement of the security of energy supply within the country
- Improvement of accessibility – Seamless Europe – more efficient use of the Danube as a regional transport option, harmonisation of development projects in navigation, rail transport and logistics,
- Sustainable development of tourism, which is a priority for citizens,
- Protection of assets and heritage, especially the protection of built heritage in the Danube region (suggestions reflect very well how members of the civil society would like to enhance their immediate neighbourhood)
- Elimination of negative impacts of climate change (many of these are related to tackling geographical and regional problems, such as water shortage and drought problems in the Homokhátság area),
- Development of Budapest.

In addition to projects that can be implemented in the framework of an international cooperation, there are also many new project ideas, which can provide an opportunity for international exchange of experiences based on the best practices principle.

The Ministry of National Development and Economy (MNDE) is responsible for harmonising and finalising national policy and Hungarian interests along the lines of these ideas.

In view of the high level of interest MNDE extended the timeframe for submitting project suggestions. The Ministry is taking suggestions and recommendations from the civil society and from technical experts until 31 March 2010 at dunaprojekt@nfgm.gov.hu

³ http://ec.europa.eu/transport/infrastructure/maps/30_priority_axes_en.htm

Nemzetközi együttműködés keretében megvalósításra javasolt projektek
(KIZÁRÓLAG TÁJÉKOZTATÓ JELLEGŰ, EGYEZTETÉSI ANYAG!)

Projekt címe	Projekt tartalma	Potenciálisan érintett országok
I. prioritás: A Dunai térség biztonságának erősítése országon belül és határokon átívelően		
Közös vízgyűjtő- és vízkészlet-gazdálkodás megvalósítása	Víz Keretirányelv. –Vízgyűjtő Gazdálkodási Terv Intézkedési Programok végrehajtása a Duna-vízgyűjtő, és nemzeti (rész-vízgyűjtők) szinten	A, SK, UKR, RO, HR, SLO SRB and seven more countries in the Danube river basin
Mennyiségi, minőségi és biológiai monitoring fejlesztése		
Árvízi biztonság javítása		
Duna vízgyűjtő szennyvíz-kezelés és hulladékgazdálkodás fejlesztése		
Határokon átívelő szennyezések (levegő, víz, zaj) terjedésének megelőzése		
Ivóvíz-minőség védelem feltételeinek javítása		
Folyók mellékág rehabilitációja		
Magyar-horvát határon átnyúló Mura-Dráva-Duna bioszféra-rezervátum	Az új bioszféra-rezervátum területeinek kijelölése megtörtént, a nevezés kedvező UNESCO elbírálása (2010 májusában várható) esetén feladatként a területek kitáblázása, ismeretterjesztő kiadványok, honlap stb. készítése, tájékoztató fórumok, egyeztetések a helyi önkormányzatok, lakosok számára, nemzetközi egyeztetések folytatása Horvátországgal és az érdeklődő országokkal pl. Ausztria.	SLO, A, HR
A VIZA 2020 program kiterjesztése a vándorló halak Duna hossz-menti átjárhatóságának biztosítása érdekében	A rajnai lazac 2000 program mintájára a bőszi és a Vaskapu erőmű hallépcsővel való ellátását tűzi célul, ami további együttműködéssel bővíthet a felső Duna-szakaszon.	A, SK, SRB,
Határközi együttműködés a szomszédos országokkal	Határmenti területek hatóságai és intézményei együttműködésének erősítése	A, SK, UKR, RO, SLO, HR, SRB
Többcélú vízminőségi kárelhárítási hajó	A hajó vízminőségi kárelhárítási eszközökkel kerül felszerelésre, csökkentve ezzel a Duna szennyezését.	A, SK, HR, SLO, UKR, RO, SRB
Nabucco project	A Nabucco tervezett csővezeték, amely Törökországból szállítana földgázt nyugati irányban Ausztriáig - Magyarországon keresztül.	D, A, CZ, RO, BG
NETS project (közös földgázszállítás és tárolás)	A NETS kezdeményezés a régió vezető gázszállító vállalatainak együttműködésével, egy független, regionálisan integrált gázvezeték hálózati üzlet kialakítására indult el Közép- és Délkelet-Európában.	HR, RO, BiH, SRB, BG, SLO
Határon átnyúló földgáz vezetékek	Határkeresztező vezetékek (pl. KRK lefejtőtől jövő gázvezeték) (jelenleg a projektek egy része már építés alatt!)	SK, RO, HR

Projects recommended to be implemented in international cooperation
(A NON-PAPER FOR CONSULTATION PURPOSES ONLY!)

Title of project	Content of project	Countries potentially involved
Priority 1: Nationwide and cross-border promotion of the safety of the Danube region		
Common river basin and water supply management	Water Framework Directive. – implementation of the measures of the river basin management plan for the Danube river basin and at national level (sub-basins)	A, SK, UKR, RO, HR, SLO SRB and seven more countries in the Danube river basin
Improving quantitative, qualitative and biological monitoring		
Improving flood safety		
Improving waste management and waste water management in the Danube river basin		
Preventing the spread of cross-border pollution (air, water, noise)		
Improving the conditions for the protection of drinking water quality		
Rehabilitation of river branches		
A Mura-Drava-Danube cross-border biosphere reserve on the Croatian-Hungarian border	The site of the new biosphere reserve has been designated. If the UNESCO decides in favour of the project (expected decision in May 2010), signs must be placed to the site, information booklets and a website must be prepared, briefings and discussions with local governments and local residents must be held as well as international level consultations with Croatia and other interested countries, e.g. Austria, will have to be conducted.	SLO, A, HR
The extension of the VIZA 2020 program to ensure lengthwise swimmability of the Danube for migrant fish species	Based on the Rhine salmon program, the aim is to build fish passages at the Gabčíkovo and Iron Gate power stations. Further participants may join in the Upper Danube region.	A, SK, SRB,
Border water cooperation with neighbouring countries	Improvement of the cooperation of authorities and institutions in the border regions	A, SK, UKR, RO, HR, SRB
Multipurpose water quality patrol boat	The boat is equipped with various water quality protection devices in order to prevent the pollution of the Danube	A, SK, HR, SRB
Nabucco project	The planned pipeline, Nabucco, would deliver natural gas from Turkey to the west through Hungary to Austria.	D, A, CZ, RO, BG
NETS project (joint natural gas transport and storage)	A NETS kezdeményezés a régió vezető gázszállító vállalatainak együttműködésével, egy független, regionálisan integrált gázvezeték hálózati üzlet kialakítására indult el Közép- és Délkelet-Európában. The NETS initiative was started with the cooperation of leading gas transporters of the region to set up an independent, regionally integrated pipeline network business in Central and South-Eastern Europe.	HR, RO, BiH, SRB, BG, SLO
Cross-border natural gas pipelines	Pipelines crossing the border (e.g. the pipeline coming from the KRK extractor) (parts of the projects are currently under construction!)	SK, RO, HR

Határon átnyúló villamos vezetékek	Hálózatok összekapcsolása Bécs-Győr, Szombathely-Bős, Sajóivánka – Rimaszombat, Magyarország – Nagykapos, Hévíz – Cirkovce viszonylatban	
Közös álláspontok, stratégiák kialakítása és akciók megvalósítása a hármas kooperációra, (köz-tudás-üzleti szféra) építve a megújuló energia források (szél, víz, nap-, és geotermikus energia) alkalmazásának növelésére, különös tekintettel a városi területekre,		A, SK, UKR, RO, SRB, HR, SLO
Megújuló Energiaforrás Felhasználások Növelése Stratégia		
"A Duna radiológiai ellenőrzése" program	A Duna teljes magyarországi szakaszának ellenőrzése havi gyakorisággal.	D, A, SK, HR, SRB, RO, BG
GMO-mentesség ellenőrző monitoring rendszer	Növény-egészségügyi együttműködés a Kárpát-medence GMO-mentességének biztosítására	SK, SLO, HR, SRB, RO, UKR
Génmegőrzés és génbanki együttműködés a Duna-mentén	A Duna-mente artéri, hullámtéri, és időszakosan elárasztott területeire jellemző szántóföldi-, gyümölcs- és zöldségnövény fajták azonosítása a meglévő ex-situ gyűjteményekben, valamint eredeti termőhelyükön való felkutatása és megőrzése, továbbá a hagyományos termesztési módszerek megőrzése és újjáélesztése.	D, A, SK, HR, SRB, RO, BG
II. prioritás: Fenntartható gazdaságfejlesztés		
Határon átnyúló közlekedési infrastruktúra (hidak, utak, kompjáratok stb.), az átjárhatóság és tömegközlekedés fejlesztése (Varratmentes Európa, 92/2009. Országgyűlési határozat)	A, SK, UKR, RO, SRB, HR, SLO	A, SK, UKR, RO, SRB, HR, SLO
A folyó menti városok és a mögöttes vidéki területek közlekedési kapcsolatainak erősítése	A, SK, UKR, RO, SRB, HR, SLO	
Párizs – Bécs – Pozsony - Budapest-Bukarest (Belgrád) gyorsvasút	Nagysebességű (ICE vagy TGV) összeköttetés megteremtése a dunai térség fővárosai között.	D, A, SK, RO, SRB
A Duna hajózhatóságának javítására irányuló munkálatok kivitelezési feladatainak végrehajtása (fenntartható hajóút és eszközpark)	Az Európai Parlament és a Tanács 884/2004/EK határozatában nevesített projekt szerint Szap (Palkovicovo) és Mohács között javítani kell a Duna hajózhatóságának feltételeit (2,5 m vízmélység az év 94%-ában álljon rendelkezésre).	A, SK, SRB
Multimodális közlekedési csomópontok, kikötők fejlesztése, dunai szállítókapa-citás növelése, vízi navigáció fejlesztése	Logisztikai központok települését elősegítő multimodális közlekedési csomópontok fejlesztése a Duna mentén.	
Folyami információs szolgáltatások megvalósítása Európában (IRIS-Europe, DonauRIS)	A parti és hajófedélzeti feltételek megteremtése a 2005/44/EK irányelvben meghatározott célkitűzések elérése érdekében (folyamatban lévő projekt)	
Folyami Információs Szolgáltatások (RIS) bevezetése Magyarországon	A folyó információs rendszer (RIS) keretében lehetőség van arra, hogy minden hajó helyzete ismert legyen különös tekintettel a veszélyes anyagokat szállító hajókra. Ugyanakkor folyamatosan hozzájuthatnak az aktuálisan legfrissebb információkhoz a folyómeder és gázlók, valamint a hajóút állapotáról, az áthajzási lehetőségekről, egyben az aktuális hajózást szabályozó rendelkezésekről,	D, A, SK, HR, SRB, RO, BG

Cross-border power-lines	Connecting networks in the Vienna-Győr, Szombathely-Gabcikovo, Sajóivánka – Rimavska Sobota, Hungary – Velke Kapusany, Hévíz – Cirkovce routes	
Establishment of common positions and joint strategies, implementation of actions to increase the use of renewable energy sources (wind, water, solar and geothermic energy) building on the tripartite cooperation model (public-knowledge-business sector), with a special focus on urban areas,		A, SK, UKR, RO, SRB, HR, SLO
Strategy for Increasing the Uses of Renewable Energy Sources		
"Radiological inspection of the Danube" program	The regular monthly inspection of the entire Hungarian section of the Danube.	D, A, SK, HR, SRB, RO, BG
GMO monitoring system	A plant health cooperation in order to ensure that the Carpathian Basin stays GMO-free	SK, SLO, HR, SRB, RO, UKR
Gene conservation and gene bank cooperation along the Danube	Identifying the typical crops, fruits and vegetables of the Danube flood plains, foreshores and temporarily flooded areas in existing ex-situ collections and searching for them and conserving them in original habitats as well as preserving and reviving traditional cultivation methods.	D, A, SK, HR, SRB, RO, BG
Priority 2: Sustainable economic development		
Cross-border transport infrastructure (bridges, roads, ferry lines etc.) improving accessibility and public transport (Seamless Europe, Resolution No 92/2009 of the Parliament)		A, SK, UKR, RO, SRB, HR, SLO
Strengthening of transport connections between cities along the Danube and surrounding rural areas		
Paris – Vienna – Bratislava - Budapest-Bucharest (Belgrade) high-speed rail service	Establishing high-speed rail service (ICE or TGV) between capitals of the Danube region.	D, A, SK, RO, SRB
Implementation of works aimed at improving navigability of the Danube (sustainable waterway and fleet)	According to the project specifically named in Decision No. 884/2004/EC of the European Parliament and of the Council, navigability conditions of the Danube between Szap (Palkovicovo) and Mohács must be improved (2.5 m depth must be ensured for 94% of the year).	
Development of multimodal transport nodes and ports, increasing of the Danube's transport capacity, improving water navigation	Developing multimodal transport nodes in order to motivate establishment of logistics hubs.	A, SK, SRB

Transz-balkáni vasútvonal rekonstrukciója	Konstanca – Temesvár – Szeged –Szabadka – Baja – Pécs – Kaposvár – Zágráb – Rijeka útvonalon	SLO, HR, SRB, RO
M8 és M9 gyorsforgalmi utak hiányzó szakaszainak megépítése	Az M8 és M9-es gyorsforgalmi utak dunaiújvárosi és szekszárdi hidakra ráhordó, hiányzó szakaszainak megépítése	RO, SRB
City-Line Bécs - Pozsony - Győr összekötése gyorsjáratú hajóval	A Bécs és Pozsony között működő összeköttetés kiterjesztése Győr felé	A, SK
Lyon, Torinó, Triest-Ljubljana-Zágráb-Budapest –(Kiev) gyorsvasút	Nagysebességű összeköttetés megteremtése a dunai térség fővárosai között.	FR, I, SLO, HR, UKR
Dunai sport és vízi sport fejlesztése		A, SK
Komplex kerékpárút fejlesztés		
BUDAPEST – partraszállás (Duna partszakasza)		D, A
Közös turisztikai marketing		
Digitális Duna Desztináció Menedzsment (3 DM)		A, SK, HR, SRB
Tematikus turisztikai útvonalak kialakítása		A, SK, RO, Danube-Kris-Mures-Tisza Euroregion)
A határokon átnyúló regionális gazdasági informatikai portál létrehozása		D, A, SK, RO, UKR, Danube-Kris-Mures-Tisa Euroregion)
Komplex gazdaságfejlesztési lehetőségek elősegítése		
„Zöld Gazdaság” kialakítása (Best Practices)		A, SK, UKR, RO, HR, SLO SRB és a Duna-vízgyűjtő további 7 országa
Szektor-specifikus infrastruktúra-fejlesztés (vegyipar)		D, A, RO
III. prioritás: Dunai identitás és együttműködés erősítése		
Közép-Európa hadi emlékhelyeinek megőrzése (jogi szabályozás és akcióterv)	Közép-Európa országainak egyezménye szabályozná az országok feladatait és kötelezettségeit a hadisírokat és a katonai emlékhelyek megővése érdekében. A projektben résztvevő országok a károsodott hadisírokat, emlékműveket helyreállítanák és létrehoznának.	D, A, SK, UKR, RO, HR, SRB, SLO, BiH, CG, CZ, MD
Duna Limes - UNESCO Világörökség	Folyamatban lévő kezdeményezés az UNESCO-nál!	D, A, HR, SRB
Kulturális együttműködés (pl. díjak alapítása, dunai népek kultúrtörténetének bemutatása, egyetemi, média együttműködés stb.)	D, A, SK, URK, RO, SRB, HR, SLO	D, A, SK, URK, RO, SRB, HR, SLO
DANUBIANA képzőművészeti projekt	A projekt célja kétévenként bemutatni a térség országainak kiemelkedő tehetségű fiatal képzőművészeit	D, A, SK, HR, SRB, RO, BG, UKR, MD

Implementation of river information services in Europe (IRIS-Europe, DonauRIS)	Ensuring conditions for meeting the objectives set forth in Directive 2005/44/EC both on the bank of the river and on board the ship (project in progress)	
Introduction of River Information Services (RIS) in Hungary	With the river information system (RIS), it is possible to monitor the position of every ship, especially those carrying hazardous substances. It also provides continuous updated information about the condition of the river bed, the fords and the waterway, as well as about passage conditions and current regulations related to navigation.	D, A, SK, HR, SRB, RO, BG
The reconstruction of the Trans-Balkan railway	the Constanta – Timisoara – Szeged – Subotica – Baja – Pécs – Kaposvár – Zagreb – Rijeka route	SLO, HR, SRB, RO
Building the missing sections of motorways M8 and M9	The construction of the missing section of the motorways M8 and M9 that will lead up to the Dunaújváros and Szekszárd bridges	RO, SRB
City-Line to connect Vienna – Bratislava – Győr with a fast boat service	The extension of the service working between Vienna and Bratislava to Győr	A, SK
Lyon, Torino, Trieste-Ljubljana-Zagreb-Budapest –(Kiev) high-speed rail service	Establishing a fast connection between capitals of the Danube region.	FR, I, SLO, HR, UKR
Developing sports and water sports along the Danube		A, SK
Complex bicycle path development		
BUDAPEST – disembarkation (Danube riverside)		D, A
Common tourism marketing		
Digital Danube Destination Management (3 DM)		A, SK, HR, SRB
Creation of thematic tourist routes		A, SK, RO, Danube-Kris-Mures-Tisza Euroregion)
Setting up a cross-border, regional business information website		D, A, SK, RO, UKR, Danube-Kris-Mures-Tisa Euroregion)
Promoting complex economic development opportunities		
Creation of a “green economy” (Best Practices)		A, SK, UKR, RO, HR, SLO SRB and 7 other countries of the Danube river basin
Sector-specific infrastructure development (chemical industry)		D, A, RO
Priority 3: A Danube identity and improving cooperation		
Conservation of military monuments in Central Europe (legal regulation, action plan)	A convention of Central European countries would regulate responsibilities and obligations of the countries in order to protect war tombs and memorials. Participants would have the damaged war tombs and monuments repaired and establish new ones.	D, A, SK, UKR, RO, HR, SRB, SLO, BiH, CG, CZ, MD

Dunai hajózási emlékek a Monostori Erődben (hajózástörténet)	A Duna-menti népek életét, hétköznapjait is rekonstruáló kiállítások, tematikus rendezvények révén az egység érzése, a közösség-élmény és –tudat erősítése valósul meg.	D, A, SK, HR, SRB, RO, BG
Duna menti Egyetemek Rektori Konferenciája		
Nemzetközi Duna-kutató Intézet létrehozása	A térség egyetemeihez kapcsolódó akadémiai szintű intézmény létrehozása a műszaki és természettudományi kutatások koordinálására.	
Közös oktatási, képzési programok, hálózatos együttműködések (pl. folyami szállítmányozás, logisztika, hajózás terén, környezettudatos képzési formák)		A, SK, UKR, RO, SRB, HR, SLO
Jó kormányzás (helyi és regionális szinten, e-kormányzás)		A, SK, UKR, RO, HR, SLO SRB és a Duna-vízgyűjtő további 7 országa
A Duna mentén elhelyezkedő kistérségek fenntartható fejlesztése a városi és vidéki területek együttműködésének erősítésével		
Meglévő testvérvárosi kapcsolatok kihasználása, újak kiépítése		
Budapest, mint fesztiválváros (Duna menti városok közötti együttműködés)		D, A, SK, RO, SRB
Együttműködés a Duna Partnerségi Hálózat keretében		A, SK, UKR, RO, HR, SLO SRB és a Duna-vízgyűjtő további 7 országa
Nemzeti parkok közötti együttműködés		
Katasztrófavédelem és migrációs együttműködés (pl. érintett határon lévő aknamezők megszüntetése)		D, A, SK, UKR, RO, SRB, HR, SLO
Dunai Szabadalmi Intézet	Regionális nemzetközi kutatási és elővizsgálati szerv létrehozása a Szabadalmi Együttműködési Szerződés alapján.	D, A, SK, CZ, HR, SLO, SRB, RO, BG
Horizontális program		
A klímaváltozás társadalmi-gazdasági és környezeti hatásainak mérséklése együttműködésekkel (best practise)	SRB, RO, HR, SLO	SRB, RO, HR, SLO
Duna térségi közös kutatási program	1/ stratégiai kutatási menetrend (Strategic Research Agenda, SRA) megalkotása 2./ SRA megvalósítására a Balti térség mintájára	D, A, SK, RO, BG, SRB

Danube Limes - UNESCO World Heritage	Initiative currently processed by UNESCO!	D, A, HR, SRB
Cultural cooperation (e.g. creation of awards, displaying of the cultural history of Danube nations, university and media cooperation etc.)	D, A, SK, URK, RO, SRB, HR, SLO	D, A, SK, URK, RO, SRB, HR, SLO
DANUBIANA art project	The aim of the project is to introduce particularly talented young artists of the region every second year	D, A, SK, HR, SRB, RO, BG, UKR, MD
Danube navigation relics in Fort Monostor (navigation history)	The exhibitions and thematic events that reconstruct the everyday life of the Danube peoples give the experience of unity and reinforce the feeling and awareness of belonging	D, A, SK, HR, SRB, RO, BG
Danube Rectors' Conference		
Foundation of an International Danube Research Institute	Setting up an academy level institution connected to the universities of the region in order to coordinate research in the fields of technology and natural sciences.	
Common education and training programs, network cooperation (e.g. in river freight transport, logistics and navigation, environmentally aware training methods)		A, SK, UKR, RO, SRB, HR, SLO
Good governance (local and regional level, e-governance)		A, SK, UKR, RO, HR, SLO, SRB and 7 other countries of the Danube river basin
Sustainable development of micro-regions along the Danube through strengthening cooperation of urban and rural areas		
Utilizing existing sister town relations and building new ones		
Budapest, as a festival city (cooperation between cities along the Danube)		D, A, SK, RO, SRB
Cooperation in the framework of the Danube Partnership Network		A, SK, UKR, RO, HR, SLO, SRB and 7 other countries of the Danube river basin
Cooperation between national parks		
Disaster prevention and migration cooperation (e.g. clear minefields along borders)		D, A, SK, UKR, RO, SRB, HR, SLO
Danube Patent Institute	Setting up a regional international research and preliminary examination body on the basis of the Patent Cooperation Treaty.	D, A, SK, CZ, HR, SLO, SRB, RO, BG
Horizontal program		
The reduction of the socio-economic impacts of the climate change with cooperation programs (best practice)		SRB, RO, HR, SLO
Joint research program in the Danube region	1/ Preparation of a Strategic Research Agenda, SRA 2/ Implementing the SRA following the example of the Baltic region	D, A, SK, RO, BG, SRB

Az Európai Duna Régió Stratégia konzultációs folyamata

Első Nemzetközi Duna konferencia Ulm, 2010. február. 02.

Az Európai Bizottság által vezetett konzultáció-sorozat célja az Európai Duna Régió Stratégia kimunkálásában közreműködő partnerek közötti együttműködés további erősítése, a nemzeti és közösségi érdekek egyeztetése. A konzultációs folyamat első állomása Ulm.

Az ulmi találkozó eredményei:

1, Megnyitó plenáris ülés

Ulm város polgármestere említette a Budapesten létrehozott Duna-menti Városok és Régiók Tanácsát, amely figyelemmel követi a Duna Stratégia kialakításának folyamatát.

Az ulmi kiemelt prioritások:

- ökológiai, és vízbázis védelme, természeti katasztrófák elleni küzdelem, természeti- és kulturális turizmus fenntartható (decentralizált) energiaellátás;
- innováció, ahol nagy szerepet szentelne a Duna-menti egyetemek hálózatának;
- erős és stabil civil társadalom, az állampolgárok aktív bevonása, demokratikus részvétel fontosságát.

Pawel Samecki, az Európai Bizottság regionális politikáért felelős biztosa kiemelte a makroregionális stratégiák európai integrációban betöltött szerepét, majd megerősítette a Bizottság 3 pilléres elképzelését. A jelenleg folyó munka két olyan eredményét említette, mint az EU Bizottság közleménye, ami a Duna-együttműködés keretét adja meg (irányítás és végrehajtás egyes fő elemei), illetve az ehhez csatolt Akcióterv. Kiemelte, hogy az Akciótervben várhatóan szereplő intézkedésekre már a 2007-2013 közötti időszakban összesen kb. 95 Mrd EUR rendelkezésre áll.

Bajorország saját kezdeményezésű Duna Stratégiával rendelkezik, amelyben a fő prioritások:

- gazdasági vonzerő erősítése, innováció, K+F;
- energiabiztonság, fenntartható energiaellátás;
- környezetbarát infrastruktúra (TEN, hajózhatóság a Duna teljes hosszában);
- természeti környezet megőrzése, biodiverzitás;
- árvízvédelem;
- biztonság – korrupció és szervezett bűnözés elleni harc;
- kulturális hagyományok megőrzése.

A román fél hangsúlyozta a politikai akarat megerősítésének jelentőségét. A főbb román prioritások:

- környezetvédelem, természeti erőforrások fenntartható és hatékony felhasználása, határon átnyúló szennyezések megakadályozása;
- fenntartható és környezetbarát gazdasági növekedés;
- innováció és kutatás.

Külön kiemelésre került a Duna-delta és a Fekete-tenger problémáinak kezelése.

Szerbia az EU-tagállamokkal egyenrangú félként és azonos intenzitással kíván részt venni a Duna Stratégia kialakításának folyamatában. Twinning projekt keretében már kidolgoztak egy dokumentumot, az ún. „Master Plan on Danube”-t. A konferenciát megelőző héten beadták saját nemzeti hozzájárulásukat az Európai Bizottsághoz – az ebben szereplő prioritásaik a következők:

- hajózhatóság;
- civil társadalom erősítése;
- határmenti és szomszédsági kapcsolatok fejlesztése;

A Bizottság által vázolt 3 pilléres elképzeléshez Szerbia fontosnak tartja:

- az összeköttetés témakörben a Száva és Tisza folyókat;
- a környezetvédelem terén a szennyvízkezelés problémájának megoldását;

The consultation process of the European Danube Strategy First International Danube Conference Ulm, 2 February 2010

The aim of the series of consultations led by the European Commission is to further enhance cooperation among partners involved in working out the European Danube Region Strategy and to harmonize national and community interests. The first site of the consultation process is Ulm.

The results of the Ulm meeting:

1, Opening plenary session

The *mayor of Ulm* mentioned the Council of Danube Cities and Regions that monitors the process of working out the Danube Strategy.

Special priorities of Ulm are:

- the protection of the ecological and water base, fighting natural disasters, natural and cultural tourism, sustainable (decentralized) energy supply;
- innovation, with a special role to be played by the network of Danube universities;
- strong and stable civil society, active participation of citizens, democratic cooperation, involvement of stakeholders.

Pavel Samecki, the European Commissioner for Regional Policy emphasized the role of macro-regional strategies in European integration and reiterated the 3 pillar concept of the Commission. He mentioned two results of the current work: the communication of the European Commission that defines the framework of the Danube cooperation (some of the basic elements of management and implementation), and the attached Action Plan. He pointed out that approximately EUR 95 billion is available for the prospective measures of the Action Plan as soon as in the 2007-2013 period.

Bavaria has its own Danube Strategy, the main priorities of which are:

- improving economic attractiveness, innovation, R&D;
- energy security, sustainable energy supply;
- environmentally friendly infrastructure (TEN, navigability all the way along the Danube);
- conservation of natural environment, biodiversity;
- flood-prevention;
- security – fight against corruption and organized crime;
- protection of cultural heritage.

The Romanian party emphasized the importance of reinforcing political will. The main Romanian priorities are:

- environmental protection, sustainable and efficient utilization of natural resources, prevention of cross-border pollution;
- sustainable and environmentally friendly economic growth;
- innovation and research.

The approach to the problems of the Danube Delta and the Black Sea were given special emphasis.

Serbia wishes to participate in the process of forming the Danube Strategy as an equal partner of, and working with the same intensity as, the EU member states. Within the Twinning project framework, they have prepared their Master Plan on Danube. The week before the conference, they submitted their national approval to the European Commission. Their priorities listed in the document are as follows:

- navigability;
- reinforcing civil society;
- improving cross-border and neighbourhood relations.

As for the 3 pillar concept outlined by the Commission, Serbia emphasized:

- regarding connectivity, the importance of the rivers Sava and Tisza;
- regarding environmental protection, tackling the issue of waste water management;

- gazdaságfejlesztés terén a hidak, a kultúra és a turizmust jelentőségét; illetve
- javasolták a biztonság témakörét, amelyen a térség államai közötti feszültségek oldását, valamint a szervezett bűnözés elleni harcot értik.

Szerbia képviselője felhívta a figyelmet a július közepén Újvidéken megrendezésre kerülő ún. „Danube Youth Summit” rendezvényre, amelyre tolmácsolták a meghívást.

A Duna Stratégia első írásos változatának elkészültét követően, (augusztus-szeptember) Belgrád konferenciát kíván szervezni a Duna Stratégia gyakorlati megvalósítása (különösen finanszírozás és az intézményrendszer) témájában.

2, Panel-beszélgetések

Az *Institute for the Danube Region and Central Europe* részéről fontosnak tartották megemlíteni, hogy:

- közös megegyezés szükséges a Duna térség fogalmáról – annak területi lehatárolásáról;
- meg kell határozni a prioritásokat – ez a politikai kapacitások tesztje;
- tiszta irányítási struktúra kialakítása szükséges (a 3-nem-elvének figyelembe vételével);
- a végrehajtás rendjének meghatározása és egyértelmű kommunikációja az állampolgárok felé.

A DG Regio a Balti-tengeri Stratégia kialakítása során szerzett tapasztalatokkal kapcsolatban az alábbiakat emelte ki:

- a siker kulcsszavai: partnership, co-operation – meglátása szerint a Duna Régióknak ezek nagy hiányosságai;
- az előkészítés fázisában nem elegendő a kormányzati szervek (elsősorban KüM-ök, MeH-ek) bevonása, hanem már ebben a szakaszban azonosítani kell minden potenciális résztvevői kört;
- mivel a jelenlegi periódusban nem áll rendelkezésre addicionális pénzügyi forrás a makroregionális stratégiák megvalósítására, a rendelkezésre álló források jobb koordinációja szükséges – ezzel egyidejűleg a nemzeti források számbavétele is;
- jelezte, hogy az előkészítés során tapasztalt elkötelezettség és lelkesedés fenntartására nagy szükség lesz majd a végrehajtás megkezdésekor – ezt jól szolgálhatja néhány olyan konkrét projekt, amelyek megvalósítása gyors, az eredményei rövidtávon láthatóak;
- hangsúlyozta, hogy a makro-regionális stratégiák inkább egy folyamat elemei.

Szlovénia nem rendelkezik közvetlen Duna-szakasszal, mégis egyenlő alapokon szeretne részt venni a folyamatban.

Nemcsak a nagy infrastrukturális beruházásokra (pl. hidak építése) kell koncentrálni, hanem az emberekre, a hálózatok építésére, a tudás-alapú társadalom kialakítására – ezek nem költségigényes tevékenységek, csupán a fórum megteremtése szükségeltetik.

A WWF két héten belül fogadja el az ún. „Danube River Basin Management Plan” elnevezésű dokumentumát.

Bécs város önkormányzatának tanácsadója felhívta a figyelmet az április 19-21-i Bécs-Pozsony közös szervezésében megvalósuló konferenciára.

A panelbeszélgetések legfontosabb eredményei:

a) Összeköttetés és kommunikáció (Connectivity & Communication)

A hajózhatóság lényeges szempont, de mellette fontos a Duna térség megközelíthetősége is – ebben nagy szerepet kaphatnak a repülőterek, a Fekete-tenger, valamint az intermodalitás kialakítása. Az EIB továbbra is kész aktív szerepet játszani a fejlesztések finanszírozásában (elsősorban infrastruktúra-fejlesztés projektek esetében). Az EP-n belül ún. „Danube Forum” alakult, amely üléseit a strassbourgi plenáris ülések alkalmával tartja.

b) Környezetvédelem, vízügy és kockázat-megelőzés (Environment, Water & Risk Prevention)

Az együttműködés erősítésére és az állampolgárok bevonására helyezték a hangsúlyt.

c) Társadalmi-gazdasági, humán és intézményfejlesztés (Socio-Economic, Human & Institutional Development)

A szociális, illetve a gazdasági dimenzió mentén azonosították az egyes prioritásokat:

- szociális dimenzió: az állampolgárok és az adminisztráció közötti kapcsolat, élethosszig tartó tanulás, legjobb tapasztalatok cseréje, az intézményekbe vetett bizalom erősítése (az EU intézményeit is ideértve)
- gazdasági dimenzió: turizmus, közös trademark kialakítása, egészségmegőrzés, városi/regionális életminőség javítása, innováció és zöld technológiák.

d) Kormányzás (Governance)

A DG Regio képviselője a végrehajtás intézményrendszerével kapcsolatban kiemelte:

- a felelősség továbbra is a tagállamok és az Európai Tanács hatáskörében kell maradnia;
- az EGTC intézménye csak, mint végső eset jöhet szóba.

Svédország képviselője elismerően nyilatkozott az előkészületekkel kapcsolatban, jelezve, hogy a balti-tengeri Stratégia készítésének megegyező fázisában még nem volt egyáltalán szó az irányítási kérdésekről.

Budapest bejelentette az Ulm-Bécs-Budapest EGTC megalakításának tervét.

A záró plenáris ülésen felmerült, hogy a jelenlegi kohéziós politika egyik legnagyobb hiányossága, hogy nincs megfelelő kapcsolat a 3 célkitűzés között – sem tartalmi, sem finanszírozási szempontból.

- regarding economic development, the importance of bridges, culture and tourism; and
- suggested to include the issue of security, under which they meant reducing tensions between countries of the region, as well as fighting organized crime.

The representative of Serbia called attention to, and invited the participants to join, the Danube Youth Summit to be organized in mid-June.

After the completion of the first draft of the Danube Strategy (August-September), Belgrade plans to organize a conference about the actual implementation (especially the financing and the institutions) of the Danube Strategy.

2, Panel discussions

Representatives of the Institute for the Danube Region and Central Europe insisted on mentioning that:

- a mutual agreement on the notion and geographic boundaries of the Danube Region is necessary;
- priorities must be defined – this is the test of political capacities;
- clear governance structures need to be formed (having regard to the “three no’s principle”);
- the order of implementation needs to be defined and communicated clearly to citizens.

With regard to their experiences gained in the preparation of the Baltic Sea Strategy, *the DG Regio* underlined that:

- the keywords to success are: partnership and cooperation – according to their opinion, these are the biggest shortcomings of the Danube Region;
- it is not enough to involve government bodies (primarily Ministries of Foreign Affairs and Prime Ministers’ Offices) in the preparatory phase: all potential ranges of participants need to be identified in this early stage;
- as there are no additional financial resources available in this period for implementing macro-regional strategies, a better coordination of available resources – and probably an appraisal of national resources – is necessary;
- maintaining the commitment and enthusiasm experienced in the preparatory phase would be necessary at the beginning of the implementation phase – a couple of quickly implementable specific projects with visible short term results would help in doing so;
- macro-regional strategies are rather parts of a process.

Though *Slovenia* does not have her own Danube section, still wishes to participate in the process as an equal partner. It is not only the large infrastructural investment projects (e.g. the construction of bridges) that need concentration but also people, forming networks, and shaping a knowledge-based society – these are inexpensive activities, all you need is providing the forums.

WWF passes its Danube River Basin Management Plan within two weeks.

The consultant of the municipality of Vienna called attention to a conference jointly organized on 19-21 April by Vienna and Bratislava.

The most important results of the panel discussions:

a) Connectivity & Communication

Navigability is an important factor but equally important is the accessibility of the Danube Region – airports, the Black Sea and developing intermodality may play an important role in it. The EIB is ready to actively participate in financing the developments (particularly infrastructure development). A Danube Forum was formed in the European Parliament that meets at Strasbourg plenary sessions.

b) Environment, Water & Risk Prevention

Improving cooperation and involving citizens were in the focus.

c) Socio-Economic, Human & Institutional Development

Priorities were defined along the social and economic axes:

- social axis: the relation between citizens and the administration, lifelong learning, the exchange of best practices, promoting trust in institutions (including EU institutions)
- economic axis: tourism, creating a common trademark, health promotion, improving quality of city/regional life, innovation and green technologies.

d) Governance

Regarding the institutions of implementation, the representative of the *DG Regio* pointed out that:

- responsibility needs to stay with the member states and the European Council;
- EGTC may only be considered as a last resort.

The representative of *Sweden* highly acclaimed the preparation and pointed out that governance issues were not at all discussed at the same phase of the preparation of the Baltic Sea Strategy.

Budapest announced the plan of setting up an Ulm-Vienna-Budapest EGTC.

At the **closing plenary session**, it was mentioned that one of the most serious shortcomings of the current cohesion policy is the insufficient connections between the 3 objectives – both from the content and from the financing aspect.

A jövőbeni kohéziós politikában a makroregionális stratégiák szerepe az alábbi alternatívák szerint képzelhető el:

- a 3. célkitűzés keretében a transznacionális együttműködések felváltása a makroregionális stratégiákkal;
- szintén a 3. célkitűzés keretében az előzőekben említett transznacionális együttműködések mellett kiegészítő szerepük lehet a makroregionális stratégiáknak.

A Duna Stratégia nem statikus dokumentum, hanem sokkal inkább egy együttműködési folyamat. Jelenleg még csak az előkészületek vannak folyamatban, a „reality check” majd a végrehajtás elindításával veszi kezdetét.

Szlovákia a záró plenáris ülésen elemezte, hogyan kíván hozzájárulni a Duna Stratégiához. Prioritásaik között említette a folyami hajózást, az intermodalitás kialakítását, a mezőgazdaság és erdészet támogatását, az energiaellátás biztosítását (külön kiemelve a vízerőművek szerepét). Az infrastrukturális projektekkel összefüggésben kiemelte a szinergiákat, a fenntarthatóság és a környezetbarát módok jelentőségét.

Az Európai Bizottság ulmi rendezvénye illeszkedik abba a nemzetközi konzultációs sorozatba, melyet Európa-szerre a készülő stratégia társadalmi egyeztetése érdekében szerveznek. A budapesti konferencián túl további események kerülnek megrendezésre 2010. április 19-21-én Bécs és Pozsony közös szervezésében, 2010. május 10-11-én Ruse városában, (Bulgária) majd 2010. június 10-11-én Romániában, (várhatóan Konstanca városában).

The role of the macro-regional strategies in future cohesion policies may take shape along the following alternatives:

- in objective 3, transnational cooperation projects are replaced with macro-regional strategies;
- also in objective 3, macro-regional strategies are complements of the transnational cooperation projects mentioned above.

The Danube Strategy is not a static document but rather a cooperation process. Currently, only preparation is taking place; 'reality check' will start when implementation begins

Slovakia elaborated on how she wishes to contribute to the Danube Strategy in the closing session. They mentioned various priorities, such as river navigation, shaping intermodality, supporting agriculture and forestry and energy supply (with a special emphasis on the role of hydroelectric power plants. Regarding the infrastructural projects, they underlined the importance of synergies, sustainability and environmentally friendly modes.

The Ulm Conference of the European Commission fits into the series of consultations that are going to be organized across Europe to provide for a social dialogue of the strategy under preparation. After a Budapest conference, other parts of the series will be a conference on 19-21 April, jointly organized by Vienna and Bratislava, a conference on 10-11 May, 2010 in Ruse, Bulgaria and another one on 10-11 June in Romania (most probably in Constanta).

CONSULTATION PROCESS

Európai Duna Régió Stratégia konzultációs folyamat

– A Magyar Nemzeti Duna Konferencia eredményei (beszámoló)

Az Európai Duna Régió Stratégia (EDRS) tervezésében és megvalósításában érintettek széles körének bevonásával 2010. január 20-án Budapesten, a Zsigmond Király Főiskolán került megrendezésre a Nemzeti Duna Konferencia.

A konferencia kiváló lehetőséget biztosított a szakma és a civilszféra számára véleményük kifejtésére. Az eseményen elhangzó szakmai állásfoglalások felhasználásra kerülnek a magyar álláspont kialakításában, az elkészült ún. non-paper (magyar álláspont) további finomításában.

A vitaindító előadásokkal induló négy tematikus (*intézményfejlesztés, társadalmi-gazdasági fejlődés, fenntartható fejlődés-környezetvédelem és dunai kultúra-identitás*) panelbeszélgetés keretében került sor az EDRS tervezési folyamatának részeként a stratégia hazai szempontból kiemelt figyelmet igénylő kérdéseinek, szempontjainak megvitatására. A társadalmiasítás elindítására és a panelek eredményeinek összegzésére plenáris üléseken került sor. A résztvevők széles körének (*minisztériumok, szakértők, érdekképviseletek, kutatók, közigazgatási szakemberek, önkormányzatok, civil szervezetek stb.*) nagyszámú részvétele igazolta vissza az EDRS alulról építkező tervezése iránt megnyilvánuló igényt.

Tervezési vonatkozások

A résztvevők hangsúlyozták, hogy az EDRS kidolgozása során az eltérő érdekek összehangolására, konszenzus kialakítására van szükség, akár a környezetvédelem és a gazdasági fejlesztés, akár a különböző országok, vagy különböző érdekcsoportok tekintetében. Elsődleges cél a közös érdekek feltárása, majd a következőkben a stratégiai célok azonosítása oly módon, hogy mindez lehetőség szerint a fenntartható fejlődést, a felzárkózást, a térségi kohéziót és a versenyképesség javítását szolgálja.

A konzultáció is megerősítette, hogy a területi lehatárolás nem szűken a Duna-folyamot, illetve a Duna mentét kell érintse, hanem terjedjen ki a folyó teljes vízgyűjtőjére. A Duna egyfajta szimbólumként, metaforaként is értelmezhető, függetlenül attól, hogy a stratégia mekkora földrajzi területre terjed ki. A lehatárolásnak tematikusan változónak, rugalmasnak kell lennie, azaz egy-egy témakörhöz, prioritáshoz más-más földrajzi terület is tartozhat.

Az EDRS újdonságot jelent abból a szempontból is, hogy a kultúra, a kulturális örökség önálló jogcímként, a környezet és a gazdaság mellett egyenlő partnerként kaphat helyet a stratégiában, hozzájárulva a térség kohéziójához, a dunai identitás kialakításához. A kultúra új, társadalmi-gazdasági fejlődést elősegítő megközelítése és a kulturális alapú regionális fejlesztés magában foglalja a kultúrában rejlő gazdasági potenciál kiaknázását is.

Szöveges javaslat is született az Európai Duna Régió Stratégia preambuluma, amelynek alapja a Duna mentén élők érdek- és szemléletazonossága, valamint a természet feltétlen tisztelete.

TARTALMI VONATKOZÁSOK

Intézményfejlesztési panel¹

Intézményfejlesztési szempontból a Duna makrorégió kialakítása partnerséget és olyan fokú együttműködést igényel az egyes résztvevők és érdekeltek részéről, amelyet csak a többszintű kormányzás és a jó helyi kormányzás elveinek elfogadása és gyakorlati adaptálása biztosíthat.

A panelbeszélgetésen elhangzott, hogy az eurorégió, az *európai területi együttműködési csoportosulás* (EGTC), illetve az *euromentális együttműködési csoportosulás* (ECG) kínálta intézményi formák lehetnek a legalkalmasabbak az intézményi együttműködésre. Mindkét forma legfontosabb előnye, hogy önálló jogi személyiség, aminek következtében a csoportosulás rendelkezhet ingó és ingatlan vagyonnal, önálló foglalkoztatóként működhet, valamint bármely hivatal (pl. bíróság) előtt eljárhat. Az EGTC-k között területi átfedés is lehetséges, sőt az EGTC nem csak területi alapon szerveződhet, hanem egy-egy konkrét feladatra is (pl. Duna menti kerékpárút lánc megvalósításában résztvevő szervezetek).

A hozzászólók vitatták az Európai Bizottság (EB) három „NO” elvét (három „nem” elve: az EB sem külön forrásokat, sem külön jogszabályi kereteket, sem külön intézményrendszert nem kíván létrehozni a makroregionális stratégia-ák kapcsán). A Duna térségben jelenlevő jelentős fejlettségbeli különbségek miatt nem szimmetrikusak az egyes tagállami érdekek, így olyan kibővített keretfeltételekben szükséges gondolkodni, ami a térség országainak fejlettségbeli különbségeit is mérsékelni tudja.

A térség lehatárolása során felvetődött, hogy vannak olyan funkcionális területi egységek, amelyek nem illeszkednek a jelenlegi NUTS rendszerbe, ilyenek pl. a Balaton és a Tisza-tó térsége. Felvetődött, hogy kialakítható-e egy ilyen, esetleg országhatárokon átnyúló egység a Duna-völgy esetében is, illetve a Duna-térség magyarországi szak-

¹ Az összegzés alapját jelentő háttéranyagot az Önkormányzati Minisztérium szakértői állították össze.

Consultation process on the European Danube Region Strategy – Outcome of the Hungarian National Danube Conference (Report)

The National Danube Conference was held with the participation of stakeholders involved in the planning and implementation processes of the European Danube Region Strategy (ERDS) on 20th January 2010 at the Budapest King Sigismund College (Zsigmond Király Főiskola).

The conference provided an excellent opportunity for professionals and laymen alike to express their opinion on the issue at hand. Professional opinions given at the conference will be taken into consideration in the course of fine-tuning the elaborated non-paper and will be integrated into the Hungarian position.

The four thematic panel discussions (*institution development, socio-economic development, sustainable development-environmental protection and Danube-related cultural identity*) were preceded by keynote speeches. As part of the planning process of the ERDS, the panel discussions involved a debate on the primary issues and aspects of the strategy from a Hungarian perspective. The socialisation process was launched and the outcome of the panel discussions was summed up during the plenary sessions. The high turnout of participants with extremely diverse backgrounds (*ministries, experts, interest representation bodies, researchers, central administration experts, local governments, NGOs, etc.*) confirmed the need for a bottom-up approach to be followed in the elaboration of the ERDS.

Planning aspects

It was highlighted by the participants that in the framework of the ERDS elaboration process different interests need to be harmonised and a consensus reached with respect to environmental protection and economic development, and the different countries or interest groups. The primary objective must be the exploration of common interests, followed by the identification of strategic objectives in a way that facilitates sustainable development, catching-up, regional cohesion and the improvement of competitiveness.

The consultation process confirmed that determining geographical scopes should not be restricted to the Danube process and the Danube area but instead, it should involve the entire catchment area of the Danube. Irrespective of the size of the geographical scope of the strategy, the Danube can be interpreted as a symbol or a metaphor. The scope must be flexible and theme-driven so that one topic or priority can be linked to various geographical areas.

ERDS is a novel approach in terms of defining culture and cultural heritage as a legal title of its own right, integrated in the strategy on an equal stand with environment and economy, and as such, making a contribution to regional cohesion and the creation of a Danube identity. This novel approach of culture supporting socio-economic development and culture-driven regional development will lead to the exploration of economic potential hidden in culture.

A draft version of the preamble to the European Danube Region Strategy has been drawn up, building on identical interests and attitudes shared by residents of the Danube area, and an unequivocal respect for nature.

CONTEXTUAL ASPECTS

Panel discussion on institutional development¹

In terms of institutional development the creation of a Danube macro-region calls for partnership and a high level of cooperation on behalf of participants and stakeholders that stems from the acceptance and practical adaptation of the principles of multi-level governance and good local governance.

According to opinions heard during the panel discussion at issue the most appropriate institutional models for institutional cooperation could be those applied by the Euroregion, the *European Grouping for Territorial Cooperation* (EGTC), or the *European Cooperation Grouping* (ECG). The primary advantage of both models lies in their separate legal status allowing them to possess funds and properties, act as employers in their own rights and to conduct official business (such as court proceedings). It may be possible for geographical overlaps to be found in case of the various EGTC-s or for the EGTC-s to be arranged around specific tasks (e.g.: organisations involved in the implementation of a bicycle path network in the Danube area) instead of on a territorial basis.

Participants debated the Principle of three NO-s adopted by the European Commission (the Principle of three NO-s: the EC will not set aside resources, elaborate a legal framework or set up an institutional system with respect to the macro-regional strategies). Due to the substantial discrepancies in development level within the Danube region the interests of the various member states are asymmetrical. Consequently, an expanded set of framework conditions capable of reducing development discrepancies within the countries covered by the Danube region should be elaborated.

¹ Background material to the summary was put together by the experts of the Ministry of Local Government.

szá önálló NUTS-II régió legyen. Felmerült a Duna Térségi Fejlesztési Tanács megalakításának gondolata. A résztvevők fontosnak tartották megjegyezni, hogy az intézményi struktúrájának lehetővé kell tennie, hogy a legkisebb falu is eljuttathassa akaratát a legfelsőbb szintig.

Megerősítést nyert, hogy a Nemzeti Duna Stratégiát az EU kezdeményezéstől függetlenül meg kell alkotni, annak egyes elemeit az EDRS-ben megjelenítve. Érvényesülnie kellene az egységes ökológiai szemlélet (vízminőség – parti ökoszisztéma, főmeder – mellékágak, ökoszisztémák) követelményének, ezért a hazai stratégiában célszerű lehet a Duna-szakaszt négy részre osztani, mint a Szigetköz és Csallóköz, a Dunakanyar, Budapest és a Mohács-Gemenci térség.

Társadalmi – gazdasági fejlődés panel²

A panelbeszélgetésen sok olyan észrevétel hangzott el, amely véleményeket a stratégia már most is prioritásként kezel.

Az elhangzott vélemények szerint az Európai Duna Stratégia gazdasági feladatainak megfogalmazásához szükséges:

- a közös célok megfogalmazása,
- a vállalati összefogás amely egyre szorosabb együttműködéseket, hálózatosodást igényel,
- a határ menti régiókban – klaszterhálózatok kialakítása,
- az egyének közötti kapcsolat erősítése (pl. „Duna Egyetem” létrehozása).
- a rugalmas területi lehatárolás,
- a stratégia időtávjának pontosítása,
- biztonságpolitikai elemek megerősítése (pl. katasztrófavédelem),
- a térség fejlettségbeli különbségeit mérséklő intézkedések,

Minden gazdasági intézkedésnél fontos az ár-érték arány figyelembevétele. Az idő, a költség és a környezetterhelés tényezőinek fontosságát kiemelten szükséges kezelni, illetve a hátrányok kompenzálásának kérdését is tisztázni kell.

Felmerült egy Duna vonatkozású Közlekedési Hálózatfejlesztési Stratégia kidolgozásának igénye.

Tekintve, hogy már folyik a kohéziós politika jövőjének tervezése, ezért a többi ország valós szándékának megismerése fontos elem.

A turizmus terén elrendő célként fogalmazódott meg, hogy ne csak „átmenő” forgalmat bonyolítsunk, de célterület is legyünk. Az ehhez kapcsolódó vízi sport, a rekreáció, illetve infrastrukturális fejlesztések elsősorban a Duna menti települések számára fontosak.

Megemlítésre került két EU által finanszírozott projekt, a DATOURWAY³, amelynek célja a fenntartható turizmusfejlesztés megvalósítása a Duna mentén, valamint a Donauregionen+, melynek célja az EU Duna térség komplex fejlesztési stratégiájának kidolgozása.

Dunai kultúra és identitás panel⁴

A dunai térség jelentős kulturális értékekkel rendelkezik: a világörökségi helyszínek, a világörökségi jelöltek, az Európai Örökség cím birtokosai, a folyamhoz közeli erődök, várak, kastélyok, lakótornyok stb. tematikus útvonalak létrehozásával határokon átnyúló turisztikai programcsomagokat alkothatnak. Az épített örökségi célpontok egyben helyszínei is a szellemi és tárgyi örökségnek, amelyek együttesen jelentik a térség kulturális és táji örökségét. A szellemi örökség védelme európai szintű kezdeményezés, az UNESCO egyezményt Magyarország törvényben hirdette ki. Szimbolikusan is mondható, hogy a listára elsőként Duna menti népszokásként a mohácsi busójárás került fel.

A dunai kultúrák együttműködése, egymás mellett élése, a kulturális sokszínűség terén nagyon fontos egymás kultúrájának, szokásainak, hagyományainak ismerete és tisztelete. A kultúra és az oktatás együttműködése vonatkozásában megállapítást nyert, hogy a tágabban értelmezett KULTÚRA (társadalom- és államszervezés, jogrendszer vagy pl. sport) olyan háttértudást, ismereteket közvetít, amelyek a formális oktatás keretében nem sajátíthatók el, ezért társadalmi felzárkóztató szereppel is bír. Hosszú távú célként fogalmazódott meg – a fogalom későbbi pontosításának igényével – a Duna menti közös identitás és ennek elemeivel pl. (Danube brand) való azonosulás kialakításának igénye is.

Fenntartható fejlődés, környezetvédelem panel⁵

Magyarország teljes területe a Duna vízgyűjtőjéhez tartozik. Felszíni vízkészletünk 95%-át határainkon kívülről érkező folyók szállítják, és minőségét is alapvetően a külföldről érkező vizek minősége határozza meg. Az árvíz, a belvíz és az aszály eddig is jelentős kockázatot és feladatot jelentett, de az éghajlatváltozás várható hatásai (az átlagosnál nagyobb felmelegedés és szárazodás, a fokozódó árvízi veszélyeztetettség, a gyakoribbá váló rendkívüli időjárási helyzetek stb.) következtében a vízgazdálkodás ügye stratégiai, környezetbiztonsági kérdéssé vált.

Határozott álláspont alakult ki arra vonatkozóan, hogy a Duna Magyarország és számos más európai ország számára elsősorban értékes és védendő vízbázis, az ökológiai hálózat meghatározó jelentőségű eleme. A vízkészletek

² Az összegzés alapját jelentő háttéranyagot a nemzeti Fejlesztési és Gazdasági Minisztérium szakértői állították össze.

³ Magyar vezetéssel

⁴ Az összegzés alapját jelentő háttéranyagot az Oktatási Minisztérium szakértői állították össze.

⁵ Az összegzés alapját jelentő háttéranyagot a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium szakértői állították össze.

With respect to the geographical scopes to be designated, the issue that not all functional territorial units fit in well with the present NUTS system was brought up. Examples include the Lake Balaton and the Lake Tisza areas. The question of whether a similar, cross-border unit should be designated for the Danube valley or whether the Hungarian section of the Danube region should be covered by a specific NUTS-II region was also discussed. The idea of setting up a Development Council for the Danube Region was raised. Participants highlighted that the institutional structure should enable the tiniest villages to make their voice heard at the highest levels.

The importance of elaborating a National Danube Strategy irrespective of the EU initiative, and incorporating specific components of this into the EDRS got conformation. The requirement of a uniform ecological approach should be met (water quality – coastal ecosystem, main channels – side arms, ecosystems). In order to do so, the Hungarian stretch of the Danube should be divided into the following four sections: Szigetköz and Csallóköz, the Dunakanyar (Danube Bend), Budapest and the Mohács-Gemenc area.

Panel discussion on socio-economic development²

Several participants voiced opinions that are already formulated as priority issues in the Strategy.

According to the opinions expressed, elaboration of the economic tasks defined within the European Danube Region Strategy requires the following:

- defining common goals,
- company cooperation – that requires closer cooperation and networking,
- establishment of clusters – in regions along the border,
- strengthening relations between individuals (e.g.: setting up the “Danube University”),
- determining flexible geographical scopes,
- fine-tuning the period covered in the strategy,
- improving security policy components (e.g.: catastrophe management),
- measures to reduce regional discrepancies in development level.

Price to value ratio should be considered in case of all economic measures. Priority should be given to factors related to time, costs and environmental burden, and the question of compensating for disadvantages should also be clarified.

The need has been raised for the elaboration of a Transportation Network Development Strategy with a Danube focus.

Keeping in mind that the plans for the future of cohesion policy are already in the pipeline, getting acquainted with the real intentions of the other countries is essential.

With respect to tourism, the objective of becoming a destination instead of a mere transit area has been formulated. Related water-sports, recreational and infrastructure developments are of primary importance to the towns and villages in the Danube area.

Two projects financed by the European Union have been mentioned: DATOURWAY³, aiming at the implementation of sustainable tourism development in the Danube area, and Donauregionen+, directed at the elaboration of a complex development strategy for the EU Danube Region.

Panel discussion on Danube-related cultural identity⁴

The Danube area is home to a substantial amount of cultural values: World Heritage Sites, World Heritage Candidate Sites, European Heritage Awardees, riverside forts, castles, and towers, etc., which could be linked through thematic tours and thus turned into cross-border tourism packages. Built heritage destinations serve as intellectual and material heritage sites, together representing the cultural and landscape heritage of the area.

Conservation of intellectual heritage is an initiative launched at European level. The UNESCO Convention was incorporated in a piece of legislation in Hungary. As a symbolic gesture, the first heritage item on the list was that of the ‘Busójárás’ in Mohács, a folk tradition originating in the Danube area.

Cooperation and coexistence of the cultures along the Danube area, getting acquainted with and showing respect for other cultures, customs and traditions are extremely important components of cultural diversity. With respect to the cooperation between culture and education, the opinion was formulated that a broad interpretation of CULTURE (organisation of society and state, legal system or for instance sports) provides background information and knowledge impossible to acquire in the framework of formal education, and as such, culture plays a significant role in evening out social imbalances. The long-term objective of the elaboration of a common Danube area identity and related components (e.g.: Danube brand) was drawn up, with the comment that the notion needs further clarification.

Panel discussion on sustainable development and environmental protection⁵

Hungary’s total area belongs to the Danube Catchment. 95% of the country’s water reserve is supplied by rivers originating outside of Hungary, and its quality is determined by the quality of waters originating outside of

²Background material to the summary was put together by the experts of the Ministry of National Development and Economy.

³under Hungarian leadership

⁴Background material to the summary was put together by the experts of the Ministry of Education.

⁵Background material to the summary was put together by the experts of the Ministry of Environment and Water.

és az ún. ökoszisztéma-szolgáltatások jelentősen felértékelődnek; a vízbázis védelem (amely célszerűen nem csak a parti szűrősű vizek védelmét kell, hogy jelentse) és a takarékos vízhasználat mellett egyre fontosabb feladat a vízviszszartartás feltételeinek javítása, valamint ezzel összefüggésben a természeti értékek megőrzése és védelme, továbbá a mezőgazdasági vízigények kielégítése. A vízkészletekkel való fenntartható gazdálkodás terén is közös érdekeltséget kell teremteni az érintett országok, régiók, települések között.

Hungary. Flooding, inland water and draught have always represented a serious task and risk to tackle but with the expected impact of climate change (above average temperatures and drying, increasing flood risks, more frequent extraordinary weather conditions, etc.) water management has grown into an environmental security issue of strategic importance.

A strong stance was taken with regards to the Danube's primary role in Hungary and several other European countries as a valuable water base to be protected, an extremely important component of the ecological network. Water reserves and the so called ecosystem services are gaining increasingly more importance; apart from the protection of the water base (ideally going beyond the protection of bank-filtered waters) and economical water utilisation, the improvement of water retention conditions and the related issues of conservation and protection of natural values and the provision of agricultural water supply are becoming ever more important. A common opinion shared by relevant countries, regions, towns and villages must be formulated concerning sustainable management of water reserves.

The liveliest debate was brought about by the topic of harmonising environmental protection and shipping. The most important opinions and recommendations voiced are listed below:

- Shipping constitutes an integral part of transportation so the conditions for sustainable transportation instead of merely sustainable shipping must be created through a rational combination of the various different methods.
- The general public should be informed of the contents of the international convention and development objectives and opportunities should be studied in light of the social and economic processes as well as the environmental processes related to climate change.
- Development related to shipping should be separated from that of navigability and development steps should be implemented in this order. Interrelations between impacts of ensuring navigability on water bases, protected areas and ecological values should be carefully studied.
- Navigability of the Hungarian section of the Danube might result in development not only in mass goods transport but also in passenger transportation but conditions for water-sports and safe navigability (water police) must also be provided for at the same time.
- According to representatives of the shipping trade development of shipping – due to the resulting reduction in goods transport by road – can be argued for from an environmental perspective as well. However, shipping and ecological aspects must be harmonised and decisions made accordingly.
- Impacts of accidents resulting from transport of hazardous goods are more difficult to localise in case of transport by water than with any other means of transport. However, technical devices to closely track movement of ships and also movement of ships carrying hazardous goods allows for speedy intervention, which can reduce the impact of potential damage.
- Catastrophe management measures are of extreme importance (e.g.: flooding module); international cooperation needs strengthening.
- Improvement of legislation on utilisation riverside areas is called for.
- Several participants mentioned the need for settling issues concerning the Gabčíkovo dam. (See <http://www.bosnagymaros.hu> for detailed information.)
- The Opinion released on navigability issues of the Danube by the Hungarian National Council on the Environment (See www.oktt.hu for more information) highlighted the importance of considering sustainability aspects in long-term planning. As a related issue, the need for respecting the uniform ecological approach within the strategy. The increased significance attached to water retention, water resource management and water damage management due to climate change adds to the complexity of the issue – especially in the agricultural sector.
- In order to ensure sustainable development priority attention should be paid to the consistency of catchment management plans with climate change. The Catchment Management Plan (VGT) drawn up this year should be harmonised with the relevant plans elaborated in the other countries, which in turn will also enhance the preparation of integrated projects.

An overall situation analysis covering social, economic and environmental aspects would be an important instrument in elaborating the national strategy. With respect to the objectives and instruments to be defined a sustainability (including ecological/ecosystem service provision, social, economic aspects) and cost efficiency study should be conducted. Beside cost efficiency another relevant issue to consider for instance in case of navigability is that of proportionate responsibility and burden sharing, that is for burdens to be proportionally sharable by the relevant countries as beneficiaries.

The need arose for a strategic environmental study to be conducted and subsequent project selection to be based on the outcomes of this study. Participants stressed out that EU funds may only be used for development purposes so maintenance must be financed from national resources, which might result in the reduction of funds for national investments. Projects to be implemented in under the EDRS must be selected bearing this in mind.

Summary

The following aspects gained confirmation during the national conference:

- The speedy approval of the Hungarian Danube Strategy is in the best interests of the country, and must be based on social, economic and political agreement.

A legélénkebb vita a környezetvédelem és a hajózás közötti összhang megteremtése során bontakozott ki. A főbb álláspontok és javaslatok a következők voltak:

- A hajózás része a közlekedés egészének, vagyis nem önmagában a fenntartható hajózás, hanem a fenntartható közlekedés feltételeit kellene megteremteni, a különböző módozatok ésszerű kombinációja révén.
- Felmerült, hogy a nemzetközi egyezményben foglaltakat szélesebb körben is meg kell ismertetni és a fejlesztési célokat és lehetőségeket a társadalmi, gazdasági folyamatok, valamint az éghajlatváltozással összefüggő környezeti folyamatok függvényében kell megvizsgálni.
- Külön kell választani hajózás és a hajózhatóság fejlesztését, és ebben a sorrendben kellene a fejlesztéseket is végrehajtani. Összefüggéseiben kellene vizsgálni a hajózhatóság biztosításának hatásait a vízbázisokra, a védendő területekre, az ökológiai értékekre.
- A Duna hazai szakaszának hajózhatósága a tömegáru-szállítás mellett a személyszállításban is fejlődést hozhat, de nem szabad megfeledkezni sem a vízi sportok feltételeinek biztosításáról, sem pedig a hajózás biztonságának fenntartásáról (vízi rendészet).
- A hajózási szakma képviselői szerint a hajózás fejlesztése – a közúti teherszállítás csökkentésével – környezeti szempontból is indokolható lenne, de a hajózási és az ökológiai szempontokat össze kell hangolni, valamint ennek szellemében kell a döntéseket meghozni.
- Felmerült, hogy a veszélyes áruk szállítása során előforduló baleset hatásai a vízi szállítás esetében lokalizálhatók a legnehezebben, ugyanakkor már rendelkezésre állnak azok a technikai eszközök, amelyek segítségével pontosan nyomon követhető a hajók mozgása, így a veszélyes anyagot szállító hajóké is, ami a gyors beavatkozás révén csökkenti az esetleges baleseti károkat.
- Különösen fontosak a katasztrófavédelmi intézkedések (pl. árvízi modul), a nemzetközi együttműködés erősítése.
- A part menti területek hasznosítására vonatkozó jogszabályok fejlesztése szükséges.
- Több felszólaló jelezte, hogy Bős-nagymaroshoz kapcsolódó kérdéseket rendezni kell. (anyagai elérhetők a <http://www.bosnagymaros.hu> honlapon)
- Az Országos Környezetvédelmi Tanácsnak a Duna hajózhatóságának kérdéseivel foglalkozó állásfoglalása (elérhető a www.oktt.hu honlapon) a fenntarthatósági szempontok figyelembe vételét hangsúlyozza a hosszú távú fejlesztésekben. Ezzel összhangban merült fel a stratégia készítése során az egységes ökológiai szemlélet figyelembe vételének szükségessége. Erősíti a probléma összetett voltát az éghajlatváltozás miatt – főleg a mezőgazdaság számára – stratégiai jelentőségűvé váló vízviisszatartás és vízkészlet-gazdálkodás, valamint a vízkárelhárítás megnövekedett jelentősége.
- A fenntartható fejlődés érdekében a klímaváltozás és a vízgyűjtő-gazdálkodási tervek összhangjára kiemelt figyelmet kell fordítani. Ez évben készült el a hazai Vízgyűjtő-gazdálkodási Terv (VGT), amelyet összhangba kell hozni a többi érintett ország vonatkozó terveivel, ami az integrált projektek kidolgozását is megkönnyíti.

A hazai stratégiát tekintve is fontos egy átfogó társadalmi, gazdasági és környezeti szempontú helyzetértékelés, valamint a megfogalmazódó célok, intézkedések tekintetében egy (ökológiai/ökoszisztéma-szolgáltatási, társadalmi, gazdasági szempontokra kiterjedő) fenntarthatósági, valamint költséghatékonysági vizsgálat elvégzése. A költséghatékonyság mellett, pl. a hajózhatóság esetében további fontos kérdés a közös és arányos felelősség és teherviselés is, azaz, hogy a terhek arányosan megoszthatók legyenek az érintett országok, mint haszonélvezők között.

Megfogalmazódott az igény, hogy készüljön az EDRS-re vonatkozó stratégiai környezeti vizsgálat és ennek megállapításai alapján történjen a projektek későbbi kiválasztása. A hozzászólók felhívták a figyelmet arra, hogy az EU-támogatások csak fejlesztésre használhatók fel, a fenntartást már hazai forrásból kell finanszírozni, ami jelentheti a nemzeti beruházások forrásainak csökkenését, ezért az EDRS keretében megvalósítandó projekteket ennek ismeretében kell kiválasztani.

Összegzés

A nemzeti konferencia valóban igazolta, hogy:

- a magyar Duna Stratégia mielőbbi elfogadása nemzeti érdek, amelyet társadalmi, gazdasági és politikai egyetértés kell, hogy övezzon,
- a civil- és a szakmai szervezetek aktívan támogatják a nemzeti Duna Stratégia szükségességét, tisztában vannak ennek nemzeti és nemzetközi jelentőségével,
- a meglévő helyi szempontok és érdekek szintetizálásával, integrált szemlélet érvényesítésével a kölcsönösség elvének érvényesítésével lehet sikeres nemzeti stratégiát elkészíteni.

A résztvevők aktív szerepvállalásával megvalósult vita jelentős előrelépés a hazai stratégia elfogadtatása és további kidolgozása során. A tematikus panelbeszélgetéseken elhangzottak alapvetően megerősítették a stratégiában foglalt célok aktualitását és érvényességét. Az érintettektől származó szakmai javaslatok hozzájárulnak a stratégia és az egyes részterületek további pontosításához, részletes kidolgozásához.

A panelbeszélgetések során fennálló szakmai nézetkülönbségek tisztázására, az érdekek összehangolására még további egyeztetések és szakmai háttérmunkák, kutatások szükségesek.

- NGOs and professional bodies actively support the need for a National Danube Strategy and understand the national and international significance of its elaboration.
- No national strategy can lead to success unless local aspects and interests are synthesised, and an integrated approach and the principle of reciprocity are applied.

Participants took an active role in the debate, which can be considered as substantial progress in the approval and further elaboration process of the national strategy. Panel discussions have basically confirmed the timeliness and validity of the objectives defined in the strategy. Professional recommendations provided by stakeholders will contribute to the detailed elaboration and fine-tuning of individual issues.

Further consultations, background studies and research are needed in order to clarify differences of opinions having surfaced during the panel discussions, and to harmonise differing interests.

TARTALOM / CONTENT

KORMÁNYZAT

A Duna térség jövője, az Európai Duna Régió Stratégia (EDRS)	2.
Vége a bemelegítésnek az EU Duna-Stratégiára való felkészülésében	4.
Európai Unió Duna Régió Stratégia	6.
Az Európai Parlament állásfoglalása a Duna régióra vonatkozó európai stratégiáról	12.
81. plenáris ülés - 2009. október 5-7.	20.
Nemzetközi találkozó az Európai Duna-térségi Stratégia kidolgozásának főbb kérdéseiről (Bécs, 2010. február 15.)	122.
92/2009. (XI. 18.) OGY határozat a szomszédos országokhoz fűződő közlekedési kapcsolataink erősítéséről	152..

TAGÁLLAMI HOZZÁJÁRULÁS

Németország állásfoglalása az Európai Unió Duna Régió Stratégiával kapcsolatban	32.
Európai Unió Duna-térségi Stratégia (EUSDR)	40.
Az osztrák Burgenland, Alsó-Ausztria, Felső-Ausztria és Bécs tartományok (Länder) hozzájárulása az Európai Unió Duna Régió Stratégiájához	48.
Az EU Duna térségre szóló stratégiájának elkészítése – Magyarország hozzájárulása	76.
A hazai Duna-stratégia megalapozása	94.
A Nemzeti Fenntartható Fejlődési Tanács készülő Európai Duna Stratégiával kapcsolatos állásfoglalása	128.
Állásfoglalás a Duna magyarországi szakasza hajózhatóságának javításával kapcsolatos elképzelésekről	138.
Az Országos Környezetvédelmi Tanács (OKT) 2010. január 8-án tartott ülésen elfogadott állásfoglalása a Szob feletti és a Szob alatti Duna-szakaszon a hajózhatóság feltételeinek javítására tervezett beavatkozások Stratégiai Környezeti Vizsgálatáról	146.

KONZULTÁCIÓS FOLYAMAT

Az Európai Duna Régió Stratégiához kapcsolódó magyar projektgyűjtés tapasztalatai	154.
Az Európai Duna Régió Stratégia konzultációs folyamata - Első Nemzetközi Duna konferencia (Ulm, 2010. február. 02.)	166.
Európai Duna Régió Stratégia konzultációs folyamat – A Magyar Nemzeti Duna Konferencia eredményei	172.

GOVERNANCE

The future of the Danube region, European Danube Region Strategy (EDRS)	3.
Warming up in the preparation of an EU Danube region strategy is over	5.
EU strategy for the Danube Region	7.
European Parliament resolution on a European Strategy for the Danube Region	13.
81st plenary session - 5-7 October 2009	21.
International meeting on the elaboration of the European Danube Region Strategy (Vienna, February 15, 2010)	123.
Resolution no. 92/2009 (18/11) of the National Assembly on the enhancement of cross-border transport connections with neighbouring countries	153.

MEMBER STATES CONTRIBUTION

German Policy Paper on an EU Strategy for the Danube Region	33.
EU Strategy for the Danube Region (EUSDR)	41.
Contribution by the Austrian Länder Burgenland, Lower Austria, Upper Austria and Vienna to the EU Strategy for the Danube Region	49.
Preparation of the EU strategy for the Danube region – Contribution by Hungary	77.
Hungarian Danube Strategy – background paper	95.
Statement issued by the National Council for Sustainable Development on the European Danube Strategy	129.
Position Paper on the plans related to the improvement of navigability on the Hungarian stretch of the Danube	139.
Position Paper of the Hungarian National Council on the Environment approved at HNCE's January 8th 2010 meeting on the Strategic Environmental Assessment of the planned actions to improve navigability of the Danube above and below Szob	147.

CONSULTATION PROCESS

Lessons learned from the Hungarian project collection linked to the European Danube Region Strategy	155.
The consultation process of the European Danube Strategy - First International Danube Conference (Ulm, 2 February 2010)	167.
Consultation process on the European Danube Region Strategy – Outcome of the Hungarian National Danube Conference	173.

A Duna értékes örökségünk, amellyel nemzedékünknek kötelessége bölcsen, jövőt alakítóan gazdálkodni!